ΜΠΟΥΚΕΤΟ

ΕΤΟΣ 6ον

ΑΡΙΘ. 262

11.4.29

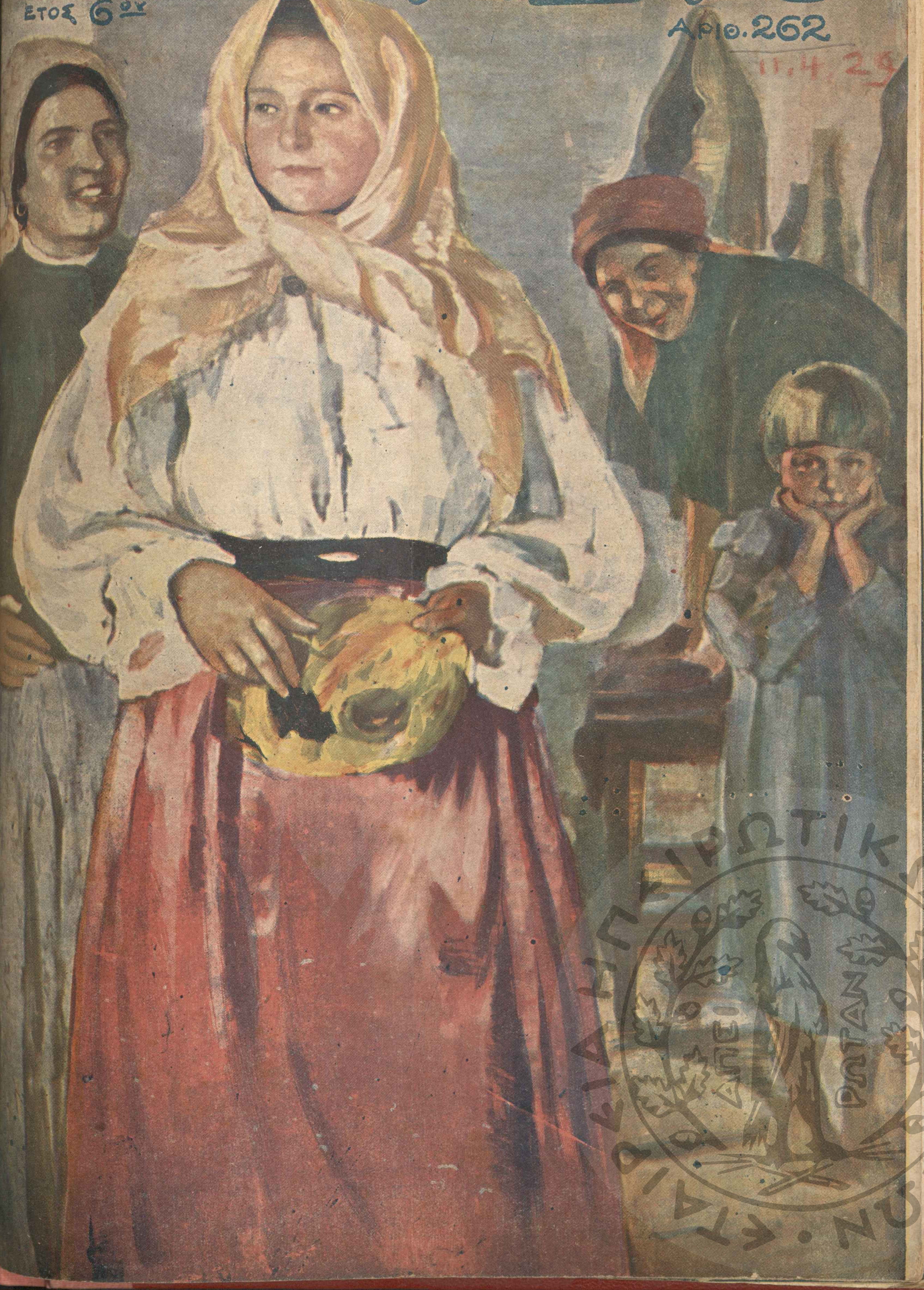

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΩΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Τὰ κοστούμια σας στοῦ Δ. ΡΑΜΦΟΥ Πραξιτέλους 22—'Αθῆναι

ΤΙ ΚΕΡΔΙΖΟΥΝ ΑΙ ΓΥΝΑΙΚΕΣ
Καταπολεμοῦσαι τὰ ἐπὶ τῶν ὀδόντων ἐπικαθίσματα

Θέλετε νὰ ἔχητε λευκοτέρους, ὡραιοτέρους ὀδόντας. Ἰδοὺ μία νέα μέθοδος ὅπως τὸ ἐπιτύχητε.

Ἐὰν ζητῆτε νέαν ὠμορφιὰ καὶ νέα θέλγητρα, δοκιμάσατε τὸν νέον τοῦτον τρόπον.

Ψαύσατε τοὺς ὀδόντας σας διὰ τῆς γλώσσης, καὶ θὰ αἰσθανθῆτε τὴν παρουσίαν ἐπικαθίσματος - ἓν εἶδος ὀλισθηροῦ ἐπιστρώματος.

Ἐφ' ὅσον τὰ ἐπικαθίσματα διατηροῦνται ἐπὶ τῶν ὀδόντων, τὸ μειδίαμά σας εἶνε ἐστερημένον πάσης χάριτος.

Σήμερον ἐφευρέθη ἡ Πέψοντεντ νέον εἶδος ὀδοντόπαστας. Ἀποσυνθέτει τὰ ἐπικαθίσματα. Διατηρεῖ τοὺς ὀδόντας στιλπνοτάτους.

Δοκιμάσατε τὴν Πέψοντεντ. Ἰδέτε πόσον καθαροὶ φαίνονται οἱ ὀδόντες σας κατόπιν χρήσεως. Ὀλίγων ἡμερῶν χρῆσις τῆς ὀδοντόπαστας ταύτης θὰ σᾶς καταπείσῃ καθ' ὁλοκληρίαν περὶ τῆς ἀποτελεσματικότητός της.

Ἀγοράσατε σήμερον τὴν ὀδοντόπασταν ταύτην.

Pepsodent ΣΗΜΑ ΚΑΤΑΤΕΘΕΝ
988

ΠΕΨΟΝΤΕΝΤ ἡ νέα Ἀμερικανικὴ ὀδοντόπαστα
Γεν. Ἀντιπρόσωπος Π. ΠΕΡΟΓΛΟΥ, Πλατεῖα Ὁμονοίας 3—Ἀθῆναι

ΜΕ
ΤΑ
ΚΡΑΓΙΟΝ
«ΒΕΤΥ

Décorez vos étoffes
Crayons Vety

Διακοσμεῖτ
μόναι σας τὰ ὑφάσματά σας.

ΡΕΧ
Πλατεῖα Κολοκοτρώνη 3

Poudre de Beauté
Crème de Beauté
CREME DE BEAUTE
GIBBS
PARIS

ΚΡΕΜΑ καὶ ΠΟΥΔΡΑ καλλυντικὰ τῆς παγκοσμίου μάρκας "ΖΙΒΒΣ" παρασκευαζόμενα μὲ ἀσύγκριτον ἐπιμέλειαν, ἀπαραίτητα εἰς κάθε γυναῖκα ἐπιθυμοῦσαν νὰ διατηρήσῃ τὸ πρόσωπόν της νεανικὸν καὶ ὡραῖον.

ΑΠΟΚΛΕΙΣΤΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ:
Ι. & Α. ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
ΟΔΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ ΑΡΙΘ. 3.
ΑΘΗΝΑΙ

"ΤΥΠΟΦΗΜΙΣ" Πατησίων 26

EAU AMERICAINE
Dr P. DELACOUR

Ὁ θρίαμβος τῆς χημείας διὰ τὴν τελείαν ἐξάλειψιν τῶν πανάδων. Ὀλίγαι ἐπαλείψεις ἀρκοῦν διὰ νὰ ἀφαιρέσουν ὁριστικῶς τὰς πανάδες τοῦ προσώπου.

Πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ καλὰ Φαρμακεῖα καὶ Μυροπωλεῖα.

Γεν. Ἀντιπρόσωπος Ι. Μ. ΚΑΝΖΟΥΚ

Στοὰ Πεσμαζόγλου - Ἀθῆναι

Α. Π. ΚΑΛΦΟΠΟΥΛΟΣ
ΜΑΙΕΥΤΗΡ - ΓΥΝΑΙΚΟΛΟΓΟΣ
Ἐπιμελητὴς Δημοτικοῦ Μαιευτηρίου Ἀθηνῶν
Σπουδάσας εἰδικῶς ἐν Παρισίοις
Ὁδὸς Ἀσκληπιοῦ 4
9-10 π.μ. 3-6 μ.μ.

Ι. ΛΟΥΤΖΙΔ
Χειροῦργος ὀδοντοϊατρὸς
ΣΙΩΝ. Ἐπὶ τετραετίαν
ίους σπουδάσας. Ὀλιγο
ἀνώδυνος θεραπεία παθή
ματος καὶ ὀδόντων.
δυσοσμίαν καὶ Pyorrhée
Χαλκοκονδύλη 44

Τὰ προηγούμενα φύλλα τοῦ «Μπουκέτου» τιμῶνται

ΡΩΣΣΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ΔΗΜΗΤΡΗ ΜΕΡΕΣΚΟΒΣΚΗ

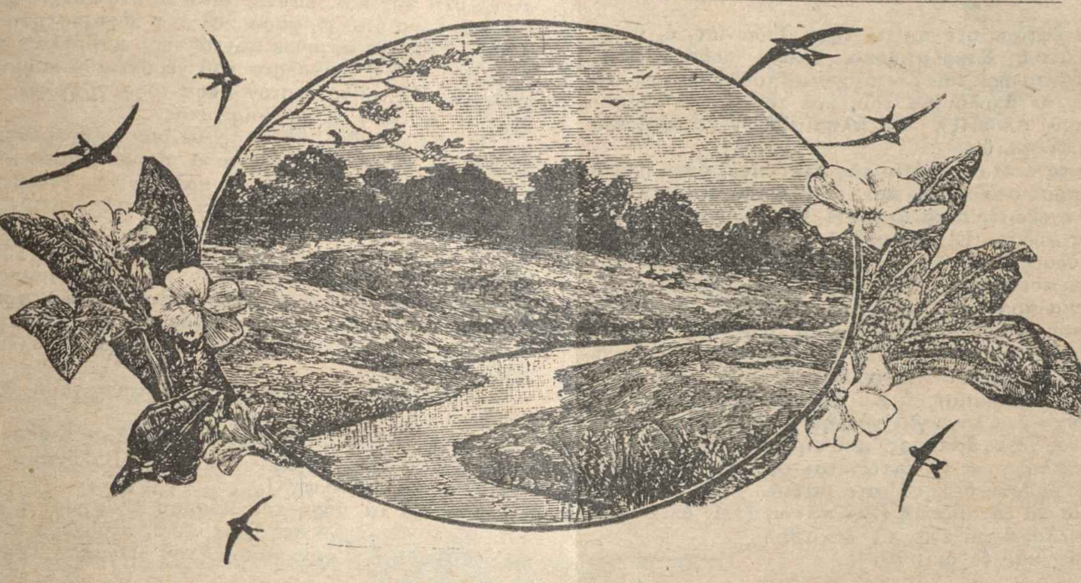

Η ΑΓΑΠΗ ΤΗΣ ΜΑΓΙΣΣΑΣ

Σ' ἕνα ἀπὸ τὰ ἔρημα προάστεια τοῦ Μιλάνου ἤτανε χτισμένο ἕνα μικρὸ κ' ἑτοιμόρροπο σπίτι, μὲ μιὰ ψηλὴ μαύρη καμινάδα ποὺ κάπνιζε μέρα καὶ νύχτα. Τὸ σπίτι αὐτὸ ἀνῆκε σὲ μιὰ γρηὰ μαμμή, τὴ μόνα Σιδωνία, ἡ ὁποία εἶχε νοικιάσει τὸ ἀπάνω πάτωμα σ' ἕναν ἀλχημιστή, τό Γαλεόττο Σακρομπόσκο. Ἡ ἴδια καθότανε στὸ ἰσόγειο μὲ τὴν Κασσάνδρα, τὴν κόρη τοῦ Λουΐτζι τοῦ πραματευτῆ, ἀδελφοῦ τοῦ ἀλχημιστῆ καὶ περίφημου ταξειδευτῆ. Ὁ Λουΐτζι αὐτὸς γύρνοῦσε ἀδιάκοπα στὴν Ἑλλάδα, στὰ νησιὰ τοῦ Ἀρχιπελάγους, στὴ Συρία, τὴ Μικρασία καὶ τὴν Αἴγυπτο, ἀγοράζοντας ἀπὸ παντοῦ διάφορες ἀρχαιότητες. Ἀρχαῖα ἑλληνικὰ ἀγάλματα, παλαιὰ χειρόγραφα ἑλλήνων συγγραφέων, δακτυλιόλιθοτς καὶ μαρμάρινες πλάκες μὲ διάφορες ἐπιγραφές. Ὅλη τὴν περιουσία του τὴν εἶχε σπαταλήσει στὸ ἐμπόριο αὐτό. Καὶ ὅταν τὸν ρωτούσανε γιὰ ποιὸ λόγο αἰσθανότανε τόση ἀγάπη γιὰ τὴν ἀρχαία Ἑλλάδα, ὁ Λουΐτζι ἔδινε πάντα τὴ ἴδια ἀπάντηση :

– Θέλω ν' ἀναστήσω τούς Θεοὺς της !

Μιὰ φορά, σ' ἕνα ταξεῖδι ποὺ εἶχε κάνει στὴν Πελοπόννησο, κοντὰ στὰ ἔρημα ἐρείπια τῆς Λακεδαίμονος, στὰ περίχωρα τοῦ Μιστρᾶ, συνάντησε μιὰ ὡραιοτάτη νέα, ποὺ ἔμοιαζε μὲ ἀρχαῖο ἑλληνικὸ ἄγαλμα. Ἦταν ἡ κόρη ἑνὸς φτωχοῦ διάκου. Ὁ Λουΐτζι τὴν ἀγάπησε, τὴν παντρεύτηκε καὶ τὴν πῆρε μαζὺ του στὴν Ἰταλία, στὸ Μιλᾶνο. Καὶ ὅταν ἀπόχτησε μιὰ κόρη ἀπὸ τὸ γάμο αὐτο, τῆς ἔδωσε τ' ὄνομα τῆς Κασσάνδρας, τῆς αἰχμαλώτου τοῦ Ἀγαμέμνονος καὶ τῆς τραγικῆς ἡρωΐδος τοῦ Αἰσχύλου.

Ὕστερα ὅμως ἀπὸ λίγον καιρὸ ἀναγκάστηκε νὰ ξαναφύγῃ γιὰ καινούργιο ταξεῖδι. Τὴ φύλαξη καὶ τὴν ἀνατροφὴ τῆς κόρης του τὴν ἀνέθεσε τότε στὸ φιλόσοφο Χαλκοκονδύλη, ἕνα σοφὸ ἕλληνα ποὺ τὸν εἶχε γνωρίσει στὴν Κωνσταντινούπολι καὶ ὁ ὁποῖος βρισκότανε τότε στὸ Μιλᾶνο προσκαλεσμένος ἀπὸ τοὺς δούκας Σφόρτζα. Κ' ἔτσι, ἡ μικρὴ Κασσάνδρα μεγάλωσε μέσα στὸ σπίτι τοῦ Χαλκοκονδύλη, χωρὶς ὅμως νὰ καταλαβαίνῃ ἀπ' τὶς φιλοσοφικὲς θεωρίες ποὺ ἄκουγε νὰ συζητοῦν καθημερινῶς τριγύρω της.

Πέρασαν κάμποσα χρόνια. Μιὰ μέρα ὁ Λουΐτζι τὸν ὁποῖο τὸ πάθος του γιὰ τ' ἀρχαῖα ἀντικείμενα τὸν εἶχε κάνει πάμπτωχο, πέθανε ἀπὸ τυφοειδῆ πυρετό, μὲς στὴν καλύβα ἑνὸς τσοπάνη, κοντὰ στὰ ἐρείπια ἑνὸς φοινικικοῦ ναοῦ, ποὺ τὸν εἶχε ἀνακαλύψει μόνος του. Τὴν ἐποχὴ ἀκριβῶς ἐκείνη, ὁ ἀλχημιστὴς Γαλεόττος Σακρομπόσκο – ὁ ὁποῖος ταξείδευε χρόνια ὁλόκληρα ἀπὸ χώρα σὲ χώρα, ζητῶντας νὰ βρῇ τὸ μυστικὸ τῆς φιλοσοφικῆς λίθου — γύρισε στὸ Μιλᾶνο, γιὰ νὰ ἐγκατασταθῇ τελειωτικῶς ἐκεῖ. Ὅταν ἔμαθε τὸ θάνατο τοῦ ἀδελφοῦ του, πῆρε τὴν ὀρφανὴ ἀνεψιά του, τὴν Κασσάνδρα, ἀπὸ τὸ σπίτι τοῦ Χαλκοκονδύλη κ' ἔκατσαν μαζὺ στῆς γρηᾶς Σιδωνίας, ὅπως εἴπαμε στὴν ἀρχὴ τῆς ἱστορίας μας.

***

Ἡ Κασσάνδρα εἶχε γνωριστεῖ στὸ σπίτι τοῦ Χαλκοκονδύλη μὲ τὸν νεαρὸ ζωγράφο Τζιοβάννι Μπελτράφιο, μαθητὴ τοῦ μεγάλου Λεονάρδου ντὰ Βίντσι. Ἡ αἰνιγματικὴ ὠμορφιὰ της τὸν εἶχε τραβήξει καὶ σαγηνεύσει ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ τὴν εἶδε. Εἶχε ἀκούσει πολλοὺς νὰ τοῦ λένε ὅτι ἡ ὡραιοτάτη αὐτὴ κόρη ἤτανε μάγισσα, μὰ δὲν ἔδινε σημασία στὰ λόγια τους, ἐπειδὴ τὸν θάμπωνε ἡ λάμψη τοῦ προσώπου τῆς Κασσάνδρας.

Ἡ Κασσάνδρα δὲν ἄρνησε ν' ἀγαπήσῃ κι' αὐτὴ τὸν ὤμορφο Τζιοβάννι. Καί, κάθε βράδυ, ὁ Μπελτράφιο, ἀφοῦ τελείωνε τὴν δουλειά του στὸ ἐργαστήριο τοῦ Λεονάρδου ντὰ Βίντσι, πήγαινε καὶ ἀντάμωνε τὴν Κασσάνδρα στὸ μικρὸ λόφο ποὺ ὑψωνότανε κοντὰ στὸ σπίτι τῆς γρηᾶς Σιδωνίας, πάνω ἀπὸ ἕνα μικρὸ ποταμάκι μὲ ἀσημένια νερά.

Ἕνα τέτοιο βράδυ, ποὺ ἔσμιξαν καὶ πάλι οἱ δύο νέοι, ἡ Κασσάνδρα εἶπε ξαφνικά, τεντώνοντας τεμπέλικα τὰ χέρια της :

— Τί πλήξη εἶνε αὐτή !... Ὅλες ἡ μέρες εἶνε ὅμοιες ἡ μία μὲ τὴν ἄλλην, χωρὶς καμμιὰ ἀλλαγή, χωρὶς κανένα ἀπρόοπτο... Βαρέθηκα πειὰ νὰ βλέπω τὸ χαμηλὸ αὐτὸ σπιτάκι τῆς Σιδωνίας, βαρέθηκα πειὰ νὰ βλέπω τὸ θεῖο μου, τό Γαλεόττο Σακρομπόσκο, νὰ ψάχνῃ χρόνια ὁλόκληρα νὰ βρῇ τὴ φιλοσοφικὴ λίθο, χωρὶς νὰ βρίσκῃ τίποτα !... Τί μονότονη, τί σκληρὴ ποὺ εἶνε ἡ ζωή ! Ὡρες-ὧρες, μὲ πιάνει μιὰ ἀπέραντη ἀπελπισία... Δὲν ξέρω τί νὰ κάνω γιὰ νὰ ξεσκάσω, γιὰ νὰ βγάλω ἀπὸ τὸ στῆθος μου τὸν ἀνυπόφορο ἐφιάλτη ποὺ μὲ πιέζει...

— Ναί, σὲ καταλαβαίνω, τῆς ἀποκρίθηκε ὁ Τζιοβάννι, πιάνοντας τὸ χέρι της. Ἔρχονται ὧρες ποὺ αἰσθάνομαι κ' ἐγὼ τὴν ἴδια πλήξη. Μὰ ὁ Φρά Βενεδέττο, ὁ ξακουστὸς ζωγράφος, μοῦ εἶπε πὼς αὐτὸς εἶνε πειρασμὸς τοῦ Σατανᾶ... Μοῦ ἔμαθε μάλιστα κ' ἕνα ξόρκι κατὰ τοῦ διαβόλου... Θέλεις νὰ σοῦ τὸ πῶ ;

— Ὄχι, ψιθύρισε ἡ νέα κουνῶντας τὸ κεφάλι της. Ὄχι !... Τὸν ἀγαπῶ τὸ διάβολο—συνέχισε χαμηλόφωνα—τὸν ἀγαπῶ... νὰ ! ὅπως ἀγαπῶ καὶ σένα !... καὶ εἶμαι πρόθυμη νὰ κάνω ὅ,τι καὶ νἆναι γιὰ νὰ τὸν κρατήσω κοντὰ μου, κι' ὄχι νὰ τὸν διώξω μακρυὰ μου, ὅπως μοῦ συμβουλεύεις ἐσύ !...

— Παναγία Παρθένα ! ἐκραύγασε τότε, ἀπελπισμένος ὁ Τζιοβάννι. Μὰ τί εἶνε αὐτὰ ποὺ λές, Κασσάνδρα ; Δὲν καταλαβαίνεις ὅτι ὁ διάβολος σ' ἐτύλιξε στὰ δίχτυα του, γιὰ νὰ σὲ παρασύρῃ στὴν καταστροφή ;...

— Ὁ διάβολος μᾶς κυβερνᾶ ὅλους ! τοῦ ψιθύρισε ἡ Κασσάνδρα... Καὶ σένα ἀκόμα σὲ κατέχει ὁ διάβολος ! Γι' αὐτὸ ἄφησες τὸ δάσκαλό σου, τὸ θεοφοβούμενο ζωγράφο Φρά Βενεδέττο καὶ πῆγες στὸ ἐργαστήριο τοῦ Λεονάρδου ντὰ Βίντσι, τοῦ ἀθέου αὐτοῦ ποὺ θέλει νὰ κάνῃ τὸν ἄνθρωπο νὰ πετάῃ στὸν ἀέρα (*) ὅπως πετᾶμε κ' ἐμεῖς ὅταν πηγαίνουμε στὰ Σάββατά μας... Ναί, εἶπα ἐμεῖς, γιατὶ θὰ τὸ ξέρῃς βέβαια πὼς εἶμαι κ' ἐγὼ μάγισσα... Καὶ ὅμως μὲ ἀγαπᾶς, καὶ δὲν μπορεῖς νὰ κάνῃς μέρα χωρὶς νὰ μὲ δῇς ! Πῶς τὸ ἐξηγεῖς αὐτό ;

— Σὲ ἀγαπῶ ! τῆς εἶπε μὲ πάθος ὁ Τζιοβάννι.

— Κ' ἐγὼ σὲ ἀγαπῶ ! τοῦ ἀποκρίθηκε μελαγχολικὰ ἡ Κασσάνδρα. Μὰ δὲν μπορῶ νὰ πάψω νὰ πιστεύω καὶ νὰ λατρεύω τό διάβολο.

Πλησίασε τὸ πρόσωπό της κοντὰ στὸ δικό του καὶ τὸν κύτταξε βαθειὰ στὰ μάτια. Ἐκείνη τὴ στιγμή, μιὰ ἀστραπὴ φώτισε τὸ πρόσωπό της, ποὺ ἤτανε ὑπερβολικὰ χλωμό.

— Εἶνε λοιπὸν στ' ἀλήθεια μάγισσα !... ἀναρωτήθηκε μὲ τρόμο ὁ Τζιοβάννι...

Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ἡ Κασσάνδρα σηκώθηκε.

— Εἶνε ὥρα, εἶπε, νὰ γυρίσω στὸ σπίτι, γιατὶ θὰ μὲ περιμένῃ ὁ θεῖος νὰ φᾶμε... Μὴν εἶσαι θυμωμένος μαζύ μου, ἀγαπημένε μου, ἐξακολούθησε βλέποντας τὸ περίλυπο ὕφος τοῦ φίλου της. Δὲν πρέπει νὰ ξεχνᾷς πὼς ὅτι κι' ἂν συμβῇ ἐγὼ θὰ ἐξακολουθῶ νὰ σ' ἀγαπῶ !

Τὸν φίλησε κ' ἔφυγε, τραβῶντας γιὰ τὸ σπίτι της.

Ὁ Τζιοβάννι τὴν παρακολούθησε κάμποσο βαθειὰ λυπημένος. Ὕστερα, ἀναστέναξε πονεμένα καὶ

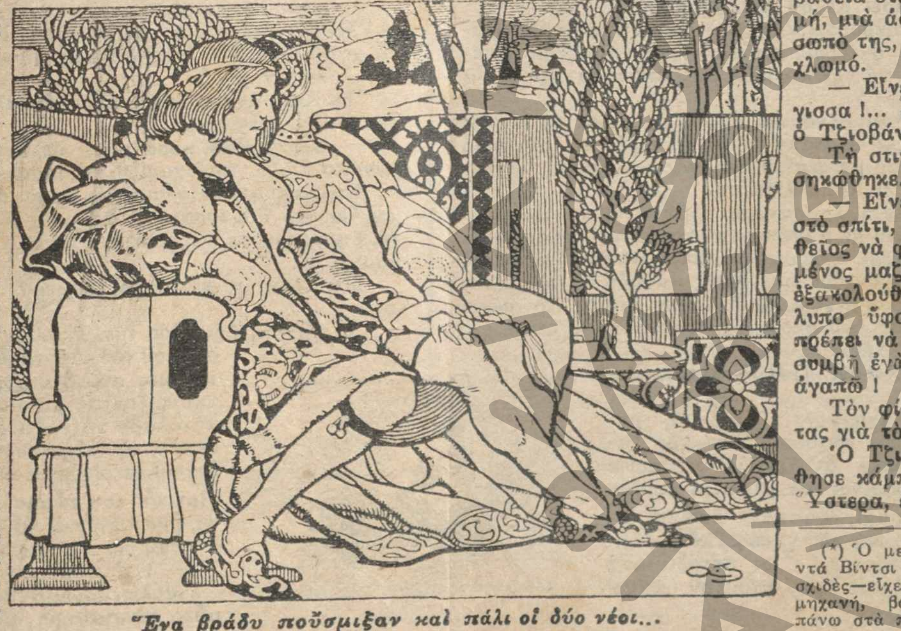

Ἕνα βράδυ ποὔσμιξαν καὶ πάλι οἱ δύο νέοι...

(*) Ὁ μεγάλος ζωγράφος Λεονάρδος ντὰ Βίντσι - πνεῦμα ἀνήσυχο καὶ πολυμεριδές—εἶχε ἐφεύρει πρῶτος μιὰ πτητικὴ μηχανή, βασιζόμενος σὲ παρατηρήσεις πάνω στὰ πουλιά.

τράβηξε κ' ἐκεῖνος γιὰ τὸ σπίτι τοῦ Λεονάρδου ντά Βίντσι, ὅπου κοιμότανε κ' ἔτρωγε.

***

Ὅταν ἡ Κασσάνδρα ἔφτασε στὸ σπίτι τῆς Σιδωνίας, ὁ θεῖος της, ὁ ἀλχημιστὴς Γαλεόττος Σακρομπόσκο, ἤτανε σοβαρὰ ἀπασχολημένος. Εἶχε στὸ ἐργαστῆρι του τὸν ἄρχοντα τοῦ Μιλάνου, τὸ Λουδοβῖκο τὸ Μῶρο μὲ τὴν ἀκολουθία του, καὶ τοὺς ἔκανε διάφορα πειράματα γιὰ νὰ τοὺς ἀποδείξη ὅτι πλησίαζε ν' ἀνακαλύψη τὴν περιπόθητο φιλοσοφικὴ λιθο.

Ἡ Κασσάνδρα πῆγε τοτε στο δωμάτιο τῆς Σιδωνίας, ὅπου βρῆκε τὴ γρηὰ νὰ καθεται μπρὸς στὸ τζάκι, καὶ νὰ σκαλίζη ὁμίλητη τὴ φωτιυ, γιὰ νὰ βράση γληγορώτερα τὸ φαΐ. Ἡ Κασσάνδρα τὴν κύτταξε μὲ ὕφος ὑπερτάτης ἀηδιας. Εἶχε βαρεθεῖ πειὰ νὰ τὴ βλέπη, ὅπως εἶχε βαρεθεῖ καὶ ὅλους τοὺς ἄλλους ἀνθρώπους. Ἡ ἀπελπισία τὴν ἔσπρωξε νὰ γίνη μάγισσα, γιὰ νὰ δοκιμάση καινούργιες ἐντυπώσεις, νὰ δῆ καινούργια πράγματα. Καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ Τζιοβάννι ἦταν ὁ μόνος δεσμὸς ποὺ τὴ συγκρατοῦσε ἀκόμα στὴ γῆ.

Καὶ ὅταν ἡ γρηὰ ἄρχισε νὰ τῆς ξαναλέη τὰ ἴδια ποὺ τῆς ἔλεγε κάθε μέρα μὲ τὴν κλαψιάρικη καὶ ἀποκρουστικὴ φωνή της—πὼς ἤτανε δηλαδὴ καιρὸς ν' ἀποφασίση ἡ Κασσάνδρα νὰ παντρευτῆ, πὼς ἔφτανε νὰ πῆ μονάχα ἕνα λόγο γιὰ νὰ τὴν πάρη ἀμέσως γυναίκα του ὁ πλούσιος ἐκεῖνος γέρος ἔμπορος, ποὺ τὴ ζητοῦσε τόσον καιρό, ἡ νέα ἔννοιωσε τὴν πλήξη της νὰ ἐντείνεται σὲ τέτοιο σημεῖο, ὥστε παρ' ὀλίγο νὰ τῆς ἔρθουν δάκρυα στὰ μάτια... Καὶ τότε, τὴν ξανακυρίευσε ἡ ἐπιθυμία νὰ ξαναβρεθῆ *ἐκεῖ-κάτω*, ἐκεῖ ὅπου ὅλα ἦταν ὡραῖα, ἄγρια, τρελλά, παράξενα, νὰ ξαναβρεθῆ μὲ τὶς ἄλλες μάγισσες καὶ τὸ διάβολο !...

Ἡ σκέψη αὐτὴ τὴν ἔκανε νὰ κατανικήση τὴν ἀηδία ποὺ τῆς προξενοῦσε ἡ γρηά, νὰ τὴν πλησιάση, νὰ τὴν χαϊδέψη καὶ νὰ τῆς πῆ ἱκετευτικά :

— Δὲν ξέρεις, μόννα Σιδωνία, πόσο θἄθελα νὰ βρεθῶ ἀπόψε στό χορό ποὺ δίνουν ἡ μάγισσες στὸ Βενεβέντε... Πᾶμε, σὲ παρακαλῶ... Θὰ ρίξουμε μονάχα μιὰ ματιὰ καὶ θὰ γυρίσουμε ἀμέσως σπίτι. Μὴ μοῦ ἀρνιέσαι αὐτὴ τὴ χάρη ..

Ἡ φλογερὴ ἐπιθυμία ἔκανε τὰ μάτια της νὰ πετᾶν ἀστραπές. Ἡ γρηὰ κύτταξε χαμογελῶντας τὴ μαθήτριά της—αὐτὴ εἶχε πάρει τὴ νέα στὸ λαιμό της, αὐτὴ τὴν εἶχε κάνει μάγισσα, αὐτὴ τὴν παρουσίασε στὸ διάβολο—καὶ ὕστερα τῆς εἶπε :

— Σήμερα δὲν εἶχα ὄρεξη νὰ πάω ἐκεῖ. Ἂς εἶνε ὅμως, ἀφοῦ τὸ θέλεις τόσο !... Ἂς σοῦ γίνη τὸ χατῆρι !...

Καὶ ἡ Σιδωνία σηκώθηκε μὲ κόπο ἀπὸ τὴ θέση της, ἔκλεισε τὰ παράθυρα, κλείδωσε τὴν πόρτα καὶ βούλωσε καλὰ ὅλες τὶς χαραμάδες. Κατόπιν ἔρριξε νερὸ μὲς στὸ τζάκι, ἄναψε ἕνα κομμάτι μαῦρο μαγικὸ λῖπος κ' ἔβγαλε μέσα ἀπὸ ἕνα σιδερένιο σεντοῦκι ἕνα βαζάκι, γεμᾶτο μιὰ ἀλοιφὴ ποὺ μύριζε δυνατά. Μιὰ μάγισσα ἔπρεπε ν' ἀλοιφτῆ μ' αὐτήν, γιὰ νὰ μπορῆ νὰ πετάξη ψηλά. Τὰ χέρια της ἔτρεμαν σὰν νἄταν μεθυσμένη καὶ τὰ μικρὰ μάτια της γυάλιζαν σὰν κάρβουνα. Στὸ μεταξὺ ἡ Κασσάνδρα εἶχε μεταφέρει στὴ μέση τοῦ δωματίου δυὸ μεγάλες σκάφες τοῦ ζυμώματος.

Ὅταν τελείωσαν ἡ προετοιμασίες αὐτές, ἡ Σιδωνία, γδύθηκε, ἔβαλε τὸ βαζάκι μὲ τὴν ἀλοιφὴ ἀνάμεσα στὶς δυὸ σκάφες, καβαλλίκεψε ἕνα σκουπόξυλο καὶ ἄρχισε νὰ τρίβη τὸ κορμί της μὲ τὴν πρασινωπὴ ἐκείνη ἀλοιφή. Μιὰ διαπεραστικὴ μυρωδιὰ εἶχε γεμίσει ὅλο τὸ δωμάτιο. Ἡ ἀλοιφὴ αὐτὴ γινότανε μὲ φαρμακερὰ μανιτάρια, μὲ ρίζες μανδραγόρα, μὲ αἷμα φειδιοῦ καὶ μὲ λῖπος ἀβάφτιστου παιδιοῦ, σκοτωμένου ἀπὸ μιὰ μάγισσα...

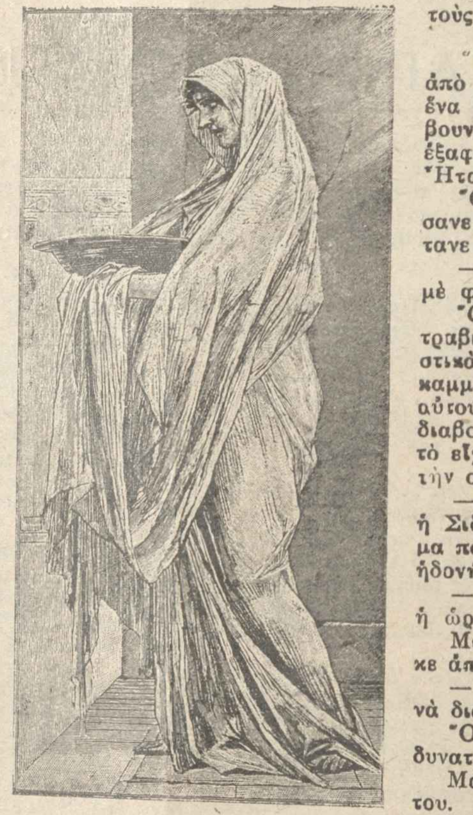

Πῆρε μιὰ λεκάνη μὲ μαγικὸ νερό...

Ἡ Κασσάνδρα εἶχε γυρίσει ἀλλοῦ τὸ πρόσωπό της, γιὰ νὰ μὴ βλέπη τὸ ἀποκρουστικὸ γυμνὸ σῶμα τῆς γρηᾶς. Παράξενο πρᾶγμα ! Τὴ στιγμὴ ἀκριβῶς ποὺ πλησίαζε νὰ πραγματοποιηθῆ ὁ πόθος της, ἔννοιωσε νὰ τὴν κυριεύη μιὰ ἀκαταμάχητη ἀηδία γιὰ ὅλα αὐτά.

— Τὶ κάθεσαι καὶ δὲν ἑτοιμάζεσαι κ' ἐσύ ; τῆς εἶπε σὲ λίγο ἡ γρηὰ. Φαγώθηκες τόσην ὥρα νὰ πᾶμε στὸ Βενεβέντε, στὸ χορὸ τῶν Μαγισσῶν, καὶ τώρα ποὺ μὲ ξεσήκωσες, κάνεις σὰν νὰ μὴ θέλης νὰ πᾶς. Ἔλα, κάνε σύντομα !... Γδύσου !

— Ἀμέσως, ἀμέσως, εἶπε ἡ Κασσάνδρα. Σβῦσε ὅμως τὸ κερί ! Καὶ πῆρε κι' αὐτὴ μιὰ λεκάνη μὲ μαγικὸ νερὸ καὶ πλησίασε τὴ γρηά.

Ἡ Σιδωνία ἔσβυσε τὸ κερί, γελῶντας σαρκαστικὰ καὶ κάνοντας τὸ σταυρὸ της μὲ τὸ ἀριστερὸ χέρι της, ὅπως συνήθιζαν νὰ κάνουν ὅλες ἡ μάγισσες. Ἡ Κασσάνδρα εἶχε γδυθεῖ καὶ ἔτριβε τὸ σῶμα της μὲ τὴν ἴδια ἀλοιφή. Μὲς στὸ σκοτάδι, ἀκουγόταν ἡ φωνὴ τῆς γρηᾶς ποὺ ψιθύριζε κάποιο ξόρκι :

— Ἐμὲν Χετάν, Ἐμὲν Χετάν, Παλάδ, Βάαλ Βερίθ, βοήθησέ μας !

Ἡ Κασσάνδρα ἀνέπνεε ἀχόρταγα τὴ δυνατὴ μυρωδιὰ τῆς μαγικῆς ἀλοιφῆς. Ἔννοιωθε δυνατὲς ζαλάδες στὸ κεφάλι. Μιὰ γλυκειὰ ἀνατριχίλα περνοῦσε ἀπὸ τὸ κορμὶ της. Κάτι πράσινοι καὶ κόκκινοι κύκλοι στριφογύριζαν μπροστά της καί, ξαφνικά, ἄκουσε δίπλα της τὴ διαπεραστικὴ φωνὴ τῆς γρηᾶς Σιδωνίας :

— Χόπ ! Χόπ ! Ἂς πετάξουμε ! Ἂς πετάξουμε !

Καὶ ἡ δυὸ γυναῖκες βγήκανε ἔξω, ἀπὸ τὴν καμινάδα τοῦ τζακιοῦ.

Ἡ Κασσάνδρα ἤταν καβάλλα σ' ἕνα μαῦρο τράγο ποὺ βρέθηκε ξαφνικὰ ἀνάμεσα στὰ πόδια της. Ἀπερίγραπτη ἔκσταση πλημμύριζε τὴν ψυχή της καί, καθὼς πετοῦσε στὸν ἀέρα, φώναζε σὰν ἐρωτευμένη χελιδόνα ἀπὸ τὴ χαρὰ καὶ τὴν εὐχαρίστηση.

Ἡ Σιδωνία πετοῦσε κοντά της, καβάλλα στὸ σκουπόξυλο, φριχτὴ μέσ' στὴν γυμνότητα τοῦ γεροντικοῦ κορμιοῦ της, μὲ ξέπλεκα μαλλια.. Πετούσανε στὸν ἀέρα τόσο γρήγορα, ὥστε ὁ ἄνεμος σφύριζε στ' αὐτιά τους σὰν σίφουνας.

Ἡ Κασσάνδρα ἤτανε πειὰ σὰν μεθυσμένη. Ἔβλεπε, κάτω τὰ χωριὰ νὰ κοιμοῦνται ἥσυχα κι ἀνυποψίαστα κ' αἰσθανότανε ἄπειρη χαρὰ γιὰ τὶς ἐξαιρετικὲς καὶ δυνατὲς ἐντυπώσεις ποὺ δοκίμαζε. Ἡ εἰκόνα τοῦ Τζιοβάννι εἶχε σβυστεῖ ὁλότελα ἀπὸ τὴ μνήμη της. Τὴν κατεῖχε ὁλόκληρη ὁ διαβολος.

Ὅσο προχωρούσανε στὸ Βενεβέντε, στὸν τόπο τῆς συγκεντρώσεως, συναντούσανε στὸν ἀέρα καὶ ἄλλες μάγισσες, ποὺ πήγαιναν ἐκεῖ. Εἴδανε ἕνα ξανθόμαλλο κοριτσάκι δέκα χρονῶν, καβάλλα σ' ἕνα σκουπόξυλο καὶ μιὰ ἐρυθρόδερμη μάγισσα ποὺ καβαλλοῦσε ἕνα τεράστιο ἀγριογούρουνο. Εἴδανε καὶ πολλὲς ἄλλες ἀκόμα, εἴδανε καὶ πολλοὺς μάγους.

— Ἀπὸ ποῦ ἔρχεσθε ; τὶς ρωτούσανε ἡ Σιδωνία καὶ ἡ Κασσάνδρα.

Καὶ τότε ἕνα σωρὸ φωνές, τοὺς ἀπαντούσανε :

— Ἀπὸ τὴν Κρήτη !—Ἀπὸ τὴν Βαλέντσια !—Ἀπὸ τὴν Ἰσπανία ! — Ἀπὸ τὴ Λυών !...

Ἀπ' ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου ξεκίνησαν ἡ μάγισσες γιὰ νὰ πάνε στό Βενεβέντε, στὸ χορὸ ποὺ θἄδιναν ἐκεῖ γιὰ τοὺς γάμους τοῦ Μεγάλου Τράγου.

***

Ὕστερ' ἀπὸ λίγο, ἡ σελήνη κρύφτηκε πίσω ἀπὸ ἕνα πυκνὸ σύννεφο. Εἶχαν φτάσει. Πάνω σ' ἕνα βουνό, κάτι πελώριοι ἴσκιοι, μαῦροι σὰν κάρβουνο, γύριζαν, χόρευαν, ἔτρεχαν, μπερδεύονταν, ἐξαφανίζονταν στὸ φῶς μερικῶν πράσινων κεριῶν. Ἦταν ὁ χορὸς τῶν Μαγισσῶν !

Ὅλες ἡ μάγισσες περνούσανε καὶ προσκυνούσανε τό Νυκτόβιο Τράγο, τό Διάβολο, ποὺ καθότανε στὴν κορυφὴ ἑνὸς ψηλοῦ βράχου.

— Τιμὴ καὶ δόξα σ' ἐσένα ! τοῦ φώναζαν ὅλες, μὲ φωνὴ βραχνὴ ἀπὸ τὴ μεγάλη τους χαρά.

Ὅσοι προσκυνούσανε τόν Ἀρχηγὸ τους ἀποτραβιόντουσαν σὲ μιὰν ἄκρη καὶ ἄρχιζαν φρικιαστικὰ καὶ ἀκατανόμασια ὄργια. Κανένας φραγμός, καμμιὰ ντροπὴ δὲν ὑπῆρχε γιὰ τοὺς παράφρονας αὐτούς. Μιὰ πελώρια μάγισσα ἐβύζαινε δυὸ μικρὰ διαβολόπουλα, καὶ ἕνα ἀγοράκι τριῶν ἐτῶν, ποὺ τὸ εἶχε κουβαλήσει ἐκεῖ ἡ μητέρα του, ἔπαιζε μὲ τὴν οὐρὰ ἑνὸς διαβόλου.

—Γιατὶ δὲν χορεύεις καὶ σύ, Κασσάνδρα, φώναξε ἡ Σιδωνία τῆς νέας ποὺ παρακολουθοῦσε τὸ θέαμα ποὺ ἁπλωνότανε τριγύρω της μὲ ἀπερίγραπτη ἡδονή.

— Ναί, θὰ χορέψω κ' ἐγὼ ! φώναξε ξαφνικὰ ἡ ὡραία νέα...

Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ μιὰ βραχνὴ φωνὴ ἀκούστηκε ἀπὸ τὸ βράχο ὅπου στεκότανε ὁ Διάβολος.

— Ἐλᾶτε ὅλες ἡ μάγισσες κοντά μου ! Ἐλᾶτε νὰ διαλέξω τὴ γυναίκα ποὺ θὰ πάρω ἀπόψε...

Ὅλες ἡ μάγισσες σώπασαν καὶ πλησίασαν μὲ δυνατὸ χτυποκάρδι τὸν ψηλὸ βράχο...

Μὰ ὁ Διάολος δὲν ἄργησε νὰ κάνη τὴν ἐκλογή του.

Μόλις εἶδε ἀπὸ μακρυὰ τὴν Κασσάνδρα, πλατάγισε τὴν κόκκινη γλῶσσα του καὶ τῆς εἶπε :

— Ἐσένα θέλω ! Ἐσένα θέλω ! Ἔλα κοντά μου !

Ἐκείνη πλησίασε τὸν βράχο καὶ ἀνέβηκε ἀπάνω, τρέμοντας ἀπὸ τὴ χαρὰ της, ἐνῶ ὅλες ἡ ἄλλες μάγισσες πιάστηκαν ἀπὸ τό χέρι καὶ ἔστησαν χορό.

Ἡ Κασσάνδρα ἔπεσε στὴν ἀγκαλιὰ τοῦ Διαβόλου, ἀφήνοντας ἕνα βαθὺ στεναγμό.

— Τώρα, βασίλισσά μου, τῆς εἶπε ὁ Διάβολος, θὰ σοῦ κάνω τὸ μεγάλο δῶρο, ποὺ χαρίζω σ' ὅποια γυναίκα ἀγαπῶ...

Καὶ πέρασε τὰ χέρια του πάνω ἀπὸ τὰ μάτια της. Ἀπὸ τὴ στιγμὴ ἐκείνη, ἡ Κασσάνδρα θὰ μποροῦσε νὰ βλέπη καὶ ν' ἀκούη ὡς τὰ ξημερώματα, τὶ γινότανε μέσα σ' ὅλα τὰ σπίτια, κάτω στόν κόσμο...

Μὰ τότε, συνέβη κάτι τρομερό...

***

Ἡ Κασσάνδρα εἶδε τόν Τζιοβάννι, νὰ κάθεται στὸν ἐξώστη τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Λεονάρδου ντὰ Βίντσι, νὰ ἔχη τὸ κεφάλι του μὲς στὰ δυὸ χέρια του, καὶ νὰ κλαίη πικρά, ψιθυρίζοντας μὲ ἀπελπισία τὸ ὄνομά της. Ἡ νέα κατάλαβε τότε ὅτι ὁ Τζιοβάννι ἔκλαιγε γιὰ κείνην ἐπειδὴ τὴν εἶχε κυριεύση ὁ διάβολος καὶ δὲν τὴν ἔννοιωθε ὁλότελα δική του.. Διαβασε στὰ χαρακτηριστικὰ του τέτοιο δυνατὸ πόνο, ὥστε δὲν μπόρεσε νὰ βαστάξη καὶ νὰ μὴ δακρύση καὶ κείνη ἀπὸ συμπόνεση γιὰ τὸ μαρτύριο τοῦ φίλου της...

— Θεὲ μου !... ψιθύρισε, Θεὲ μου !...

Μόλις ὅμως ἄνθισε στὴν καρδιὰ της τὸ εὐγενικὸ αὐτὸ συναίσθημα, μόλις εἶπε τὰ λόγια αὐτά, ὁ Διάβολος ἄρχισε νὰ οὐρλιάζη ἀπὸ τὸν πόνο .. Κρατοῦσε ἀκόμα τὴν Κασσάνδρα στὴν ἀγκαλιὰ του, μὰ χοροπηδοῦσε ἀπὸ τὴ μανία του, σὰν νὰ κρατοῦσε τίμιο ξύλο στὰ χέρια του. Τὰ μάτια του πετοῦσαν ἀστραπὲς καὶ ἀπὸ τὸ στόμα του ἔτρεχε κόκκινος ἀφρός !

Ἡ Κασσάνδρα τοῦ ἔκαιγε τὰ χέρια, ἐπειδὴ ἐκείνη τὴ στιγμὴ τὴν εἶχε καθαγιάσει τὸ πιὸ ἁγνὸ ἀπ' ὅλα τὰ συναισθήματα τοῦ Χριστιανοῦ : ἡ συμπόνεση !...

Καὶ μὴ μπορῶντας πειὰ νὰ τὴν κρατήση ἄλλο στὰ χέρια του, τὴ σήκωσε ψηλὰ καὶ τὴν πέταξε μ' ὅση δύναμη εἶχε...

...Καὶ ὁ Τζιοβάννι, ποὺ καθότανε ἀκόμα στὸν ἐξώστη, εἶδε ξαφνικὰ τὴν Κασσάνδρα νὰ πέφτη, μπρὸς στὸ σπίτι, ἀπὸ τὸν οὐρανό, καὶ νὰ τσακίζη τὰ κόκκαλά της, πάνω στὶς πέτρες τοῦ δρόμου, ποὺ ἐβάφηκαν ἀπὸ τὸ αἷμα της...

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΕΡΕΣΚΟΒΣΚΥ

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗΝ ΤΩΝ ΑΤΘΙΔΩΝ

ΣΙΛΟΥΕΤΤΕΣ ΑΠΟ ΤΑ ΣΑΛΟΝΙΑ

Ε. Μ.

Φυσιογνωμία ποὺ φωτίζεται ἀπὸ ὡραιότατα λαμπροπράσινα μάτια. Ὀβὰλ πρόσωπο ποὺ ὑπενθυμίζει τὶς θαμποπράσινες Ρέϋνολντς. Σιλουέττα ἀριστοτεχνικὴ σκερτζόζικη. Στὸ σύνολόν της κἄτι ποιητικό, θυμίζει ἔμψυχο σπάνιο λουλοῦδι. Δὲν ἀγαπᾶ πολὺ τόν κόσμο, γι' αὐτὸ καὶ παραμένει σὲ μιὰ θαυμασία ἔπαυλι στὸ Παλαιὸ Φάληρο. Στὸ ὕφος της κἄτι μελαγχολικὸ ποὺ προσελκύει τὸ ἐνδιαφέρον, στὰ μάτια της κἄτι νοσταλγικὸ ποὺ προδίδει ὅτι πατρίδα της εἶνε ἡ Ρωσσία. Σπάνια ἐμφανίζεται σὲ κοσμικὲς δεξιώσεις. Σὲ μιὰ τῶν τελευταίων ἐκλεκτῶν δεξιώσεων ἡ ἐμφάνισή της ἦτο λίαν «σανσασιονέλλ».

Η ΜΟΝΤΑΙΝ

ΚΟΣΜΙΚΗ ΚΙΝΗΣΙΣ

Κατ' αὐτὸς πληθώρα χορῶν, μπρὶτζ, μαστίχες, ἡ μία δεξίωσις διαδέχεται τὴν ἄλλην.

– Τὴν παρελθοῦσαν Πέμπτην, χορευτικὴ μαστίχα παρὰ τῇ δεσποινίδι Μπεμπέλα Μηταράκη. Αἶθουσαι μοναδικαί, κυλικεῖον πλουσιώτατον.

Μεταξὺ τῶν κεκλημένων : Κύριος καὶ κ. Κυριάκου Βενιζέλου, Δὶς Φραντζῆ, Δὶς Βουρλούμη, κ. καὶ κ. Κ. Ἰζαΐλώφ, κ. καὶ κ. Ἀφεντούλη. Δὶς Ψιακῆ, κ. κ. Κρίνου, κ. καὶ κ. Πετροκοκίνου, Δὶς Ἄννα Πετιμεζᾶ, κ. Λιβιεράττου, κ. Ἑλένη Νεγρεπόντη, κ. Βάτη. Δὶς Θεοχάρη. κ. καὶ κ. Φωτιάδη, Δίδες Λοβέρδου, Δὶς Ἀβέρωφ, κ. καὶ κ. Π. Μπέμπη, κ. καὶ κ. Ἀλ. Πετσάλη, κ. καὶ κ. Παντελίδη, Δὶς Ἀλίκη Μπέμπη, κ. καὶ κ. Κ. Ἠλιάσκου, κ. καὶ κ. Σκουζέ, Δὶς Διπλαρίκου, Δὶς Σακορράφου κ. καὶ κ. Μ. Μακκᾶ, κ. καὶ κ. Κοσμαδοπούλου, Δὶς Χατζῆ—Ἀργύρη, κ. καὶ κ. Μιχαλοπούλου, κ. καὶ κ. Μεταξᾶ καὶ οἱ κ. κ. Λέων Μακκᾶς, Ἀθ. Πετσάλης. Γ. Λεωνίδας, Φωτιάδης, Ἀναστασιάδης.

– Ὡραῖες ἐμφανίσεις κ. Ἀπέργη μὲ ἄσπρη καὶ μαύρη τουαλέττα, κ. Π. Μπέμπη μὲ μαῦρο σατέν, κ. Μ. Μακκᾶ κομψὸν μαῦρο σύνολον, κ. Ι. Κυριακοῦ μὲ βελοῦδο ἐμπριμὲ ἀσπρόμαυρο, Δὶς Μ. Μιτυσῆ μὲ ἐμπριμὲ κόκκινο καὶ μαῦρο, Δὶς Φιλικοῦ μὲ μαύρη δαντέλλα, Δὶς Ἀλεξάνδρα Παπαδοπούλου μὲ πράσινα, Δὶς Κάππαρη μὲ κόκκινα, Δὶς Χ. Κέντρου σύνολον μπέζ, Δὶς Κ. Λεκατσᾶ μὲ μαῦρο ταφτᾶ, Δὶς Π. Ἀναστασιάδη μὲ μπλὲ σιέλ, Δὶς Μ. Ἀξελοῦ.

– Ἐπίσης παρευρέθησαν κ. καὶ κ. Ροδοκανάκη, κ. καὶ κ. Μαλαμίδη, κ. καὶ κ. Γ. Σκουζέ, κ. Σκαραμαγκᾶ, κ. καὶ κ. Α. Πετσάλη, κ. καὶ κ. Μπακοπούλου, κ. καὶ κ. Καρόλου, κ. καί κ. Στ. Παντελίδη, κ. καὶ κ. Στ. Φωτιάδη.

– Καὶ αἱ Δεσποινίδες Μαρία Δ. Λοβέρδου, Ταχμιτζῆ, Ἀλ. Βεζανῆ, Μαλαμίδη, Ρικάκη, Δ. Βουρλούμη, Μπραλλιόν, Φραντζῆ, Νινέττα Ἀβέρωφ, κ.ἄ.

– Καὶ οἱ κ. κ. Καλλιγᾶς, Νεόφυτος, Σταυρόπουλος, Ράλλης, Λιβδόπουλος, Μεσσηνέζης, Πετρίτση, Ἐμμανουὴλ, Μπαλτατζῆς, Πολυγένης, Ραζέλος, Βεζανῆς, Ἀλεξανδρόπουλος, Ἀγαθοκλῆς, Ἄμπρι, Καρυδιᾶς, Λάμπρος, Μπενάκης, Κ. καὶ Δ. Κασσαβέτη, Πετσάλης, Λ. Μακκᾶς, Μαντζούνης, Ἀβέρωφ κ. ἄ.

– Ἐπεκράτησεν ἀπερίγραπτο «ἀντραὶν» μέχρι 3ης πρωϊνῆς. Ἡ ὀρχήστρα ὑπὸ τὸν Κέρκ, θαυμάσια ἐχορεύθη μία «Φαραντόλ» καὶ ἀμέτρητα ζευγάρια ποὺ χόρευαν πέρασαν ἀπ' ὅλα τὰ σαλόνια. Ἐπηκολούθησαν καντάδες ἑλληνικῶν τραγουδιῶν.

"ΜΠΟΥΚΕΤΟ„
ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΜΕΝΗ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΟΜΑΔΟΣ ΛΟΓΙΩΝ
ΓΡΑΦΕΙΑ : ΟΔΟΣ ΛΕΚΑ 7 (Τηλέφ. 52-03)
ΟΡΟΙ ΣΥΝΔΡΟΜΩΝ "ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ„
Ἐσωτερικοῦ δι' ἓν ἔτος... Δρχ. 180 || Ἐξωτερικοῦ Λίρ. Ἀγγλίας Μία
καὶ δι' ὅλην τὴν Ἀφρικὴν καὶ Βελγικὸν Κογκὸ ἐτησία συνδρομὴ Σελίνια 24.
Αἱ ἐπιστολαὶ καὶ τὰ χρηματικὰ ἐμβάσματα δέον ν' ἀπευθύνωνται πρὸς τὸν
Ἰδιοκτήτην τοῦ «Μπουκέτου» κ. ΚΩΝΣΤ. ΘΕΟΔΩΡΟΠΟΥΛΟΝ
Τὰ προηγούμενα τεύχη τιμῶνται δραχ. 8.
ΓΕΝΙΚΟΙ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΙ ΤΟΥ "ΜΠΟΥΚΕΤΟΥ„ : Ἐν Ἀμερικῇ Mʀ D. STROYMBOS 261 w. 85th Str New-York U.S.A. καὶ ἐν Αἰγύπτῳ—Σουδὰν ὁ κ. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ ΣΑΡΑΦΗΣ,
12 Cheikh Soliman Pacha, Alexandrie.

– Τὸ παρελθὸν Σάββατον δεξίωσις παρὰ τῷ κ. Ἀθ. Φίλων εἰς τὸ Πτὶ-Παλαί.

— Παντοῦ γκροὺπ ἀπὸ κομψὲς κυρίες καὶ Δεσποινίδες.

— Αἴθουσαι διακοσμημέναι μὲ ἀμυγδαλιές. Τζὰζ προσήλκυεν χορευτὰς σὲ μιὰ ὡραία αἴθουσα.

— Προφαντὲς ὅσο καὶ ὡραῖαι ἐμφανίσεις ἡ κ. Λίλιαν Ῥάλλη—τὸ γένος Πρίγγου – μὲ μαῦρο βελούδινο φόρεμα ἀμυδρῶς φωτισμένο μὲ λευκὴ δαντέλλα «Μιλὰν» καὶ ἡ κ. Κοντοσταύλου μὲ μαύρη τουαλέττα.

— Παρευρέθησαν αἱ κ. κ. Μολδοβάνη, κ. Μαξίμου, Ἠλ. Ἠλιάσκου, κ. καὶ κ. Λ. Ρούφου. κ. καὶ κ. Μαλαμίδη, κ. καὶ κ. Πετρίδη, κ. καὶ κ. Ἀκριβοῦ, ἡ κ. Ἐσμὲ Μεταξᾶ, ἡ κ. Φώφη Γ. Μεταξᾶ, κ. καὶ κ. Δ. Λοβέρδου, κ. καὶ κ. Στ. Φωτιάδη, κ. καὶ κ. Π Κανάκη, κ. καὶ κ. Θ. Φωτιάδη, κ. καὶ κ. Μπακοπούλου, ἡ κ. Σ. Πετρίτση, ἡ κ. Α. Λαδοπούλου, ἡ κ. Πρίγκου, κ. καὶ κ. Π. Μπέμπη, ἡ κ. Σοφία Καμάρα, κ. καὶ κ. Ὑψηλάντη, ἡ κ. Μ. Σκαραμαγκᾶ, κ. καὶ κ. Δημαρᾶ. κ. καὶ κ. Καρέλλα.

— Καὶ αἱ Δεσποινίδες Δ. Μαλαμίδη, Ψιακῆ, Ε. Βλάχου, Ε. Κυριαζῆ. Καὶ οἱ κ. κ. Ἠ Ἠλιάσκος, Γ. Μακκᾶς, Πετρίτσης, Μαλαμίδης, Α. Μεταξᾶς, Χ. Ζαλοκώστας, Τσοποτός.

— Μιὰ ἀξιοσημείωτη χορευτικὴ δεξίωσις παρὰ τῷ κ. καὶ τῇ κ. Α. Μιχαλοπούλου – τὸ γένος Ἠλιάσκου— τὸ παρελθὸν Σάββατον.

— Ἡ οἰκοδέσποινα ἐκτάκτως κομψὴ ἐδέχετο τοὺς κεκλημένους της μὲ τὴν θαυμαστὴ ἁβρότητα ποὺ τὴν χαρακτηρίζει.

— Αἴθουσαι ἐκτάκτως καλλιτεχνικαί, διακόσμησις «Ἐκόλ-σόμπρ».

— Σπανίως χορευτικὸν ἀπόγευμα ἦτο τόσον ζωηρὸν καὶ κεφάτον, ἀπόδειξις ὅτι παρετάθη πέραν τοῦ μεσονυκτίου. Ἡ χορευθεῖσα καδρίλλια ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Λυκουρέζου θάφισε ἐποχήν.

— Πολλὲς ζηλευτὲς κορμοστασιές, φορέματα ἀνοιξιάτικα, καπέλλα παριζιάνικα, συντελοῦσαν εἰς τὸ ν' ἀποδίδουν ἐντύπωσιν ἐμψύχων κροκὶ τῆς Βόγκ.

Η ΜΟΝΤΑΙΝ

ΔΗΛΩΣΙΣ

Πρὸς τοὺς ἐν Βελγικῷ Κόγκῳ ἀναγνώστας καὶ συνδρομητὰς μας.

Ἡ Διεύθυνσις τῶν περιοδικῶν μας «Μπουκέτο» καὶ «Οἰκογένεια» ἀνέθεσε τὴν ἀντιπροσωπείαν καθ' ἅπαν τὸ Βελγικὸν Κόγκον (Ἀφρικῆς) εἰς τόν κ. Γεώργιον Ἀντωνιάδην, ἐν Elisabethville, εἰς τὸν ὁποῖον ἀνέθεσε τὴν ἐγγραφὴν συνδρομητῶν εἰς τὰ περιοδικά μας καὶ εἴσπραξιν τῶν συνδρομῶν.

Ἐλπίζομεν ὅτι οἱ ἐν Βελγικῷ Κόγκῳ φίλοι μας θὰ βοηθήσωσι τὸν κ. Ἀντωνιάδην εἰς τὸ ἔργον τῆς εὐρυτέρας διαδόσεως τῆς κυκλοφορίας τῶν περιοδικῶν μας.

ΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΤΟΥ ΣΙΚΑΓΟΥ

Ἡ Ἑλληνικὴ Παροικία τοῦ Σικάγου ἐκυκλοφόρησεν εἰς πολυτελῆ καὶ πλουσίαν ἔκδοσιν «Πανηγυρικὸν Λεύκωμα τοῦ 1929» κυκλοφορῆσαν ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ τῆς μεγάλης χοροεσπερίδος τὴν ὁποίαν ἔδωσε ἡ παροικία ὑπὲρ τοῦ ἐν Σικάγῳ ναοῦ καὶ σχολείου «Ἅγιος Βασίλειος».

Εἰς τὸ «Λεύκωμα» αὐτὸ συνεργάζονται οἱ διαπρεπέστεροι τῶν Ἑλλήνων λογοτεχνῶν, στολίζεται δὲ μὲ ὡραίας εἰκόνας.

ΕΚΔΟΣΕΙΣ

Ἐκυκλοφόρησε εἰς θαυμασίαν ἔκδοσιν νέα Ἱερὰ Σύνοψις τῆς Ἑταιρείας Ἰωαν. Σκουτερόπολος—Π. Διαλησμᾶς καὶ Σια. Ἐπιμελείᾳ τοῦ Ἐφημερίου Καθηγητοῦ κ. Ποταμιάνου, περιέχουσα ἐκτὸς τῆς συνήθους ὕλης πλῆθος μεγαλυναρίων, Κυριακοδρόμιον κλπ. Ἀπαραίτητος διὰ τὰς οἰκογενείας καὶ ἰδίως κατὰ τὰς ἁγίας ἡμέρας τῶν Παθῶν τοῦ Σωτῆρος. Εὑρίσκεται εἰς ὅλα τὰ βιβλιοπωλεῖα Ἀθηνῶν καὶ Ἐπαρχιῶν.

Σὲ 36 σελίδες, γεμάτες ἐκλεκτὰ περιεχόμενα, κυκλοφορεῖ αὔριο
Η
„ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ"
Μοναδικὸ ἀπόκτημα γιὰ κάθε φιλαναγνώστη, μοναδικὸ ἐντρύφημα
γιὰ μικροὺς καὶ μεγάλους

ΤΟ ΕΞΩΦΥΛΛΟ ΜΑΣ

Τὸ σημερινό μας ἐξώφυλλο εἶνε ἔργο τῆς Ρωσσίδος ζωγράφου Ἔλενας Ἀντρέγεβνας Κισέλοβα. Φέρει τὸν τίτλο «Ρωσσίδες χωρικαί».

ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΙ, ΜΥΣΤΗΡΙΟΝ, ΓΟΗΤΕΙΑ...

ΤΟΥ ΑΛΕΞ. ΔΟΥ

Ο ΚΡΕΜΑΣΜΕΝΟΣ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΕΙΔΑ ΕΝΑ ΦΑΝΤΑΣΜΑ !...

ΒΑΔΙΖΟΝΤΑΣ ἀσκόπως στοὺς δρόμους ὁ Προφήτης, βυθισμένος στὶς σκέψεις του, στάθηκε ξαφνικά, χτύπησε τὸ μέτωπό του καὶ ψιθύρισε :

— Ναί, ἔτσι πρέπει νὰ γίνη... Ἂς μὴ χάνω καιρό... Ἐμπρός !...

Ἄνοιξε τότε τὸ βῆμα του, ἄρχισε νὰ τρέχη σχεδόν. Σὲ λίγο ἔφτασε πάλι μπρὸς στὰ ἐρείπια τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Γαβερώ. Ὁ τυχοδιώκτης ποὔψαχνε ἀνάμεσα στ' ἀποκαΐδια καὶ στὰ συντρίμματα ἦταν ἐκεῖ. Ὁ Προφήτης τὸν πλησίασε.

— Δὲν μοῦ λές, φίλε μου, τοῦ εἶπε, θέλεις νὰ κερδίσης τρία σκοῦδα ἀκόμα ;

— Καὶ μὲ ρωτᾶς ἂν θέλω ; ἀποκρίθηκε ὁ τυχοδιώκτης. Τί πρέπει νὰ κάμω, πέστε μου...

— Κρατᾶς βλέπω ἕνα σακκί.

— Ναί, τὸ πῆρα μαζύ μου, νομίζοντας πὼς θὰ τὸ γέμιζα μὲ τίποτα μικροπράγματα, μὰ δὲν βρῆκα τίποτα ὡς τώρα. Ἡ φωτιὰ τ' ἀφάνισε ὅλα.

— Δὲν μοῦ λές, σὲ φοβίζουν οἱ νεκροί ;

Ὁ τυχοδιώκτης ἄρχισε νὰ γελάη.

— Οἱ νεκροί ! εἶπε. Ὄχι, δὲν μὲ φοβίζουν καθόλου. Μὲ φοβίζουν περισσότερο οἱ ζωντανοί.

— Δέχεσαι νὰ μεταφέρης τὸ πτῶμα ἑνὸς κακούργου ;

— Μάλιστα, κύριε.

— Ἔλα μαζύ μου.

Προχώρησαν λίγο κ' ἔφτασαν μπρὸς στὸν τοῖχο τῆς αὐλῆς τοῦ μεγάρου Σενέϊλ.

Ὁ Προφήτης γονάτισε.

— Πάτησε στοὺς ὤμους μου, εἶπε στὸν τυχοδιώκτη, ἀνέβα στὸν τοῖχο καὶ ρίξε μου τὸν μανδύα σου, νὰ πιαστῶ καὶ ν' ἀνέβω κ' ἐγώ.

Ἦταν τόσο ψηλὸς στ' ἀνάστημα ὁ Προφήτης, ὥστε ὁ τυχ διώκτης πιάστηκε ἀμέσως στὴν κορυφὴ τοῦ τοίχου, καβάλλησε σ' αὐτὸν κ' ἔβγαλε τὸν μανδύα του. Τὸν δίπλωσε καλά, γιὰ νὰ τὸν κάμη πιὸ στερεὸ καὶ τὸν ἔρριξε στὸν Ἰωάννη τὸν Ἰσχνό. Ὁ Προφήτης πιάστηκε σ' αὐτὸν κι' ἀνέβηκε στὸν τοῖχο μ' εὐκολία, ρίχνοντας προσεχτικὰ βλέμματα πρὸς τὸ δρόμο, μήπως φανῆ καμμιὰ περίπολος.

Πήδησαν ὕστερα στὴν αὐλὴ καὶ τράβηξαν πρὸς τὸ δωμάτιο τοῦ κύρ' Βερνάδου. Τὸ πτῶμα τοῦ Ζερβοῦ βρίσκονταν ἐκεῖ, καταμεσῆς στὸ πάτωμα. Ὁ τυχοδιώκτης τὸ ἀντίκρυσε χωρὶς νὰ ταραχτῆ καθόλου.

— Ρίξτον μέσα στὸ σακκί σου, τοῦ εἶπε ὁ Προφήτης.

Ὁ τυχοδιώκτης ὑπάκουσε. Ἐγύρισε κατόπιν πρὸς τὸν Προφήτη καὶ τοῦ εἶπε :

— Καταλαβαίνω τὶ θέλετε ἀπὸ μένα.

— Τί ; ρώτησε ὁ υἱὸς τῆς Ἀρτέμιδος Βιλλανδρώ.

— Νὰ ἐξαφανίσω αὐτὸ τὸ πτῶμα.

— Ὄχι, φίλε μου. Ἀπεναντίας. Περίμενε μιὰ στιγμή.

Ἄνοιξε τότε ἕνα συρτάρι, βρῆκε σ' αὐτὸ μία περγαμηνὴ καὶ τὴν ἔσχισε στὰ δύο. Πῆρε τὸ ἕνα της φύλλο, ἔγραψε κάτι πάνω σ'αὐτὸ κ' ἔπειτα τὸ ἔδεσε στὸ λαιμὸ τοῦ πτώματος.

— Κλεῖσε τώρα τὰ σακκί σου, εἶπε στὸν τυχοδιώκτη.

Κι' ὅταν ἐκεῖνος ἔδεσε τὸ στόμιο τοῦ σακκιοῦ, ὁ Προφήτης πῆρε τὸ δεύτερο φύλλο τῆς περγαμηνῆς, ἔγραψε πάνω σ' αὐτό : «ΔΙΑ ΤΟΝ ΚΥΡΙΟΝ ΔΟΥΚΑ ΜΟΝΜΟΡΑΝΣΥ», καὶ τὸ καρφίτσωσε ἐπάνω στὸν σάκκο.

— Καὶ τώρα φορτώσου τον, διέταξε τὸν τυχοδιώκτη.

— Διάβολε !.. Πολὺ βαρύς, εἶνε ὁ μακαρίτης, μουρμούρισε ἐκεῖνος, φορτωνόμενος τὸ σακκί.

— Γι' αὐτὸ ἀκριβῶς θὰ πάρης πέντε σκοῦδα ἀντὶ τριῶν, τοῦ εἶπε ὁ Προφήτης.

— Καὶ ποῦ θὰ τὸν κουβαλήσουμε ; ρώτησε ὁ τυχοδιώκτης.

— Στὸ μέγαρο Ριέζ.

— Εἶνε πολὺ μακρυά !

— Θὰ πάρης ἑφτὰ σκοῦδα.

— Ὑπάρχει κίνδυνος νὰ πέσουμε πάνω σὲ καμμιὰ περίπολο.

— Θὰ πάρης δέκα σκοῦδα.

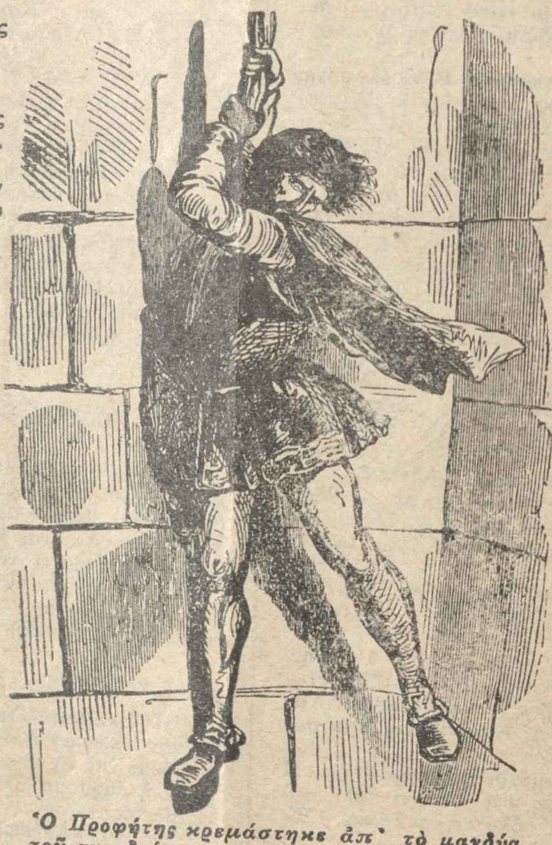

Ὁ Προφήτης κρεμάστηκε ἀπ' τὸ μανδύα τοῦ τυχοδιώκτη κ' ἐπήδησε στὸ δρόμο...

— Ἐμπρὸς τότε. Ἀλλὰ γιὰ πέστε μου, ποιὸς κάθεται στὸ γαρο Ριέζ ;

— Οἱ σωματοφύλακες τοῦ δουκὸς Μονμορανσύ.

— Καλά, ἂς πηγαίνουμε.

Ἐπειδὴ ἡ πόρτα τῆς αὐλῆς, ἦταν κλειστή, ὁ Προφήτης κρε στηκε πρῶτος ἀπ' τὸ μανδύα τοῦ τυχοδιώκτη καὶ πήδησε ἀπὸ παράθυρο στὸ δρόμο. Ὁ τυχοδιώκτης τοὔρριξε τὸ σακκὶ καὶ κα βηκε κι' αὐτός.

Προχωροῦσαν τώρα μέσα στὸ σκοτάδι, χωρὶς νὰ μιλοῦν, προσ χοντας νὰ μὴ τοὺς ἀντιληφθῆ κανείς.

Στὴ διασταύρωσι τῶν ὁδῶν Σιδηροπωλείων καὶ Ἀποβάθρ ἄκουσαν ἄξαφνα ποδοβολητὸ ἀλόγων. Ἦταν κάποια περίπολος.

— Τραβήξου στὴ γωνία τοῦ δρόμου γρήγορα, εἶπε ὁ Προφή στὸν τυχοδιώκτη.

— Ὄχι, ὄχι, στάσου, τοῦ ψιθύρισε ὁ τυχοδιώκτης. Ὑπάρχει στὸ κόσμο αὐτὸ ἕνα κτῆνος. Τὸ κτῆνος αὐτὸ εἶνε ὁ χωροφύλακας ! Ὑπάρχει ὅμως καὶ ἕνα ἄλλο κτῆνος, πιὸ μεγαλοπρεπὲς κι' ἀπ' τ χωροφύλακα. Τὸ κτῆνος αὐτὸ εἶνε ἡ περίπολος, ποὺ ἀποτελεῖτ ἀπὸ δέκα χωροφύλακας.

— Τὶ θὲς νὰ πῆς μ' ὅλα αὐτά; ρώτησε νευριασμένος ὁ Προφήτη

— Θέλω νὰ πῶ πὼς ἂν κρυφτοῦμε κινδυνεύουμε νὰ τὴν πάθουμ

— Καὶ τὶ πρέπει νὰ κάμουμε ;

— Τώρα θὰ δῆς.

Κι' ὁ τυχοδιώκτης προχωρήσας ἀπὸ τὸ μέρος ποὺ ὁ δρόμος ἦ πιὸ σκοτεινός, ἄρχισε νὰ τραγουδάη :

Κοῦπα μου, ὡραία μου κοῦπα
Ἔλα μου πρωΐ ποὺ σοῦπα,
Νὰ σοῦ σκάσω ἕνα φιλί,
Ἔλα μου τίγκα κρασί
Ἔλα μου πρωΐ - πρωΐ !...

Ἡ ἔφιππος περίπολος πέρασε πλάϊ τους. Οἱ χωροφύλακες ἄκουσαν τὸ τραγοῦδι, τοὺς πῆραν γιὰ μεθυσμένους κι' ἄρχισαν νὰ γελοῦν, μὴ ὑποψιασθέντες τίποτε. Σὲ λίγο χάθηκαν πρὸς τὴν ὁδὸν Βουρδονεά.

— Εἴδατε ; εἶπε ὁ τυχοδιώκτης στὸν Προφήτη.

— Ναί, τὰ κατάφερες μιὰ χαρά ! Θὰ πάρης δεκαπέντε σκοῦδα.

Ἔφτασαν τέλος μπρὸς στὴν πύλη τοῦ μεγάρου Ριέζ. Ὁ τυχοδιώκτης ἄφησε τὸ σακκὶ μὲ τὸ πτῶμα τοῦ κύρ' Βερνάρδου Ζερβοῦ κάτω.

— Τὶ θὰ γίνη τώρα ; ρώτησε.

Ὁ Προφήτης ἀντὶ ἄλλης ἀπαντήσεως χτύπησε τὸ ρόπτρο τῆς πύλης.

Ἄκουσαν κάποιον νὰ τραβάη τὸ σύρτη, ἡ πόρτα ἄνοιξε καὶ παρουσιάστηκε ἕνας σωματοφύλακας τοῦ δουκός.

— Τὶ ζητᾶτε ; ρώτησε.

— Φέρσμε αὐτὸ γιὰ τὸν κ. Κοντόστουλο, εἶπε ὁ Προφήτης ρίχνοντας τὸ σακκὶ στὴν αὐλὴ τοῦ μεγάρου.

Ὁ σωματοφύλαξ θέλησε νὰ ζητήση πληροφορίες, ὁ Προφήτης παρέσυρε τὸν τυχοδιώκτη καὶ χάθηκαν στὸ σκοτάδι.

Ὅταν προχώρησαν ἀρκετὰ ἔβγαλε καὶ τοὔδωσε τὰ δεκαπέντε σκοῦδα.

— Καληνύχτα, ἀφεντικό, εἶπε ἐκεῖνος τσεπώνοντας τὰ σκοῦδα.

— Ὕπαγε στὴν εὐχὴ τοῦ Θεοῦ ! μουρμούρισε ὁ Προφήτης καὶ χάθηκε στὸ σκοτάδι.

. . . .

Τὴν ἐπομένη τῆς πυρπολήσεως τοῦ σπιτιοῦ τοῦ Γαβερώ, κοντὰ τὸ βράδυ ὁ Διονύσιος Γενναῖος, ἐβάδιζε μόνος του, περίλυπος καὶ σκεπτικός, κοντὰ στὸν Σηκουάνα. Ὅταν ἔφτασε στὴν γωνία τῆς ὁδοῦ Συγγραφέων, εἶδε δυὸ ἀνθρώπους νὰ στέκουν καὶ νὰ κυττάζουν τὰ ἀνάγλυφα κάποιου κτιρίου. Ὁ ἕνας ἦταν γέρος, ὁ ἄλλος νέος.

Ὁ Διονύσιος Γενναῖος κύτταξε καλύτερα καὶ ἀνεγνώρισε τὸν γέροντα. Ἦταν ὁ Ἀμβρόσιος Παρέ. Αὐτὸ τὸν εὐχαρίστησε καὶ χωρὶς νὰ χάση καιρό, ἔτρεξε κοντὰ στὸν σωτῆρα καὶ προστάτη του.

— Πάτερ μου !... ἀνέκραξε. Διδάσκαλε !... Πόσο εἶμαι εὐχαριστημένος ποὺ σᾶς βλέπω !...

Ὁ Παρὲ βλέποντας τὸν Γενναῖο, ἄνοιξε τὴν ἀγκαλιά του καὶ τοῦ εἶπε μὲ τρυφερότητα :

— Παιδί μου, εἶσαι σύ !... Ἀγκάλιασέ με λοιπόν. Ἔγινες τόσο ἀκριβοθώρητος τελευταῖα !...

— Συγχώρησέ με, πάτερ μου, εἶπε ὁ Διονύσιος, μὴ μὲ παρεξηγῆς. Ξέρεις ὅτι σ' ἀγαπῶ.

— Ναί, παιδί μου, τὸ ξέρω πὼς μ' ἀγαπᾶς. Μ' ἀγαπᾶς πολύ, κ' ἔχεις δίκηο, τὴν προσφιλῆ σου Ἰωάννα, τὸν μικρούλη σου Ρογῆρο, τὸ σπιτάκι σου στὴν Ἐκουέν.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΕΙΑΣ ΚΑΡΔΙΑΣ

ΤΟΥ ΟΚΤΑΒΙΟΥ ΦΕΓΙΕ

Η ΠΟΛΥΑΓΑΠΗΜΕΝΗ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

Συγκρατήθηκε ὅμως.

Τί θὰ κέρδιζε ἂν τὄκανε αὐτό ;

Μήπως ἄλλωστε δὲν μποροῦσε νὰ κάμη κάτι καλύτερο ; Μήπως δὲν μποροῦσε νὰ κρατήση καὶ νὰ μὴ στείλη τὴν ἀπάντησί της στὸν Σαντί ; Ἔτσι θ' ἀπόφευγε τὸν κίνδυνο... Μὰ ὄχι... ὄχι. Αὐτὸ δὲν θὰ τὄκανε ποτέ, ποτέ. Τὸ θεωροῦσε δειλία, ἀνανδρία, ποταπότητα. Καλύτερα νὰ φέρνοταν σὰν ἄνδρας. Ἂς γινόταν τὸ μοιραῖο. Αὐτὸ ἦταν τὸ καλύτερο.

Ξανάβαλε τὴν ἐπιστολὴ στὸ φάκελλο καὶ τὴν ἔδωσε στὸ μικρό.

– Νά, πάρτην, παιδί μου. Πήγαινέ την στὸν κύριο ποὺ σ'ἔστειλε.

Ὁ μικρὸς πῆρε τὴν ἐπιστολὴ κ' ἔφυγε.

Ὁ Μωρεσκὰν ξαναγύρισε στὴν ἔπαυλι, ἀνέβηκε στὸ γραφεῖο του καὶ σωριάστηκε σὲ μιὰ πολτρόνα. Ὅλα γι' αὐτὸν εἶχαν πειὰ τελειώσει. Ἦταν καταδικασμένος σὲ θάνατο ! Ἔπρεπε λοιπὸν νὰ συντάξη τὴν διαθήκη του καὶ ν' ἀφεθῆ πλέον στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ..

Η ΜΟΝΟΜΑΧΙΑ

Τὸ πρωΐ τῆς ἄλλης μέρας ὁ Μωρεσκὰν ξύπνησε πρὸ τῆς ἀνατολῆς τοῦ ἡλίου, κάθησε στὸ κρεββάτι του κ' ἐχτύπησε τὸ κουδοῦνι. Στὸν καμαριέρη ποὺ παρουσιάστηκε, εἶπε νὰ εἰδοποιήση τὸν κ. ντ' Ἑρμανύ, ὁ ὁποῖος ἐφιλοξενεῖτο στὴν ἔπαυλι, μαζὺ μὲ τὸν ἄλλο μάρτυρα τῆς μονομαχίας τὸν κ. ντὲ λα Ζαρντύ.

Σὲ λίγο ὁ ντ' Ἑρμανὺ μπῆκε στὴν κρεββατοκάμαρη τοῦ βαρώνου καὶ κάθησε πλάϊ στὸ κρεββάτι του.

– Μ' ἐζήτησες, φίλε μου ; τοῦ εἶπε.

– Ναί, εἶπε ὁ Μωρεσκάν. Ἤθελα νὰ μιλήσω μαζύ σου.

– Σὲ ἀκούω.

– Ἴσως ἔπειτα ἀπὸ λίγες ὧρες νὰ εἶμαι νεκρό, κόμη. Γι' αὐτό...

Ὁ ντ' Ἑρμανὺ τὸν διέκοψε :

– Μὴν ἀπελπίζεσαι, βαρῶνε. Μὴ χάνης τὴν ψυχραιμία σου. Δὲν εἶνε ἡ πρώτη φορὰ ποὺ μονομαχεῖς ἄλλωστε...

– Ξέρω τὶ λέω, ἀγαπητέ μου. Ἐμονομάχησα πολλὲς φορές. Μὰ σήμερα τὰ πράγματα εἶνε διαφορετικά. Ὁ ἀντίπαλός μου εἶνε πιὸ ἰσχυρὸς ἀπὸ μένα, ὅπως ἐγὼ ἤμουν πιὸ ἰσχυρὸς ἀπὸ τὸν Ἰάκωβο ντὲ Λέρν ὅταν τὸν σκότωσα. Ὑποθέτει κανεὶς πὼς μὲ τιμωρεῖ ὁ Θεὸς γιὰ τὴν πρᾶξι μου αὐτή. Μὲ τιμωρεῖ ὁ Θεὸς κ' ἡ γυναῖκα μου, ναί, ἡ γυναῖκα μου, δὲν ἔχω καμμιὰ ἀμφιβολία γι' αὐτό. Ὁ Σαντὶ θὰ προσπαθήση νὰ μὲ σκοτώση, γιὰ νὰ εὐχαριστήση τὴν Ἰωάννα, γιὰ νὰ τὴν κάνη δική του.

– Ὑποθέτω πὼς ἀδικεῖς τὴ γυναίκα σου, βαρῶνε.

– Ὄχι, κόμη. Δὲν θἄλεγα ποτὲ τὰ λόγια αὐτὰ εἰς βάρος τῆς βαρώνης, ἂν δὲν ἤμουν βέβαιος γιὰ τὶς διαθέσεις της... Ἀλλοίμονο !... Τὸ ἐκατάλαβα πειὰ καλά. Ἡ βαρώνη ἐπιθυμεῖ τὸ χαμό μου γιὰ τὸ κακὸ ποὺ τῆς ἔκαμα, σκοτώνοντας τὸν ντὲ Λέρν. Χθὲς ἔπιασα μιὰ ἐπιστολή της στὸν Σαντί. Τοὔγραφε κατηγορηματικὰ πὼς ἀδιαφορεῖ γιὰ μένα. Κάτω ἀπ' τὶς γραμμὲς τῆς ἐπιστολῆς της, ἐμάντεψα τὶς διαθέσεις της. Τοὔγραφε καθαρὰ σχεδόν : Σκότωσέ τον !... Καταλαβαίνεις ;

Ὁ ντ' Ἑρμανὺ ἔσκυψε τὸ κεφάλι του, χωρὶς ν' ἀπαντήση. Τί μποροῦσε ἄλλωστε νὰ πῆ ; Καταλάβαινε κι' αὐτὸς πὼς ὁ βαρῶνος εἶχε δίκηο.

– Βλέπεις, φίλε μου, πὼς δὲν ἔχεις νὰ πῆς τίποτε, τοῦ εἶπε ὁ Μωρεσκάν. Τὰ πράγματα μιλοῦν μόνα τους. Ἄκουσέ με λοιπὸν μὲ προσοχή. Ἔκαμα τὴν διαθήκη μου. Σοῦ τὴν παραδίδω, γιατὶ δὲν εἶχα καιρὸ νὰ πάω στὸ Παρίσι νὰ τὴν δώσω στὸ συμβολαιογράφο μου.

Συγχρόνως ὁ Μωρεσκὰν ἄνοιξε ἕνα χαρτοφύλακα κ' ἔβγαλε ἀπὸ μέσα ἕνα σφραγισμένο φάκελλο, τὸν ὁποῖο παρέδωσε στὸν κόμητα. Κύτταξε κατόπιν τὸ ρολόγι του καὶ εἶπε :

– Εἶνε καιρὸς νὰ σηκωθῶ καὶ νὰ ἑτοιμασθῶ.

Ὁ ντ' Ἑρμανὺ σηκώθηκε νὰ φύγη.

– Μεῖνε, τοῦ εἶπε ὁ βαρῶνος. Ἔχω ἀνάγκη ἀπ' τὴν συντροφιὰ ἑνὸς καλοῦ φίλου.

Κι' ἀμέσως σηκώθηκε ἀπ' τὸ κρεββάτι του κι' ἄρχισε νὰ ντύνεται.

Ὁ ντ' Ἑρμανὺ βημάτιζε ἐπάνω - κάτω καπνίζοντας ἕνα ποῦρο. Ἦταν ὑπερβολικὰ στενοχωρημένος. Καταλάβαινε καλὰ πὼς ὁ βαρῶνος διέτρεχε σοβαρὸ κίνδυνο. Κι' ἂν ὁ Σαντὶ δὲν ἦταν ἕνας κοινὸς παλιάνθρωπος, θὰ πήγαινε νὰ τὸν δῆ, νὰ τοῦ μιλήση, θἄκανε τὴν παρατυπία αὐτή, γιὰ νὰ σώση τὸν φίλο του.

Ἔξαφνα ἄκουσε τὸν Μωρεσκὰν νὰ ψιθυρίζη :

— Θεέ μου, συγχώρησέ με !...

— Τί ἔχεις, βαρῶνε ; τὸν ρώτησε.

Ὁ Μωρεσκὰν τὸν κύτταξε κάμποση ὥρα ἀμίλητος,, σιωπηλός, λυπημένος καὶ τέλος τοῦ εἶπε :

— Μοῦ συμβαίνει, κόμη, κάτι τὸ περίεργο, τὸ ἀνεξήγητο.

— Μπορῶ νὰ τὸ μάθω ;

— Ναί. Λέγοντάς το θ' ἀλαφρωθῶ κάπως. Γιατὶ ὑποφέρω πολύ, πάρα πολύ. Ἰδοὺ περὶ τίνος πρόκειται : Εἶδα ἀπόψε στὸν ὕπνο μου τὸν ντὲ Λέρν. Ἦταν διπλωμένος μ' ἕνα σεντόνι γεμᾶτο αἵματα καὶ μὲ φοβέριζε μὲ τὸ δάχτυλο, τρίζοντας τὰ δόντια του. Ἡ θέα του ἦταν τόσο φρικώδης, ὥστε ξεφώνησα μέσα στὸν ὕπνο μου καὶ ξύπνησα ἀμέσως. Ὅταν ξανακοιμήθηκα ὁ ἴδιος ἐφιάλτης μὲ βασάνισε ὥς τὸ πρωΐ. Καὶ τώρα ἀκόμη ποὺ εἶμαι ξυπνητὸς δὲν μπορῶ ν' ἀπομακρύνω τὴν σκέψι μου ἀπ' τὸν ἄτυχο αὐτὸ νέο, ὅσο κι' ἂν ἀγωνίζομαι γι' αὐτό. Τὸν βλέπω σχεδὸν μπροστά μου, τρομερόν, ἀπειλητικό, χλωμό, ἀπαίσιο !... Τί λὲς σὺ γι' αὐτὸ κόμη ;

— Ὅτι δὲν πρέπει νὰ σὲ ἀνησυχῆ ἕνα τέτοιο πρᾶγμα, βαρῶνε. Εἶνε ταραγμένα τὰ νεῦρα σου, αὐτὸ εἶνε ὅλο.

— Μακάρι νὰ εἶνε ἔτσι. Ἀρχίζω νὰ πιστεύω, μολαταῦτα, πὼς οἱ νεκροὶ γυρίζουν ἀπ' τὸν ἄλλο κόσμο καὶ ἐκδικοῦνται σκληρά, ἀδυσώπητα...

— Παραμύθια.

— Παραμύθια τὰ ὁποῖα πέρνουν πολλὲς φορὲς τὴν σκληρὰ δύναμι τῆς πραγματικότητος καὶ μᾶς τυραννοῦν. Ἂς εἶνε ὅμως... Πῆρες τὸ πρόγευμά σου ;

— Ὄχι ἀκόμη.

— Ὁ ντὲ λα Ζαρντὺ ξύπνησε ;

— Ναί.

— Πήγαινε νὰ τὸν βρῆς καὶ περιμένετέ με στὴν τραπεζαρία. Θἄρθω σὲ λίγο.

Ὁ ντ' Ἑρμανὺ ἔφυγε.

Ὁ Μωρεσκὰν κυττάχτηκε στὸν καθρέφτη, ἔτριψε τὰ μάγουλά του γιὰ νὰ φύγη ἡ χλωμάδα ποὖχε ἁπλωθῆ σ' ὅλο του τὸ πρόσωπο, πῆρε ὕφος ἀνθρώπου ἡσύχου καὶ ἠρέμου ψυχικῶς καὶ χτύπησε τὸ κουδοῦνι.

— Ξύπνησε ἡ κυρία βαρώνη ; ρώτησε τὸν καμαριέρη του.

— Μάλιστα, κύριε.

— Πολὺ καλά, πήγαινε.

Ὁ Μωρεσκὰν ἔκαμε μερικὲς βόλτες στὴν κρεββατοκάμαρά του, ξανακυττάχτηκε στὸν καθρέφτη καὶ ψιθύρισε :

— Δὲν θέλω νὰ νομίση πὼς φοβοῦμαι. Εἶμαι ἄνδρας. Καὶ θὰ πεθάνω σὰν ἄνδρας !...

Βγῆκε κατόπιν στὸ διάδρομο καὶ τράβηξε πρὸς τὸ δωμάτιο τῆς Ἰωάννας.

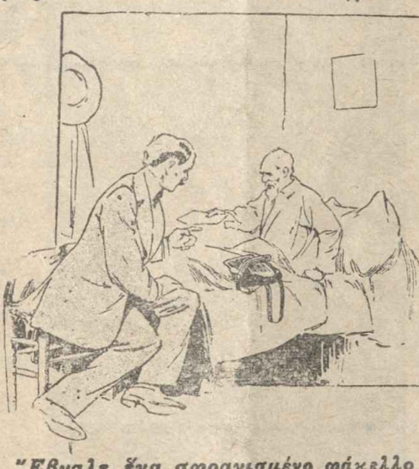

Ἔβγαλε ἕνα σφραγισμένο φάκελλο καὶ τὸν ἔδωσε στὸν κόμητα.

Ἡ κ. Μωρεσκὰν εἶχε ξυπνήσει πρὸ μισῆς ὥρας. Εἶχε ἀνοίξει τὸ παράθυρό της καὶ ἀνέπνεε τὸν μυρωμένο πρωϊνὸ ἀέρα. Τὸ γεγονὸς ὅτι ὁ σύζυγός της θὰ μονομαχοῦσε σὲ λίγη ὥρα, δὲν τὴν ἀνησυχοῦσε καθόλου. Ἦταν ἀπολύτως ἥσυχη. Ἴσως μετὰ μιὰ-δυὸ ὧρες νἆταν χήρα. Μὰ αὐτὸ ἐλάχιστα τὴν ἀνησυχοῦσε. Ἡ σκέψις της ταξείδευε μακρυά. Θυμόταν ἕνα ἄλλο πρωΐ, ἕνα πρωΐ ἀγωνίας, μιὰ νύχτα δακρύων καὶ θρήνων. Ὁ σύζυγός της θὰ μονομαχοῦσε καὶ τότε. Τὸν ἄκουγε νὰ ἑτοιμάζεται στὸ δωμάτιό του κ' ἡ καρδιά της σφίγγοταν. Ἦταν τὸ θλιβερὸ ἐκεῖνο πρωΐ τῆς μονομαχίας τοῦ βαρώνου μὲ τὸν Ἰάκωβο ντὲ Λέρν.

Πόσο τῆς εἶχε στοιχίσει ἡ μονομαχία αὐτή !... Τῆς εἶχε κομματιάσει τὴν καρδιὰ γιὰ πάντα !... Καὶ τώρα ὅσο τὴν σκέπτονταν τόσο πιὸ μεγάλη ἱκανοποίησι ἔννοιωθε γιὰ τὸν κίνδυνο, στὸν ὁποῖο αὐτὴ ἡ ἴδια εἶχε σπρώξει τὸν βαρῶνο...

Ὁ Σαντὶ θὰ τὸν σκότωνε ἴσως. Μὰ τί τὴν ἐνδιέφερε ; Ὁ βαρῶνος θὰ πλήρωνε ἔτσι τὸ ἔγκλημά του εἰς βάρος τοῦ Ἰακώβου, εἰς βάρος αὐτῆς τῆς ἴδιας. Ἔπρεπε νὰ τιμωρηθῆ. Τῆς εἶχε φερθῆ τόσο βάναυσα ! Τῆς εἶχε ματώσει τὴν καρδιά, τῆς εἶχε καταστρέψει τὸ πιὸ γλυκό της ὄνειρο, ὅλη της τὴ ζωή...

Ἔξαφνα ἄκουσε νὰ χτυποῦν στὴν πόρτα τῆς κάμαράς της. Ἡ καρδιά της σφίχτηκε. Κατάλαβε. Ἦταν ὁ βαρῶνος. Μολαταῦτα ξαναβρῆκε τὴν ψυχραιμία της καὶ φώναξε :

— Ἐμπρός !

Ἡ πόρτα ἄνοιξε. Δὲν εἶχε κάμει λάθος. Ἦταν ὁ Μωρεσκάν, ὁ σύζυγός της, ὁ μελλοθάνατος, τὸ ἐξιλαστήριο θῦμα της. Ὁ βαρῶνος στάθηκε στὸ ἄνοιγμα τῆς πόρτας, χαιρέτησε καὶ ρώτησε :

— Μήπως σᾶς ἐνοχλῶ ;

— Ὄχι, ἀπάντησε ψυχρὰ ἡ Ἰωάννα.

Ὁ Μωρεσκὰν μπῆκε στὸ δωμάτιο κ' ἔκλεισε πίσω του τὴν πόρτα. Πλησίασε κατόπιν τὴν γυναίκα του καὶ τῆς εἶπε :

— Ἐπιθυμοῦσα νὰ σοῦ μιλήσω, Ἰωάννα.

— Σᾶς ἀκούω, λέγετε, ἀπάντησεν ἐκείνη ἀδιάφορα.

— Ξέρετε ὅτι σὲ δυὸ ὧρες μονομαχῶ.

— Τὸ ξέρω.

(Ἀκολουθεῖ)

ΤΑ ΠΑΡΑΣΚΗΝΙΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΩΝ

ΠΟΣΑ ΚΕΡΔΙΖΑΝ, ΠΩΣ ΕΓΡΑΦΑΝ ΚΑΙ ΠΩΣ ΖΟΥΣΑΝΕ ΟΙ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΗΣ ΓΑΛΛΙΑΣ

Τὰ βάσανα τῆς ζωῆς τῶν συγγραφέων. Ὁ αὐστηρὸς θεῖος Γουσταῦος Φλωμπὲρ καὶ τὰ πρωτόλεια τοῦ νεαροῦ ἀνεψιοῦ του Γκὺ ντὲ Μωπασσάν. Τὰ μεγαλοφυῆ παιδιά. «Μὴν περιμένετε νὰ ζήσετε ἀπὸ τὰ γράμματα !...» Τί λέει ὁ Βερανζέρος. Ἡ φτώχεια καὶ ἡ φιλολογία. Ἀριστουργήματα ποὺ θριαμβεύουν καὶ ἀριστουργήματα ποὺ δὲν πουλιῶνται καθόλου. Ἡ ἐκδόσεις τοῦ Ζολᾶ, Μπαλζὰκ καὶ Ὀνέ. Οἱ συγγραφεῖς ποὺ βοηθοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλο. Ποιηταὶ αὐτορεκλαμαριζόμενοι. Ἡ ρεκλάμα τοῦ Ἀμερικανοῦ κ.τ.λ.

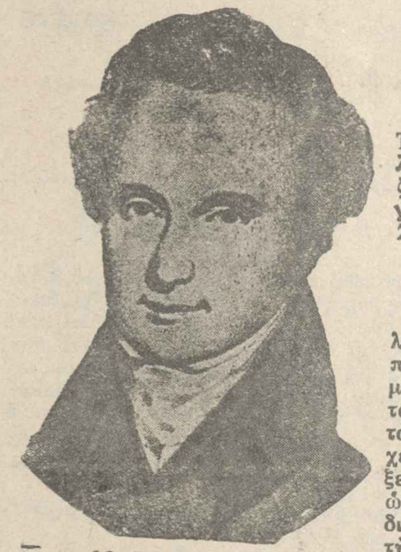
Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ

Πολλοὶ μακαρίζουν τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς γιὰ τὰ μεγάλα ποσὰ ποὺ κερδίζουν καὶ γιὰ τὴ μεγάλη δόξα ποὺ ἀποκτοῦν ἀπὸ τὰ βιβλία τους. Ἂν ὅμως ἤξεραν τὰ παρασκήνια τῆς ζωῆς τῶν τυχερῶν αὐτῶν συγγραφέων, ἂν ἤξεραν μὲ πόσο κόπο ἔγραψαν τὰ ὡραῖα αὐτὰ βιβλία, τὰ ὁποῖα διαβάζουμε ἐμεῖς ρουφηχτὰ ἀπὸ τὴν πρώτη σελίδα ὡς τὴν τελευταία, ἂν ἤξεραν πόσο ὑπέφεραν οἱ ἄνθρωποι αὐτοὶ ὥσπου ν' ἀποκτήσουν τὴν κατοπινή τους δόξα, τότε ἀσφαλῶς θὰ ἔπαιαν νὰ τοὺς ζηλεύουν καὶ νὰ τοὺς μακαρίζουν. Κανένα ἐπάγγελμα δὲν εἶνε εὔκολο, καὶ κανεὶς δὲν ἀποκτᾶ πλοῦτο καὶ δόξα χωρὶς νὰ ἱδρώση, χωρὶς νὰ κοπιάση. Ὅσον ἀφορᾶ δὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λογοτέχνου, αὐτὸ εἶνε τὸ πιὸ κοπιαστικὸ ἀπ' ὅλα, κι' ἂς φαίνεται εὔκολο καὶ εὐχάριστο ἐκ πρώτης ὄψεως.

Ὁ Γκὺ ντὲ Μωπασσὰν ὅταν ἦταν ἀκόμη νέος, ἵδρωνε καὶ ξεΐδρωνε ὁ δυστυχὴς ὥσπου νὰ γράψη ἕνα διήγημα, τὸ ὁποῖον ἔπρεπε νὰ ὑποβάλη στὴν κρίσι τοῦ θείου του, τοῦ μεγάλου μυθιστοριογράφου Γουσταύου Φλωμπέρ. Μὰ ὁ Φλωμπὲρ ἤτανε πολὺ δύσκολος καὶ δὲν ἔμενε ποτὲ εὐχαριστημένος ἀπὸ τὰ νεανικὰ πρωτόλεια τοῦ ἀνιψιοῦ του. «Ἔχεις ἁπλῶς μιὰ ποιητικὴ διάθεση, τοῦ ἔλεγε, μὰ δὲν βλέπω νὰ ἔχης καὶ ταλέντο». Φαντασθῆτε: ὁ Μωπασσάν, ὁ μεγαλείτερος διηγηματογράφος τοῦ κόσμου, νὰ μὴν ἔχη ταλέντο. Μὰ ὁ Φλωμπέρ, ἔτσι ἔπρεπε νὰ τοῦ πῆ, γιὰ νὰ τοῦ κεντρίση τὸ ζῆλο, καὶ νὰ τὸν κάνη πιὸ προσεκτικό. Τὰ ἀποτελέσματα τῆς αὐστηρᾶς αὐτῆς κριτικῆς, τὰ ξέρουμε ὅλοι μας: ὁ Μωπασσὰν ἔγραψε διηγήματα ἀριστουργηματικά, ἀθάνατα. Ἂν ὁ Φλωμπὲρ τοῦ ἔλεγε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ πὼς ἔγραφε καλά, πιθανὸν ὁ Μωπασσὰν νὰ τὸ ἔπαιρνε ἀπάνω του καὶ νὰ παραμελοῦσε τὴν τέχνη του, τῆς ὁποίας ἔτσι θὰ σταματοῦσε ἡ ἐξέλιξις.

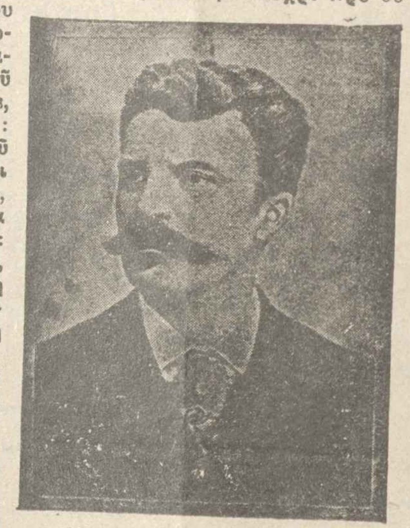
Ὁ Γκὺ ντὲ Μωπασσὰν

Πολλοὶ συγγραφεῖς καὶ ποιηταὶ ἐξεδήλωσαν τὴν ἰδιοφυΐα τους ἀπὸ μικρᾶς ἡλικίας. Ὁ Βίκτωρ Οὐγκὼ ἤτανε διάσημος σὲ ἡλικία δέκα ὀκτὼ ἐτῶν, ὁ Φλωμπὲρ φημιζότανε ὡς καλὸς πεζογράφος ἀπὸ τὸν καιρὸ ποὺ ἤτανε ἀκόμη μαθητής, καὶ ὁ Μποσσουὲ ἔβγαλε τὸν πρῶτο λόγο του σὲ ἡλικία 15 ἐτῶν. Ἐξ ἀντιθέτου, ἄλλοι συγγραφεῖς φανέρωσαν πολὺ ἀργὰ τὸ μεγάλο συγγραφικὸ ταλέντο τους. Ὁ μεγάλος μυθιστοριογράφος Μπαλζάκ, ἄρχισε νὰ γράφη τὰ καλὰ ἔργα του ἀπὸ ἡλικίας τριάντα ἐτῶν, ὁ Ρουσσὼ ἀπὸ σαράντα ἐτῶν, ὁ Πιὲρ Λοτὶ ἀπὸ τριάντα πέντε ἐτῶν. Ὁ Λαμαρτῖνος μέχρι ἡλικίας 30 ἐτῶν ἐμιμεῖτο μέχρι δουλικότητος τὸν Παρνύ, ἕνα λυρικὸ ποιητὴ διάσημο στὰ χρόνια ἐκεῖνα.

Τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λογοτέχνου δὲν ἐθεωρεῖτο, ἀνέκαθεν, προσοδοφόρο. Μὴν κυττᾶτε τὰ τεράστια ποσὰ ποὺ κερδίζουν σήμερα οἱ συγγραφεῖς τῆς Γαλλίας. Ἄλλοτε δυστυχοῦσαν καὶ αὐτοί. Ὁ Φλωμπὲρ συνήθιζε νὰ λέη ὅτι ἡ φιλολογία εἶνε μιὰ πολυτέλεια. Ὁ Βερανζέρος, ὁ γάλλος λαϊκὸς ποιητής, ὁ γνωστὸς καὶ σ' ἐμᾶς ἀπὸ τὶς μεταφράσεις τοῦ Κλ. Τριανταφύλλου (Ραμπαγᾶ) τὸ λέει ἀκόμα καλύτερα:

«Μὴν περιμένετε, γράφει, *νὰ ζήσετε ἀπὸ τὰ γράμματα. Ἡ φιλολογία πρέπει νὰ εἶνε μπαστοῦνι στὰ χέρια σας καὶ ὄχι δεκανίκι. Ἂν δὲν ἔχετε ἄλλους πόρους ζωῆς, τὸ ἐπάγγελμα τοῦ λογοτέχνου θὰ σᾶς κρατῆ σὲ μιὰ διαρκῆ ἀγωνία πῶς θὰ ἐξοικονομήσετε τ' ἀπαραίτητα διὰ τὴν διατροφή σας χρήματα, δὲν θὰ σᾶς ἐπιτρέψη νὰ παντρευθῆτε καὶ ν' ἀναλάβετε οἰκογενειακὰς ὑποχρεώσεις καὶ τέλος, θὰ σᾶς καταδικάση νὰ περάσετε τὰ γεράματά σας φτωχὸς καὶ περιφρονημένος!»*

Εἶνε πλάνη ἐκεῖνο ποὺ λέγεται ἀπὸ πολλούς, ὅτι ἡ πεῖνα καὶ ἡ φτώχεια δυναμώνουν τὸ ταλέντο ἑνὸς συγγραφέως. Ὑπάρχουν βέβαια καὶ ἐξαιρέσεις αὐτοῦ τοῦ κανόνος. Μὰ ἡ ἐξαιρέσεις αὐτὲς εἶνε τόσο λίγες! Ὁ Μπαρμπὲ ντ' Ὠρεβιλλύ, ὁ Βερλαίν, ὁ Βιλλιὲ ντὲ λ' Ἴλ Ἀντάν, ὁ Γεράρδος ντὲ Νερβάλ, ὑπῆρξαν βέβαια μποέμ, ἀλῆτες καὶ συγχρόνως μεγάλοι ποιηταί. Ἀλλ' αὐτοὶ ἀποτελοῦν τὶς ἐλάχιστες ἐξαιρέσεις. Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς λογογράφους ποὺ πέφτουν στὴ δυστυχία, χάνουν τὸ ταλέντο τους, ξεπέφτουν ἠθικῶς, μεταβάλλονται σὲ κοινωνικὰ ναυάγια καὶ τρελλαίνονται, αὐτοκτονοῦν ἢ πεθαίνουν τῆς πείνας.

***

Ὁ φόβος ἀκριβῶς τῆς δυστυχίας κάνει τόσους καὶ τόσους συγγραφεῖς νὰ προσπαθοῦν μὲ κάθε τρόπο ν' ἀποκτήσουν τὴν εὔνοια τοῦ κοινοῦ γιὰ νὰ πουλιῶνται περισσότερο τὰ βιβλία τους καὶ νὰ βγάζουνε πιὸ πολλὰ χρήματα. Πολλοὶ μυθιστοριογράφοι κρίνουν μάλιστα τοὺς συναδέλφους των ἀπό... τὸν ἀριθμὸ τῶν ἐκδόσεων ποὺ κάνουν τὰ ἔργα τους.

Κάποτε ἐπαινούσανε μπροστὰ στὸν Αἰμίλιο Ζολᾶ τὰ ἔργα ἑνὸς ἄλλου μυθιστοριογράφου. Μὰ ὁ πατέρας τῆς «*Ταβέρνας*» καὶ τῆς «*Νανᾶς*» χαμογέλασε περιφρονητικὰ καὶ εἶπε:

— Δὲν βαριέστε!... Ὁ συγγραφέας αὐτὸς δὲν εἶνε μεγάλος! Τὰ ἔργα του δὲν κυκλοφοροῦν περισσότερο ἀπὸ 30.000 ἀντίτυπα τὸ καθένα!...

Αὐτὰ τὰ ἔλεγε ὁ Ζολᾶ, τοῦ ὁποίου τὰ μυθιστορήματα κυκλοφορούσανε σὲ 200.000 σώματα. Πρέπει ὅμως νὰ ὁμολογήσουμε ὅτι ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ὁ μεγάλος αὐτὸς συγγραφεὺς ἔκρινε τὴν ἀξία ἑνὸς ἔργου, ἤτανε λιγάκι ἀστεῖος. Μπορεῖ ἕνα ἔργο νὰ εἶνε ἀριστούργημα καὶ νὰ μὴν ἔχει ἐκδοτικὴ ἐπιτυχία. Ἀπὸ αὐτὸ βγαίνει ὅτι δὲν ἀξίζει τίποτα; Ὄχι βέβαια!

Ὅταν πρωτοβγήκανε οἱ *Ὠδὲς καὶ Μπαλλάντες* τοῦ Βίκτωρος Οὐγκώ, τὸ βιβλίο αὐτὸ δὲν εἶχε καμμιὰ ἐπιτυχία. Τὴν ἴδια ἀποτυχία σημείωσε ὁ πρῶτος τόμος τῶν ποιημάτων τοῦ Ἀλφρέδου ντὲ Βινύ. Μέχρι πρὸ 60 ἀκόμη ἐτῶν θεωρούσανε τὸν Μπαλζὰκ ὡς λαϊκὸ ἐπιφυλλιδογράφο ὄχι καὶ πολὺ μεγάλης ἀξίας, καὶ τὰ ἔργα του πουλιόντουσαν λιγώτερο ἀπὸ τὰ ἔργα τοῦ Εὐγενίου Σύη. Καλὸς βέβαια εἶνε *ὁ Περιπλανώμενος Ἰουδαῖος*, καλὰ εἶνε καὶ τὰ *Μυστήρια τῶν Παρισίων*—ἔργα καὶ τὰ δύο τοῦ Εὐγενίου Σύη. Μὰ μπροστὰ στὰ ἀθάνατα μεγαλουργήματα τοῦ Μπαλζὰκ εἶνε σὰν μικρὰ χλωμὰ ἄστρα πλάϊ στὸ λαμπρὸ ἥλιο.

Ὁ *Σέργιος Παυῖνος*, τὸ πρῶτο μυθιστόρημα τοῦ Γεωργίου Ὀνὲ δὲν πουλήθηκε καθόλου. Ὕστερα ὅμως ἀπὸ λίγον καιρό, ἄρχισε νὰ πουλιέται σὰν ψωμί. Ἀπὸ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, κάθε νέο ἔργο τοῦ Γεωργίου Ὀνὲ τυπωνότανε σὲ χιλιάδες χιλιάδων σωμάτων ποὺ μεταφερόντανε μέσα σὲ βαγόνια ἀνὰ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου. Ξαφνικά, χωρὶς λόγο, τὰ ἔργα τοῦ λαοφιλοῦς αὐτοῦ συγγραφέως ἔπαψαν νὰ πουλιῶνται—ἰδίως κατόπιν μιᾶς δριμείας κριτικῆς τοῦ Ἰουλίου Λεμαίτρ—καὶ ἀπὸ τότε τὸ ὄνομα τοῦ Ὀνὲ περιέπεσε στὴ λήθη, γιὰ τὴ Γαλλία τουλάχιστον.

Ποῦ ὀφείλεται ἡ ἐπιτυχία ἑνὸς βιβλίου; Σήμερα ὀφείλεται κυρίως στὴ ρεκλάμα τῶν ἐκδοτῶν, ἄλλοτε ὅμως ἐξηρτᾶτο ἀπὸ τὰ φιλολογικὰ σαλόνια καί, κατὰ πρῶτο λόγο, ἀπὸ τὶς γυναῖκες. Οἱ γυναῖκες, πράγματι, ἐπέβαλαν ἄλλοτε ἕνα συγγραφέα, τονίζοντας τὴν ἀξία του στὶς φίλες των, οἱ ὁποῖες πάλι ἔκαναν λόγο γιὰ τὸν λογοτέχνη αὐτὸν σὲ ἄλλες φίλες τους, καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Ὑπῆρξε ἐποχή, κατὰ τὴν ὁποία τὸ *Πνεῦμα τῶν Νόμων*, τὸ ὀγκῶδες αὐτὸ φιλοσοφικὸ ἔργο τοῦ Μοντεσκιὲ εἶχε γίνει τῆς μόδας, ἐπειδὴ μιὰ κοσμικὴ κυρία, ἡ Κυρία ντὲ Τενσίν, τὸ εἶχε ἐπιβάλει στοὺς ἀριστοκρατικοὺς κύκλους.

Πολλὲς φορές, οἱ συγγραφεῖς ἀποκτοῦν τὴ δόξα ἀλληλοβοηθούμενοι. Ὁ Γκαῖτε ὑποστήριξε τὸν ἰταλὸ Μανζόνι καὶ τὸν ἐπέβαλε στὸ ἀναγνωστικὸ κοινόν. Ὁ Σταντὰλ ἔγινε γνωστὸς στὸ πολὺ κοινὸν ἀπὸ μιὰ κριτικὴ τοῦ Μπαλζάκ. Ὁ Λαμαρτῖνος παρουσίασε τὸ Μιστράλ. Ὁ Μιρμπὼ εἶπε πρῶτος ὅτι ὁ Μωρὶς Μαίτερλιγκ εἶνε μεγάλος συγγραφεὺς κ' ἔκανε τὸν κόσμο νὰ τὸν προσέξη.

Ἄλλοτε πάλι οἱ ἴδιοι συγγραφεῖς φροντίζουν νὰ ρεκλαμάρουν μόνοι τους τὰ βιβλία τους. Ὅταν οἱ φίλοι τοῦ Λαμαρτίνου πείραζαν τὸν ποιητὴ γιὰ τὴ μεγάλη ρεκλάμα ποὺ ἔκανε μόνος του γιὰ τοὺς τόμους τῶν ποιημάτων του, ἐκεῖνος τοὺς ἀπαντοῦσε:

— Τί τὰ θέλετε, ἀγαπητοί μου, κι' αὐτὸς ὁ Θεὸς ἀκόμα ἔχει ἀνάγκη ἀπὸ ρεκλάμα—τὶς κωδωνοκρουσίες τῶν ἐκκλησιῶν—γιὰ νὰ τραβάη τὴν προσοχὴ τοῦ κοινοῦ.

Ὁ Βίκτωρ Οὐγκώ, τὴν παραμονὴ τῆς ἐκδόσεως τοῦ δράματος *Ὁ Βασιλεὺς Διασκεδάζει* διέδωσε—ψέμματα!—ὅτι χίλια σώματα ἀπὸ τὸ βιβλίο αὐτὸ εἶχαν ἤδη πουληθεῖ. Ἡ ὀγδόη ἔκδοσις τῆς *Παναγίας τῶν Παρισίων* ἤτανε στὴν πραγματικότητα ἡ δευτέρα καὶ ψευδῶς ἀνεφέρετο ὡς ὀγδόη. Καὶ ὅταν ὁ μεγάλος αὐτὸς ποιητὴς λέει ὅτι ἀπὸ τὴν ποιητικὴ συλλογή του τὰ *Ἀνατολίτικα* πουλήθηκαν δεκαπέντε ἐκδόσεις μέσα σὲ τρεῖς μῆνες... δὲν εἶνε καθόλου ἐν τάξει μὲ τὴν ἀλήθεια... Μὰ ἔπρεπε νὰ πῆ ἔτσι, γιὰ νὰ τραβήξη τὴν προσοχὴ τοῦ κόσμου.

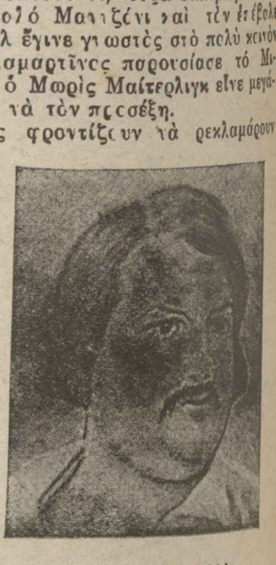
Ὁ Ὀνορὲ Μπαλζὰκ

Κανεὶς ὡστόσο ἀπὸ τοὺς Γάλλους συγγραφεῖς δὲν φαντάστηκε νὰ διαφημίση τὸ βιβλίο του κατὰ τὸν τρόπο ποὺ τὸ διεφήμισε ἕνας Ἀμερικανὸς δημοσιογράφος, κατὰ τὰ τέλη τοῦ παρελθόντος αἰῶνος. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς ἔγραψε ἕνα μυθιστόρημα, τὸ ὁποῖο ὅμως δὲν σημείωσε καμμιὰ ἐκδοτικὴ ἐπιτυχία. Ἀφοῦ καὶ αὐτοὶ οἱ κριτικοὶ τὸ εἶχαν ἀγνοήσει... Μὰ ὁ συγγραφεὺς αὐτὸς ἤθελε μὲ κάθε τρόπο νὰ κάνη τὸν κόσμο νὰ προσέξη τὸ βιβλίο του, τὸ ὁποῖο θεωροῦσε πραγματικὸ ἀριστούργημα. Καί, γιὰ νὰ ἐπισύρη τὴν προσοχὴ τοῦ κοινοῦ, ἀπεφάσισε νά... σκοτώση ἕνα Κινέζο! Τὴν ἡμέρα τῆς δίκης, ἐδήλωσε ἀπαθέστατα στὸ δικαστήριο πὼς εἶχε σκοτώσει τὸν Κινέζο αὐτὸ γιὰ νὰ γίνη γνωστὸς στὸ κοινὸν καὶ νὰ πουληθῆ τὸ βιβλίο του!.. Ἐννοεῖται ὅτι οἱ δικασταὶ δὲν συνεκινήθησαν ἀπὸ τὰ δικαιολογητικὰ ποὺ τοὺς παρουσίασε ὁ δολοφόνος συγγραφεὺς καὶ τὸν κατεδίκασαν σὲ θάνατο!

Ἕνα βιβλίο τὸ σηκώνει πολὺ καὶ τὸ σκάνδαλο ἢ μιὰ παταγώδης δίκη, ἡ ὁποία ἐπηκολούθησε μετὰ τὴν ἔκδοσί του. Ὁ Ζολᾶ πούλησε 55.000 ἀντίτυπα τῆς *Νανᾶς* του σὲ μιὰ μονάχα μέρα, καὶ ὁ Βίκτωρ Μαργκερὶτ 280.000 τῆς *Γκαρσὸν* μέσα σὲ δυὸ μῆνες. *Ἡ Κυρία Μποβαρύ*, τὸ ἀθάνατο μυθιστόρημα τοῦ Γουσταύου Φλωμπέρ, εἶχε ἐπιτυχία ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ τῆς ἐκδόσεώς της, ἐπειδὴ ἀπηγόρευσαν τὴν κυκλοφορία της γιὰ λόγους...ἠθικῆς. Ὁ ἐκδότης πλούτισε ἀπ' αὐτὸ τὸ βιβλίο, ἐνῶ ὁ δυστυχὴς ὁ Φλωμπέρ, ὁ ὁποῖος ἵδρωνε ἐπὶ 4 χρόνια ὥσπου νὰ τὸ γράψη, ἔλαβε συγγραφικὴ ἀμοιβὴ μονάχα 400 φράγκα!... Ὁ Βίκτωρ Μαργκερὶτ ἔλαβε μονάχα 3.000 φράγκα ἀπὸ τὸν ἐκδότη του γιὰ τὴν *Γκαρσόν*, τὸ πολύκροτο αὐτὸ βιβλίο ποὺ κυκλοφόρησε σὲ 600.000 ἀντίτυπα!...

***

Μὰ πρὶν τελειώσει τὸ βιβλίο καὶ τυπωθῆ σὲ τόμο οἱ δυστυχισμένοι συγγραφεῖς γνωρίζουν καὶ ἄλλα μαρτύρια: τὸ ἀπερίγραπτο βασανιστήριο τοῦ γραψίματος. Ὅλοι οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς ἔγραφαν—καὶ θὰ γράφουν—μὲ μεγάλη δυσκολία. Ἡ εὐσυνειδησία τους δὲν τοὺς ἀφήνει νὰ τελειώσουν γρήγορα γρήγορα μιὰ σελίδα. Τὴν διώρθωναν πέντε καὶ δέκα φορές πρὶν τὴν θεωρήσουν τελειωμένη. Ἄφθαστο δεῖγμα συγγραφικῆς εὐσυνειδησίας ἦταν ὁ Γουσταῦος Φλωμπέρ, ὁ ὁποῖος φυσοῦσε καὶ ξεφυσοῦσε ἐπὶ 4 ὁλόκληρες μέρες γιὰ νὰ βρῆ ἕνα κατάλληλο ἐπίθετο, ὁ ὁποῖος διόρθωνε 26 φορὲς μιὰ χειρόγραφο σελίδα τῶν μυθιστορημάτων του καὶ 72 φορὲς κάθε σελίδα τυπογραφικῶν δοκιμίων!... Ἐννοεῖται πὼς ὅλοι οἱ συγγραφεῖς δὲν ἔχουν τὴν ἰώβειο ὑπομονή τοῦ Φλωμπέρ. Ὡστόσο ὁ Ἀνατὸλ Φράνς, ὁ Γκὺ ντὲ Μωπασσάν, οἱ ἀδελφοὶ Γκονκούρ, ἔγραφαν καὶ ξανάγραφαν πολλὲς φορὲς τὴν ἴδια σελίδα, γιὰ νὰ τὴν κάνουν πιὸ γλαφυρὴ —γιὰ νὰ τὴ διαβάζη εὐκολώτερα ὁ ἀναγνώστης.

Παροιμιώδης ἐπίσης ἔμεινε καὶ ὁ τρόπος μὲ τὸν ὁποῖο ἔκανε διορθώσεις ὁ Μπαλζάκ. Ὁ μεγάλος αὐτὸς μυθιστοριογράφος ἔγραφε πρῶτα τὰ μυθιστορήματά του χωρὶς νὰ προσέχη καθόλου τὴ σύνταξη. Τὰ φύλλα αὐτὰ τὰ ἔπερνε ἕνας ὑπηρέτης καὶ τὰ πήγαινε στοὺς ἰδιαίτερους στοιχειοθέτες τοῦ Μπαλζάκ, οἱ ὁποῖοι ἔμεναν μέσ' στὸ σπίτι του, καὶ οἱ ὁποῖοι τὶς στοιχειοθετοῦσαν ἀμέσως. Ὕστερα ὁ Μπαλζὰκ ἔκανε τὶς διορθώσεις πάνω στὶς τυπωμένες σελίδες ποὺ τοῦ ἔφερναν. Ἔκανε διορθώσεις δέκα καὶ εἴκοσι φορές. Ὅταν τέλος ἔμενε ἱκανοποιημένος ἀπὸ τὴν ἐργασία του, ἔστελνε στὸν ἐκδότη του ἢ στὴν ἐφημερίδα... τυπωμένες τὶς σελίδες τοῦ μυθιστορήματός του. Ἐννοεῖται ὅτι ἐκεῖνοι τοῦ ἔστελναν καὶ πάλι νὰ κάνη διορθώσεις καὶ ὁ Μπαλζὰκ ἄρχιζε πάλι τὰ ἴδια! Οἱ τυπογράφοι εἶχαν βρεῖ τὸ μπελά τους μὲ τὸν ἄνθρωπο αὐτό!...

Ὁ Αἰμίλιος Ζολᾶ ἔγραφε τὰ μυθιστορήματά του χωρὶς νὰ τὰ διαβάζη. Οὔτε κἂν κύτταζε διορθώσεις. Ἀδιαφοροῦσε γιὰ τὰ τυπογραφικὰ λάθη καὶ γιὰ τὸ στρωτὸ ὕφος. Ἐκεῖνος δὲν ἤθελε νὰ κάνη τέχνη. Ἤθελε νὰ μορφώση τὸ λαό, νὰ τοῦ δείξη τὴν ἴδια του τὴ δυστυχία κι' ἀδιαφοροῦσε γιὰ τὰ ὡραῖα ἐπίθετα... Μήπως γι' αὐτὸ εἶνε μικρότερος ἀπὸ τὸ Φλωμπέρ; Ὄχι βέβαια! Ἀπὸ αὐτὸ βγαίνει πὼς ὅταν κανεὶς εἶνε μεγάλος συγγραφεύς, μπορεῖ νὰ γράφη ὅπως θέλει. Μὰ οἱ μέτριοι συγγραφεῖς—*καὶ πρὸ παντὸς οἱ νέοι*—πρέπει νὰ γράφουν ἀργά, καὶ μὲ μεγάλη προσοχή.

ΕΚΑΤΟΓΧΕΙΡ !...

Ἕνας νεαρὸς Γασκῶνος ὑπερηφανευόμενος γιὰ τὸν πατέρα του, ἔλεγε κάποτε σ' ἕνα φίλο του:

— Ὁ μπαμπᾶς μου κατὰ τὸ Γαλλογερμανικὸ πόλεμο σὲ κάθε μάχη ἔχανε καὶ ἀπὸ ἕνα χέρι.

— Μπᾶ! ἔκαμε ὁ φίλος του καὶ σὲ πόσες μάχες ἔλαβε μέρος ὁ μπαμπᾶς σας;

— Σὲ καμμιὰ σαρανταριά, ἀπάντησε ὑπερήφανα ὁ υἱός.

ΑΠΟ ΤΗΝ ΖΩΗ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΗΘΟΠΟΙΩΝ

Ὅταν ὑβρίζεται τὸ κοινόν. Ὅπου ἐπεμβαίνει ὁ Διευθ. τῆς Ἀστυνομίας. Μιὰ πρωτότυπη αἴτησις συγγνώμης. Ἡ «Ἰφιγένεια ἐν...Ταυ...ερνείῳ» !... Ὁ μέθυσος Φούφιος. Πῶς κοιμήθηκε ἐπὶ σκηνῆς. Ἡ εὐσυνειδησία τοῦ μεγάλου ἠθοποιοῦ Φλερύ. Μόχθοι καὶ ἀγῶνες γιὰ νὰ ὑποδυθῆ τὸν Μ. Φρειδερῖκο. Ἕνα ὑπέροχο παράδειγμα κ.τ.λ. κ.τ.λ.

Κάποιος γνωστὸς ἠθοποιὸς ἔδιδε κάποτε μιὰ παράσταση σ' ἕνα χωριό, κοντὰ στὸ Παρίσι. Ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὅμως, καθὼς φαίνεται, δὲν εἶχε κέφι καὶ ἔπαιξε ἀπαίσια. Τὸ κοινὸν δὲ τὸν ἐσφύριξε!... Ὁ ἠθοποιός μας, ὁ ὁποῖος ἦταν συνηθισμένος σὲ χειροκροτήματα, ἐθύμωσε καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς θεατάς, τοὺς ἐφώναξε:

— Κτήνη!...

Καί, ἔξω φρενῶν, ἔφυγε ἀπὸ τὴ σκηνή.

— Νὰ ζητήση συγνώμη!... Νὰ ζητήση συγνώμην!... ἄρχισε νὰ βρυχᾶται τὸ κοινόν.

Ὁ διευθυντὴς τῆς ἀστυνομίας ὁ ὁποῖος παρακολουθοῦσε τὴν παράσταση, βλέποντας τὴν ὀργὴ τοῦ πλήθους, ἀναγκάστηκε νὰ μπῆ στὰ παρασκήνια καὶ νὰ συστήση στὸν ἀγανακτισμένο ἠθοποιὸ νὰ ὑποκύψη στὴν ἀξίωση τοῦ κόσμου καὶ νὰ ζητήση συγνώμην.

Ὁ ἠθοποιός μας, τότε, προχώρησε στὸ προσκήνιο καὶ ἀπευθυνόμενος πρὸς τοὺς θεατάς, τοὺς εἶπε:

— Κύριοι, πρὸ ὀλίγου σᾶς εἶπα πὼς εἶσθε κτήνη...*εἶνε ἡ ἀλήθεια*.. Τώρα ὅμως ἔρχομαι νὰ σᾶς ζητήσω συγνώμη... Θὰ μοῦ ἐπιτρέψετε νὰ προσθέσω...*πὼς ἔχω ἄδικο*...

Ἅμα διαβάσετε προσεκτικὰ τὸ ἔξυπνο αὐτὸ λογίδριο θὰ ἀντιληφθῆτε ὅτι ὁ ἠθοποιὸς κάθε ἄλλο παρὰ συγνώμην ἐζήτησε. Τὸ κοινὸν βρῆκε τόσο ἔξυπνα τὰ λόγια του, ὥστε ἔπαυσε νὰ τὸν σφυρίζη καὶ τὸν ἐπευφήμησε!...

***

Ἡ διάσημος ἠθοποιὸς Λαγκὲρ εἶχε ἕνα μεγάλο ἐλάττωμα: Δὲν μποροῦσε νὰ παίξη, ἐὰν προηγουμένως δὲν εἶχε προβεῖ σὲ γενναίας θυσίας πρὸς τὸν Βάκχον!...

Ἕνα βράδυ ποὺ ἔπαιξε τὴν «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις», κάποιος θεατὴς ποὺ ἐγνώριζε τὸ ἐλάττωμά της, ἐφώναξε δυνατά:

— Μὰ αὐτὸ δὲν εἶνε ἡ «Ἰφιγένεια ἐν Ταύροις» εἶνε ἡ «Ἰφιγένεια... ἐν *Ταυ.. ερνείῳ*»!...

***

Ὁ ἀρχαῖος ἠθοποιὸς Φούφιος—καθὼς ἀναφέρει ὁ Ὁράτιος στὰ «Σατυρικά» του—εἶχε τὸ ἐλάττωμα νὰ πίνη κατὰ κόρον πρὸ τῆς παραστάσεως.

Σὲ κάποιο ἔργο, ὑπεδύετο τὸ ρόλο, μιᾶς πριγκηπίσσης, κόρης τοῦ Πριάμου. Ἡ πριγκήπισσα αὐτή, ὅταν πρωτοεμφανιζόταν πρὸ τῶν θεατῶν, ἔπρεπε νὰ εἶνε ξαπλωμένη ἐπάνω σ' ἕνα ἀνάκλιντρο καὶ νὰ προσποιῆται τὴν κοιμισμένη. Ὁ Φούφιος ὅμως, μεθυσμένος καθὼς ἦταν, ἀποκοιμήθηκε ἐπὶ τοῦ ἀνακλίντρου πραγματικῶς. Τόσο βαθὺς μάλιστα ἦταν ὁ ὕπνος του ὥστε στάθηκε ἀδύνατο, οἱ ἐπὶ σκηνῆς συνάδελφοί του, νὰ τὸν ξυπνήσουν γιὰ ν' ἀρχίση τὴν ἀπαγγελία τοῦ ρόλου του!...

***

Ὁ διάσημος ἠθοποιὸς Φλερὺ ἐπρόκειτο κάποτε νὰ παίξη τὸν ρόλο Φρειδερίκου τοῦ Μεγάλου σὲ κάποιο ἔργο. Θέλοντας δὲ ν' ἀποδώση τὸν ρόλο του μὲ ὅσο τὸ δυνατὸν περισσότερη εὐσυνειδησία, ἀπεφάσισε νὰ ἐργασθῆ γι' αὐτὸ ἰδιαιτέρως. Πρῶτον, λοιπόν, συνέλεξε ἄπειρες πληροφορίες γιὰ τὴ ζωὴ τοῦ Φρειδερίκου, ἀπὸ πρόσωπα ποὺ τὸν εἶχαν γνωρίσει, κατόπιν ἐμελέτησε ὅλες τὶς προσωπογραφίες ποὺ τοῦ εἶχαν κάμει κατὰ καιροὺς διάφοροι ζωγράφοι, ἐδιάβασε πᾶν ὅ,τι εἶχε γραφεῖ σχετικῶς μ' αὐτὸν καὶ τὴ ζωή του, καὶ τέλος ἀφοῦ διερρύθμισε ἕνα ὁλόκληρο διαμέρισμα τοῦ σπιτιοῦ του, τὸ ὁποῖο ὠνόμασε «Πότσδαμ», ὅμοια μὲ τὸ ἰδιαίτερο διαμέρισμα τοῦ βασιλέως τῆς Πρωσσίας στ' ἀνάκτορά του, ἐκλείσθηκε μέσα σ' αὐτὸ ἐπὶ τρεῖς ὁλόκληρους μῆνας, ἀκολουθῶντας τὸν τρόπο τῆς ζωῆς ποὺ ἀκολουθοῦσε, καὶ ὁ Μέγας Φρειδερῖκος.

Κάθε πρωΐ,π.χ. μόλις ξυπνοῦσε,φοροῦσε τὸ κοστοῦμι τοῦ Πρώσσου βασιλέως, γιὰ νὰ «πάρη τὸν ἀέρα του».Κατόπιν ἄρχιζε νὰ «μακιγιάρεται» ἐπὶ ὧρες. γιὰ νὰ πετύχη τὴν φυσιογνωμία τοῦ Φρειδερίκου. Παρ' ὅλες τὶς προσπάθειές του, ἐντούτοις δὲν τὸ κατώρθωνε αὐτό...Μολαταῦτα δὲν ἀπογοητεύθηκε. Καὶ γιὰ νὰ φτάση στὸ σκοπό του ξανάρχισε τὶς ἔρευνές του σχετικῶς μὲ τὴν ἰδιωτικὴ ζωὴ τοῦ Μ. Φρειδερίκου κι' ἄρχισε νὰ παίζη φλάουτο σὰν κι' αὐτὸν γιὰ ν' ἀποκτήση, ὅπως ἔλεγε, τὴν ἐλαφρὰ κλίση τοῦ κεφαλιοῦ του!... Τέλος ὅταν ἐπείσθη ὅτι εἶχε πραγματικὰ «μπεῖ στὸ πετσί»—κατὰ τὴν ἔκφραση του—τοῦ Μεγάλου Φρειδερίκου, ἀπεφάσισε νὰ παρουσιασθῆ ἐνώπιον τοῦ κοινοῦ.

Ὅταν ἐνεφανίσθη δὲ στὸ ρόλο τοῦ Φρειδερίκου ἡ θριαμβευτική του ἐπιτυχία ὑπῆρξε κάτι τὸ πρωτοφανὲς γιὰ τὰ θεατρικὰ χρονικά.

ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΕΜΦΥΛΙΟΥΣ ΣΠΑΡΑΓΜΟΥΣ ΜΑΣ

Ο ΑΥΓΟΥΣΤΙΝΟΣ ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΣ

Ὁ ἀδελφὸς τοῦ δολοφονηθέντος Κυβερνήτου. Ἡ Κυβέρνησις Ναυπλίου καὶ ἡ Κυβέρνησις Μεγάρων. «Βασιλεὺς Σύνταγμα!». «Σὰν τοὺς λυσσασμένους σκύλους !...» Οἱ Ρουμελιῶτες τοῦ Κωλέττη. Ὁ Θοδωράκης Γρίβας στὸ Παλαμῆδι. Ὁ Αὐγουστῖνος καὶ οἱ Μοσχομάγκες. Μιὰ σάτυρα τοῦ Ἀλεξάνδρου Σούτσου. Ὁ Αὐγουστῖνος φεύγει ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα, κ.τ.λ. κ.τ.λ.

ΤΑ χρονικὰ τῶν ἐμφυλίων σπαραγμῶν τοῦ 1831 περιλαμβάνουν καὶ μιὰ σελίδα ἀρκετὰ περίεργη, ἀναφερομένη στὰ γεγονότα ποὺ συνέβησαν μετὰ τὴ δολοφονία τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια, καὶ στὸ ρόλο ποὺ ἔπαιξε σ' αὐτὰ ὁ ἀδελφὸς τοῦ μεγάλου Κυβερνήτου, ὁ Αὐγουστῖνος Καποδίστριας.

Ἀμέσως μετὰ τὸ συνταρακτικὸ γεγονὸς τῆς δολοφονίας, ἡ Γερουσία συνῆλθε καὶ διώρισε μιὰ τριμελῆ «Προσωρινὴ Κυβέρνησι» ἀποτελουμένη ἀπὸ τὸν Αὐγουστῖνο Καποδίστρια, τὸ Θεόδωρο Κολοκοτρώνη καὶ τὸν Ἰωάν. Κωλέττη. Ἡ Κυβέρνησι αὐτὴ ἐδίκασε ἐνώπιον ἐκτάκτου στρατοδικείου τὸ φονέα Γεώργιο Μαυρομιχάλη καὶ μετὰ τὴν ἐκτέλεση τῆς θανατικῆς ποινῆς καὶ τὴν κηδεία τοῦ Ἰωάννου Καποδίστρια, ἐκάλεσε τοὺς πληρεξουσίους τῆς Δ' Ἐθνικῆς Συνελεύσεως νὰ ἐπαναλάβουν τὶς ἐργασίες τους. Οἱ πληρεξούσιοι συνῆλθαν στὸ Βουλευτικὸ (τὸ παλιὸ Τουρκικὸ τζαμὶ τοῦ Ναυπλίου, ποὺ εἶνε τώρα Μουσεῖο), καὶ φοροῦσαν ὅλοι πένθος στὰ φέσια τους. Ἡ πρώτη συνεδρίασι εἶχε τελετουργικὸ χαρακτῆρα. Ὁ Αὐγουστῖνος Καποδίστριας ἀνέβηκε στὸ Προεδρικὸ βῆμα, πολὺ συγκινημένος. Φοροῦσε μαύρη ρεδιγκότα καὶ μαῦρο πλατὺ λαιμοδέτη. Μὲ φωνὴ τρέμουσα, προσεφώνησε τοὺς πληρεξουσίους: —«Τὰ πένθιμα σημεῖα τὰ ὁποῖα φορεῖτε ὅλοι, εἶπε, τὰ κατηφῆ πρόσωπά σας, καὶ οἱ ἀτενίζοντες εἰς τὸ ἱερὸν τοῦτο τῆς Πατρίδος βῆμα ὀφθαλμοί σας, ἀποδεικνύουν ὅτι ἐπιθυμεῖτε νὰ ἴδητε τὸ πρόσωπον καὶ ν' ἀκούσετε τὴν φωνὴν ἐκείνου, ὅστις σᾶς συνεκάλεσεν εἰς Συνέλευσιν, τοῦ Κυβερνήτου τῆς Ἑλλάδος !... Δὲν εἶνε πλέον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον !... Ἀντ' αὐτοῦ δὲ τί βλέπετε ; Τρία ἄτομα, τὴν σκιὰν μόλις παριστάνοντα τοῦ ἀειμνήστου ἐκείνου. Ἀλλὰ θαρρεῖτε ! Ἐπὶ τῆς σκιᾶς ταύτης ἵσταται ἡ πάνσεπτος εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ ! Εἰς αὐτὸν ἀναβλέψατε...» Ἔπειτα, ἀφοῦ μὲ λίγα λόγια ἐδικαιολόγησε γιατὶ ἡ Γερουσία διώρισε τὴν προσωρινὴ Κυβέρνησι, ἐκήρυξε τὴν ἔναρξι τῶν συνεδριάσεων.

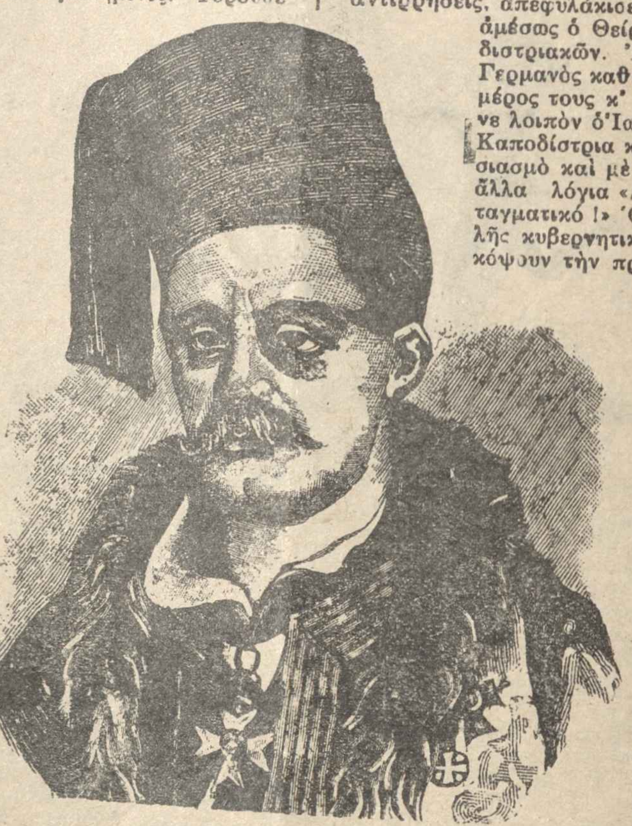

Ἰωάννης Κωλέττης

Τὴν ἄλλη μέρα ὅμως, ὁ Θεόδ. Κολοκοτρώνης, ποὺ μὲ τὴ Μωραΐτικη ἐξυπνάδα του, δὲν τἄβλεπε καλὰ τὰ πράματα, παραιτήθηκε. Τότε καὶ ἡ Ἐθνοσυνέλευση ἀπέλυσε τὸν Ἰω. Κωλέττη καὶ ὠνόμασε ***μόνο Κυβερνήτη τῆς Ἑλλάδος*** τὸν Αὐγουστῖνο Καποδίστρια... Ἔξω φρενῶν ὁ Κωλέττης, διαμαρτύρεται γιὰ τὴν ἀπόλυσί του, ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὴν Συνέλευσι μὲ 60 ἄλλους πληρεξουσίους, καὶ ὅλοι μαζὺ διευθύνονται ἔφιπποι στὰ Μέγαρα νὰ κάνουν... δική τους Κυβέρνηση ! Ἐνῶ ὅμως περνοῦσαν ἀπὸ τοὺς δρόμους τοῦ Ἄργους οἱ ἐκεῖ ***«Καποδιστριακοί»*** τοὺς ὑποδέχτηκαν μὲ πυροβολισμοὺς καὶ λιθάρια. Ἡ σύγκρουσις ἦταν αἱματηρή. Ὁπωσδήποτε, οἱ Κωλεττικοὶ ἢ ***«ἀντικαποδιστριακοί»*** ἔφτασαν στὰ Μέγαρα, ὠνόμασαν νέα Κυβερνητικὴ Ἐπιτροπὴ μὲ Πρόεδρο τὸν Πάνο Νοταρᾶ καὶ μέλη τὸν Ἰω. Κωλέττη, Γ. Κουντουριώτη καὶ Α. Ζαΐμη, οἱ ὁποῖοι ἀνεκοίνωσαν τὸ διορισμό τους στοὺς ἐν Ναυπλίῳ πρέσβεις τῶν Δυνάμεων. Ἀλλ' οἱ πρέσβεις ἀπάντησαν ὅτι ἔχουν διαταγὰς μόνο τὴν Κυβέρνηση τοῦ Αὐγουστίνου Καποδίστρια ν' ἀναγνωρίσουν ὡς νόμιμη... Στὸ μεταξύ, ἡ Κυβέρνησις τῶν Μεγάρων ἐστρατολογοῦσε ἀπὸ παντοῦ ὀπαδούς, ἀπεκήρυξε μὲ διάγγελμα τῆς 18 Ἰανουαρίου 1832 τὴν Κυβέρνηση τοῦ Αὐγουστίνου, καὶ ἑτοίμαζε ἐκστρατεία ἐναντίον... τοῦ Ναυπλίου ! Οἱ ἀντικαποδιστριακοί, ὡπλισμένοι μὲ τὰ ὅπλα τοῦ Ἀγῶνος, ἐμαζεύοντο ἀπὸ παντοῦ στὰ Μέγαρα.

Ἀλλὰ καὶ ὁ Αὐγουστῖνος δὲν ἔμενε ἀργός. Μ' ἕνα ἀντιδιάγγελμα ἀπεκήρυξε τοὺς «ἀποστάτας τῶν Μεγάρων» καὶ τοὺς ἔθεσε «ἐκτὸς νόμου». Στὸ μεταξύ, ἡ Ἐθνοσυνέλευσις τοῦ Ναυπλίου ἐξακολουθοῦσε τὶς ἐργασίες της. Μὲ τὸ 16ον ψήφισμά της, ἀπεφάσισε ν' ἀνεγείρη ***«Μαυσωλεῖον εἰς τὸν ἀείμνηστον Ἰω. Καποδίστριαν, παρ' αὐτὸ δὲ καὶ ναὸν ἐπ' ὀνόματι Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου»***. Μὲ τὸ ἴδιο ψήφισμα ὡρίσθη ἡ 27 Σεπτεμβρίου (δηλ. ἡ ἡμέρα τῆς δολοφονίας) ὡς ἡμέρα ἐθνικοῦ πένθους ***«ἐς ἀεί»***. Συνάμα ἀπεφασίσθη νὰ κοπῆ ἀργυρὸ ἀναμνηστικὸ μετάλλιο, μεγάλο σὰν ἕνα ἱσπανικὸ κολωνᾶτο, ποὺ νὰ ἔχη στὴ μιὰ ὄψι του τὴν προτομὴ τοῦ Ἰω. Καποδίστρια καὶ στὴν ἄλλη τὴν Ἑλλάδα ποὺ νὰ κλαίη ἐπάνω στὴν τεφροδόχο κάλπη. Ἀπεφασίσθη ἀκόμη νὰ κρεμασθῆ ἡ εἰκὼν τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου στὸ Βουλευτήριο (ἕνα ἀντίγραφο τοῦ πορτραίτου ποὺ τοῦ εἶχε κάνει ὁ διάσημος Ἄγγλος ζωγράφος Λόρεϋ), νὰ στηθοῦν τρεῖς χάλκινοι ἀνδριάντες του στὴν Αἴγινα, στὸ Ναύπλιο καὶ στὸ Μεσολόγγι καὶ τέλος ***«ἡ οἰκογένεια τοῦ Καποδίστρια ν' ἀπολαύη πανταχοῦ τῆς Ἑλλάδος τοῦ δικαιώματος τῆς αὐτοχθονίας»***.

Ἐνῶ συνέβαιναν αὐτὰ στὸ Ναύπλιον, ἡ Κυβέρνησις τῶν Μεγάρων ἐμάζεψε 6.000 ὁπλοφόρους καὶ ἄρχισε τὶς ἐχθροπραξίες της ἐναντίον τῆς Κυβερνήσεως Ναυπλίου. Οἱ ὁπλοφόροι αὐτοὶ μάλιστα κατέβηκαν πρὸς τὴν Ἀργολίδα κ' ἐφοβέριζαν νὰ μποῦν στὴν πρωτεύουσα ! Κατατρομαγμένοι οἱ Ναυπλιεῖς συγκροτοῦν διαδήλωσι, πηγαίνουν στοὺς πρέσβεις τῶν Δυνάμεων καὶ ζητοῦν τὴν προστασία τους. Τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἔτυχε νὰ βρίσκεται στὸ Ναύπλιον ὁ μέγας Γερμανὸς καθηγητὴς Θείρσιος, γνωστὸς γιὰ τὰ ἱστορικά του συγγράμματα, ὁ ὁποῖος μὲ προθυμία ἀνέλαβε νὰ παίξη τὸ ρόλο τοῦ συμφιλιωτοῦ, ἀφοῦ πρῶτα ἀξίωσε ἀπὸ τὸν Αὐγουστῖνο νὰ βγάλη ἀπὸ τὴ φυλακὴ τὸ Γέρο - Πετρόμπεη, τὸν πατέρα τοῦ τουφεκισθέντος φονέως τοῦ Καποδίστρια. Ὁ Αὐγουστῖνος, ἀφοῦ ἔφερε κάποιες ἀντιρρήσεις, ἀπεφυλάκισε τὸ γέρο ἀγωνιστὴ στὶς 13 Μαρτίου, καὶ ἀμέσως ὁ Θείρσιος ἐπῆγε στὸ στρατόπεδο τῶν ἀντικαποδιστριακῶν. Ἀπὸ τὴ συνομιλία ποὺ ἔκανε μαζύ τους ὁ Γερμανὸς καθηγητής, ἐπείσθη ὅτι τὸ δίκηο ἦταν μὲ τὸ μέρος τους κ' ἔμεινε προσωρινῶς μὲ αὐτούς !... Κατέβαινε λοιπὸν ὁ Ἰωάννης Κωλέττης ἐναντίον τοῦ Αὐγουστίνου Καποδίστρια καὶ τῶν ὀπαδῶν του, μὲ ἀκράτητο ἐνθουσιασμὸ καὶ μὲ τὸ σύνθημα «Βασιλεὺς—Σύνταγμα !» Μὲ ἄλλα λόγια «Δὲν θέλουμε σένα ! Θέλουμε Βασιλέα συνταγματικό !» Ὁ Νικηταρᾶς καὶ ὁ Καλλέργης, ἐπὶ κεφαλῆς κυβερνητικοῦ στρατοῦ, ἐπροσπάθησαν νὰ τοὺς ἀνακόψουν τὴν προέλασι, ἀλλὰ ματαίως. Ὁ Ἰω. Κωλέττης, στὶς 26 Μαρτίου, κατέλαβε τὸ Ἄργος, τὴν ἄλλη μέρα ἔφτασε μπροστὰ στὰς πύλας τοῦ Ναυπλίου κ' ἐστρατοπέδευσε στὸ προάστειο Πρόνοια, ὅπου πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ὁμόφρονάς του ἐπῆγαν νὰ τὸν συγχαροῦν. Τὴν ἴδια μέρα ἔφτασε στὸ Ναύπλιον Πρωτόκολλον τῶν τριῶν προστατίδων Δυνάμεων ποὺ ἐξέφραζαν τὴν εὐχὴ νὰ καταρτισθῆ προσωρινὴ Κυβέρνησις μικτή, δηλ. καὶ ἀπὸ τὰ δύο διομαχόμενα κόμματα. Οἱ Πρέσβεις ἀνεκοίνωσαν τὸ Πρωτόκολλο στὸν Αὐγουστῖνο Καποδίστρια καὶ συνάμα διακοίνωσι, μὲ τὴν ὁποίαν ζητοῦσαν τὴν παραίτησί του ***«χάριν τῆς συνδιαλλαγῆς»***.

Ὁ Αὐγουστῖνος συνεσκέφθη ἀμέσως μὲ τοὺς φίλους του καὶ τὴν ἄλλη μέρα κατέθεσε τὴν ἐξουσία στὰ χέρια τῆς Γερουσίας. Οἱ γερουσιασταὶ κατήρτισαν νέα πενταμελῆ Κυβέρνησι, ἀπὸ τοὺς Θ. Κολοκοτρώνη, Α. Μεταξᾶ, Β. Βουδούρη, Α. Ζαΐμη καὶ Ἰω. Κωλέττη. Οἱ ἀντικαποδιστριακοί, ποὺ ἦσαν στὴν Πρόνοια, ἅμα ἔμαθαν ὅτι στὴ νέα Κυβέρνησι εἶχαν τὴν πλειοψηφία οἱ ἀντίθετοί τους, ἀγανάκτησαν. Διεκήρυξαν ὅτι δὲν δέχονται τὴν ἀπόφασι τῆς Γερουσίας. Πρὸ πάντων δὲν ἤθελαν τὸν Θεόδωρον Κολοκοτρώνη ! Στὴ θέση του ἀξίωσαν νὰ μπῆ ὁ Κώστας Βότσαρης, διαφορετικὰ ἐφοβέριζαν νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τοῦ Ναυπλίου.

Ἀλλὰ τώρα ἐθύμωσαν καὶ οἱ Πρέσβεις μαζύ τους κ' ἐδήλωσαν ὅτι αὐτοί, οἱ ξένοι, θ' ἀνελάμβαναν «νὰ προστατεύσουν τὴν Ἑλληνικὴ πρωτεύουσα ἐναντίον τῶν ἐπιδρομέων». Ὁ Πρέσβυς τῆς Γαλλίας μάλιστα, βαρῶνος Ρουάν, ἦταν ἔξω φρενῶν ἀπὸ τὸ θυμό του.

— Ἂν ἔλθουν κάτω ἀπὸ τὰ τείχη τοῦ Ναυπλίου, ἔλεγε, τ' ἀγήματά μας θὰ τοὺς πυροβολήσουν σὰν λυσσασμένους σκύλους !...

Οἱ ἀντικαποδιστριακοὶ ἀποτραβήχτηκαν γιὰ λίγο στὸ Ἄργος, ἔκαναν συμβούλιο καὶ ἀπεφάσισαν νὰ ξαναγυρίσουν πάλι καὶ νὰ ἐπιτεθοῦν κατὰ τῶν κυβερνητικῶν, οἱ ὁποῖοι στὸ μεταξὺ εἶχαν καταλάβει τὴν Πρόνοια. Ὁ Θείρσιος, ἅμα ἔμαθε ὅτι ἔρχονται, βγῆκε ἀπὸ τὸ Ναύπλιον, ἀπάντησε τὸν Κωλέττη καὶ προσπαθοῦσε, στὴ μέση τοῦ δρόμου, νὰ τὸν πείση νὰ δεχθῆ τὴν ἀπόφασι τῆς Γερουσίας, πλὴν ὁ Ἠπειρώτης πολιτικὸς ἦταν ἀμετάπειστος. ***«Θὰ τοὺς κάψω ὅλους ζωντανούς !»*** ἔλεγε. Τὴ στιγμὴ ἐκείνη ὁ συγνεφιασμένος οὐρανὸς ἄρχισε νὰ βροντᾶ, μπόρα τρομερὴ ἁπλώθηκε καὶ ὁ Κωλέττης μὲ τὸ στράτευμά του ἀναγκάστηκε νὰ καταφύγη στὴν Πρόνοια, τὴν ὁποίαν —κατὰ συμβουλὴν τοῦ Θειρσίου,— ἐγκατέλειψαν οἱ Κυβερνητικοί.

Ὁ Γερμανὸς φιλέλλην ἐγύρισε μούσκεμα στὸ Ναύπλιον καὶ κατώρθωσε τέλος νὰ πείση τὴ Γερουσία νὰ ἐπιτρέψη στὸν Ἰω. Κωλέττη νὰ μπῆ στὴν πόλι γιὰ νὰ διαπραγματευθῆ αὐτοπροσώπως μαζύ της τὸν διορισμὸ τῶν μελῶν τῆς Κυβερνήσεως.

Καὶ ἔτσι, στὶς 29 Μαρτίου, ὁ Ἰω. Κωλέττης, συνοδευόμενος ἀπὸ 25 ὁπλαρχηγοὺς ἐμπῆκε στὸ Ναύπλιον, ὅπου ἔγινε πανηγυρικῶς δεκτός, πέρασε κάτω ἀπὸ τὸ παλάτι τοῦ Καποδίστρια—ἐνῷ ὁ κόσμος τὸν ἐξητωκραύγαζε—καὶ ἐπῆγε κατ' εὐθεῖαν στὸ Βουλευτικό, ὅπου συνεδρίαζε ἡ Γερουσία. Ἀλλ' ἡ ἱστορικὲς πύλες τῆς πόλεως ἐκλείστηκαν πίσω ἀπὸ τὸν Κωλέττη. Στοὺς ἄλλους ὀπαδούς του ποὺ ἀκολουθοῦσαν δὲν ἐπετράπη ἡ εἴσοδος. Ἀλλ' αὐτοί, 8.000 ὅλοι, ἁρματωμένοι καὶ θρασύτατοι, εἶχαν πλησιάσει τὰ τείχη κ' ἐφοβέριζαν νὰ μποῦν διὰ τῆς βίας, χωρὶς νὰ λογαριάζουν τις διαταγὲς τῶν φρουρούντων τὰ τείχη, οἱ ὁποῖοι ἑτοίμαζαν τὰ κανόνια ! Νέος τρόμος κατέλαβε τοὺς πολίτες τοῦ Ναυπλίου, οἱ ὁποῖοι ἤξεραν τί τοὺς ἐπερίμενε ἂν οἱ Ρουμελιῶτες ὁπλοφόροι τοῦ Κωλέττη κατελάμβαναν τὰ φρούρια. Γίνεται λοιπὸν ἀμέσως μιὰ ἐπιτροπὴ Ναυπλιέων, πηγαίνει στοὺς Πρέσβεις καὶ τοὺς ἱκετεύει νὰ βγάλουν ἔξω ναῦτες γιὰ τὴν τήρησι τῆς τάξεως.

Τὸ μαθαίνει αὐτὸ ὁ Θοδωράκης Γρίβας καὶ προσπαθεῖ ν' ἀνεβῆ μὲ τοὺς Ρουμελιῶτες του στὸ Παλαμῆδι, νὰ τὸ καταλάβη καὶ νὰ βάλη φωτιὰ στὰ τόπια ! Τότε πειὰ οἱ πρέσβεις ἐκατάλαβαν ὅτι ἔπρεπε νὰ δράσουν ἐνεργητικῶς. Βγάζουν ἀπὸ τὰ πολεμικά τους—ποὺ ἦταν στὸ λιμένα ἀπὸ κάμποσον καιρὸ—πεντακόσιους ναῦτες, κ' ἔτσι μὲ αὐτοὺς καὶ μὲ τὸν ἄγρυπνο ζῆλο τοῦ Ἕλληνος (ἀλλὰ Πορτογάλλου τὴν καταγωγὴ) φρουράρχου τοῦ Ναυπλίου Ἀλμεΐδα, ἐστερεώθη ἡ τάξη στὴν πόλι.

***

Μετὰ τὴν εἴσοδο—τόσο πανηγυρικὴ μάλιστα—τοῦ Ἰω. Κωλέττη στὸ Ναύπλιον, ὁ Αὐγουστῖνος Καποδίστριας δὲν ἤθελε πειὰ νὰ μείνη οὔτε στιγμὴ στὴν πόλι. Ἀμέσως μετεκόμισε τὸ λείψανο τοῦ ἀειμνήστου Κυβερνήτου (ταριχευμένο ἀπὸ τὸ φαρμακοποιὸ Μποναφὶν) στὴ Ρωσσικὴ Ναυαρχίδα, παρέλαβε τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ κειμήλια τῆς οἰκογενείας του, καὶ στὰς 10 τὸ βράδυ ἑτοιμάστηκε νὰ φύγη. (Ἐδῶ πρέπει νὰ σημειωθῆ ὅτι ἡ ἀποβάθρα τῶν ταξειδιωτῶν ἦταν, τὴν ἐποχὴ ἐκείνη, κοντὰ στὸν λεγόμενον «Προμαχῶνα τοῦ Μόσχου», ὅπου ἐμαζεύοντο διάφοροι χαμάληδες καὶ μάγκες, ὀνομασθέντες γι' αὐτὸ ***μοσχομάγκες***). Ὅταν λοιπὸν ὁ Αὐγουστῖνος Καποδίστριας, συνοδευόμενος ἀπὸ τὸ λόγιο Α. Μουστοξύδη καὶ μερικοὺς ἄλλους φίλους του ἐμπῆκε στὴ βάρκα, οἱ ***μοσχομάγκες,*** βαλτοὶ ἀπὸ τοὺς ἀντικαποδιστριακούς, τὸν ἐπρογκάρησαν, ἐπαναλαμβάνοντες μάλιστα καὶ τοὺς σατυρικοὺς στίχους ποὺ εἶχε γράψει ὁ Ἀλεξάνδρος Σοῦτσος :

Μή, παιδιά, μὲ τὰ λεμόνια !
ἔγια μόλα, ἔγια λέσα,
ἕνας κόντες εἶνε μέσα !...

Στὴ σκάλα τῆς Ναυαρχίδος ὑπεδέχθη τὸν Αὐγουστῖνο Καποδίστρια μὲ ἐγκαρδιότητα ὁ Ρῶσσος Ναύαρχος Ρίκορδ. Τὰ μεσάνυχτα, τὸ πλοῖο, ποὺ ἔφερε μεσίστια τὴν Ἑλληνικὴ σημαία, ἐβγῆκε ἀπὸ τὸ λιμάνι τοῦ Ναυπλίου ταξειδεύοντας γιὰ τὴν Κέρκυρα, ὅπου καὶ ἐτάφη στὸ ἐκεῖ νεκροταφεῖο τὸ λείψανο τοῦ δολοφονηθέντος Κυβερνήτου.

Ὕστερ' ἀπὸ λίγους μῆνες, στὶς 25 Ἰανουαρίου 1833 ἐπάτησε τὸ χῶμα τοῦ Ναυπλίου ὁ Βασιλεὺς Ὄθων καὶ τὰ πάθη καθησύχασαν γιὰ κάμποσα τουλάχιστον χρόνια. Ἀλλ' ὁ Αὐγουστῖνος Καποδίστριας δὲν ἠθέλησε πειὰ νὰ ξαναγυρίση στὴν Ἑλλάδα.

Ο ΙΣΤΟΡΙΟΔΙΦΗΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑΚΙΑ

Ο ΦΟΝΤΕΝΕΛ ΚΑΙ Ο ΦΙΛΑΡΓΥΡΟΣ

Μιὰ φορά, τὰ μέλη τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας ἔκαναν μεταξύ τους ἔρανο γιὰ νὰ βοηθήσουν ἕναν ἀναξιοπαθοῦντα λόγιο. Ὅταν ὅμως μέτρησαν τὰ λεπτὰ—ἦτανε ὡρισμένο τὸ ποσὸν ποὺ θὰ ἔδινε ὁ καθένας, ὅπως ἐπίσης ὡρισμένος ἦτανε ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀκαδημαϊκῶν—παρετήρησαν ὅτι ἔλειπε ἕνα εἰκοσάφραγκο... Κάποιος δὲν θὰ εἶχε συνεισφέρει τὸν ὀβολό του Οἱ ἀκαδημαϊκοὶ κατάλαβαν ἀμέσως ὅτι αὐτὸς ὁ κάποιος θὰ ἦταν ἕνας συνάδελφός τους, διακρινόμενος γιὰ τὴ φιλαργυρία του. Τοῦ ὑπενθύμισαν μὲ τρόπο τὴν ὑποχρέωση ποὺ εἶχε νὰ βοηθήση κι' αὐτὸς ἕναν πενόμενο ἄνθρωπο τῶν γραμμάτων, ἐκεῖνος ὅμως διεμαρτυρήθη, φωνάζοντας ὅτι εἶχε δώσει τὸ κανονισμένο εἰκοσάφραγκο.

Τότε ὁ ἀκαδημαϊκὸς ποὺ εἶχε μαζέψει μέσα σ' ἕνα καπέλλο, τὸν ἔρανο τῶν συναδέλφων του, εἶπε, γιὰ νὰ μὴν ἐκθέση τὸ φιλάργυρο :

— Ἐγὼ δὲν σᾶς εἶδα νὰ δίνετε εἰκοσάφραγκο, μὰ σᾶς πιστεύω, ἀφοῦ τὸ λέτε.

Μὰ ὁ Φοντενέλ, ὁ περίφημος Φοντενέλ, ποὺ δὲν χώνευε καθόλου τὸ φιλάργυρο, σηκώθηκε ἀπὸ τὴ θέση του καὶ εἶπε, γιὰ νὰ τὸν πειράξη.

— Ἐγὼ σᾶς εἶδα νὰ δίνετε εἴκοσι φράγκα, μὰ δέν... πιστεύω στὰ μάτια μου !...

Ο ΑΙΜΟΣΤΑΓΗΣ ΣΟΥΛΤΑΝΟΣ

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΤΟΥ ΑΒΔΟΥΛ ΧΑΜΗΤ

Ἡ ζωή του. Τρόμοι καὶ ἐφιάλται. Ἡ φυλάκισις τῶν συγγενῶν του. Ἡ γυναῖκα τοῦ Σουλεϊμάν. Κάθε νύχτα καὶ νέα κρεββατοκάμαρη. Ὁ ρόλος τοῦ Ἰσμὲτ Βέη. Τὸ ἔργον τοῦ Μεχμὲτ Σακαλῆ. Προμηθευτὴς τοῦ χαρεμιοῦ. Βαρβαρότητες καὶ ἀνηθικότητες ποὺ παρῆλθαν ἀνεπιστρεπτεί, κ.τ.λ κ.τ.λ.

Ὁ Κόκκινος Σουλτᾶνος τῆς Τουρκίας, ὅπως εἶχαν ἐπονομάσει τὸν Ἀβδοὺλ Χαμήτ, φοβότανε τόσο πολὺ μήπως συνωμοτήσουν οἱ συγγενεῖς του, οἱ ἔχοντες ὁπωσδήποτε δικαιώματα ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ τὸν κατεβάσουν ἀπὸ τὴν ἀνώτατη ἐξουσία τοῦ Πατισάχ, ὥστε ἐφρόντισε νὰ φυλακίση ὅλους τοὺς ἀδελφούς του. Μεταξὺ αὐτῶν ἦτανε καὶ ὁ πρίγκηψ Σουλεϊμάν, ὁ ὁποῖος, κατὰ διαταγὴ τοῦ Ἀβδοὺλ Χαμὴτ ἔμενε διαρκῶς κλεισμένος στὸ μεγαλοπρεπὲς ἀνάκτορο ποὺ εἶχε στὸ Μπεμπέκ, ἐπὶ τοῦ γραφικοῦ Βοσπόρου.

Ὁ Σουλεϊμὰν αὐτὸς εἶχε σύζυγο μιὰ νεαρὰ καὶ ὡραιοτάτη γυναίκα, τὴν ὁποία ἐλάτρευε μ' ὅλη τὴ δύναμη τῆς ψυχῆς του. Μιὰ μέρα, ἡ γυναῖκα του φωτογραφήθηκε, ἀφοῦ προηγουμένως ἔλαβε τὴν ἄδειά του. Μὰ τὸ ἀθῶο αὐτὸ πρᾶγμα ἐθεωρήθη ἔγκλημα καθοσιώσεως ἀπὸ τοὺς κατασκόπους, οἱ ὁποῖοι ἐπέβλεπαν τὸ τί γινότανε στὸ σπίτι τοῦ Σουλεϊμάν, καὶ τὸ ἀνέφεραν στὸ Σουλτάνο.

Ὅταν ὁ Χαμὴτ τὸ ἔμαθε αὐτό, ἐθύμωσε ὑπερβολικὰ καὶ διέταξε τὸν ἀδελφό του νὰ παρουσιασθῆ μπροστά του.

— Πρέπει νὰ ξέρης, τοῦ εἶπε, ὅταν ὁ Σουλεϊμὰν ἐνεφανίσθη ἐνώπιόν του, ὅτι ἐγώ, σὰν ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας, ἔχω τὸ καθῆκον καὶ τὴν ὑποχρέωση ν' ἀγρυπνῶ ὄχι μονάχα ἐπὶ τῶν γυναικῶν μου, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῶν γυναικῶν τῶν ἀδελφῶν μου. Ἔμαθα λοιπὸν ὅτι ἡ γυναῖκα σου εἶχε τὴν τόλμη νὰ φωτογραφηθῆ ! Αὐτὸ εἶνε ἔγκλημα γιὰ μιὰ πιστὴ Μουσουλμανίδα !... Πρέπει λοιπὸν νὰ διώξω τὴ γυναίκα σου !...

Τοῦ κάκου ὁ Σουλεϊμὰν διεμαρτυρήθη, τοῦ κάκου παρεκάλεσε τὸν αἱμοβόρο ἀδελφό του νὰ λυπηθῆ τὴ γυναίκα του. Ὁ Χαμὴτ τὸν ἀπείλησε ὅτι θὰ τὸν φυλακίση γιὰ καλά, καὶ τότε ὁ Σουλεϊμὰν ἀναγκάστηκε νὰ χωρίση ἀπὸ τὴ γυναίκα του—τὴν ὁποία ἐπῆρε ὁ Χαμὴτ στὸ δικό του χαρέμι... γιὰ νὰ τὴν προσφέρη, ὕστερ' ἀπὸ κάμποσο καιρό, ὡς δῶρο σ' ἕναν ἀπὸ τοὺς εὐνοουμένους του !...

***

Ὁ Ἀβδοὺλ Χαμὴτ φοβότανε τόσο πολὺ μήπως τὸν δολοφονήσουν, ὥστε δὲν κοιμότανε ποτὲ στὸ ἴδιο δωμάτιο δυὸ βραδειὲς κατὰ συνέχεια. Λίγες στιγμὲς πρὶν πάη νὰ κοιμηθῆ, διάλεγε τὸ δωμάτιο στὸ ὁποῖο θὰ περνοῦσε τὴ νύχτα του,—γιὰ νὰ μὴν ξέρη κανεὶς ποῦ ἐπρόκειτο νὰ πλαγιάση καὶ πάνε νὰ τὸν δολοφονήσουν !—καὶ ἔπερνε μαζύ του ὁλόκληρη φρουρὰ ἀπὸ πιστοὺς στρατιῶτες, γιὰ νὰ τὸν φυλᾶνε.

Ὁ ὑπερβολικὸς αὐτὸς φόβος τὸν ἔκανε νὰ μὴ θέλη καθόλου νὰ βγῆ ἔξω ἀπὸ τὸ ἀνάκτορο τοῦ Γιλδίζ, νὰ μὴ θέλη νὰ πάη οὔτε στὸ προσκύνημα τῆς παρασκευῆς, στὸ Σελαμλίκ, ὅπου εἶχε ὑποχρέωση νὰ πηγαίνη. Καὶ νὰ τί σοφίστηκε ὁ πονηρὸς Χαμὴτ γιὰ νὰ παρευρίσκεται στὸ προσκύνημα, χωρὶς ὅμως νὰ τὸ κουνάη καθόλου ἀπὸ τὸ δωμάτιό του :

Εἶχε ἕναν ὁμογάλακτο ἀδελφό, τὸν Ἰσμὲτ Βέη, ὁ ὁποῖος τοῦ ἔμοιαζε καταπληκτικά, ὄχι μονάχα στὸ πρόσωπο ἀλλὰ καὶ στὸ ἀνάστημα. Κάθε παρασκευὴ λοιπόν, ὁ Ἰσμὲτ Βέης γινότανε γιὰ λίγες ὧρες Σουλτᾶνος τῆς Τουρκίας !... Ἔμπαινε δηλαδὴ στὸ ἀμάξι τοῦ Χαμὴτ καὶ πήγαινε στὸ Σελαμλίκ. Ἔτσι ὅλοι ὑπέθεταν ὅτι ἦταν ὁ πραγματικὸς Χαμὴτ ! Ἐλάχιστοι μόνον ἤξεραν τὸ μυστικὸ αὐτὸ !...

Ὁ ἴδιος Ἰσμὲτ Βέης ἐχρησιμοποιεῖτο κάθε φορὰ ποὺ ὁ Σουλτᾶνος ἤθελε νὰ φτειάξη καινούργια στολή. Ὁ Χαμὴτ δὲν ἤθελε νὰ τὸν πλησιάση ράφτης, γιατὶ φοβότανε μήπως τοῦ δώση καμμιὰ μαχαιριά. Ἔβαζε λοιπὸν τὸν ἀδελφό του νὰ κάνουν ἀπάνω του πρόβα !

Ὁ Σωσίας αὐτὸς τοῦ Ἐρυθροῦ Σουλτάνου πέθανε στὰ 1906.

***

Ἕνα ἀπὸ τὰ πιὸ σημαντικὰ πρόσωπα τῆς Αὐλῆς τοῦ Χαμὴτ ἦτανε ὁ Μεχμὲτ Σακαλῆ Πασᾶς. Τὸ ἀνώτερο αὐτὸ πρόσωπο ἔφερε τὸν ἐπίζηλο τίτλο τοῦ «προμηθευτοῦ τοῦ Σουλτανικοῦ χαρεμιοῦ», στὸ ὁποῖο ὑπῆρχαν πλέον ἀπὸ 700 χανούμ !...

Κατὰ τὴν ἑορτήν, τὴν λεγομένην «Καντὶν Γκετζεσῆ», ὁ Μεχμὲτ Σακαλῆ Πασᾶς ἦτανε ὑποχρεωμένος νὰ προσφέρη στὸ Σουλτάνο μιὰ παρθένο ποὺ τὴ διάλεγαν μέσα ἀπὸ τὶς ὡμορφότερες νέες τῆς Ὀθωμανικῆς Αὐτοκρατορίας. Μεταξὺ αὐτῶν, ἐξελέγοντο Γεωργιανές, Κιρκάσιες, Ἀρμενίδες καὶ Ἑλληνίδες ἀκόμα...

Τὶς κακότυχες αὐτὲς νέες, τὶς ὤμορφες σὰν τὸ κρύο νερό, τὶς ἅρπαζαν διὰ τῆς βίας ἀπ' τὴν ἀγκαλιὰ τῶν γονέων των γιὰ νὰ ἱκανοποιήσουν τὸν αἱμοσταγῆ, τὸν ἄπληστο, τὸν ἀπάνθρωπο Σουλτᾶνο !...

Ἡ βάρβαρες καὶ ἀνήθικες αὐτὲς συνήθειες δὲν ὑφίστανται εὐτυχῶς πλέον στὴν Τουρκία, ἡ ὁποία, ὅπως ξέρουμε, ἐκπολιτίζεται ραγδαίως.

ΞΕΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΟΥ ΖΙΛΜΠΕΡ ΣΤΕΝΖΕΡ

Ο ΜΑΡΚΗΣΙΟΣ

Σ' ΕΝΑ σπιτάκι, κοντὰ στὴ μικρὴ ἐπαρχιακὴ ἐκκλησούλα, ζοῦσε κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς Παλινορθώσεως, ὅταν δηλαδὴ ὅλοι οἱ ἐξόριστοι Γάλλοι εὐγενεῖς ξαναγύρισαν μετὰ τὴν ἐπανάσταση, στὴν πατρίδα τους, ἕνας γέρος εὐγενής. Ὁ κόσμος τὸν ἔλεγε «Μαρκήσιο», κι' ὅποιος τὸν ἔβλεπε γιὰ πρώτη φορὰ ἦταν ἀδύνατο νὰ μὴν παραξενευτῇ μὲ τὴν παράξενη περιβολή του. Ὡστόσο ἦτανε σ' ὅλους σεβαστὸς καὶ σ' ὅλους ἔκαναν ἐντύπωσι τἀρχοντικά του φερσίματα καὶ ἡ ἀξιοπρεπὴς συμπεριφορά του. Φοροῦσε τὸ πατροπαράδοτο φόρεμα τῆς ἀριστοκρατίας, κοντὴ κυλόττα δηλ. καὶ παπούτσια ἀνοιχτὰ ποὺ ἀπάνου ἄστραφταν ἀσημένιες πόρπες. Τὰ μακρυὰ μαλλιά του ἦσαν δεμένα σὲ κοτσίδα καὶ πουδραρισμένα πάντα, ὅπως τῶν ἀριστοκρατῶν τοῦ παληοῦ καλοῦ καιροῦ. Ἡ περιβολή του αὐτὴ ἀφ' ἑνὸς καὶ οἱ τρόποι του ἀφ' ἑτέρου εἶχαν γίνει ἀφορμὴ νἆνε πασίγνωστος στὰ περίχωρα. Ἐκεῖνος ὅμως δὲν γνώριζε κανέναν γιατὶ ἡ τρομερὲς πολιτικὲς διαμάχες καὶ οἱ ἀδιάκοποι πόλεμοι τοῦ Ναπολέοντος εἶχαν ἐξαφανίσει τοὺς παληοὺς γνωρίμους του. Ὁλόκληρες οἰκογένειες εἶχαν ἐξοντωθεῖ ! Μὰ καὶ ὁ Μαρκήσιός μας εἶχε ὑποστεῖ πολλὲς ἠθικὲς καὶ ὑλικὲς καταστροφές. Ἡ Ἐπανάσταση τοῦ τὰ εἶχε ἁρπάξει ὅλα : Τὸν πῦργο τῶν προγόνων του καὶ τὴν πατρογονική του περιουσία. Ὁ πατέρας του καὶ ἡ μητέρα του εἶχαν πέσει θύματα τῶν βασιλικῶν τους φρονημάτων. Οἱ ἐπαναστάτες στὴν ἀσυγκράτητη φονική τους μανία τοὺς εἶχαν καὶ τοὺς δύο κατακρεουργήσει ! Εἶχε καὶ ἕναν ἀδερφὸ ὁ Μαρκήσιος, μὰ οὔτε ἤθελε νὰ τὸν ξέρη, γιατὶ ἐνῶ ὑπηρετοῦσε στὴν ἀνακτορικὴ φρουρά, πρόδωκε τὸ βασιλέα του καὶ κατατάχτηκε στὰ δημοκρατικὰ τάγματα. Χρόνια ὁλόκληρα δὲν εἶχε ἀκούσει νὰ γίνεται λόγος γιὰ τὸν ἀδερφό του αὐτόν. Ἴσως καὶ νἆχε πεθάνει.

Ὁ Μαρκήσιος γυρίζοντας πάλι στὴ Γαλλία, μὲ τοὺς ἄλλους εὐγενεῖς, κατώρθωσε νὰ πετύχη κάποια μικρὴ σύνταξι, μὲ τὴν ὁποία ζοῦσε ἀρκετὰ περιωρισμένα. Ἀλλὰ καὶ τί τοῦ χρειάζονταν τὰ πιὸ πολλὰ χρήματα ; Αὐτὸς οὔτε ὄνειρα πειὰ μποροῦσε νὰ κάνη, οὔτε ἐλπίδες νἆχη γιὰ τὸ μέλλον. Ἐξακολουθοῦσε νὰ διατηρῇ τὶς παληὲς συνήθειες τῶν εὐγενῶν καὶ ἡ σκέψη του πετοῦσε πάντα στὴ μακαρισμένη ἐποχὴ ποὺ ὁ ἀριστοκρατισμὸς εἶχε πέραση...

Οὔτε φρόντιζε κἂν νὰ μαθαίνη τὰ ὀνόματα τῶν συγχρόνων του μεγάλων ἀνδρῶν, ὁ Μαρκήσιος. Ἀντιθέτως ὅμως θυμόταν ὅλα τὰ ὀνόματα τῶν εὐγενῶν καὶ τῶν ὑπουργῶν τοῦ παρελθόντος, καὶ ἂν μποροῦσε θὰ σταματοῦσε τὸ χρόνο καὶ τὴν ἱστορία στὴν ἐποχὴ τοῦ Λουδοβίκου 16ου, πρὸ τῆς κατηραμένης Ἐπαναστάσεως ποὺ σάρωσε τοὺς Γάλλους εὐγενεῖς...

Στὸ διάστημα τῆς ἐξορίας του ἀπὸ τὴ Γαλλία, ὅταν ἐξερράγη ἡ ἐπανάσταση, ὁ Μαρκήσιος εἶχε ὑποφέρει πολύ, ὅπως ἔλεγε. Βρέθηκε στὴν ἀνάγκη γιὰ νὰ ζήση νὰ παραδίδη μαθήματα χοροῦ σὲ νεαρὲς ἄξεστες Γερμανίδες, ποὺ κατὰ τὴν ἐποχὴ τῆς εὐτυχίας του οὔτε γιὰ ὑπηρέτριες δὲ θὰ τὶς ἤθελε. Τόσο ἦσαν χυδαῖες. Ὅλα αὐτὰ τὰ συλλογίζονταν τώρα ὁ παληὸς εὐγενὴς καὶ γέμιζε ἡ ψυχή του χολὴ καὶ μῖσος κατὰ τῶν συγχρόνων του, κατὰ τῆς προόδου...

Μιὰ κοπέλλα πολὺ ὤμορφη...

Ἐπειδὴ μάλιστα ὁ νέος βασιλεὺς μοιράζονταν τὴν ἐξουσία του μὲ ἀνθρώπους τοῦ λαοῦ, ἀντίθετα πρὸς τοὺς παληοὺς μονάρχας, εἶχε ξεπέσει πολὺ στὴ συνείδηση τοῦ Μαρκησίου. Γιὰ τὸν λόγο αὐτὸν ἀκριβῶς εἶχε κόψει κάθε σχέσι μὲ τοὺς εὐγενεῖς ποὺ κατοικοῦσαν στοὺς γειτονικοὺς πύργους, τῶν ὁποίων οὔτε τὰ ὀνόματα κἂν καταδεχόταν νὰ μάθη, γιατὶ εἶχαν πάρει τοὺς τίτλους των ἀπὸ τὸ νέο, τὸν «λαϊκὸ» βασιλέα. Οἱ *«νεοευγενεῖς»* ὅμως αὐτοί, ὅπως τοὺς ἔλεγε ὁ γέρω-Μαρκήσιος, ἦσαν πρόθυμοι καὶ περιποιητικώτατοι ἀπέναντί του καὶ ὅταν τὸν συναντοῦσαν στὸ δρόμο παραμέριζαν μὲ βαθειὲς ὑποκλίσεις γιὰ νὰ περάση. Ὁ Μαρκήσιος δέχοταν τὶς ἐκδηλώσεις αὐτὲς μὲ τὴν εὐγενικὴ συγκατάβαση τοῦ παληοῦ εὐγενοῦς, ἀλλὰ ἀπόφευγε κάθε συγχρωτισμὸ μαζύ τους.

Μεταξὺ τῶν «νεοευγενῶν» αὐτῶν ἦταν κ' ἕνας στρατηγὸς ἀπόστρατος ἐξ αἰτίας τῶν τραυμάτων του, ὁ ὁποῖος ζοῦσε, ἀποτραβηγμένος κι' αὐτὸς σ' ἕναν πῦργο μαζὺ μὲ τὴν κόρη του, μιὰ κοπέλλα πολὺ ὤμορφη. Ὁ στρατηγὸς αὐτός, περίφημος γιὰ τὰ κατορθώματά του καὶ τὶς νίκες ποὺ κέρδισε στὴν Ἱσπανία, ἐλέγοταν κόμης ντ' Ὀρβιέδο καὶ ἦταν ὁ μόνος ἄνθρωπος, μὲ τὸν ὁποῖο ὁ Μαρκήσιος θὰ καταδέχονταν νὰ συναναστραφῇ. Αἰσθάνονταν κάποια συμπάθεια πρὸς τὸν ἄνθρωπο αὐτόν, τοῦ ὁποίου τὸ πρόσωπο, μολονότι παραμορφωμένο ἀπὸ πλῆθος σπαθιές, ἀπέπνεε πολλὴ τιμιότητα καὶ ἀγαθότητα. Ὁ γέρω-στρατηγός, ἐλάτρευε τὴν κόρη του, πρᾶγμα ποὺ ἔκανε τὸ Μαρκήσιο νὰ τὸν ἐκτιμᾶ περισσότερο.

Ἕνα πρωΐ ὁ παληὸς εὐγενὴς βγῆκε περίπατο ὥς τὸν πῦργο τοῦ Ὀρβιέδο καὶ κάθησε νὰ ξεκουρασθῇ σ' ἕνα ὑψωματάκι ἀντίκρυ ἀπὸ τὴν πόρτα τοῦ κήπου τοῦ στρατηγοῦ. Ἀπὸ κεῖ καμάρωνε τὸν ὁλάνθιστο κῆπο καὶ τὴν ἀξιολάτρευτη κόρη τοῦ στρατηγοῦ ποὺ μάζευε λουλούδια. Ἀπορροφημένος ἀπ' αὐτὸ τὸ ὡραῖο θέαμα ὁ Μαρκήσιος δὲν πρόσεξε ἕναν ταῦρο ποὺ ἔτρεχε μανιασμένος πρὸς τὸ μέρος του. Ἔτσι ὁ ταῦρος ἐπέπεσε ξαφνικὰ κατεπάνω του, τὸν χτύπησε καὶ τὸν κύλισε κατὰ γῆς. Ἡ κόρη τοῦ στρατηγοῦ εἶδε τί συνέβη, ἄφησε μιὰ κραυγὴ τρόμου κ' ἔτρεξε τρομαγμένη πρὸς τὸ δυστυχισμένο εὐγενῆ, ὁ ὁποῖος βογγοῦσε καὶ προσπαθοῦσε νὰ πνίξη τοὺς λυγμούς του. Τὸν σήκωσε, τὸν συνέφερε μαζὺ μὲ τὸν πατέρα της, τὸν πῆγαν κατόπι στὸ σπίτι του καὶ τοῦ ζήτησαν τὴν ἄδεια νὰ τὸν ἐπισκέπτονται κάπου κάπου. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτή, παρὰ τὶς προλήψεις τοῦ Μαρκησίου περὶ εὐγενείας, ἄρχισαν στενὲς σχέσεις μεταξὺ αὐτοῦ τοῦ στρατηγοῦ καὶ τῆς κόρης του. Πολλὲς φορὲς ὁ Μαρκήσιος ἐφιλοξενεῖτο στὸν πῦργο τοῦ στρατηγοῦ, ὅπου μετὰ τὸ φαγητὸ ἔπαιζαν μιὰ παρτίδα σκάκι. Μεγάλη οἰκειότης ἀνεπτύσσετο σιγὰ-σιγὰ μεταξὺ τῶν δύο εὐγενῶν οἱ ὁποῖοι ἄρχισαν καὶ νὰ ἐξομολογοῦνται ὁ ἕνας στὸν ἄλλο τὶς περιπέτειες τῆς ζωῆς τους. Ὁ Μαρκήσιος διηγῶνταν τὶς στερήσεις του καὶ τὶς ταλαιπωρίες του στὴν ἐξορία ὅταν τὶς κρῦες χειμωνιάτικες νύχτες περνοῦσε χωρὶς φωτιά, ὅταν ἀκόμα ἦταν ἀναγκασμένος νὰ ἐπιδιορθώνη ὁ ἴδιος τὰ ροῦχα του καὶ τὰ ὑποδήματά του. Μὰ καὶ πάλι, δὲν ἦταν ὅπως ἔλεγε, ὁ πιὸ δυστυχισμένος ἀπὸ τοὺς Γάλλους εὐγενεῖς, ποὺ εἶχαν καταφύγει στὴ Γερμανία. Καὶ ἀνέφερε ἕνα πλῆθος δούκισσες, ποὺ εἶχαν γίνει ντεντάδες καὶ βαρωνίδες ποὺ κατάντησαν νὰ πουλᾶν ψωμὶ στοὺς δρόμους γιὰ νὰ ζήσουν... Εἶχαν τὴν ἐλπίδα ὅτι ἡ ἐξορία τους δὲ θὰ βαστοῦσε πολὺ καὶ τὰ ἀνεχόντουσαν ὅλα μ' ἐγκαρτέρησι.

— Ποιὸς νὰ τὄξερε, πρόσθετε ὁ Μαρκήσιος πὼς ἡ ἐξορία μας ἐκείνη θὰ βαστοῦσε εἴκοσι ὁλόκληρα χρόνια. Μὰ τώρα ὅλα ξεχάστηκαν πειὰ καὶ θεωρῶ τὸν ἑαυτό μου εὐτυχῆ ποὺ σᾶς γνώρισα, στρατηγέ. Ἐσεῖς δὲν μοιάζετε καθόλου μὲ τοὺς ἄλλους καὶ θαρρῶ πὼς ἔχετε μερικὲς δικές μου πεποιθήσεις καὶ αὐτὸ μ' εὐχαριστεῖ. Εἶχα ἕναν ἀδερφὸ ἀχαρακτήριστο ποὺ καταδέχτηκε νὰ ὑπηρετήση τὴ Δημοκρατία. Ὅταν εἶνε κανεὶς πληβεῖος ἡ ἀφοσίωση πρὸς τὴ Δημοκρατία συγχωρεῖται. Καὶ νὰ γιατὶ σᾶς θαυμάζω, στρατηγέ. . Κερδίσατε τὸν τίτλο τοῦ κόμητος...

— Καθόλου, τὸν διέκοψε ὁ στρατηγός. Εἶμαι ἀριστοκράτης ἐκ γενετῆς Μαρκήσιε. Ἀγαποῦσα ὅμως τὸ στρατιωτικὸ στάδιο. Ὅταν ἐκηρύχθη ἡ ἐπανάσταση ὑπηρετοῦσα στὸ στρατὸ τοῦ βασιληᾶ.

— Ξέχασα ὅμως τὴν ἀριστοκρατικὴ καταγωγή μου, ἐξακολούθησε ὁ στρατηγός, ξέχασα τὶς συμφορὲς τῆς οἰκογενείας μου ποὺ τόσο τὴ βασάνισαν οἱ ἐπαναστάτες, τὰ ξέχασα ὅλα γιὰ νὰ ὑπηρετήσω τὴ Γαλλία ! Ἄφησα κατὰ μέρος τὶς προκαταλήψεις τῆς ἀριστοκρατίας, μὲ τὴ σκέψη ὅτι ἦταν προτιμώτερο νὰ ὑπηρετήσω τὴν πατρίδα μου, παρὰ τὸ βασιληᾶ. Στὸ μεγάλο σχολεῖο τοῦ στρατοῦ, Μαρκήσιε, μαθαίνει κανεὶς νὰ εἶνε φιλόπατρις καὶ ἀγαθός. Οἱ περισσότεροι εὐγενεῖς ποὺ ὑπηρετοῦσαν στὸ στρατό, παρέμειναν ὅπως κι' ἐγώ. Ἐλάχιστοι αὐτοεξορίστηκαν.

Ὁ Μαρκήσιος ἀκούοντας τὰ λόγια αὐτὰ ἀνατινάζονταν στὸ κάθισμά του, ἔπερνε ταμπάκο ἀπὸ τὴν ταμπακιέρα του καὶ ρουφοῦσε, ρουφοῦσε γιὰ νὰ ἡσυχάση τὰ νεῦρα του, μὰ δὲν τὸ κατώρθωσε καὶ ξέσπασε :

— Δὲν ὑπηρετούσατε καθόλου τὴ Γαλλία, στρατηγέ, ὅταν πολεμούσατε στὴν Ἱσπανία, ἀλλὰ τὸ φιλόδοξο αὐτοκράτορά σας, τὸν Βοναπάρτη. Τὰ ἴδια θὰ μοὔλεγε καὶ ὁ ἀδερφός μου ποὺ ἔχω τώρα εἰκοσιπέντε χρόνια νὰ τὸν ἰδῶ, μὰ δὲ θὰ τὸν συγχωροῦσα. Πρέπει νὰ ζοῦμε μὲ τὶς παραδόσεις ἐκείνων ποὺ μᾶς γέννησαν. Ἡ χειραφέτησί μας ἀπ' αὐτὲς σημαίνει προδοσία ! φώναξε τέλος ὁ Μαρκήσιος καὶ σταμάτησε.

Ὁ στρατηγὸς ἀπὸ λεπτότητα δὲν εἶπε τίποτα. Πέρασαν μερικὰ λεπτὰ χωρὶς νὰ μιλοῦν. Ξαφνικὰ ὁ Μαρκήσιος ρώτησε :

— Καὶ ποιὸ εἶνε τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας σας, στρατηγέ...

— Ὁ πατέρας μου, ἀπάντησε ὁ στρατηγός, ἦταν ὁ μαρκήσιος ντὲ Σερμπὰν καὶ κατάγονταν ἀπὸ τὴν Ὠβέρνη.

— Σεῖς Σερμπάν ! φώναξε κατάπληκτος ὁ Μαρκήσιος. Τότε λοιπὸν εἶσθε ὁ ἀδερφός μου.

Ὁ στρατηγὸς σηκώθηκε καὶ χύθηκε ν' ἀγκαλιάση τὸ Μαρκήσιο. Στὸ μεταξὺ ὅμως ὁ Μαρκήσιος εἶχε σηκωθεῖ καὶ πάρει τὸ καπέλλο του. Γιὰ μερικὰ δευτερόλεπτα στάθηκαν ὁ ἕνας ἀντίκρυ στὸν ἄλλο καὶ κυττάζονταν. Ἡ ἀδελφικὴ λαχτάρα τοῦ στρατηγοῦ εἶχε παγώσει μπρὸς στὴν περιφρονητικὴ ψυχρότητα τοῦ Μαρκησίου. Τέλος χαιρετίστηκαν κλίνοντας ἁπλῶς τὸ κεφάλι μὲ παγερὴ ἐθιμοτυπία καὶ χωρίστηκαν γιὰ πάντα !...

ΖΙΛΜΠΕΡ ΣΤΕΝΖΕΡ

ΠΑΛΗΕΣ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

ΤΟΥ κ. ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

ΟΙ ΡΕΤΖΑΙΟΙ

Μιὰ φορὰ κ' ἕναν καιρό... ὅταν ἤμουνα σὲ κἄποια ὑπηρεσία, ἦρθε ἕνας ἀξιωματικὸς τοῦ πεζικοῦ, καὶ μοῦ εἶπε ἀσθμαίνοντας :

– Εἴμεθα ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν Ρετζαίων !

– Καλά, τοῦ ἀπάντησα, προσέξτε μονάχα νά... μὴν τὰ χάσετε.

– Ἀδύνατον ! τὸν ἕνα, σχεδόν, τὸν ἔχουμε στὰ χέρια μας.

— Ποῦ ;

— Ἐδῶ.

— Ἐδῶ ! Τί θέλει ἐδῶ.

— Εἶνε μεταμφιεσμένος καὶ γυρίζει στὴν ἀγορά. Τὸν παρακολουθοῦμε.

— Καὶ γιατὶ δὲν τὸν πιάνετε ;

— Τὸν ἀφίνουμε γιὰ νὰ ἰδοῦμε ποῦ θὰ πάη καὶ ποῦ θὰ σταθῇ κ' ἔτσι νὰ συλλάβουμε ὅλη τὴ συμμορία. Ἔχει πρώτης τάξεως μεταμφίεση ὁ ἄθλιος !...

— Τί φορεῖ ;

— Στολὴ ἀξιωματικοῦ τῆς χωροφυλακῆς.

– Εἴμεθα ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν Ρετζαίων

Ἡ εἴδησις αὐτὴ δὲν μοὔκανε καμμιὰ ἐντύπωσι. Ἦταν ἀδύνατον νὰ βρίσκωνται οἱ Ρετζαῖοι στὴ Μακεδονικὴ ἐκείνη περιφέρεια κ' ἔπειτα ἀποκρηὲς πλησίαζαν καὶ δὲν ἦταν καθόλου παράξενο, νὰ ντύθηκε κανένας ἀστεῖος καὶ νὰ παρεξηγήθηκε ἀπὸ τὸν ὑπερβολικὸ ζῆλο τῆς ὑπηρεσίας καὶ ἀπὸ τὴν ἄγνοια τῶν νεοελθέντων ἀξιωματικῶν.

Εἶχα λοιπὸν λησμονήσει σχεδὸν τὴν εἴδησι αὐτὴ καὶ τὴν ἀναστάτωσι τοῦ Φρουραρχείου, ὅταν εἶδα νὰ μπαίνη στὸ γραφεῖο μου κἄποιος φίλος μου Μοίραρχος ἀπ' τὴν Κρήτη, περαστικὸς ἀπὸ κεῖ, μὲ τὸν ὁποῖο ἄλλοτε ἔτυχε νὰ ὑπηρετοῦμε στὴν ἴδια πόλι τῆς Μακεδονίας, ἐγὼ ὡς ὑπάλληλος κι' αὐτὸς ὡς ἀστυνόμος. Κάθησε λίγη ὥρα, μιλήσαμε, τὸν ρώτησα τὰ κατ' αὐτὸν καὶ τὸν παρακάλεσα νὰ φᾶμε μαζὺ τὸ μεσημέρι.

Δὲν πέρασε πολλὴ ὥρα ἀπ' τὴ στιγμὴ ποὔφυγε ἀπ' τὸ γραφεῖο μου ὁ φίλος μου ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς καὶ βλέπω νὰ μπαίνη ἕνας λοχίας κατάχλωμος.

– Κύριε τάδε, μοῦ λέει, ὁ κ. λοχαγὸς μ' ἔστειλε νὰ σᾶς εἰδοποιήσω νὰ λάβετε τὰ μέτρα σας.

– Τί εἴδους μέτρα ;

Τότε ὁ λοχίας ἔσκυψε καὶ μοὔπε ἐμπιστευτικῶς :

– Οἱ Ρετζαῖοι περιφέρουνται γύρω ἀπὸ τὸ γραφεῖο σας.

– Εἶνε ἀκόμα μεταμφιεσμένοι ;

– Μάλιστα.

– Πόσοι εἶνε ;

– Δὲν ξέρω... ἀρκετοί !...

Δὲν φανταζόμουνα ποτὲ ὅτι οἱ Ρετζαῖοι θὰ ἔδιναν ραντεβοῦ στὸ γραφεῖο μου. Ἐν τούτοις ὅμως ρώτησα τὸν λοχία :

– Καὶ τί ἤρθανε νὰ κάνουνε ἐδῶ ;

– Δὲν ξέρω !... Ἴσως νὰ θέλουν νὰ σᾶς ἀνατινάξουν στὸν ἀέρα ;

– Ἐμένα ;

– Μάλιστα.

– Ἔ, τότε συλλάβατέ τους !

– Ὄχι ! Καλύτερα νὰ τοὺς παρακολουθήσουμε, γιὰ νὰ συλληφθοῦν καὶ οἱ συνεργαζόμενοι μαζύ τους.

– Ἔ, τότε, ἀφῆστε τους νὰ μὲ ἀνατινάξουν.

Δεκάδες προσφύγων ἐμπῆκαν τὴ στιγμὴ αὐτὴ στὸ γραφεῖο καὶ ἡ φασαρία μ' ἔκαμε νὰ λησμονήσω τοὺς Ρετζαίους, ποὺ ἀπειλοῦσαν νὰ μὲ μεταθέσουν ἀπὸ τὴν διοίκησι στήν... ἀεροπορία !...

***

— Πολλὰ διαδίδονται ἐδῶ.

Κατὰ τὸ μεσημέρι ἦρθε καὶ ὁ φίλος μου Μοίραρχος.

Ἐπήγαμε στὸ σπίτι καὶ καθήσαμε ὥς τὶς τρεῖς. Ἔξαφνα μπαίνει μέσα ὁ Μπαρμπαγιάννης, ἕνας κλητῆρας φουστανελλᾶς ποὺ τὸν εἶχα στὸ γραφεῖο καὶ μοῦ λέει :

– Ξέρεις, τὸ σπίτι εἶνε ζωσμένο ἀπὸ στρατό.

– Γιατί ;

– Δὲν ξέρω.

– Καὶ τί κάνουν ;

– Τίποτε.

— Ἔ, τότε, ἄφησέ τους νὰ κάθουνται.

Μολαταῦτα σηκώθηκα, πλησίασα στὸ παράθυρο καὶ τότε εἶδα τὸν λοχαγὸ τοῦ φρουραρχείου νὰ λοξεύη πίσω ἀπὸ μιὰ γωνιά τοῦ σπιτιοῦ, γιὰ νὰ μὴν τὸν δῶ.

— Μπᾶς καὶ τρελλάθηκε ὁ λοχαγός ; σκέφθηκα.

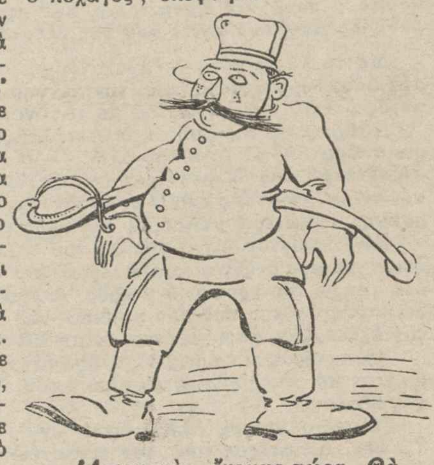

— Ἀποκρηὲς ἔχουμε τώρα. Θὰ ντύθηκε κανένας ἀστεῖος καί...

Ὁ λοχαγὸς αὐτὸς ἦταν ἕνα καλὸ κ' ἥσυχο παιδί, μὰ εἶχε μανία «δράσεως». Παντοῦ ἔβλεπε κομιτατζῆδες κι' ὅλο τὸν κόσμο τὸν περνοῦσε γιά... Βουλγάρους ! Ὡστόσο δὲν ἀνησύχησα. Ξανακάθησα στὸ τραπέζι καὶ συνέχισα τὴν κουβέντα μὲ τὸν φίλο μου Μοίραρχο, τὸν ὁποῖο παρακάλεσα νὰ μείνη καμμιὰ ἡμέρα ἀκόμη στὴν πόλι μας. Μοῦ εἶπε ὅτι ἦταν βιαστικὸς καὶ ὅτι ἔπρεπε νὰ φύγη ἐντὸς τοῦ ἀπογεύματος. Εἶχα στὴ διάθεσί μου τότε ἕνα χαλασμένο αὐτοκίνητο, τὸ ὁποῖο ὠνομάζαμε *«σοκολατένιο»*, γιατὶ σὲ κάθε χίλια μέτρα ἔσπαζε. Τοῦ τὸ ἔδωσα νὰ κατεβῇ στὸν πλησιέστερο σιδηροδρομικὸ σταθμό, γιὰ νὰ πάρη τὸ τραῖνο.

***

Τὴν ἄλλη μέρα εἶχα ξεχάσει πειὰ τὴν τρομερὴ πληροφορία, περὶ Ρετζαίων, ὅταν ἔρχεται ὁ τότε Δήμαρχος τῆς πόλεως ταραγμένος καὶ μοῦ λέει :

— Τί εἶνε αὐτά, κύριε τάδε, ποὺ διαδίδονται ἐδῶ γιὰ σᾶς ;

— Ποιά ;

Ὁ Δήμαρχος σἂν νὰ ἐδίσταζε.

— Τί ἔπαθες, τοῦ λέω. Μίλα, τί θέλεις γιὰ νὰ πῆς ;

— Νά, λένε, δηλαδή, ἔξω καὶ σᾶς καταγγείλαν μάλιστα, μοῦ φαίνεται, ὅτι σεῖς ὑποθάλψατε καὶ ἐφυγαδεύσατε τοὺς ληστάς Ρετζαίους !...

— Τί διάβολο, ἐσκέφθηκα. Ἢ ἐγὼ δὲν εἶμαι σήμερα καλά, ἢ ὅλοι τρελλάθηκαν !...

— Οἱ στρατιωτικοὶ κύκλοι, τοὐλάχιστον, μοῦ λέει, εἶνε ἀναστατωμένοι.

Μὴ θέλοντας νὰ τραβήξη περισσότερο ἡ περίεργη αὐτὴ κωμωδία, ἐκάλεσα τὸν λοχαγό, γιὰ νά μάθω τί συμβαίνει.

— Νά... ξέρεις, μοῦ λέει, ἐκεῖνος ὁ ὕποπτος μὲ τὴν στολὴν μοιράρχου χτές...

— Ἔ, τί ἔκαμεν ἐκεῖνος ὁ ὕποπτος μὲ τὴν στολὴν μοιράρχου ;

— Μοῦ εἴπανε πὼς εἶν' ὁ Ρέτζος.

Γράμματα καὶ τηλεγραφήματα πολλά, ἔφυγαν γιὰ τὴ Θεσσαλονίκη. Ἡ πρᾶξις κατηγγέλθηκε.

— Ὁ Ρέτζος ;

— Ναί. Κ' ἐνῶ τὸν παρακολουθούσαμε τὸν εἴδαμε νὰ μπαίνη σπίτι σας καὶ ἔπειτα νὰ τοῦ δίνετε αὐτοκίνητο γιὰ νὰ φύγη. Ποῦ πῆγε ;

— Στά βουνά.

— Στά βουνά ! Σὲ ποιὰ βουνά ;

— Νὰ αὐτὰ ποὺ βλέπεις δῶ τριγύρω !

— Δηλαδή, μᾶς ἔφυγε.

— Διόλου.

— Τότε τί πῆγε νὰ κάμη στὰ βουνά ;

— Νὰ συλλάβη κάποιους.

— Ποιούς ;

— Τούς... Ρετζαίους, ποὺ κυνηγούσατε καὶ σεῖς χτές !...

Ὁ λοχαγὸς ἔμεινε ἄφωνος καὶ μὲ κυττοῦσε στὰ μάτια. Ἐπὶ τέλους τὸν διερώτησα :

Ὁ μοίραρχος ὁ ὁποῖος ἀναστάτωσε ὅλη τὴν ἀσφάλεια τῆς χώρας, ἦταν ὁ καλὸς ἀξιωματικὸς τῆς χωροφυλακῆς κ. Γ. Βρέτζος, διελθὼν τυχαίως ἀπ' ἐκεῖ. Οἱ χωροφύλακες ποὺ τὸν εἶδαν ἀνησύχησαν.

Ἡ ἀνησυχία αὐτὴ τῶν χωροφυλάκων, προκάλεσε τὴν περιέργειαν καὶ τῶν ὀργάνων ἀσφαλείας. Κάποιος πολίτης, ποὺ φαίνεται πὼς θὰ γνώριζε τὸν μοίραρχο, εἶπε στὸ λοχαγό :

— Ξέρεις ποιὸς εἶν αὐτός ; εἶνε ὁ Βρέτζος.

Ὁ Βρέτζος ἔγινε Ρέτζος καὶ... κατεδιώχθη...

Σὲ λίγες ἡμέρες ἡ ἐν Θεσσαλονίκῃ προϊσταμένη μου ὑπηρεσία μ' ἐρωτοῦσε νὰ ἀναφέρω τάχιστα *«Τί συνέβη εἰς τὴν πόλιν μας μὲ τοὺς Ρετζαίους ;»*

Καὶ ἐγὼ τὸ ἀναφέρω... σήμερον, ἐδῶ !...

ΣΤΑΜ. ΣΤΑΜ.

Ἀπὸ τὴ γωνιὰ τοῦ σπιτιοῦ κρυφοκυττάζαν οἱ στρατιῶτες

ΟΙ ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ ΤΟΥ ΠΕΡΑΣΜΕΝΟΥ ΑΙΩΝΟΣ

Ο ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΔΟΥΜΑΣ ΥΙΟΣ

Τὰ νεανικὰ χρόνια τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ. Τὸ στῖγμα τῆς γεννήσεώς του. Τὰ πειράγματα τῶν συμμαθητῶν του. Δουμᾶς πατὴρ καί Δουμᾶς υἱός. Τὸ πρῶτο του ἔργο Ἕνα ταξεῖδι στήν Ἀφρική. Τὰ ρομάντζα του. Ἡ «Κυρία μὲ τάς Καμελίας». Ἔνδοξος καὶ πλούσιος. Βροχὴ μυθιστορημάτων. Ἡ σχέσεις του μὲ τὸν πατέρα του. Τὰ θεατρικὰ του ἔργα. Ἡ Μαρία Ντυπλεσσίς.

«Στὶς 29 Ἰουλίου 1824, τὴν ἡμέρα ἀκριβῶς ποὺ ἦρθε στὸν κόσμο ὁ δοὺξ ντὲ Μονμπασιέ, μοῦ γεννήθηκε καὶ μένα ὁ Ἀλέξανδρός μου, στὸ σπίτι μου τῆς Πλατείας Ἰταλῶν ἀρ. 1».

Μὲ τὰ λόγια αὐτὰ ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς πατήρ, ἀναφέρει μέσ' στὰ ἀπομνημονεύματά του, την γέννησι τοῦ μοναχογυιοῦ του, ὁ ὁποῖος ἔπειτα ἔγινε γνωστὸς μὲ τὸ ὄνομα Ἀλέξανδρος Δουμᾶς υἱός.

Καθρέφτης τῆς ζωῆς τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ, εἶνε τὰ περισσότερα ἀπ' τὰ ἔργα του ὅπως *«Ἡ ὑπόθεσις Κλεμανσώ»*, ἡ *«Κυρία μὲ τάς Καμελίας»*, ἡ *«Ἄρτεμις ντὲ Λύς»*, ὁ *«Ἡμίκοσμος»* καὶ *«ὁ Φίλος τῶν Γυναικῶν»*, στὰ ὁποῖα περιγράφει τα χαρακτηριστικώτερα ἐπεισόδια τῆς ζωῆς του.

Εἶνε γνωστὸν ὅτι ἡ μητέρα τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ δὲν ἦταν νόμιμος σύζυγος τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ πατρὸς καὶ γι' αὐτό, στὰ μικρὰ του χρόνια, ὁ μικρός Ἀλέξανδρος ἦταν ὁ περίγελως τῶν συμμαθητῶν του καὶ τῶν παιδιῶν τῆς γειτονιᾶς, τὰ ὁποῖα διαρκῶς τὸν ἐχλεύαζαν, ἀποκαλοῦντα αὐτὸν νόθο !...

Ὁ πατέρας του ὅμως εἶχε ἀγαθὸν καὶ τίμιον χαρακτῆρα καὶ δὲν ἄργησε νὰ ἐπανορθώση τὸ κακό, ποὺ εἶχε κάνει ἄθελα στὸν μοναχογυιό του.

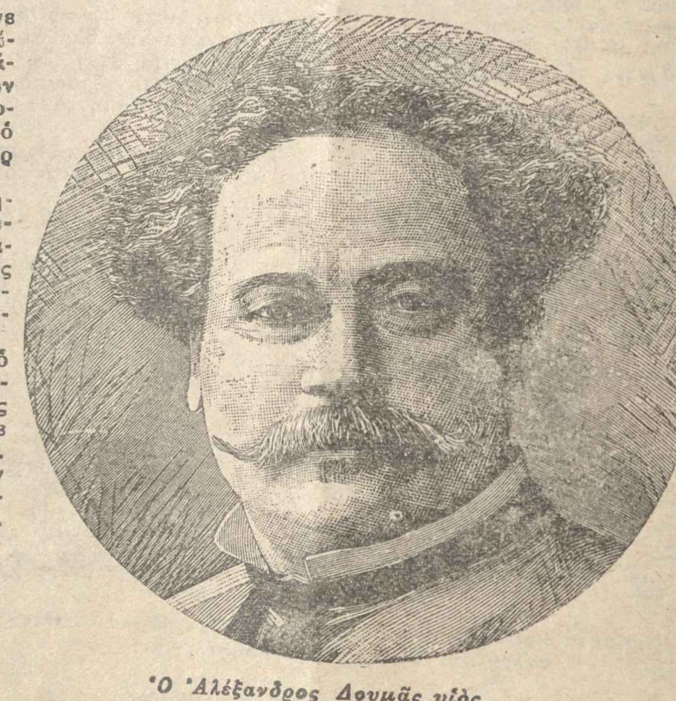

Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς υἱός

Ὅταν ὁ μικρός Ἀλέξανδρος ἔγινε 7 ἐτῶν, ὁ πατέρας του τὸν ἐμπιστεύθηκε στὸν ἀββᾶ Βωκὲ γιὰ νὰ τὸν μάθη γράμματα καὶ σὲ ἡλικία 9 ἐτῶν τὸν ἔβαλε στὸ λύκειο τοῦ Ἁγίου Βίκτορος, τοῦ ὁποίου διευθυντὴς ἦταν ὁ φίλος καὶ συνεργάτης του δόκτωρ Γκουμπώ.

Στὰ πρῶτα κεφάλαια τοῦ περιφήμου ρομάντζου του, «Ἡ ὑπόθεσις Κλεμανσώ», ὁ Δουμᾶς υἱὸς περιγράφει χαρακτηριστικώτατα τὶς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς ποὺ πέρασε μέσα στὸ λύκειο ἐκεῖνο, ὅπου οἱ συμμαθηταὶ του τὸν ἐχλεύαζαν γιὰ τὴν γέννησί του.

Μια ἡμέρα κατὰ τὰς διακοπάς, ὁ μικρός Ἀλέξανδρος βρισκόταν στὸ σπίτι τοῦ πατέρα του. Ἦταν καθισμένος σὲ μιὰ γωνιὰ τοῦ σαλονιοῦ καὶ διάβαζε μὲ μεγάλο ἐνδιαφέρον κάποιο βιβλίο. Τὸ ἐνδιαφέρον του αὐτὸ κίνησε τὴν προσοχὴ τοῦ πατέρα του καὶ τῶν παρευρισκομένων φίλων του, οἱ ὁποῖοι πλησίασαν νὰ ἰδοῦν τὶ βιβλίο ἦταν ἐκεῖνο. Ὁ μικρὸς ὅμως Ἀλέξανδρος μόλις εἶδε ὅτι τοὺς εἶχε κινήσει τὴν περιέργεια, ἔκρυψε ἀμέσως τὸ βιβλίο καὶ μονο κατόπιν τῆς ρητῆς ἐντολῆς τοῦ πατέρα του τὸ φανέρωσε. Ἦταν ὁ «Αἰμίλιος» τοῦ Ρουσσώ.

— Διάβολε ! φώναξε ὁ πατέρας του ὅταν τὸ εἶδε. Βλέπω ὅτι τὸ βιβλίο αὐτὸ σοῦ κινεῖ πολὺ τὸ ἐνδιαφέρον.

— Ὢ ! Παραπολὺ ! ἀποκρίθηκε ζωηρὰ ὁ νέος.

— Τότε γιὰ πὲς μας τὶς ἐντυπώσεις σου ἀπὸ αὐτό.

— Ἔχω τὴν γνώμη ὅτι ὁ Αἰμίλιος ἦταν πολὺ θαρραλέο παιδί, ἀπάντησε ὁ μικρός Ἀλέξανδρος.

— Καὶ γιατὶ ; ρώτησε ὁ Δουμᾶς πατήρ.

— Γιατὶ εἶχε τὸ θάρρος νὰ πάρη τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του, τὸ ὄνομα, τὸ ὁποῖο ἐκεῖνος ἠρνεῖτο νὰ τοῦ δώση...

— Καὶ τὶ συμπέρασμα βγάζεις ἀπ' ὅλα αὐτὰ ; ξαναρώτησε ὁ Δουμᾶς.

— Ὅτι πρέπει κάθε παιδὶ νὰ πέρνη μόνο του τὸ ὄνομα τοῦ πατέρα του, ὅταν δὲν τοῦ τὸ δίνει ὁ ἴδιος.

Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς πατὴρ στάθηκε μιὰ στιγμὴ σκεπτικὸς κ' ἔπειτα εἶπε :

— Αὐτο σημαίνει ὅτι καὶ σὺ θέλεις νὰ φέρης τὸ δικό μου ὄνομα. Αἴ, λοιπὸν πάρτο ! Ἀπὸ σήμερα θὰ λέγεσαι Ἀλέξανδρος Δουμᾶς κι' ἂς μὴ ξαναγίνη πειὰ λόγος γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό.

***

Στὸ λύκειο τοῦ Ἁγίου Βίκτορος, ἔμεινε ὁ Ἀλέξανδρος μέχρι τοῦ 1839, ὁπότε διὰ λόγους ὑγείας τὸν ἔστειλε ὁ πατέρας του στὸ λύκειο Χενόν. Ἐκεῖ, ὁ μικρός Ἀλέξανδρος, ποὺ ἦταν τότε 15 ἐτῶν, διεκρίθη πολὺ γρήγορα γιὰ τὴν ἐξυπνάδα καὶ τὴν ἐπιμέλειά του. Ὅλοι οἱ καθηγηταὶ του ἦταν κατενθουσιασμένοι μαζύ του. Ἔπειτ' ἀπὸ δύο χρόνια ὁ Ἀλέξανδρος τελείωσε πειὰ τὶς σπουδὲς του, ἔφυγε ἀπ' τὸ λύκειο Χενόν, καὶ πῆγε κ' ἔμεινε μαζὺ μὲ τὸν πατέρα του. Συγκατοίκησαν ὅμως μόνον ἕξη μῆνες, γιατὶ ἔπειτα ὁ μικρός Ἀλέξανδρος ἐνοίκιασε ἕνα ξεχωριστο διαμέρισμα, στὸ ὁποῖο ἔμενε πειὰ μόνος του. Τὴν ἐποχὴ αὐτη ἦταν δεκαοχτὼ ἐτῶν.

Κατὰ τὴν περίοδοδο αὐτὴ τίποτε δὲν ἔδειχνε ἀκόμη τὸ λαμπρὸν μέλλον τοῦ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ, ὁ ὁποῖος ἦταν φρόνιμος, μετριόφρων, χωρὶς μεγάλα ὄνειρα. Ἡ μεγαλείτερη φιλοδοξία του ἦταν νὰ κατορθώση νὰ γίνη ὑπάλληλος σὲ κανένα ὑπουργεῖο. Ἀλλὰ σιγὰ-σιγά, ἡ μεγαλοπρεπὴς καὶ σπάταλη ζωὴ ποὺ ἔβλεπε νὰ ζοῦν ὁ πατέρας του καὶ οἱ φίλοι του, ἐκέντησαν τὴν ὄρεξί του καὶ ἄρχισε νὰ ζῇ κι' αὐτὸς στὴν πολυτέλεια καὶ τὴν σπατάλη. Ἔκανε χρέη ἀσυλλόγιστα καὶ προτοῦ συμπληρώση τὸ δέκατο ἔνατο ἔτος τῆς ἡλικίας του, τὰ χρέη του εἶχαν φτάσει τὶς ἑξῆντα χιλιάδες φράγκα, ποσὸ κολοσσιαῖο γιὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ! *«Τὸ ἀσήμαντο αὐτὸ περιστατικό*, γράφει ὁ ἴδιος στὰ ἀπομνημονεύματά του, *ἔδωσε τὴν ὁριστικὴ τροπὴ στὴ σταδιοδρομία μου, γιατὶ ἀφοῦ δὲν ἤξερα νὰ κάνω τίποτε ἄλλο, ρίχθηκα στὴ φιλολογία»*.

Ἔτσι ἔγραψε μερικὰ ποιήματα, τὰ ὁποῖα ἐξέδωκε σὲ τόμο μὲ τὸν τίτλο *«Νεανικά Ἁμαρτήματα»*. Τὸ πρῶτο του αὐτὸ βιβλίο πέρασε ἀπαρατήρητο. Ἔπειτα ὅμως ἀπὸ λίγον καιρό, ἀφοῦ ἔκαιε μαζὺ μὲ τὸν πατέρα του ἕνα ταξεῖδι στήν Ἀφρικὴ καὶ στήν Ἱσπανία, ἐξέδωκε ἕνα μυθιστόρημα μὲ τὸν τίτλο *«Ἡ περιπέτεια τεσσάρων γυναικῶν καὶ ἑνὸς παπαγάλου»*, στὸ ὁποῖο εἶχε μιμηθῆ ἐντελῶς τὴν τεχνοτροπία τοῦ πατέρα του.

Το δεύτερο αὐτὸ βιβλίο πουλήθηκε ἀρκετά, ἀλλὰ ὁ νεαρὸς Ἀλέξανδρος δὲν ἔμεινε καὶ τόσο ἱκανοποιημένος. Εὐτυχῶς γι' αὐτὸν κατάλαβε, πολὺ νωρίς, ὅτι εἶχε πάρει στραβὸ δρόμο. Κατάλαβε δηλαδή, ὅτι ἀφοῦ δὲν εἶχε τὴν ζωηρὴ φαντασία καὶ τὸ σπινθηροβόλο πνευμα τοῦ πατέρα του, δὲν θὰ μποροῦσε νὰ γράψη βιβλία ὅμοια μὲ τὰ δικὰ του.

Ἄλλαξε λοιπὸν σύστημα κι' ἀποφάσισε νὰ γράψη ρομάντζα παθητικά, μὲ ὑποθέσεις ἀπ' τὴν πραγματικὴ ζωὴ καὶ συγκεκριμμένως ἀπ' τὴν ζωὴ τὴν δικὴ του. Ἔτσι ἔγραψε τὴν «Κυρία μὲ τάς Καμελίας». Ὅπως ἀφηγεῖται ὁ ἴδιος στούς «Ἀνεκδότους Προλογους του» τὸ πρῶτο αὐτὸ ρομάντζο του, ποὺ ἦταν καὶ τὸ καλύτερό του, τὸ ἔγραψε σὲ ὀχτὼ ἡμέρες, ἐπειδὴ εἶχε ἀπόλυτη ἀνάγκη ἀπὸ πολλὰ χρήματα, γιὰ νὰ πληρώση τὰ χρέη του.

Ἡ «Κυρία μὲ τάς Καμελίας» εἶχε θριαμβευτικὴ ἐπιτυχία. Οἱ κριτικοὶ ἔγραψαν ὅτι τὸ φιλολογικὸν ἄστρον τοῦ υἱοῦ Δουμᾶ εἶχε τὴν ἴδια λάμψι μὲ τὸ ἄστρο τοῦ πατέρα του. Ὁ Ἀλέξανδρος Δουμᾶς πατὴρ ὄχι μόνο δὲν δυσαρεστήθηκε γιὰ τὴν ἐπιτυχία τοῦ γυιοῦ του, ἀλλὰ τοὐναντίον ἀπ' τὴν ἡμέρα ἐκείνη τὸν ἐκαμάρωνε καὶ ὁσάκις γινόταν λόγος γιὰ τὸν νεαρό Ἀλέξανδρο, ἔλεγε :

— Εἶνε τὸ καλύτερο ἀπ' τὰ ἔργα μου !...

Γιὰ ἡρωΐδα τοῦ ἔργου του αὐτοῦ ὁ Δουμᾶς υἱός, εἶχε πάρει τὴν περίφημη ἠθοποιὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης Μαρία Ντυπλεσσίς, ἡ ὁποία πέθανε τὸ 1847, σὲ ἡλικία 23 ἐτῶν. Τὴν «Κυρία μὲ τάς Καμελίας» τὴν ἔγραψε ὁ Δουμᾶς ἕνα χρόνο μετὰ τὸ θάνατο τῆς Ντυπλεσσίς.

Ἡ Ντυπλεσσὶς δὲν εἶχε βέβαια τὶς συγκινητικὲς περιπέτειες τῆς Μαργαρίτας Γκωτιέ, εἶχε ὅμως ἀκριβῶς τὸν ἴδιο χαρακτῆρα μὲ τὴν ἡρωΐδα τοῦ Δουμᾶ υἱοῦ.

Τὴν πραγματικὴ βιογραφία τῆς Ντυπλεσσὶς τὴν ἔχει γράψει ὁ Θεόφιλος Γκωτιέ, ὁ ὁποῖος ἐξεφώνησε καὶ τὸν ἐπικήδειό της ὅταν πέθανε. Ὁ Γκωτιὲ ἀναφέρει ὅτι ἡ Ντυπλεσσὶς εἶχε γεννηθῆ σ' ἕνα χωριὸ τῆς Νορμανδίας, ὅτι τὸ πραγματικὸ της ὄνομα ἦταν Ἀλφονσίνα Ντυπλεσσὶς καὶ ὅτι τό Μαρία τὸ εἶχε πάρει ὅταν ἀνέβηκε στὴν σκηνή. Ἀναφέρει ἀκόμη ὅτι ἡ Ἀλφοσίνα εἶχε ἕνα κεφαλάκι χαριτωμένο, μάτια ἀμυγδαλωτὰ σὰν γιαπωνέζας, ζωηρὰ καὶ ἔξυπνα, χείλη κατακόκκινα καὶ τὰ ὡραιότερα δόντια ποὺ ὑπάρχουν στὸν κόσμο !..

***

Μετὰ τὴν καταπληκτικὴ ἐπιτυχία τῆς «Κυρίας μὲ τάς Καμελίας», ὁ Δουμᾶς υἱὸς ἄρχισε νὰ ἐκδίδη τὸ ἕνα ἐπάνω στὸ ἄλλο τὰ ρομάντζα του. Ἐξέδωσε τὸν *«Δόκτορα Σέρβανς»*, τὴν *«Καισαρίνα»*. τό *«Μυθιστόρημα μιᾶς Γυναικός»*, τούς *«Τρεῖς ἰσχυροὺς ἀνθρώπους»*, τόν *«Τριστᾶνο τόν Κούκιο»*, τόν *«Ἀντιβασιλέα Μοῦστελ»* καὶ τὸ 1851 τήν *«Ἀρτέμιδα ντέ Λύς»* ἡ ὁποία εἶχε τόση ἐπιτυχία ὅση καὶ ἡ «Κυρία μὲ τάς Καμελίας».

Μετὰ τὴν ἔκδοσι τῆς «Ἀρτέμιδος ντὲ Λύς», ὁ Δουμᾶς υἱός, ἀκολουθῶν τὴν συμβουλὴ τοῦ πατρικοῦ του φίλου ντ' Ἄντονυ Μπερώ, ἀπεφάσισε νὰ διασκευάση τὰ καλύτερα ἀπ' τὰ ρομάντζα του γιὰ νὰ τὰ δώση νὰ παιχθοῦν στὸ θέατρο.

Πρῶτο διασκεύασε τήν «Κυρία μὲ τάς Καμελίας», ἡ ὁποία παίχτηκε στὶς 2 Φεβρουαρίου 1852. Ἡ ἐπιτυχία ποὺ εἶχε ὡς δρᾶμα τὸ ἔργο του αὐτό, ἦταν πολὺ μεγαλείτερη ἐκείνης ποὺ εἶχε σημειώσει ὡς ρομάντζο. Ἀκόμη καὶ σήμερα ἐξακολουθεῖ νὰ παίζεται καὶνὰ ἀρέση.

Τὸ 1855 ὁ Δουμᾶς ἔγραψε, ἀπ' εὐθείας γιὰ τὸ θέατρο, τόν *«Ἡμίκοσμο»*, ὁ ὁποῖος εἶχε ἐπίσης μεγάλη ἐπιτυχία. Γιὰ νὰ τὸν γράψη ὅμως ἐχρειάσθηκε ἕνδεκα ὁλόκληρους μῆνες. Ἔκτοτε πειὰ ἔπαψε νὰ γράφη ρομάντζα καὶ ἀφοσιώθηκε σχεδὸν ἐντελῶς στὰ θεατρικὰ ἔργα.

Ἐπειδὴ ὅμως ἀρρώστησε βαρειὰ ἀπὸ ὑπερκόπωσι ἀναγκάσθηκε νὰ διακόψη τὴν ἐργασία του ἐπὶ ἀρκετὰ χρόνια καὶ μόνο τὸ 1864 ἐμφανίσθηκε πάλι μὲ ἕνα νέο ἔργο του, τόν *«Φίλο τῶν Γυναικῶν»*.

Ἡ σχέσεις μεταξύ Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ πατρὸς καί Ἀλεξάνδρου Δουμᾶ υἱοῦ ἦσαν πάντοτε ἐγκάρδιες. Ὡστόσο δὲν παρέλειπαν ὁσάκις δινόταν εὐκαιρία νὰ ἐκτοξεύουν εἰρωνεῖες ὁ ἕνας γιὰ τὸν ἄλλο.

Λόγου χάριν ὁ Δουμᾶς υἱὸς ἔλεγε συχνὰ γιὰ τὸν πατέρα του :

— Ὁ πατέρας μου ἔχει τόση ματαιοδοξία, ὥστε θὰ ἦταν ἱκανὸς ν' ἀνεβῆ πίσω ἀπ' τὸ ἁμάξι του, στὴν θέσι τοῦ λακέ, γιὰ νὰ νομίση ὁ κόσμος πὼς ἔχει λακέ Νέγρο !..

Ὡς γνωστὸν ὁ Δουμᾶς πατὴρ ἦταν ὑπερβολικὰ μελαχροινὸς καὶ κατσαρομάλλης, σὰν Νέγρος.

Ἄλλοτε πάλι ἔλεγε :

— Ὁ πατέρας μου εἶνε ἕνα μεγάλο παιδί, ποὺ τό... γέννησα ὅταν ἤμουν πολὺ μικρός !...

Κάποτε σ' ἕνα γεῦμα νεαρῶν λογίων διηγόντουσαν ἕνα περιστατικὸ δανειστοῦ, ποὺ τὸν εἶχε κοροϊδέψει ὁ χρεοφειλέτης του μὲ τρόπο εὐφυέστατον. Ἦταν τόσο ἀστεῖο ὥστε ὅλοι εἶχαν ξεκαρδιστῆ στὰ γέλια καὶ περισσότερο ἀπ' ὅλους ὁ Δουμᾶς υἱός. Κάποιος ὅμως τοῦ εἶπε πὼς τὸ ἐπεισόδιο αὐτὸ εἶχε συμβεῖ εἰς βάρος τοῦ πατέρα του.

— Τοῦ πατέρα μου ! φώναξε εἰρωνικὰ ὁ Δουμᾶς. Ἀδύνατον, γιατὶ θὰ τὸ εἶχε γράψει ὁ ἴδιος στά «Ἀπομνημονεύματὰ» του !...

Ὁ Δουμᾶς πατὴρ μιὰ μέρα ποὺ ἔψαχνε νὰ βρῆ τὰ παπούτσια του καὶ δὲν τὰ ἔβρισκε εἶπε στοὺς παρευρισκομένους φίλους του :

— Φαντασθῆτε, ὁ γυιός μου ἔχει δώδεκα ζευγάρια παπούτσια παρατεταγμένα στὴν γκαρνταρόμπα του. Ὡστόσο, αὐτὸ τὸ παιδί, ποτὲ του δὲν θ' ἀποχτήση ταλέντο, ποτὲ δὲ θὰ κάμη σπουδαῖα πράγματα στὴ ζωὴ του !...

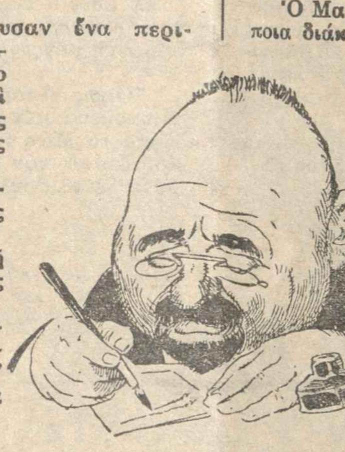

Η ΦΑΡΣΕΣ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΤΕΡΑΤΑ ΠΑΧΥΣΑΡΚΙΑΣ

Ἡ Ἔμμα Μάρκλεϋ, μιὰ Ἀμερικανίδα, εἶχε ἀρχίσει ἀπὸ ἡλικίας εἴκοσι ἑνὸς ἐτῶν νὰ παχαίνη ἐπικινδύνως. Στὴν ἀρχή, ἐχάρηκε γι' αὐτό, γιατὶ ἔτσι φαινότανε πιὸ ὤμορφη. Ὅσο ὅμως περνούσανε τὰ χρόνια, τόσο αἱ διαστάσεις τοῦ σώματός της γινόντουσαν καὶ μεγαλείτερες. Ἔτσι ὕστερ' ἀπὸ κάμποσο καιρό, ἡ Ἔμμα εἶχε καταντήσει τρομακτικὸ φαινόμενο παχυᾶς γυναίκας ! Τότε, ἐπειδὴ λόγῳ τοῦ πάχους της δὲν μποροῦσε νὰ κάνη ἄλλη δουλειά, εἶχε τὴν ἔμπνευση ν' ἀρχίση νὰ ἐκθέτη τὸν ἑαυτό της ὡς περίεργο τέρας, γιὰ νὰ κερδίζη τὸ ψωμί της. Ἐγκατεστάθη λοιπον σ'ἕνα σπιτάκι, στὴ Φιλαδέλφεια, ὅπου χιλιάδες περιέργων πήγαιναν καὶ τὴν ἔβλεπαν, πληρώνοντας εἰσιτήριο. Ἡ παχύσαρκη αὐτὴ γυναίκα εἶχε μέση 1 μέτρου καὶ 58 ἑκατοστῶν περιφερείας καὶ ζύγιζε 246 κιλά. Ἐπὶ δέκα ὁλόκληρα χρόνια εἶχε ἀπασχολήσει τὸν ἀμερικανικὸν καὶ διεθνῆ τύπο. Πέθανε στὰ 1886. Μιὰ μέρα, ἡ πολυθρόνα στὴν ὁποία καθόταν ἔσπασε ἀπὸ τὸ πολὺ βάρος της, ἡ δὲ Ἔμμα τραυματίστηκε τόσο σοβαρά, ὥστε ἔπειτα ἀπὸ μερικὲς ἡμέρες πέθανε.

Στὴν Ἰατρικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τῶν Παρισίων, σώζεται ἀκόμα ἕνα γύψινο ἄγαλμα τῆς Μαρίας-Φραγκίσκης Κλαί, ἄλλο τέρας παχυσαρκίας. Ἡ γυναίκα αὐτὴ σὲ ἡλικία 36 ἐτῶν εἶχε ὕψος μονάχα 1,58 καὶ περιφέρεια μέσης... 1 μ. 66 ἑκατοστά !... Τὸ κεφάλι της χανότανε ἀνάμεσα στοὺς δυὸ πελώριους ὤμους της. Ὅσο γιὰ τὸ λαιμό της... δὲν ὑπῆρχε τέτοιο πρᾶγμα ! Οἱ ἀμασχάλες της εἶχανε τόσο πάχος, ὥστε κρατοῦσε διαρκῶς τὰ χέρια μισοσηκωμένα. Ἡ γυναῖκα αὐτὴ περνοῦσε τὴ ζωή της καθισμένη διαρκῶς σὲ μιὰ γερὴ πολυθρόνα. Πέθανε στὸ δημοτικὸ Νοσοκομεῖο τῶν Παρισίων.

Μά ὁ τίτλος τοῦ βασιλέως τῶν παχυσάρκων ἀνήκει δικαιωματικῶς σ' ἕνα κάτοικο τῆς Οὐαλλίας, ὀνομαζόμενο Χῶπκινς. Ὁ ἄνθρωπος αὐτός ζύγιζε 448 κιλά. Ἕνας ἄλλος ἄγγλος, ὁ Τπόνερ, ἤτανε τόσο παχύς, ὥστε τοῦ ἐβύθιζαν ἕνα μαχαῖρι στὴν κοιλιὰ μέχρι 12 ἑκατοστῶν... χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὸν παραμικρὸ πόνο, ἀπὸ τὸ λῖπος ποὺ περιέβαλε τὸ δέρμα του !...

ΕΛΛΗΝΙΚΑ

ΑΣΤΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΑ

Ποιὸς πρωτόκοψε τὰ χαρτονομίσματα στήν Ἑλλάδα. Τὸ τάληρο τοῦ Ματσούκα. Ὁ Γκλαβᾶς καὶ τὸ πρόγραμμα τοῦ Βενιζέλου. —«Τὸ ὑποσχέθηκα ἐγὼ !...»

Ξέρετε ποιὸς ἦταν ὁ πρῶτος κόψας τὰ χαρτονομίσματα στὴν Ἑλλάδα ;

Οὔτε ὁ μακαρίτης Πρωτοπαπαδάκης, οὔτε ὁ Πάγκαλος, ἀλλὰ ὁ... Σπῦρος ὁ Ματσούκας ! Ἰδοὺ δὲ πῶς : Μετὰ τὴν μάχη τῆς Δοϊράνης, κατὰ τόν Ἑλληνοβουλγαρικὸ πόλεμο, ὁ Ματσούκας συνάντησε στὸ δρόμο τῆς Στρωμνίτσης, τὸν κ. Σταμ. Σταμ. καὶ τὸν γνωστὸ λόγιο κ. Διονύσιο Κόκκινο.

Ἦσαν καὶ οἱ δύο δεκανεῖς.

Ὁ κ. Κόκκινος ἦταν ἄρρωστος καὶ ἀπεστέλλετο στὸ νοσοκομεῖο τῆς Θεσσαλονίκης, ὁ κ. Σταματίου δὲ, ἀνῆκε σὲ κἄποιο ἀπὸ τὰ συντάγματα ποὺ προχωροῦσαν κατὰ τοῦ ἐχθροῦ.

Μόλις ὁ κ. Σταματίου εἶδε τὸν κ. Κόκκινο ἔφυγεν ἀπὸ τὴ γραμμὴ καὶ πῆγε νὰ τὸν χαιρετήση καὶ νὰ μάθη γιὰ τὴν ὑγεία του. Ἐκεῖ ἀπάνω τοὺς ἐπέτυχε καὶ ὁ Ματσούκας.

— Παιδιά μου !.. Ἀδέρφια μου !... Καρδοῦλες μου !...

Καὶ ρίχτηκε νὰ τοὺς φιλήση.

Ἐκεῖνοι ὅμως ἄφησαν κατὰ μέρος τὰ φιλιὰ καὶ ρίχτηκαν στὸ ἱστορικὸ ταγάρι τοῦ Ματσούκα. Τό ἔψαξαν καὶ βρῆκαν μέσα κρέας ψητὸ καὶ μπύρρα ἀπὸ τή Θεσσαλονίκη. Διψασμένοι δὲ καὶ πεινασμένοι καθὼς ἦσαν, δὲν ἄφηταν τίποτα !... Ὡς ποὺ νὰ στρίψη τὸ πρόσωπὸ του, ὁ μακαρίτης ὁ Ματσούκας, τὸ ταγάρι ἦταν ἄδειο !

Ὁ Ματσούκας εἶδε τότε τὰ χάλια τους καὶ τοὺς ρώτησε μὲ κἄποια διάκρισι καὶ στοργή :

— Καὶ ἀπὸ ψιλά, παιδιά, πῶς βρίσκεσθε ;

— Δηλαδή ;

— Ἔχετε χρήματα ; Αὐτὸ σᾶς ρωτάω.

— Χάλια, μὴν τὰ ρωτᾶς. Ἀπένταροι εἴμαστε καὶ οἱ δύο.

— Σταθῆτε τὸ λοιπόν, νὰ σᾶς συνδράμω.

— Δὲν πειράζει, Σπύρο, τοῦ εἶπαν καὶ οἱ δύο, γιὰ μᾶς ὑπάρχει καὶ ἡ κουραμάνα, ἐνῶ ἐσένα μπορεῖ καὶ νὰ σοῦ χρειασθοῦν.

— Δὲν μπορεῖτε ! Αὐτὰ θὰ τὰ δεχθῆτε. Σᾶς τὰ στέλνει ἡ μητέρα, ἡ Μάνα μας, ἡ Ἑλλάδα !

— Ἀφοῦ εἶνε ἔτσι, ἂς ὑπακούσουμε στή Μάνα, ὡς στοργικοὶ υἱοί !

Τότε ὁ Σπύρος πῆρε ἐπίσημο ὕφος, ἔβγαλε μὲ σοβαρότητα ἕνα πεντόδραχμο ἀπὸ τὸ πορτοφόλι του, τό... ἔσχισε στὰ δύο κ' ἔδωσε τὸ μισὸ στὸν ἕνα καὶ τὸ ἄλλο μισὸ στὸν ἄλλο.

Ὡς νὰ συνέλθουν ἐκεῖνοι, τοὺς ξαναφίλησε καὶ χάθηκε μέσα στὰ πλήθη τῶν στρατιωτῶν ποὺ προχωροῦσαν.

Οἱ δύο εὐεργετηθέντες ἀπὸ τὴ Μάνα-πατρίδα, ἔμειναν ξεροί, μὲ μισὸ πεντόδραχμο ὁ καθένας στὸ χέρι... Τὶ νὰ τὰ κάνουν τὰ κομμάτια ; Ὁ ἕνας διηυθύνετο πρὸς τά Βουλγαρικὰ σύνορα, ὁ ἄλλος κατέβαινε στή Θεσσαλονίκη !

Πέρασε καιρός, ὁ πόλεμος τελείωσε, ἡ εἰρήνη ὑπεγράφη καὶ οἱ ἐπίστρατοι γυρίσανε στὰ σπίτια τους.

Μετὰ καιρὸν ὁ κ. Κόκκινος καὶ ὁ κ. Σταματίου ἀνταμωθήκανε στήν Ἀθήνα, καὶ θυμήθηκαν τὰ παληά.

Ἐκείνη τὴ στιγμὴ τοὺς ἦρθε στὸ νοῦ καὶ τὸ ἀχρειστευθὲν πεντόδραχμο τοῦ Ματσούκα.

— Βρὲ ἀλήθεια, τὸ ἔχεις ἐκεῖνο τὸ κομμάτι ;

— Τὸ ἔχω.

— Κι' ἐγὼ τὸ ἔχω. Πᾶμε τότε νὰ βροῦμε καὶ τόν Σπύρο τόν Ματσούκα, νὰ πιοῦμε τὸ τάληρο μπύρρα.

Ἀλλὰ ὁ Ματσούκας δὲν εὑρέθη.

Καὶ ἔκτοτε ὁσάκις εὑρίσκετο ὁ Ματσούκας, ἔλειπεν ὁ ἕνας ἐκ τῶν δύο κατόχων τῶν δύο κομματιῶν τοῦ ταλήρου κ' ἔτσι τὰ κομμάτια ὑπάρχουν καὶ σήμερα ἀκόμα, ἀλλὰ δυστυχῶς δὲν βρίσκεται πλέον, οὔτε θὰ βρεθῆ ποτὲ σ' αὐτὸ τὸν κόσμο, ὁ μακαρίτης ὁ Ματσούκας...

***

Ὅταν ὁ Νιόνιος ὁ Γκλαβᾶς ἦταν βουλευτής, ἀγορεύων μιὰ μέρα στή Βουλή, εἶπε ὅτι «ὁ Βενιζέλος εἶχεν ὑποσχεθεῖ στὸν ἑλληνικὸ λαὸ δικαστικὴ ἐκκαθάρισι».

Ὁ κ. Βενιζέλος ὅταν τ' ἄκουσε αὐτὸ σηκώθηκε μὲ ὁρμὴ καὶ ἀντέκρουσε τόν Γκλαβᾶ :

— «Στὸ πρόγραμμα τοῦ κόμματος τῶν Φιλελευθέρων, τὸ ὁποῖον ἀνέπτυξα στὸ λαό, οὐδὲν τοιοῦτον ὑπεσχέθην», ἐτόνισε.

— Τὸ ὑποσχέθηκα ἐγὼ κ. Πρόεδρε, τοῦ ἀπάντησε ὁ Γκλαβᾶς. Τοῦ κόμματὸς σας δὲν εἶμαι κ' ἐγὼ δηλαδή ;

Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

ΤΟ ΝΑΥΤΙΚΟ ΜΑΣ

ΤΑ ΠΡΩΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΒΑΠΟΡΙΑ

Τὸ «Καράβι τοῦ Κόχραν» Ἡ συγκίνησις τῶν Ναυπλιέων τοῦ 1826. Ἕνα πρωτοφανὲς θέαμα. Ἡ «Ἐπιχείρησις» καὶ ὁ «Ἑρμῆς». Ἡ νηπιακὴ ἡλικία τοῦ Πολεμικοῦ μας Ναυτικοῦ. Ὁ Ἄστιγξ καὶ οἱ ἀξιωματικοί του. Τὰ γεγονότα τοῦ Πόρου. Μιὰ διαταγὴ τοῦ Καποδίστρια. Ὁ «Μονόκερως» κτλ. κτλ.

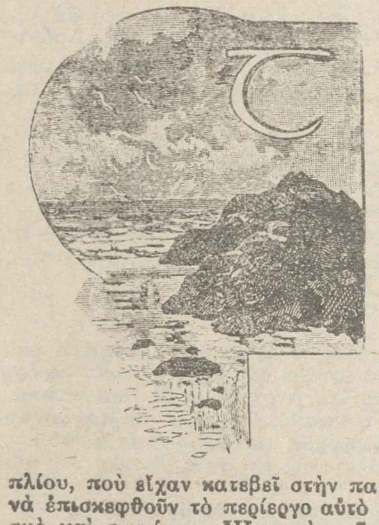

ΤΟ πρωῒ τῆς 3ης Σεπτεμβρίου 1826 οἱ Ναυπλιεῖς, ποὺ κατοικοῦσαν στὴ λεγομένη τότε «*συνοικία τοῦ Γιαλοῦ*», ἐξύπνησαν ἀπότομα ἀπὸ ἕναν ἀσυνείθιστο κρότο τροχῶν, ποὺ τὸν σκορποῦσε στὴ μικρὴ πόλι ἡ πρωϊνὴ αὖρα. Τὸ πρῶτο Ἑλληνικὸ βαπόρι, ἡ «*Καρτερία*», τροχοφόρο, μὲ σημαία Ἀγγλική, κυβερνώμενον ἀπὸ τὸν φιλέλληνα ἄγγλο πλοίαρχο Ἄστιγξ, ἔμπαινε περήφανα στὸ λιμάνι κ' ἔρριχνε ἄγκυρα κοντὰ στὸ ἐπιθαλάσσιο φρούριο. Τὸ βαπόρι αὐτό, τόνων 533, μετὰ τὴν ἀγκυροβολία του, ἐσήκωσε μ' ἐπισημότητα τὴν Ἑλληνικὴ σημαία, ποὺ τὴν ἐχαιρέτησαν τὰ κανόνια ὅλων τῶν φρουρίων. Οἱ κάτοικοι τοῦ Ναυπλίου, ποὺ εἶχαν κατεβεῖ στὴν παραλία, ἐπήγαιναν μὲ τὶς βάρκες νὰ ἐπισκεφθοῦν τὸ περίεργο αὐτὸ πλοῖο καὶ τὸ κύτταζαν μὲ θαυμασμὸ καὶ συγκίνησι. Ἦταν τὸ πρῶτο ἀτμοκίνητο πλοῖο ποὺ ἔβλεπαν. Ὁ Ἄστιγξ χαμογελαστός, μὲ τὴν πίπα στὰ δόντια, τοὺς ὑποδέχονταν κοντὰ στὴ σκάλα τοῦ βαποριοῦ.

Ἡ «Καρτερία» ἐνέπνευσε ἀμέσως τὴ δημώδη Μοῦσα καὶ τὸ λαϊκὸ τραγοῦδι ἀπὸ τό Ναύπλιον διεδόθη σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα :

Ὅλα τ' ἄρμενα ἀρμενίζουν
μὲ πανιὰ καὶ μὲ κουπιά,
καὶ τοῦ Κόχραν τὸ καράβι
ταξειδεύει μὲ φωτιά !

Ὁ Κόχραν δὲν ἐπέβαινε τῆς «Καρτερίας», ἐν τούτοις ὅλοι ἤξεραν ὅτι τὸ πρῶτο Ἑλληνικὸ ἀτμοκίνητο εἶχε ναυπηγηθεῖ στὴν Ἀγγλία μὲ δική του φροντίδα, ὅτι τὸ ἔστελνε ὁ μέγας αὐτὸς φιλέλλην καὶ γι' αὐτὸ, ἀπὸ μιᾶς ἀρχῆς, ὁ λαὸς τ' ὠνόμασε «*Καράβι τοῦ Κόχραν*»...

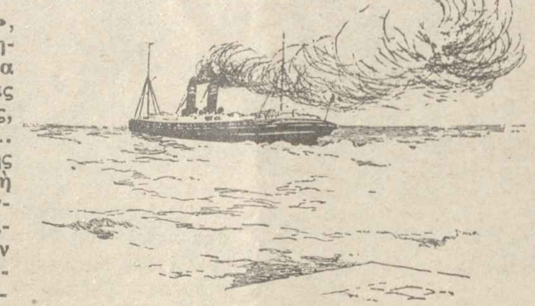

Περίεργα ὅμως εἶνε τὰ προηγηθέντα τῆς κατασκευῆς τῆς «Καρτερίας» : Ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως, οἱ ἀποτελοῦντες τὴν «*Προσωρινὴ Κυβέρνησι*», ἐκατάλαβαν τὴν ἀνάγκη ἀτμοκινήτων πλοίων. Ὅταν μάλιστα ἀνεμίχθη στόν Ἀγῶνα ὁ Μεχμὲτ Ἀλῆς κ' ἔστειλε στόν Ἰμβραὴμ ποὺ ἐπολιορκοῦσε τό Μεσολόγγι, τρία μικρὰ ἀτμοκίνητα, τὰ ὁποῖα ἐκεῖνος μεταχειρίστηκε ὡς ρυμουλκά, οἱ ἀγωνιζόμενοι Ἕλληνες ἔννοιωσαν ὅτι δὲν ἔπρεπε νὰ καθυστερήσουν. Στὶς συνεδριάσεις τοῦ Βουλευτικοῦ τῆς 18 καὶ 21 Ἰουλίου 1824 διαβάστηκε «ἀναφορὰ περὶ χρήσεως ἀτμοκινήτων καὶ ἄλλων *περιέργων* πολεμικῶν μέσων» ὑπογραμμένη ἀπὸ τόν Ἄστιγγα, ὁ ὁποῖος στὴν πολιορκία τῆς Τριπολιτσᾶς πολεμοῦσε ὑπὸ τὰς διαταγὰς τοῦ Κολοκοτρώνη μὲ σῶμα ἀπὸ 150 ἄνδρας συντηρουμένους μ' ἔξοδά του.

Τὸ Βουλευτικὸ ἐνέκρινε τὴν πρότασί του «περὶ κατασκευῆς δύο ἀτμοκινήτων ἀνὰ 100 βαρέλλας (τονελάτων) ἕκαστον» ἀλλ' ἡ ἀπόφασις δὲν ἐπραγματοποιήθη τότε. Ὁ Ἄστιγξ ἄρχισε νὰ ὑποπτεύεται ὅτι ἡ Ἑλλ. Κυβέρνησις δὲν ἤθελε νὰ διαθέση χρήματα ἀπὸ δάνειο, καὶ προσέφερε ἀπὸ δικά του χίλιες Ἀγγλικὲς λίρες γιὰ νὰ γίνη ἡ ἀρχὴ πανελληνίων ἐράνων καὶ ναυπηγηθῆ ἕνα τουλάχιστον ἀτμόπλοιο. Συγχρόνως ἡ «*Φιλελληνικὴ Ἐπιτροπὴ*» τῆς Νέας Ὑόρκης ἀνήγγειλε ἀπὸ τὴν ἀρχὴ τοῦ 1824 ὅτι θὰ ἐξοπλίση μιὰ ἀτμοκίνητη κορβέτα.

***

Πολλοὶ κατέβαιναν στὸ Ναύπλιον γιὰ νὰ ἰδοῦν τὴν «Καρτερία» τὸ μηχανοποίητο αὐτὸ θαλάσσιο τέρας, γιὰ τὸ ὁποῖον ἡ φήμη διέδιδε σὲ ὅλη τὴν Ἑλλάδα ὑπερφυσικὲς ἰδιότητες, ὅτι π. χ. ἀνέβηκε ὡς στοὺς... προμαχῶνες τοῦ Παλαμηδιοῦ κλπ. ! Ἡ «Καρτερία», ἂν καὶ ἦταν ἀρκετὰ μεγάλο πλοῖο, εἶχε μηχανὴ πολὺ ἀδύνατη, μόλις 120 ἵππων καὶ ὁπλισμὸ βαρύτατο καὶ δυσανάλογο. Ἔφερε ὀκτὼ κανόνια ποὺ ἔρριχναν μπάλες τῶν 68 λιτρῶν. Ὁ Κιουταχῆς μάλιστα τόσο ἀπόρησε, ὥστε ὅταν τοῦ ἔπεσε μιὰ τέτοια μπάλα στὸ στρατόπεδό του, τὴν ἔστειλε... πεσκέσι στὸ Σουλτάνο !

Γιὰ νὰ κατασκευασθῆ ἡ «Καρτερία», ἐξοδεύθηκαν δέκα χιλιάδες Ἀγγλικὲς λίρες, καὶ γιὰ τὰ κανόνια της ἄλλες πέντε... Ἡ «Καρτερία» ἔλαβε σπουδαῖο μέρος στὴν ἐπίθεσι ἐναντίον τῶν Τούρκων ποὺ ἦταν ὀχυρωμένοι στὸ Μοναστῆρι τοῦ Ἁγίου Σπυρίδωνος, τοῦ Πειραιῶς. Ἐχρησιμοποίησε μάλιστα καὶ πυρακτωμένες σφαῖρες μὲ τὶς ὁποῖες ἔκανε θραῦσι. Ἔπειτα ἔλαβε μέρος στὴν ἐκστρατεία τοῦ Ἔϋδεκ ἐναντίον τοῦ Ὠρωποῦ, τοῦ Βόλου καὶ τοῦ Τρίκερι, καὶ ἔκανε τὸ περίφημο ἐκεῖνο κατόρθωμα νὰ παραβιάση τὴν εἴσοδο τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου. Τότε μάλιστα ὁ Ἄστιγξ ἀναγκάσθηκε ἀπὸ τὴν αὐθάδεια τῶν Αὐστριακῶν, νὰ βυθίση μιὰν Αὐστριακὴ γολέττα. Ἔπειτα, ἡ «Καρτερία» ἔπλευσε ὡς στὴν Κύπρο καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια (στὴν ἐκστρατεία ποὺ ἔκανε ὁ Κόχραν στὶς μακρυνὲς ἐκεῖνες Τουρκικὲς κτήσεις). Βέβαιον εἶνε τέλος ὅτι τὸ πρῶτο αὐτὸ ἀτμοκίνητο πλοῖο τῆς Ἑλλάδος ἐβοήθησε πολὺ καὶ ὡς μεταφορικὸ μέσο, π. χ. στὴ μεταφορὰ τοῦ τακτικοῦ στρατοῦ τοῦ Φαβιέρου ἀπὸ τὴ Σαλαμῖνα στὸν Πειραιᾶ κλπ.

Οἱ ἀξιωματικοὶ τῆς «Καρτερίας» ἦταν Ἄγγλοι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους μάλιστα ἕνας, ὁ Σκέντλεϋ, ἐσκοτώθη στὴ ναυμαχία τοῦ Κορινθιακοῦ Κόλπου ἀπὸ σφαῖρα κανονιοῦ. Οἱ ναῦτες ἦταν ὅλοι Ἕλληνες, ἀπὸ τοὺς ὁποίους μάλιστα μερικοὶ ἀνέβηκαν ἀργότερα σὲ ἀνωτάτους στρατιωτικοὺς βαθμούς, ὅπως π.χ. ὁ ὑποναύαρχος Σωτηριάδης, οἱ ἀξιωματικοί Καβάκος καί Μάμουκας, οἱ ἴλαρχοι Καλογερόπουλος καί Μάνιαρης, ὁ δικαστικός Βιβιλάκης καὶ ἄλλοι.

Μετὰ τὸν φόνον τοῦ Ἄστιγγος, ἀνέλαβε τὴ διακυβέρνησι τῆς «Καρτερίας» ὁ Βασάνος, ὁ ὁποῖος καὶ τὴν ὡδήγησε στὰ 1830 στὴ Σάμο, ἐξ αἰτίας τῶν ταραχῶν ποὺ ἔγιναν τότε στὴ νῆσο ἐκείνη. Ἀλλ' οὔτε ὁ Βασάνος, οὔτε κανεὶς ἄλλος μποροῦσε νὰ ἐξισωθῆ μὲ τόν Ἄστιγγα, τὸ φιλέλληνα ἐκεῖνο μὲ τὴ μεγάλη καρδιὰ καὶ τὴν ἀπέραντη μετριοφροσύνη.

***

Ὅπως εἴπαμε παραπάνω, ἡ «Καρτερία» ἦταν ἐλαττωματικῶς κατασκευασμένη. Γι' αὐτὸ καί συχνὰ ἐπάθαινε διάφορες ζημίες. Κατὰ τό Μάη τοῦ 1827, μιὰ τρικυμισμένη νυχτιά, ἐνῶ περνοῦσε κοντὰ ἀπὸ τόν Κάβο-Μαλιᾶ, σπάσανε τὰ δυὸ κατάρτια της κ' ἐκινδύνευσε νὰ βουλιάξη. Τό Σεπτέμβρη τοῦ ἴδιου ἔτους, ἐνῶ ἐταξείδευε ἀπὸ τήν Πάτρα στό Μεσολόγγι ἔσκασε ἡ μηχανή της καὶ ἡ «Καρτερία» σώθηκε ἀνοίγοντας τὰ πανιά...

Κατὰ τόν Ἰούλιο τοῦ 1827 ὁ Κόχραν ἔπλευσε μὲ τήν «Καρτερία» στή Σῦρο καὶ ἐπέβαλε στοὺς ἐμπόρους ἀναγκαστικὴ συνεισφορὰ 20.000 ταλλήρων. Ἐνῶ ἡ «Καρτερία» βρισκότανε στὸ λιμάνι, πῆρε πάλι φωτιὰ ἡ μηχανή της καὶ τὸ πλοῖο παρὰ λίγο νὰ καῆ, ἀλλὰ τὸ πρόφτασαν οἱ ναῦτες ἑνός Ὑδραίϊκου καραβιοῦ καὶ οἱ Συριανοὶ ποὺ ἔτρεξαν ἀπὸ τὴ στεριὰ μὲ βάρκες.

***

Δεύτερο Ἑλληνικὸ ἀτμοκίνητο εἶνε ἡ «*Ἐπιχείρησις*» ποὺ ἔφτασε ἀπὸ τὴν Ἀγγλία τὸ φθινόπωρο τοῦ 1827, ὕστερ' ἀπὸ πολλὲς περιπέτειες καὶ μεταβολές. Συνέβη δηλ. τὸ ἑξῆς : Ὁ Κόχραν ἔβαλε στὴν «Ἐπιχείρησι» μηχανὴ ἐφευρέσεως δικῆς του, ἀλλὰ μόλις τὸ ἀτμοκίνητο βγῆκε γιὰ δοκιμὴ ἀπὸ τὰ ναυπηγεῖα στόν Τάμεσι, ἐκινδύνευσε νὰ βουλιάξη. Δὲν μποροῦσε οὔτε νὰ πλεύση, ἀλλ' οὔτε καὶ νὰ σταθῆ στὴ θάλασσα ! Ἐσώθη δὲ ἀπὸ τό Ἀγγλικὸ πολεμικό «Κολομβιάνα» καὶ ἐρυμουλκήθη στὸ λιμάνι τῆς Πλυμούθ.

Τρίτο Ἑλληνικὸ ἀτμόπλοιο εἶνε ὁ «*Ἑρμῆς*» ποὺ ἦρθε τὸν Ἀπρίλη τοῦ 1828, ὅταν ἔφερε στὸ «Ναύπλιον» καὶ τὸν Κόχραν, ὁ ὁποῖος ἐγύριζε στὴν Ἑλλάδα ὅπου εἶχε πάει στὶς 28 Δεκεμβρίου 1827. Ὁ Κόχραν μόλις ἔφτασε στὸν Πόρο ἐσήκωσε στὸ κατάρτι τοῦ «Ἑρμοῦ» τὰ ναυαρχικὰ σύμβολα. Ἀλλ' ὁ ἀείμνηστος Κυβερνήτης Καποδίστριας, ἔστειλε ἀμέσως τὸ γραμματέα του Δραγούμη καὶ διέταξε νὰ κατεβασθοῦν ἀμέσως τὰ σήματα, μὲ τὴν παραγγελία ἂν τοῦ Κόχραν δὲν τοῦ ἀρέσει ἡ διαταγή του, μπορεῖ νὰ πάη ὅπου θέλει. Καὶ τὰ σήματα ἐκατέβηκαν.

Ἀπὸ τὰ τρία ἀτμοκίνητα ποὺ ἀναφέραμε, ἡ «*Ἐπιχείρησις*» ἔλαβε μέρος,—μαζὺ μὲ τὴν «*Καρτερία*»—μόνο στὴν ἐκστρατεία τοῦ Ἀμβρακικοῦ Κόλπου καὶ κάηκε, μαζὺ μὲ τὸ δίκροτο «*Ἑλλὰς*» καὶ ἄλλα πολεμικὰ πλοῖα ἀπὸ τὸ Μιαούλη στὸν Πόρο, τὴν νύχτα τῆς 31 Ἰουλίου 1831. Τ' ἄλλα δύο εὐτυχῶς ἐσώθηκαν ἀπὸ τὴν ἐκδικητικὴ μανία τῶν ἐπαναστατῶν, στὴν πολυτάραχη ἐκείνη ἐποχή.

Ἡ «Καρτερία», ἐχρησίμευσε καὶ ὡς θαλαμηγὸς τοῦ Ρώσσου ναυάρχου Ρίκαρντ, στὴν ὀλιγοήμερη ὑποψηφιότητά του γιὰ Κυβερνήτης τῆς Ἑλλάδος. Στὸν καιρὸ τῆς ἀντιβασιλείας, ἡ «Καρτερία» ἐκρίθη ὡς ἄχρηστη πειὰ καὶ διελύθη «εἰς τὰ ἐξ ὧν συνετέθη». Ὁ «Ἑρμῆς», ἀφοῦ τὸν ξαναβάφτισαν μὲ Βαυαρικὸ ὄνομα, τὸν πῆγαν στὸν Πόρο στὰ 1846 καὶ τὸν διέλυσαν.

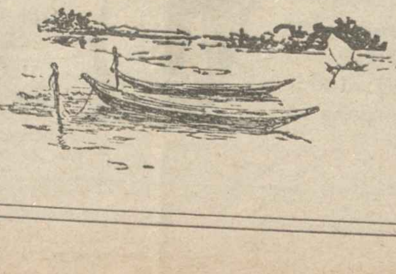

Στὰ ἀρχεῖα του Ὑπουργείου τῶν Ναυτικῶν σώζεται μιὰ ἔκθεση τοῦ φροντιστοῦ τοῦ Ναυτικοῦ Ἀλεξ. Μαυροκορδάτου πρὸς τὸν Κυβερνήτη ἀπὸ 8ης Ἰουλίου 1829, ὁ ὁποῖος ὁμολογεῖ ὅτι εἶνε ἀνάγκη ν' ἀλλαχθῆ ἡ μηχανὴ τῆς «Καρτερίας» καὶ ὅτι ἡ «Ἐπιχείρησις» εἶνε πλοῖο ἄχρηστο πειά. Ἀπὸ τὴν ἴδια ἔκθεση φαίνεται ὅτι καὶ ὁ «Ἑρμῆς» εἶχε μπῆ τότε σὲ ἀργία, ἂν καὶ μετὰ τρία ἔτη, τὸν Ὀκτώβριο τοῦ 1832, εἶχε ταξειδεύσει ὡς στὴν Κέρκυρα καὶ ξαναγύρισε φέρνοντας καὶ τυπογραφικὰ στοιχεῖα γιὰ τὴν ἐφημερίδα «*Ἑλληνικὸς Καθρέπτης*». Ἐπίσης ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες τοῦ 1833, φαίνεται ὅτι τὸ «*ἀτμόπλευστον*» «Ἑρμῆς», ἐχρησιμοποιήθη κατὰ τὴν ὑποδοχὴ τοῦ Ὄθωνος, ὅταν ὁ πρῶτος μας βασιλεὺς ἐγύριζε ἀπὸ τὸ ἱστορικό του ἐκεῖνο ταξεῖδι στὴ Σμύρνη.

Γιὰ συμπλήρωμα, προσθέτουμε ὅτι ὅταν ὁ Κόχραν ἦρθε γιὰ πρώτη φορὰ στήν Ἑλλάδα, στὶς 9 Μαρτίου 1827, ἐταξείδεψε μὲ τό «*Μονόκερω*», μιὰ μικρὴ σκούνα ποὺ ἀγοράστηκε μὲ χρήματα τοῦ πρώτου Ἑλληνικοῦ δανείου. Στὴ σκούνα αὐτή, γιὰ μεγαλοπρέπεια βέβαια εἶχαν βάλει καὶ μιὰ μικρὴ ἀτμομηχανή. Ὁ «*Μονόκερως*» δὲν ἔχει ἔνδοξη ἱστορία. Ἐναυάγησε μιὰ νύχτα στόν Τάμεσι καὶ δὲν ἔγινε πειὰ λόγος γι' αὐτόν.

ΛΗΣΜΟΝΗΜΕΝΕΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΟΛΓΑ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΩΝΟΣ ΣΥΝΟΜΩΤΗΣ

Ἕνα ἐπεισόδιο τῆς Βασιλίσσης ὅταν ἦταν ἀκόμη νέα. Ὁ νεαρὸς Πολωνὸς συνωμότης. Ἡ νοσταλγία του γιὰ τὴν πατρίδα καὶ τὴν ἄρρωστη μητέρα του. Ἡ Ὄλγα συγκινεῖται. Ἡ ἀτιμία τῶν Ρώσσων αὐλικῶν. Ἡ σύλληψις τοῦ νέου. Ἡ Ὄλγα πέφτει ἄρρωστη ἀπ' τὸ κακό της. Στὴν Πετρούπολι. Ὁ Τσάρος συγκινεῖται, ἀλλὰ καὶ ἀρνεῖται. Στὰ κάτεργα τῆς Σιβηρίας. Οἱ γάμοι τῆς Ὄλγας μὲ τὸν Βασιλέα Γεώργιο. Τό καλύτερο δῶρο. Ἡ χάρις κτλ. κτλ.

Η ΑΛΛΟΤΕ βασίλισσα Ὄλγα, ἡ σύζυγος τοῦ δολοφονηθέντος στὴν Θεσσαλονίκη βασιλέως Γεωργίου, ὅταν ἦταν ἀκόμη Μεγάλη Δούκισσα, πρὸ τοῦ γάμου της δηλαδή, καὶ ἀκριβῶς κατὰ τὸ ἔαρ τοῦ 1886, βρίσκοταν μὲ τὴν μητέρα της στὴ Νίκαια.

Μιὰ μέρα λοιπὸν εἶχε βγεῖ νὰ κάμη, μόνη της, ἕναν μικρὸ περίπατο στὰ γύρω ἀμπέλια. Ἐνῶ ὅμως προχωροῦσε ἐντελῶς ἀμέριμνη, εἶδε νὰ τὴν πλησιάζη ἔξαφνα ἕνας συμπαθέστατος νέος. Ὁ νέος αὐτὸς τὴν χαιρέτησε μὲ σεβασμό, κι' ἀμέσως κατόπιν γονάτισε μπροστά της καὶ τῆς εἶπε :

— Ὑψηλοτάτη, σᾶς ἱκετεύω, ἀκοῦστε τὶ θὰ σᾶς πῶ καὶ λυπηθῆτε με !...

Τὰ πονεμένα λόγια τοῦ νέου κ' ἡ θλίψις ποὺ ζωγραφίζοταν στὸ πρόσωπό του συγκίνησαν τὴν Ὄλγα, ἡ ὁποία τοῦ εἶπε νὰ σηκωθῆ ἐπάνω καὶ νὰ τῆς ἐξηγήση τὶ θέλει.

Ὁ νέος, γονατιστὸς πάντα, διηγήθηκε στὴν Μ. Δούκισσα, ὅτι εἶνε Πολωνὸς φοιτητής, ὅτι εἶχε λάβει μέρος στὶς μυστικὲς συνεδριάσεις τῶν Πολωνῶν τῶν ἐνεργούντων διὰ τὴν ἀπελευθέρωσιν τῆς πατρίδος των ἀπὸ τὴν Ρωσσία, ὅτι ἀνεκαλύφθησαν ἔξαφνα καὶ ἐνῶ οἱ ἄλλοι συντροφοί του ἐξορίσθηκαν στὴν Σιβηρία, αὐτὸς εἶχε κατορθώσει νὰ περάση τὰ σύνορα καὶ νὰ καταφύγη στὴ Γαλλία...

— Λοιπόν, ρώτησεν ἡ Ὄλγα, τὶ ζητᾶτε τώρα ἀπὸ μένα ; Τὶ θέλετε νὰ κάμω γιὰ σᾶς ;

— Ὑψηλοτάτη, ἀποκρίθηκεν ὁ νέος, ἡ νοσταλγία μου νὰ ξαναγυρίσω στὴν πατρίδα μου εἶνε μεγάλη, εἶνε ἀφάνταστη. Θέλω νὰ ξαναδῶ τὸν τόπο ποὺ γεννήθηκα, τὴν γρηὰ μητέρα μου, ἡ ὁποία εἶνε ἄρρωστη. Ὁ πόθος μου αὐτὸς εἶνε ἀπερίγραπτος, Ὑψηλοτάτη, μὲ λυώνει, μὲ πεθαίνει μέρα μὲ τὴν ἡμέρα. Προστατέψτε με, Ὑψηλοτάτη, βοηθῆστε με νὰ γυρίσω στὴν ἀγαπημένη μου πατρίδα, καὶ θὰ σᾶς εἶμαι αἰωνίως εὐγνώμων !...

Ἡ Ὄλγα συγκινήθηκε βαθύτατα ἀπ' τὰ λόγια τοῦ νέου.

— Σηκωθῆτε ἐπάνω, τοῦ εἶπε. Θὰ κάμω γιὰ σᾶς ὅ,τι μπορῶ. Θὰ μιλήσω ἀπόψε στὴ μητέρα μου κ' ἡ δυὸ μαζὺ θὰ μεσιτέψουμε στὸν αὐτοκράτορα. Ἔλα αὔριο τὸ πρωῒ νὰ μᾶς δῆς στὴν ἔπαυλι.

Ὁ νέος δακρύζοντας ἀπὸ εὐγνωμοσύνη καὶ ἀγαλλίασι, χαιρέτησε τὴν Μ. Δούκισσα, τὴν εὐχαρίστησε θερμὰ γιὰ τὴν καλοσύνη της καὶ ἔφυγε.

Τὸ ἴδιο βράδυ ἡ Ὄλγα μίλησε στὴν μητέρα της γιὰ τὸ περιστατικὸ ποὺ τῆς συνέβη καὶ τὴν παρακάλεσε θερμὰ νὰ μεσιτέψη ὑπὲρ τοῦ Πολωνοῦ σπουδαστοῦ. Τὴ στιγμὴ ὅμως ποὺ τὰ διηγεῖτο αὐτὰ στὴν μητέρα της ἦσαν παρόντες καὶ μερικοὶ αὐλικοί. Ἕνας ἀπὸ αὐτούς, ἐλαφρὸς καὶ μοχθηρὸς ἄνθρωπος, ἔσπευσε ἀμέσως κατόπιν νὰ ἀνακοινώση τὰ πάντα σὲ μερικοὺς συναδέλφους του καὶ νὰ τοὺς συμβουλέψη νὰ προβοῦν στὴν σύλληψι τοῦ νέου, ἐν ἀγνοίᾳ τῆς δουκίσσης, γιὰ νὰ φανοῦν εὐχάριστοι στὴν τρομερὴ καὶ πανίσχυρη ἀστυνομία τῆς Πετρουπόλεως. Οἱ συνάδελφοί του ἀσύνετοι ὅπως καὶ αὐτὸς βρῆκαν τὴν πρότασί του λογική, καὶ τὴν ἑπομένη τὸ πρωῒ ὅταν πῆγε ὁ νέος στὴν ἔπαυλι γιά νὰ δῆ τὴν Μ. Δούκισσα Ὄλγα, τοῦ εἶπαν πὼς ἡ ὑπόθεσίς του ἐκανονίσθη καὶ τοῦ σύστησαν νὰ περάση ἀπ' τὸ Ρωσσικὸ Προξενεῖο γιὰ νὰ πάρη διαβατήριο.

Ἀνύποπτος ὁ νέος τράβηξε γιὰ τὸ Ρωσσικὸ Προξενεῖο. Μόλις ὅμως ἔφτασεν ἐκεῖ καὶ μπῆκε μέσα, τὸν ἔπιασαν ἀμέσως κατὰ διαταγὴν τῶν αὐλικῶν, μερικοὶ Ρῶσσοι ναῦται καὶ τὸν μετέφεραν στὸ λιμάνι. Ἐκεῖ τὸν ἔρριξαν σὲ μιὰ βάρκα καὶ τὸν μετέφεραν στὴν ἔξω τοῦ λιμένος ἀγκυροβολημένη Ρωσσικὴ φρεγάτα. Στὴν φρεγάτα, παρὰ τὶς διαμαρτυρίες του, ἔδεσαν τὸν ἄτυχο Πολωνὸ σπουδαστὴ μὲ ἁλυσσίδες καὶ τὸν μετέφεραν στὴν Κροστάνδη.

Ἡ Ὄλγα μὴ βλέποντας νὰ φανῆ ὁ νεαρὸς σπουδαστὴς τὸν ἐπερίμενε ἀρκετὲς ἡμέρες. Τέλος ζήτησε πληροφορίες κ' ἔμαθε τὶ εἶχε συμβεῖ.

Ἡ ἀτιμία τῶν Ρώσσων αὐλικῶν ἔκαμε στὴν Μεγάλη Δούκισσα κατάπληξι. Ἔξω φρενῶν γιὰ ὅ,τι συνέβη ἦταν ὁλόκληρη τὴν ἡμέρα ἀνάστατη, ἔκλαιγε, γύριζε ἐπάνω-κάτω, ἔκανε σὰν τρελλή Κανεὶς δὲν μποροῦσε νὰ τὴν καθησυχάση καὶ νὰ τὴν παρηγορήση γιὰ ὅ,τι συνέβη.

— Ἐγὼ φταίω !... Ἐγὼ τὸν κατέστρεψα !... φώναζε ἔξω φρενῶν ἀπ' τὸ κακό της. Ἂν δὲν τὸν καλοῦσα στὴν ἔπαυλι δὲν θὰ τοῦ συνέβαινε ἡ συμφορὰ ποὺ τοῦ συνέβη.

Τὴν ἄλλη μέρα ἡ Ὄλγα ἔπεσε ἄρρωστη μὲ δυνατὸ πυρετό. Παράδερνε ἔτσι στὸ κρεββάτι ἐπὶ ἡμέρες. Ὅταν τέλος κατάλαβε τὸν ἑαυτό της καλύτερα, σηκώθηκε κ' ἔφυγε ἀμέσως γιὰ τὴν Πετρούπολι. Μόλις ἔφτασε ἐκεῖ πῆγε κατ' εὐθεῖαν στά Ἀνάκτορα, ζήτησε νὰ δῆ τὸν θεῖον της Αὐτοκράτορα καὶ μόλις παρουσιάστηκε μπρός του ἔπεσε στὰ γόνατα καὶ μὲ δάκρυα στὰ μάτια, ζήτησε χάρι ὑπὲρ τοῦ Πολωνοῦ σπουδαστοῦ, ὁ ὁποῖος εἶχε φυλακισθῆ ὡς συνωμότης.

Ὁ Τσάρος συγκινήθηκε ὅταν ἄκουσε τὴν ἱστορία τοῦ νέου, μὰ δήλωσε, ὡστόσο, στὴν Ὄλγα πὼς δὲν μποροῦσε νὰ δώση χάριν σ' ἕνα συνωμότη. Ἐφ' ὅσον οἱ συνένοχοί του βρισκόντουσαν στὴ Σιβηρία ἔπρεπε νὰ σταλῆ κι' αὐτὸς ἐκεῖ ἢ νὰ ἀφεθοῦν ὅλοι ἐλεύθεροι, πρᾶγμα ἀδύνατον.

Ἡ Ὄλγα ἐπέμεινε καὶ τέλος ἀπεφασίσθη νὰ σταλῆ ὁ νέος στὴν Πολωνία γιὰ νὰ δῆ τὴν ἄρρωστη μητέρα του, μὰ κατόπιν νὰ μεταφερθῆ κι' αὐτὸς στὰ κάτεργα τῆς Σιβηρίας. Ἔτσι δὲ καὶ ἔγινε...

Ἕνας χρόνος πέρασε ἐν τῷ μεταξύ. Στὰ 1867 ἔγιναν οἱ γάμοι τῆς Ὄλγας μὲ τὸν βασιλέα τῆς Ἑλλάδος Γεώργιο τὸν Α'. Ἐπ' εὐκαιρίᾳ τῶν γάμων τῆς ἀνεψιᾶς του, ὁ Τσάρος τῆς προσέφερε λαμπρὰ καὶ πολυτελέστατα δῶρα. Ἡ Ὄλγα βρῆκε τότε τὴν εὐκαιρία νὰ τοῦ μιλήση γιὰ τὸν Πολωνὸ σπουδαστή :

— Τὸ καλύτερο γαμήλιο δῶρο, θεῖε μου, εἶπε στὸν Αὐτοκράτορα πασῶν τῶν Ρωσσιῶν, θὰ ἦταν γιὰ μένα ἡ χάρις ὑπὲρ τοῦ νέου ποὺ σαπίζει στὴ Σιβηρία !...

Ὁ Τσάρος συνεκινήθη.

— Ἀφοῦ τὸ ἐπιθυμεῖς τόσον, τῆς εἶπε, θὰ γίνη τὸ θέλημά σου.

Καὶ ὑπέγραψε ἀμέσως τὴν χάριν.

Ἔτσι ὁ Πολωνὸς σπουδαστὴς ἀφέθη ἐλεύθερος, γύρισε στὴν Πετρούπολι, τελείωσε τὶς σπουδές του κ' ἔγινε ἕνας ἀπ' τοὺς πιὸ καλοὺς γιατροὺς τῆς Ρωσσικῆς πρωτευούσης κι' ἀπ' τοὺς πιὸ φιλησύχους καὶ ἀφοσιωμένους ὑπηκόους τοῦ Αὐτοκράτορος.

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΖΗΤΙΑΝΩΝ

Ἕνας περαστικὸς περνάει μπρὸς ἀπὸ ἕνα ζητιάνο, ποὺ ἔχει κρεμασμένη στὸ στῆθος του μιὰ ἐπιγραφὴ ὅτι εἶνε τυφλός. Τοῦ δίνει μιὰ βοήθεια...

— Σᾶς εὐχαριστῶ πολύ, κύριε, τοῦ λέει ὁ τυφλός... Τὸ νόμισμα αὐτὸ εἶνε ἀλήθεια καινούργιο, τῆς ὥρας ! Πῶς γυαλίζει !...

— Καλά, καὶ πῶς τὸ εἶδες ὅτι γυαλίζει ;...

— Μά, νὰ σᾶς πῶ, κύριε...

— Γιατὶ κρέμασες στὸ στῆθος σου αὐτὴ τὴν ἐπιγραφὴ ὅτι εἶσαι τυφλός, ἐνῶ βλέπεις περίφημα !...

— Νά...εἶπα κάποιου νὰ μοῦ τὴ γράψη, μὰ ἔκανε φαίνεται λάθος. Ἐγὼ δὲν εἶμαι τυφλός.

— Ἄμ τὶ εἶσαι ;

— Κωφάλαλος.

— !...

ΟΙ ΜΕΓΑΛΟΙ ΖΩΓΡΑΦΟΙ

Η ΖΩΗ ΚΑΙ ΟΙ ΕΡΩΤΕΣ ΤΟΥ ΓΚΟΓΙΑ

Ὁ γυιὸς τοῦ βαφέως. Τὰ πρῶτα του χρόνια. Ἡ ἀκατάστατη ζωή του. Πῶς τὸν βρῆκαν μαχαιρωμένο μέσα στοὺς δρόμους. Τὸ πρῶτο του εἰδύλλιο. Ὁ φρενιασμένος ἀντεραστής. Ὁ Γκόγια στὴ Ρώμη. Ὅπου καταδικάζεται εἰς θάνατον! Πῶς ἐσώθη. Στὴν Ἰσπανία. Τὸ ἔργον του. Ἔνδοξος, πλούσιος, λατρευόμενος. Ἡ γκρίνιες τῆς συζύγου του. Ὁ ἔρως του μὲ τὴν πανέμορφη Μαρία Τερέζα. Ἡ κουφαμάρα του. Ὁ θάνατός του κλπ.

Στὰ μέσα περίπου τοῦ προπερασμένου αἰῶνος, τὴν 30 Μαρτίου 1746, σ' ἕνα μικρὸ χωριὸ κοντὰ στὴν περίφημη ἰσπανικὴ πόλη Σαραγκόσσα, γεννήθηκε ὁ Γκόγια, ἕνας ἀπὸ τοὺς μεγαλείτερους ἰσπανοὺς ζωγράφους. Στὴν παιδικὴ ἡλικία του, ὁ μέλλων ἔνδοξος ζωγράφος, παρουσιαζε ὅλα τὰ ψυχικὰ γνωρίσματα τῶν ἀνθρώπων τοῦ τόπου του. Ἦταν τραχύς, πεισματάρης, βίαιος. Ὁ πατέρας τοῦ Γκόγια—γεωργὸς κατὰ τοὺς μέν, ἐργάτης βαφέας, κατὰ τοὺς ἄλλους—ἦταν σκυθρωπὸς καὶ ἀμίλητος καὶ στὴ συμπεριφορά του ἀπότομος. Ὑπέφερε πολὺ ἀπ' τὴ φτώχεια του, μὰ ἡ ὑπερηφάνειά του δὲν τὸν ἄφηνε νὰ παραπονεθῇ σὲ κανέναν. Ὅταν πέθανε δέ, δὲν ἄφηκε στὴν οἰκογένειά του πεντάρα τσακιστή!..

Ἀντιθέτως μὲ τὸν πατέρα του, ἡ μητέρα τοῦ Γκόγια, ἡ Νεόνα Γκράτσια Λουτσιέντες, λένε ὅτι καταγότανε ἀπὸ μιὰ παληὰ ἀραγωνέζικη οἰκογένεια εὐγενῶν. Ὅσοι τὴν γνώρισαν ὁμολογοῦν ὅτι ἦταν μιὰ σωστὴ ἀρχόντισσα, μὲ λεπτοὺς τρόπους καὶ μὲ καλλιεργημένη ψυχή.

Ὅταν ἔγινε ἑφτὰ χρονῶν ὁ Γκόγια ἐπῆγε μὲ τοὺς γονεῖς του στὴ Σαραγκόσα, τὴν ἔνδοξη πρωτεύουσα τῆς Ἀραγωνίας. Ἐκεῖ ἔμεινε δεκατρία ὁλόκληρα χρόνια, σπουδάζοντας ἰχνογραφία, ζωγραφικὴ καὶ ὅσα μαθήματα ἐδιδάσκοντο τότε στὰ σχολεῖα τῆς Ἰσπανίας.

Ἀπὸ τὴν Σαραγκόσσα ἐπῆγε ὁ Γκόγια στὴ Μαδρίτη. Καὶ ἐδῶ μεσολαβεῖ μιὰ περίοδος τῆς ζωῆς του ἀρκετὰ σκοτεινή, κατὰ τὴν διάρκεια τῆς ὁποίας φαίνεται πὼς ὁ νεαρὸς Γκόγια ἔκανε ἀρκετὲς τρέλλες. Μιὰ μέρα μάλιστα τὸν βρῆκαν κοντὰ τὰ ξημερώματα, ξαπλωμένο καταγῆς σὲ κάποιο δρόμο κακοφτιαγμένο, μ' ἕνα στυλέτο μπηγμένο στοὺς ὤμους του! Γιὰ τὸ περιστατικὸ αὐτὸ ἐλέχθησαν πολλά. Ὁ ἴδιος ὁ Γκόγια δὲν θέλησε νὰ φανερώση τίποτε σχετικῶς μ' αὐτὸ καὶ μόνο ὕστερα ἀπὸ χρόνια διηγήθηκε τί τοῦ εἶχε συμβεῖ.

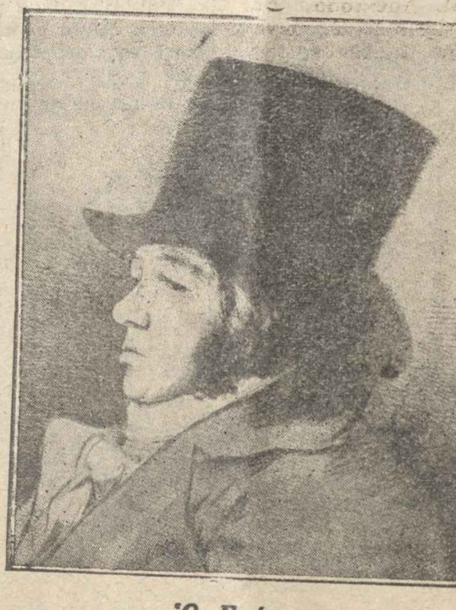

Ὁ Γκόγια
(Αὐτοπροσωπογραφία)

Ἐπρόκειτο φυσικὰ γιὰ κάποια γυναικοδουλειά. Ὁ νεαρὸς ζωγράφος ἦταν τρελλὰ ἐρωτευμένος μὲ μιὰν ὡραιοτάτη κοπέλλα, τὴν Ντολορὲς Ἐσκαρπίλλο. Μὴ μπορῶντας νὰ τὴν συναντήση, γιατὶ ἡ Ντολορὲς βρίσκονταν ὑπὸ αὐστηρὴ ἐπιτήρησι, τῆς ἔστελνε μὲ τὴν ὑπηρέτριά της ραβασάκια καὶ περνοῦσε κάθε μέρα σχεδὸν ἀπ' τὸ σπίτι της, μὲ τὴν ἐλπίδα πὼς θὰ τὴν ἔβλεπε. Ἡ Ντολορὲς ἀνταπεκρίνετο στὸ αἴσθημά του καὶ ἴσως τὸ εἰδύλλιο αὐτὸ νὰ κατέληγε καὶ σὲ γάμο, ἂν κάποιος νέος ποὺ ἐπίσης ἀγαποῦσε τρελλὰ τὴν Ντολορὲς χωρὶς ἐκείνη νὰ τὸν ἀνταγαπᾶ, δὲν ἀντελαμβάνετο τὶς σχέσεις της μὲ τὸν Γκόγια. Τρελλὸς καὶ λυσσασμένος ἀπ' τὴ ζήλεια του ὁ νέος αὐτός, ἀπεφάσισε νὰ σκοτώση τὸν νεαρὸ ἀντεραστή του. Καὶ μιὰ νύχτα τὸν μαχαίρωσε, ἐπιτεθεὶς ξαφνικὰ ἐναντίον του!

Ὁ Γκόγια μπρὸς στὸ ξέσπασμα τοῦ ἀγρίου αὐτοῦ μίσους φοβήθηκε, καὶ μολονότι ἀγαποῦσε τρελλὰ τὴν Ντολορές, ἔφυγε ἀπὸ τὴ Μαδρίτη γιὰ τὴν Ἰταλία.

Ἀλλὰ καὶ στὴ Ρώμη ὅπου πῆγε εἶχε ἄλλες πάλι μπερδεψοδουλειὲς καὶ περιπέτειες. Μπλέχτηκε μὲ τὴν δικαιοσύνη καὶ καταδικάστηκε εἰς θάνατον. Ὡστόσο κατάφερε νὰ τὴν γλυτώση, χάρις στὴν ἐπέμβασι τῶν πρέσβεων τῆς Ἰσπανίας καὶ τῆς Ρωσσίας. Διηγοῦνται ὅτι ἐνόσῳ βρισκότανε στὴ Ρώμη ὁ Γκόγια, κατείχετο ἀπὸ μιὰ περιεργότατη μανία. Τοῦ ἄρεσε νὰ σκαρφαλώνη μὲ ἐπιδεξιότητα ἀκροβάτου σὲ ὡρισμένα πανύψηλα μνημεῖα καὶ κεῖ νὰ χαράζη πάνω στὸ μάρμαρο τὄνομά του ἢ ὅ,τι ἄλλο τοῦ ἐρχόταν στὸ νοῦ.

Ἡ ἀρκετὰ τρικυμιώδης ζωὴ τοῦ Γκόγια δὲν τὸν ἔκανε νὰ παραμελῇ τὴ ζωγραφική. Μελετοῦσε, ἀντέγραφε ἔργα περιφήμων ζωγράφων, ἐσχεδίαζε, καὶ σ' ἕνα διαγωνισμὸ ποὺ εἶχε προκηρύξει ἡ Ἀκαδημία Τεχνῶν τῆς Πάρμας πῆρε τὸ δεύτερο βραβεῖο. Ἐξ ἄλλου ἀπὸ τότε ἀκόμη εἶχε ἀρχίσει ν' ἀποκτᾶ θαυμαστάς. Ὁ πρέσβυς τῆς Ρωσσίας, χάρις στὴν ἐπέμβαση τοῦ ὁποίου ἐσώθη ἀπὸ βέβαιο θάνατο, τόσο τὸν ἐκτιμοῦσε, ὥστε τοῦ ἐπρότεινε νὰ τὸν πάρη μαζύ του στὴ Ρωσσία. Ἀλλ' ὁ Γκόγια, μολονότι ἡ προτάσεις ἦταν συμφερώτατες, δὲν ἐδέχθη.

***

Ἡ ἀναχώρησίς του ἀπὸ τὴν Ἰταλία κλείνει τὴν πρώτη περίοδο τῆς ζωῆς τοῦ Γκόγια. Τὸ 1771 τὸν ξαναβρίσκουμε στὴ Σαραγκόσσα. Εἶνε πειὰ εἰκοσιπέντε χρόνων, ἀρχίζει νὰ φημίζεται ὡς ζωγράφος καὶ τοῦ ἀναθέτουν τὴν διακόσμηση μιᾶς ἐκκλησίας. Μετὰ τὴν ἐργασία αὐτὴ ἔλαβε μέρος σ' ἕνα διαγωνισμὸ ὅπου ἀνέλαβε τὴν ὑποχρέωση νὰ ἐκτελέση κάποια ἄλλη διακόσμηση μὲ λιγώτερα χρήματα ἀπὸ τοὺς συναγωνιστάς του. Χάρις στὶς ἐπιτυχίες αὐτὲς ἡ φήμη τοῦ ὀνόματός του μεγάλωσε ἀρκετά. Ὁ Γκόγια ὡστόσο δὲν ἦταν εὐχαριστημένος. Διψοῦσε εὐρυτέρους ὁρίζοντας. Καὶ τὸ 1775 ξαναπῆγε στὴ Μαδρίτη. Λίγο ὅμως πρὶν φύγη ἀπ' τὴ Σαραγκόσσα παντρεύτηκε μὲ τὴν ἀδελφὴ ἑνὸς συναδέλφου του, μὲ τὴν ὁποία ἀπέκτησε εἴκοσι παιδιά, ἀπὸ τὰ ὁποῖα ὅμως μόνον ἕνα τοῦ ἔζησε.

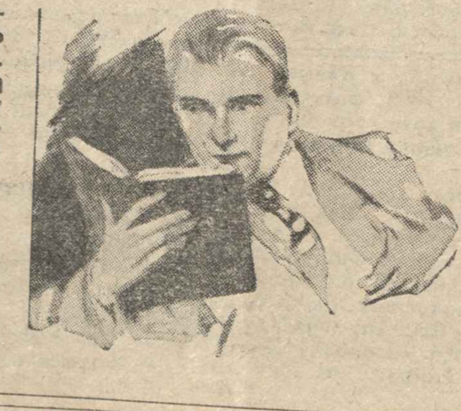

Ἡ μεγάλη φήμη τοῦ Γκόγια ἄρχισε κατὰ τὴ δεύτερή του μετάβαση στὴ Μαδρίτη. Ἡ ἐπιτυχίες του ἦσαν ἀλλεπάλληλες καὶ τραβοῦσαν τὴν προσοχὴ ὅλου τοῦ κόσμου. Ἰδίως ἄρχισε νὰ κερδίζη τώρα τὴν ἐκτίμηση τῆς καλῆς κοινωνίας. Ἡ ἀριστοκράτισσες τῆς Μαδρίτης ἐμπαινόβγαιναν στο ἐργαστῆρι του ποζάρουσαι γιὰ τὰ πορτραῖτα τους. Ὁ Γκόγια δὲν πρόφταινε νὰ ζωγραφίζη. Ἦταν ἀκούραστος στὴ δουλειά. Ὑπολογίζεται ὅτι ἄφησε τριακόσια πενῆντα ἔργα, παραγωγὴ τεραστία γιὰ ἕνα ζωγράφο!...

Ὡστόσο ἡ οἰκογενειακή του ζωὴ δὲν ἐπήγαινε καθόλου καλά. Ἡ γυναῖκα του τὸν ἐζήλευε καὶ τοῦ ἔκανε κάθε μέρα σκηνές. Καὶ μὲ τὸ δίκηο της. Ὁ ἄντρας της ὄχι μόνον δεχότανε τὶς ὡμορφότερες γυναῖκες τῆς Μαδρίτης στὸ ἐργαστῆρι του, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀπατοῦσε μὲ μιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ κομψές, καὶ πιὸ χαριτωμένες πελάτισσές του, τὴν δούκισσα Μαρία ντὲλ Πιλὰρ Τερέζα-Καϊετάνα ντ' Ἄλμπε.

Τῆς ἐξαιρετικῆς αὐτῆς γιὰ τὴν ὡμορφιά της γυναίκας σώζονται πάμπολλα πορτραῖτα, καμωμένα ἀπὸ τὸν Γκόγια, γιατὶ ὁ τρελλὰ ἐρωτευμένος ζωγράφος δὲν χόρταινε νὰ ζωγραφίζη τὸ εἴδωλό του.

Ἡ δούκισσα Μαρία-Τερέζα ἀνῆκε σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς ἀριστοκρατικώτερες οἰκογένειες τῆς Ἰσπανίας καὶ ἦταν ξακουστή, ὄχι μόνον γιὰ τὴν ὡμορφιά της, ἀλλὰ καὶ γιὰ τὸ πνεῦμα της. Χαριτωμένη, νεωτάτη, δεκαέξη χρόνια νεώτερη ἀπ' τὸν Γκόγια, βρίσκοταν ὅταν τὴν γνώρισε ὁ ἔνδοξος ζωγράφος, σ' ὅλο τὸ ἀνθοβόλημα τῆς ὡμορφιᾶς της. Ποτὲ γυναῖκα δὲν εἶχε κάνει τέτοια ἐντύπωσι στὸ Γκόγια. Τὸν κατέκτησε ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμή. Μιὰ μέρα—δὲν εἶχαν ἀκόμη συνδεθεῖ μὲ τοὺς δεσμοὺς τοῦ ἔρωτος—καθὼς τὴ ζωγράφιζε στὸ ἐργαστῆρι του, ἔξαφνα πέταξε τὴν παλέττα του καὶ τὰ πινέλα του, ἔτρεξε κοντά της, τῆς ἅρπαξε τὸ χέρι καὶ τῆς ἐξομολογήθηκε τὸν ἔρωτά του!..

«Ἂν μοῦ ἔλεγε ὄχι, θὰ σκοτωνόμουν» ἔγραψε ὕστερα ἀπὸ λίγον καιρὸ σ' ἕνα φίλο του, ἐξομολογούμενος τὸν ἔρωτά του. Ἀλλ' ἡ καλὴ δούκισσα δὲν τοῦ εἶπε ὄχι. Τοῦ εἶπε ναί, γιατὶ κι' αὐτὴ τὸν εἶχε ἀγαπήσει τρελλὰ ἀπὸ τὴν πρώτη στιγμὴ ποὺ τὸν εἶδε.

***

Ἡ δούκισσα, ὅπως ἦταν φυσικό, ἐπηρέασε βαθύτατα τὸν Γκόγια. Τὸν ἔκαμε σχεδὸν ν' ἀλλάξη τρόπο ζωῆς. Γιὰ τὰ κομψά του κοστούμια, καὶ γιὰ τὴν χλιδὴ τῆς ζωῆς του μιλοῦσε ὁλόκληρη ἡ Μαδρίτη.

Τὰ χρόνια ὡστόσο περνοῦσαν. Ὁ Γκόγια γερνοῦσε εὐτυχισμένος, ἔχοντας πλάϊ του πάντα τὴν ἀγαπημένη του φίλη καὶ περιστοιχισμένος ἀπὸ θαυμαστάς. Ἀλλὰ κατὰ τὸ 1800, πάνω στὰ 60 περίπου χρόνια, τὸν βρῆκε ἕνα ἀτύχημα: ἔχασε τὴν ἀκοή του. Τὸ ἀτύχημα αὐτὸ τὸν ἔκανε μισάνθρωπο. Ἀπέφευγε τὶς συναναστροφὲς καὶ γιὰ νὰ ζήση ἐντελῶς μόνος, ἀποσύρθηκε σὲ μιὰ βίλλα κοντὰ στὴ Μαδρίτη...

Ἡ κατάκτησις τῆς Ἰσπανίας ἀπ' τὸν Ναπολέοντα τοῦ ἐστοίχισε ἐπίσης πολύ. Καὶ δὲν τὸ ἐσυγχώρεσε ποτὲ αὐτὸ στὸ μεγάλο Γάλλο κατακτητή.

Τὰ τελευταῖα του χρόνια ὁ Γκόγια τὰ ἔζησε μακρυὰ ἀπὸ τὴν Ἰσπανία, τὸν περισσότερο καιρὸ στὴ Γαλλία. Ἐκτὸς ἀπὸ τὴν κουφαμάρα του ὑπέφερε τώρα καὶ ἀπὸ διάφορες περίεργες κρίσεις, τὴν αἰτία τῶν ὁποίων δὲν μποροῦσε νὰ ἐξηγήση κανείς. Τὸ 1825 τὸν βρίσκουμε στὸ Μπορντώ, φιλοξενούμενο ἀπὸ κάποιο φίλο του. Παρὰ τὸ γῆρας του καὶ τὴν κλονισμένη ὑγεία του, δουλεύει ἀκόμη ἀδιάκοπα. Συντροφιὰ μόνη εἶχε πειὰ τὸ φίλο του καὶ μιὰ γυναίκα ποὺ τὸν περιποιόταν.

Τὸ βράδυ τῆς 16 Ἀπριλίου 1826 αἰσθάνθηκε ἔξαφνα μιὰ δυνατὴ ἀδιαθεσία. Ζήτησε νὰ ξαπλωθῇ. Σὲ δυὸ ὧρες ἡ κατάστασίς του ἐχειροτέρεψε καὶ ὅταν ξημέρωσε εἶχε κιόλας πεθάνει!.. Ἦταν πειὰ ὀγδόντα δυὸ χρόνων.

ΑΠΟ ΤΗ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΜΟΥ

ΤΑ ΠΑΡΑΔΟΞΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΤΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΑΝΔΡΩΝ

Πῶς ἔγραφαν οἱ μεγάλοι συγγραφεῖς τῆς Ἀρχαιότητος. Ὁ Αἰσχῦλος ἐμπνέεται ἀπὸ τὸ κρασί!.. Πῶς ἔγραφε ὁ Ἀλκαῖος τὶς ᾠδές του. Ὅπου στὸν πόλεμο τὸ βάζει στὰ πόδια. Οἱ καπνοὶ τῆς μέθης καὶ ἡ ἐμπνεύσεις τοῦ Ἀριστοφάνους. Ἡ τουαλέττες τοῦ Χάϋδν καὶ τὸ δαχτυλίδι τοῦ πρίγκηπος. Ὅπου ὁ ζωγράφος Φουκιὲρ ἐγκαταλείπει τὴν τέχνη του ἀπὸ... ἀξιοπρέπεια. Ὁ Σαλιέρι ζητεῖ τὴν ἔμπνευσι στοὺς πολυθόρυβους δρόμους. Τὰ φροῦτα, τὸ μολῦβι καὶ ἡ μουσική. Ἡ νεκροκεφαλὴ ἐπάνω στὸ πιάνο. Ὅπου ἕνας ἀββᾶς ἐμπνέεται παίζοντας χαρτιὰ ὁλομόναχος. Ἡ περροῦκα τοῦ στρατηγοῦ. Ὁ Δονατέλλο καὶ τὸ χρῆμα κλπ.

Εἶνε πάντοτε ἐνδιαφέρον νὰ μαθαίνη κανεὶς τὶς λεπτομέρειες τῆς ζωῆς τῶν μεγάλων ἀνδρῶν καὶ πρὸ πάντων τὶς ξεχωριστὲς ἐκεῖνες ἰδιοτροπίες τους,—τὶς μανίες τους—οἱ ὁποῖες πολλὲς φορὲς τοὺς παρουσίαζαν ὡς παράδοξα φαινόμενα στὰ μάτια τῶν συγχρόνων των. Ὅλοι οἱ μεγάλοι ἄνδρες—ποιηταί, συγγραφεῖς, ζωγράφοι, μουσικοί, φιλόσοφοι, μαθηματικοί, γλῦπται, στρατηγοί,—εἶχαν τὶς ἀδυναμίες τους, τὶς δεισιδαιμονίες τους, τὶς μικροφιλοδοξίες τους καὶ τὶς παραξενιές τους. Κανένας σχεδὸν ἀπ' αὐτοὺς δὲν ξέφυγε ἀπὸ τὸ γενικὸ αὐτὸ κανόνα. Καὶ αὐτοὶ ἀκόμα οἱ μεγάλοι ἄνδρες τῆς ἀρχαιότητος ποὺ συνήθως ἐμεῖς τοὺς θεωροῦμε ὡς «ὑγιεῖς» καὶ χωρὶς νεῦρα, εἶχαν τὰ περίεργα αὐτὰ μικροελαττώματα, τὰ ὁποῖα μόνο στοὺς μεγαλοφυεῖς συγχωροῦνται.

Χάρις στοὺς ἱστορικοὺς ἔφθασαν ὡς τὴν ἐποχή μας μὲ μορφὴ ἀνεκδότων, χίλιες—δυὸ τέτοιες ἰδιοτροπίες τῶν μεγάλων ἀνδρῶν. Ἔτσι ὁ ἱστορικὸς Ἀθήναιος, ὁ ὁποῖος ἔζησε κατὰ τὸ 200 μ. Χ. ἀναφέρει στὸ «Συμπόσιον τῶν Σοφῶν», τὸ μόνο ἔργο του ποὺ διεσώθη, ὅτι ὁ μέγας τραγικὸς ποιητὴς τῆς Ἀρχαιότητος Αἰσχῦλος εἶχε πάντοτε μπροστά του ὅταν συνέθετε τὰ ἔργα του, μιὰ μποτίλια κρασί, ἀπὸ τὴν ὁποία ἔπινε ἀδιάκοπα γιὰ νὰ ἐμπνέεται.

Τὸ ἴδιο ἔκανε καὶ ὁ περίφημος ποιητὴς Ἀλκαῖος: μεθοῦσε καί, μεθυσμένος, ἐμπνεόταν τοὺς ὕμνους του, τὶς ᾠδές του καὶ τὰ σατυρικά του ποιήματα. Ὡστόσο, ἂν τὸ κρασὶ τὸν ἔκανε ἐμπνευσμένο ποιητή, δὲν τὸν ἔκανε ὅπως συμβαίνει συνήθως μὲ τοὺς ἀπογόνους του νεοέλληνας—καθόλου «παλληκαρᾶ», γιατί, ὅπως ἀναφέρει ὁ ἱστορικός, «πολλὲς φορὲς στὸν πόλεμο, τὸ ἔβαλε στὰ πόδια, παρατῶντας τὰ ὅπλα του στὸ πεδίο τῆς μάχης».

Ἐπίσης καὶ ὁ μέγας σατυρικὸς Ἀριστοφάνης, ἔγραφε τὶς ἀθάνατες κωμωδίες του, στὶς ὁποῖες μαστίγωνε τόσο ἄγρια τὸν Ἀθηναϊκὸ λαὸ γιὰ τὰ ἐλαττώματά του, μεθυσμένος, ἀντλῶντας τὶς ἐμπνεύσεις του ἀπὸ τοὺς ἀτμοὺς τῆς μέθης ποὺ γέμιζαν τὸ κεφάλι του.

***

Ἂς ἀφήσουμε ὅμως τώρα τοὺς ἀρχαίους κι' ἂς ἔρθουμε στὰ ἐλαττώματα καὶ στὶς παραξενιές τῶν νεωτέρων μεγάλων ἀνδρῶν.

Ὁ μέγας μουσικοσυνθέτης Χάϋδν, ἐπεμελεῖτο μὲ τὴ μεγαλείτερη κοκκεταρία τὸν ἑαυτό του καὶ τὴν τουαλέττα του, κάθε φορὰ ποὺ ἐπρόκειτο ν' ἀρχίση νὰ συνθέση μιὰ ἀπὸ τὶς συμφωνίες του, ἡ ὁποῖες παρέμειναν μοναδικὲς στὴ μουσικὴ τῶν αἰώνων.

«Κλεινόταν ἀθόρυβα—ἀναφέρει ἕνας βιογράφος του—μέσ' στὸ γραφεῖο του. Ξυριζόταν, λουζόταν, πουδραριζόταν, φοροῦσε πάλλευκα ἐσώρρουχα πολυτελείας καὶ ντυνόταν ἀπὸ τὸ κεφάλι ὡς τὰ πόδια σὰν νὰ ἐπρόκειτο νὰ πάη νὰ ὑποβάλη τὰ σέβη του στὸν πρίγκηπα Ἐστερχάζυ τὸν προστάτη του ἤ, μᾶλλον, στὸν αὐτοκράτορα τῆς Γερμανίας. Ἔπειτα, ἀφοῦ καθόταν μπρὸς στὸ γραφεῖο του, ἀπάνω στὸ ὁποῖο ὑπῆρχε χαρτὶ ριγωμένο μ' ἐξαιρετικὴ συμμετρία καὶ μολύβια καλοξυμένα, φοροῦσε στὸ δάχτυλό του τὸ πολύτιμο δαχτυλίδι ποὺ τοῦ εἶχε χαρίσει ὁ ὑψηλός του προστάτης καὶ τότε μόνο ἄρχιζε τὴν ἐργασία του...»

Συνέθετε ἔτσι ἐπὶ ὧρες ὁλόκληρες συνεχῶς, χωρὶς νὰ αἰσθάνεται τὴν παραμικρὴ κούραση. Ἔγραφε τὶς νότες του καθαρά, κανονικά, χωρὶς νὰ σβύνει ἢ νὰ προσθέτη ποτὲ τίποτε. Ἦταν μὲ δυὸ λόγια ἡ ἀπόλυτος τάξις προσωποποιημένη...

Ὁ Φουκιέρ, ὁ περίφημος γιὰ τὰ ὑπέροχα τοπία του Φλαμανδὸς ζωγράφος, ἦταν τόσο περήφανος, ὥστε ὅταν ὁ βασιλεὺς τῆς Γαλλίας Λουδοβῖκος 13ος τὸν ἔκανε βαρῶνο, δὲ θέλησε πειὰ νὰ ζωγραφίση τίποτε, οὔτε ν' ἀκούση νὰ τοῦ μιλοῦν γιὰ ζωγραφική, ἀπὸ τὴ στιγμὴ ποὺ φόρεσε τὸ σπαθὶ τοῦ βαρώνου στὸ πλευρό του... Μὰ ἀπ' αὐτὸ δὲν κέρδισε τίποτε, γιατὶ οὔτε τὸ ταλέντο του, οὔτε ἡ φήμη του μεγάλωσε ἔτσι καὶ πέθανε στὴ φτώχεια καὶ στὴν ἀθλιότητα...

Ὁ Ἰταλὸς μουσικοσυνθέτης Σαλιέρι, ὁ ἀγαπημένος μαθητὴς τοῦ Γκλοὺκ καὶ προστατευόμενος τῆς Μαρίας Ἀντουανέττας, ὁσάκις ἤθελε νὰ ἐμπνευσθῆ τίποτε, ἔβγαινε ἔξω καὶ ἔκανε περιπάτους στοὺς πιὸ πολυσύχναστους καὶ πολυθόρυβους δρόμους τοῦ Παρισιοῦ, σπρώχνοντας καὶ σπρωχνόμενος ἀπὸ τὸ πλῆθος.

Ἔπαιρνε μαζύ του στοὺς περιπάτους του αὐτοὺς ἕνα κουτὶ γεμάτο ξηρὰ φροῦτα ἀπὸ τὰ ὁποῖα ἔτρωγε ἀδιάκοπα καὶ τὰ ὁποῖα ἀντικαθιστοῦσε τρεῖς - τέσσερες φορὲς κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ δρόμου του, ἕνα τετράδιο κ' ἕνα μολῦβι, τὰ ὁποῖα τοῦ χρησίμευαν γιὰ νὰ σημειώνη τὶς ἐμπνεύσεις ποὺ τοῦ προκαλοῦσαν οἱ φωνὲς κ' ἡ ἰαχὲς ποὺ ἄκουγε γύρω του καὶ γενικῶς ὅλη ἡ κακοφωνία τῶν θορύβων τοῦ δρόμου!...

Ἕνας ἄλλος, πανένδοξος στὴν ἐποχή του μουσικοσυνθέτης, ἀλλὰ λησμονημένος πειὰ σήμερα εἶχε μιὰ ἰδιοτροπία κάπως μακάβρια: εἶχε τοποθετήσει ἐπάνω στὸ πιάνο του μιὰ νεκροκεφαλή, τὴν ὁποία ἐκύτταζε κατάματα κατὰ τὴν ὥρα ποὺ συνέθετε. Ἔτσι ἐνεπνεύσθη τοὺς ἐνθουσιαστικοὺς ρυθμοὺς τῶν ὡραίων πατριωτικῶν του τραγουδιῶν, τὰ ὁποῖα ἔπαιζαν ἡ μπάντες τῶν στρατιῶν τοῦ Ναπολέοντος καὶ ὡδήγησαν τόσες χιλιάδες ἀνδρείων στὴ δόξα καὶ στό... θάνατο!

Ὁ περίφημος Ἰταλὸς ἀββᾶς καὶ ποιητὴς Κάστι, ὁ πνευματώδης συγγραφεὺς τῶν «Ζώων ποὺ μιλοῦν» συνέθετε τοὺς λεπτοὺς καὶ χαριτωμένους στίχους του, παίζοντας χαρτιὰ ὁλομόναχος ἀπάνω στὸ κρεββάτι του!...

Ὁ Γάλλος συγγραφεὺς τοῦ 18ου αἰῶνος Τομά, ἐνῶ ξυπνοῦσε ἀπὸ τὶς ἑφτὰ τὸ πρωΐ, ἔμενε πάντοτε στὸ κρεββάτι του ὡς τὸ μεσημέρι, ἔχοντας καὶ ὅλα τὰ παράθυρα τοῦ δωματίου του κατάκλειστα, ἔτσι ποὺ νὰ συνεχίζεται καὶ τὴν ἡμέρα τὸ σκοτάδι τῆς νυκτός. Εἶχε ἀπαγορεύσει μάλιστα στοὺς δικούς του κατὰ τὶς ὧρες αὐτὲς ποὺ βρισκόταν ξύπνιος στὸ κρεββάτι του νὰ τὸν ἐνοχλοῦν, ὁτιδήποτε κι' ἂν συνέβαινε. Στὸ διάστημα αὐτὸ ἐμπνεόταν καὶ συνέθετε τὰ ἔργα του, τὰ ὁποῖα, μόλις σηκωνόταν, ἔγραφε χωρὶς καμμιὰ δυσκολία καὶ μονομιᾶς!

Ὁ Γάλλος στρατηγὸς καὶ διευθυντὴς τῆς Ἀστυνομίας Σαρτίν, ὁ ὁποῖος, ἐκτὸς τῶν ἄλλων, πρῶτος σ' ὅλο τὸν κόσμο, ἔβαλε κατὰ τὸ 1768 φανάρια στοὺς δρόμους τοῦ Παρισιοῦ, ἔτρεφε ἐξαιρετικὴ ἀδυναμία πρὸς τίς... περροῦκες!....

Εἶχε συλλογὴ ὁλόκληρη ἀπ' αὐτὲς καὶ φοροῦσε ἀπὸ μιὰ διαφορετικὴ σὲ κάθε ὥρα τῆς ἡμέρας καὶ σὲ κάθε περίσταση. Φριζαρισμένες, πουδραρισμένες, περροῦκες ὅλων τῶν σχημάτων καὶ ὅλων τῶν διαστάσεων, τὶς εἶχε τοποθετημένες μὲ ἀπόλυτη τάξη σὲ μιὰ μεγάλη βιτρίνα, σὰν βιβλία στὴ βιβλιοθήκη τους. Ὅταν ἐπέθανε ὁ Σαρτὶν κατὰ τὸ 1801 στὴν Ταρραγκόνα τῆς Ἰσπανίας, ὅπου εἶχε ἀποσυρθεῖ κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του, δὲν ξαφνιάστηκαν καθόλου οἱ συγγενεῖς του βρίσκοντας μέσ' στὸ σπίτι καμμιὰ πεντακοσαριὰ περροῦκες καμωμένες ἀπὸ τοὺς καλύτερους τεχνῖτες τῆς ἐποχῆς.

Ὁ περίφημος Ἰταλὸς ἀρχιτέκτων καὶ γλύπτης Δονατέλλο, τοῦ ὁποίου τὰ ἔργα εἶνε περιζήτητα σήμερα ἀπὸ ὅλα τὰ μουσεῖα τοῦ κόσμου, ἔδειχνε μιὰ ὑπέρτατη ἀδιαφορία πρὸς τὰ χρήματα!

Εἶχε πάντοτε κρεμασμένη μέσ' στὸ ἀτελιέ του μιὰ σακκοῦλα γεμάτη φιορίνια καὶ δουκάτα, ὅλα τὰ κέρδη τῆς ἐργασίας του, ἀπὸ τὴν ὁποία μποροῦσαν νὰ παίρνουν οἱ φίλοι του, οἱ μαθηταί του κι' αὐτοὶ οἱ ἐργάται του ἀκόμα κατὰ βούλησιν! Τί ὑπέροχος καλλιτέχνης!... μόνο ἡ τέχνη του τὸν ἐνδιέφερε καὶ γι' αὐτὴν ἐργαζόταν... Μά... καὶ πόσους φίλους θὰ εἶχε τάχα;...

Τέλος ὁ περίφημος νομομαθὴς Κούζας ὅταν ἔγραφε ξαπλωνόταν κατὰ γῆς!... Ἔπεφτε μπρούμυτα, ἅπλωνε τὰ χαρτιά του καὶ τὰ βιβλία του γύρω του κ' ἔτσι ἐργαζόταν μὲ τὴ μεγαλείτερη ἄνεση κ' εὐκολία τοῦ κόσμου!... Νὰ τὸν ἔβλεπε ἀπὸ καμμιὰ μεριὰ ὁ Χάϋδν, ἀσφαλῶς θὰ ἔφριττε...

Ο ΣΥΛΛΕΚΤΗΣ

ΠΟΛΥ ΑΡΓΑ!...

Ὁ γάλλος ζωγράφος Ρενουὰρ ἐπέρασε ὅλη τὴ νεανική του ἡλικία μέσα στὴν πιὸ φρικτὴ φτώχεια. Καὶ ὅταν, ὕστερ' ἀπὸ πολλὰ χρόνια πειά, τοῦ προσέφεραν μεγάλες τιμὲς γιὰ ν' ἀγοράσουν ἔργα του, ἐσυνήθιζε νὰ λέγη:

— Ἀλλοίμονο!... εἶνε πλέον πολὺ ἀργά! Μοῦ δίνετε νὰ φάω μπιφτέκι τώρα ποὺ δὲν μοῦ μένουν πειὰ δόντια!

ΤΟ ΔΙΗΓΗΜΑ ΜΑΣ

ΤΟΥ ΖΩΡΖ ΜΕΡΕΝΙΕΦ

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΠΟΥ ΣΚΟΤΩΝΕΙ!...

Ἡ κ. Ἀρντιὲζ κάθισε σ' ἕνα ἀπόμερο, ἐρημικὸ παγκάκι τοῦ Κήπου τοῦ Λουξεμβούργου, ἀποφεύγοντας ἔτσι τὸ θόρυβο τοῦ πλήθους. Ἄλλοτε, σὰν ἦταν νέα, ὁ θόρυβος αὐτός, ἡ κίνησις τῆς ζωῆς, ἡ χαρὰ καὶ ἡ εὐθυμία τὴν εὐχαριστοῦσαν πολύ. Ἀπὸ τότε ὅμως ποὺ σὲ ἡλικία 30 μόλις χρόνων ἐχήρεψε, δὲν εὕρισκε εὐχαρίστησι παρὰ μόνο στὴ μόνωσι καὶ τὴν ἡσυχία.

Δὲν ἤθελε, οὔτε προσδοκοῦσε πειὰ τίποτε ἀπὸ τὸν κόσμο. Ἦταν μιὰ ὕπαρξις ἀπορφανισμένη, βαρειὰ θλιμμένη, μὲ τὴν ἀπελπισία ριζωμένη μέσα της.

Κι' ὅμως ἡ κ. Ἀρντιὲζ ἀγαποῦσε. Ναί, ἀλλ' ἀγαποῦσε ἕνα νεκρό. Ἀγαποῦσε τὸν πεθαμμένον ἀπὸ καιρὸ σύζυγό της.

Κι' ἡ ἀγάπη αὐτὴ τὴν ἀπορροφοῦσεν ὁλόκληρη, τὴν ἔκανε νὰ λησμονῆ κάθε ἄλλο πρᾶγμα στὴ ζωή. Οἱ μεγάλοι καὶ ἀληθινοὶ ἔρωτες νικοῦν καὶ τὸ θάνατο, ξεπερνοῦν τὶς ἔρημες καὶ σκοτεινὲς ἐκτάσεις του, ἐξαφανίζουν τὶς σκιές του, σκορπίζοντας καὶ πέραν τοῦ τάφου τὸ ἀκτινοβόλημά τους...

***

Μιὰ ὀρχήστρα ἐκεῖ κάτω, μακρυὰ ἔπαιζε τὸ «Γύρισε !» (Ritorna) τοῦ Τοζέλλι.

— Γύρισε πίσω ! ψιθύρισε καὶ ἡ πολυπικραμένη χήρα, ἀπευθύνοντας ἔτσι μιὰ βαθειὰ ἔκκλησι στὸν ἀγαπημένο της νεκρό.

— Γύρισε πίσω ! ψιθύρισε πάλι σὲ λίγο.

Καὶ στὴ φράση της αὐτὴ ἔβαζε ὅλη της τὴν ψυχή. Εὕρισκε μιὰ παράξενη εὐχαρίστησι νὰ τὴ λέη καὶ νὰ τὴ ξαναλέη. Καὶ ἡ καρδιά της μάτωνε ἀπ' τὸν πόνο....

Ἡ ζωὴ εἶνε τόσο σύντομη, τόσο τρικυμισμένη, τόσο πονεμένη κι' ὅμως δὲν ἔχουμε τὸ θάρρος νὰ ὑποταχθοῦμε χωρὶς ἀντίστασι καὶ διαμαρτυρίες στὸ θάνατο, ποὺ εἶνε ἡ τελειωτικὴ μοῖρα τῆς ζωῆς μας...

Καὶ ἔτσι διαρκῶς καλοῦμε τοὺς πολυαγαπημένους μας νεκροὺς ν' ἀφίσουν τὶς σκιὲς τοῦ θανάτου καὶ νὰ γυρίσουν πίσω στὸ φῶς τῆς ζωῆς...

Κι' ὅμως τῆς ζωῆς τὰ μονοπάτια εἶνε ματωμένα καὶ δακρύβρεχτα.

Αὐτὰ συλλογιζόταν ἡ κ. Ἀρντιὲζ καὶ τὰ μάτια της εἶχαν γεμίσει ἀπὸ δάκρυα.

Ἂν ἕνας ἀγαπημένος μας φύγη, μᾶς ἐγκαταλείψη καὶ μᾶς ξεχάση, ἐλπίζουμε, ὅτι μπορεῖ μιὰ μέρα ν' ἀλλάξη γνώμη, νὰ μᾶς ξαναγαπήση καὶ νὰ γυρίση πίσω σ' ἐμᾶς. Ἐκεῖνος ὅμως ποὺ πέθανε ; Ἄ ! αὐτὸς δὲν θὰ γυρίση ποτέ ! Ποτὲ πειὰ δὲν θὰ τὸν ξαναϊδοῦμε...

Ὢ ! πόση ὀδύνη ! Ὢ ! τὶ πένθος προκαλεῖ ἡ ἀνεπανόρθωτη καταστροφὴ ποὺ φέρνει ὁ θάνατος !...

Κι' ἡ κ. Ἀρντιὲζ καθὼς τὰ σκεφτόταν ὅλ' αὐτά, βυθιζόταν περισσότερο στὴν ἀνάπόλησι τοῦ πολυαγαπημένου της νεκροῦ καὶ στὸν πόνο τοῦ χαμοῦ του.

***

Ἡ βραδυὰ ἦταν γλυκειά, ὤμορφη παρηγορητική. Ἡ μυρωδιὰ τῶν ἀνοιξιάτικων δέντρων, ἀναπολοῦσε στὴ μνήμη της τὸ γαμήλιο ταξεῖδι της μὲ τὸν ἀγαπημένο της ἄντρα.

Κι' ἔτσι ἐκείνη παραδινόταν ὁλοένα καὶ πιὸ πολὺ στὸν πόνο της καὶ στὴν τραγικὴν ἀγάπη της.

Οἱ διαβάτες γύριζαν καὶ κύτταζαν περίεργοι τὴν ὤμορφη μαυροντυμένη γυναίκα ποὺ κάθονταν στὸ ἐρημικὸ παγκάκι ὁλομόναχη καὶ φαινότανε τόσο ἀφηρημένη, τόσο βαρειὰ θλιμμένη.

Κάπου-κάπου ἔρριχνε κι' αὐτὴ καμμιὰ ματιὰ στὸ πλῆθος ποὺ περνοῦσε μπροστά της. Μὰ κανεὶς ἀπ' ὅλους αὐτοὺς τοὺς ἄντρες δὲν θὰ μποροῦσε νὰ παραβληθῆ μὲ τὸν ἀσύγκριτο νεκρό της... Ἔκλεισε τὰ μάτια της κι' ἀναπολοῦσε τὴ σιλουέτα του. Φανταζόταν πὼς τὸν εἶχε δίπλα της καθισμένο καὶ τοῦ χαμογελοῦσεν ἐρωτικά, ἐνῷ ἐκεῖνος ἔπιανε μὲ τόση ἀγάπη τὸ χέρι της...

Νόμιζε πὼς ἡ ἀναπνοή του ἀνετάραζε τὰ μαλλιά της, φούσκωνε τὰ στήθη της, τρικύμιζε τὸ κορμί της...

Ἀνατρίχιασε καὶ τυλίχτηκε στὸ πανωφόρι της...

Τότε τῆς φάνηκε πὼς μια φωνὴ ποὺ ἐρχόταν ἀπὸ πολὺ μακρυά, ἀπὸ ἕναν ἄλλο κόσμο, τῆς ψιθύριζε :

— Ἀγάπη μου ! Ἀγάπη μου !...

***

Εἶχαν ζήσει οἱ δυό τους ἀχώριστοι. Δίχως λόγια, μονάχα μ' ἕνα βλέμμα, μ' ἕνα πιάσιμο τοῦ χεριοῦ μποροῦσαν νὰ συνεννοηθοῦν. Ἡ ζωή τους ἦταν μιὰ ἀδιάκοπη χαρά, μιὰ ἀσυννέφιαστη εὐτυχία.

Καὶ ποτὲ δὲν εἶχαν ἀποχωριστεῖ, ἐκτὸς ἀπὸ μιὰ φορὰ ποὺ ἐκεῖνος πῆγε στὴν Κορσική. Εἶχε ἐκεῖ ἕνα παληό του φίλο ὁ ὁποῖος τὸν εἶχε προσκαλέση γιὰ νὰ τὸν φιλοξενήση λίγες μέρες. Στὴν ἀρχὴ εἶπε στὴ γυναίκα του πὼς θὰ τὴν ἔπαιρνε μαζύ του, ἀλλὰ ἐπειδὴ τὸ ταξεῖδι ἦταν δύσκολο καὶ ἡ διαμονὴ στὴν Κορσικὴ ὄχι εὐχάριστη, ἐπῆγε μόνος του. Μονάχα αὐτὴ τὴ φορὰ χώρισαν. Καὶ θυμόταν τώρα καὶ ὅταν ὁ ἀγαπημένος της Ζάκ, γύρισε ἀπὸ τὴν Κορσική, μὲ πόσο θαυμασμὸ τῆς μιλοῦσε γιὰ τὶς ὠμορφιὲς τοῦ νησιοῦ αὐτοῦ καὶ γιὰ τὶς ἀναμνήσεις ποὺ τοῦ ἄφησε τὸ ἀλησμόνητο ἐκεῖνο ταξεῖδι του...

Κι' ἡ κ. Ἀρντιὲζ εἶχε ὁλότελα πειὰ χαθῆ μέσα στὴν ἀναπόλησί της.

***

Ἔξαφνα ἀκούστηκαν βήματα κοντά της καὶ δυὸ γυναῖκες πλησίασαν καὶ ἐκάθισαν στὸ διπλανὸ παγκάκι. Ἡ κ. Ἀρντιὲζ συνῆλθε τότε ἀπὸ τὴ βύθισή της καὶ κύτταξε τὶς γυναῖκες ἐκεῖνες.

Ἦσαν καὶ οἱ δυὸ ὤμορφες, δροσερές, πλούσια ντυμένες, προκλητικές.

Ἡ μία λεπτοκαμωμένη, ξανθή, ροδομάγουλη, ἀφράτη, μὲ μάτια κουκλίστικα.

Ἡ ἄλλη ψηλή, μελαχροινή, λιγάκι ἀδύνατη, μὲ ὕφος περήφανο, μὲ χαρακτηριστικὰ ἁδρά, ἀλλὰ πολὺ συμμετρικά, μὲ μαῦρα μάτια ποὺ βγάζαν φλόγες, φιλήδονα...

Ἡ μελαχροινὴ ἄρχισε ἀμέσως νὰ λέη στὴν ξανθή:

— Κάθε φορὰ ποὺ ἔρχουμαι σ' αὐτὸ τὸ πάρκο, νοσταλγῶ τὴν ἐξοχή, τὰ βουνὰ, ὅπου ἔζησα κάποτε.

— Ἄ ! ἐγὼ τρελλαίνουμαι γιὰ τὴ θάλασσα ! τὴ διέκοψε ἡ ξανθή.

— Αὐτὸ εἶνε ζήτημα γούστου. Ἐγὼ ἀγαπῶ τὸ βουνό, ξανᾶπε ἡ μελαχροινή. Καὶ πρόσθεσε σὲ λίγο :

— Ξέρω ὅμως ἕνα μέρος ὅπου μπορεῖ κανεὶς ν' ἀπολαύση μαζὺ μὲ βουνὸ καὶ θάλασσα. Αὐτὸ εἶνε, κατὰ τὴ γνώμη μου, τὸ πιὸ ὤμορφο μέρος τοῦ κόσμου...

— Καὶ ποιὸ εἶνε αὐτὸ τὸ μέρος ; ρώτησε ἡ ξανθή :

— Ἡ Κορσική, ἀγαπητή μου.

— Ναί, ἀλλὰ μιὰ γυναῖκα δέν...

— Ἐλᾶτε δά ! Θὰ μοῦ πῆτε γιὰ τοὺς αἱμοχαρεῖς κατοίκους της, γιὰ τὴν βεντέττα, γιὰ τοὺς κινδύνους τοῦ ταξειδιοῦ... Ὅλα αὐτὰ εἶνε ἱστορίες. Βέβαια ἡ Κορσικὴ δὲν εἶνε τόπος γιὰ νὰ πάη ἕνας καλομαθημένος ἐπισκέπτης τῶν ἀριστοκρατικῶν κέντρων τῆς μόδας... Μπορῶ ὅμως νὰ σᾶς βεβαιώσω πὼς τίποτα δὲν ἀξίζει ὅσο ἕνα ταξεῖδι στὴν Κορσική.

— Εἴχατε πάει μονάχη σας ἐκεῖ ;

Ἕνα δευτερόλεπτο σιωπῆς ἐπακολούθησε.

Ἡ κ. Ἀρντιὲζ δυνάμωσε τώρα τὴν προσοχή της γιὰ ν' ἀκούση. Ὄχι ! ἀναστέναξε ἡ μελαχροινὴ ἄγνωστη. Πῆγα μ' ἕνα παληό μου φίλο, ἕνα χαριτωμένο, ἕνα θαυμάσιο νέο. Ἂν καὶ εἶχε παντρευτῆ μιὰ πολὺ καλὴ γυναῖκα, καὶ τὸν λάτρευε, ἐκεῖνος ἐξακολουθοῦσε καὶ μετὰ τὸ γάμο του τὶς σχέσεις του μαζύ μου. Βλεπόμαστε σχεδὸν καθημέρα. Ἡ γυναῖκα του ὅμως ἦταν πολὺ ζηλιάρα, ὅπως μὲ βεβαίωνε. Ὡστόσο δὲ ξέρω πῶς τὰ κατάφερε καὶ τὴν ἔπεισε νὰ τὸν ἀφίση νὰ φύγη μόνος του γιὰ τὴν Κορσική. Τότε ἐκεῖνος ἦρθε ἀμέσως στὸ σπίτι μου, μὲ πῆρε καὶ φύγαμε μαζύ. Δυστυχῶς ὅμως αὐτὴ ἦταν κι' ἡ τελευταία χαρὰ στὴ ζωὴ καὶ τῶν δυό μας...

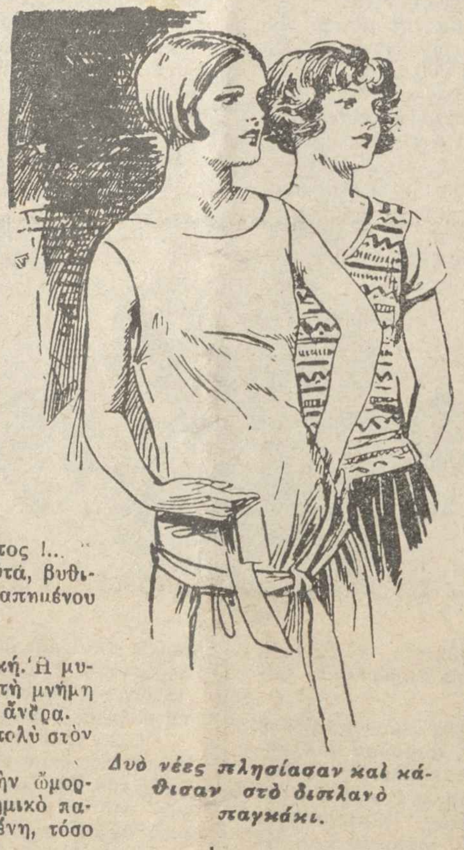

Δυὸ νέες πλησίασαν καὶ κάθισαν στὸ διπλανὸ παγκάκι.

— Σᾶς ἄφισε ὕστερα ; ρώτησε πάλι ἡ ξανθή.

— Ὄχι, ἀγαπητή μου, πέθανε. Ζὰκ τὸν λέγανε τὸν καϋμένο τὸ φίλο μου... Ζὰκ Ἀρντιὲζ... Ἄ ! πῶς τὸν ἀγαποῦσα καὶ πόσο μ' ἀγαποῦσε...

Ὕστερ' ἡ δυὸ ἄγνωστες γυναῖκες ἐσώπασαν...

***

Ἡ κ. Ἀρντιέζ, ἡ ὁποία ἄκουσε καὶ τὴν τελευταία λέξι τῆς συνομιλίας τους, προσπάθησε τώρα νὰ σηκωθῆ ἀπ' τὴ θέσι της. Μιὰ δύναμις ὅμως μυστικὴ κι' ἀκατανίκητη τὴν κρατοῦσε καρφωμένη στὸ παγκάκι... Ἦτανε πειὰ συντριμμένη, ἐκμηδενισμένη... Ἡ καρδιά της σπάραζε. Τὰ μάτια της εἶχαν θολώσει, ἡ σκέψι της ἔσβυνε σιγὰ-σιγά...

Ἔννοιωθε μιὰ ἀνείπωτη ὀδύνη ν' ἁπλώνεται μέσα της καὶ νὰ τὴν πλημμυρίζη...

Ἡ καταραμένη φωνὴ τῆς ἄγνωστης μελαχροινῆς γυναίκας βούϊζε ἀκόμα στ' αὐτιά της. Μιὰ στριγγιὰ φωνὴ ποὺ λὲς πὼς τῆς μιλοῦσε ἀπὸ τὰ ἔγκατα τῆς γῆς.

Ὕστερ' ἀπὸ λίγο ἔχασε ὁλότελα τὶς αἰσθήσεις της καὶ λιποθύμησε...

Οἱ φύλακες τοῦ πάρκου μετὰ μιὰ ὥρα τὴ βρήκανε νεκρὴ στὸ ἐρημικόπαγκάκι της...

ΤΑ ΔΡΑΜΑΤΑ ΤΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΗΜΕΡΑ ΤΟΥ ΛΟΥΔΟΒΙΚΟΥ ΙΣΤ΄

Διασκευὴ ἀπὸ τὴν «Ἱστορία τῆς Γαλλικῆς Ἐπαναστάσεως» τοῦ ΜΙΣΕΛΕ

Ἡ Γαλλικὴ Ἐπανάσταση, καὶ μετὰ τὴ θριαμβευτική της ἐπικράτηση στὰ 1793, ἐκινδύνευσε πρὸς στιγμὴν ν' ἀποτύχη. Ὁ κίνδυνος ποὺ τὴν ἀπείλησε ἦτανε πολὺ μεγάλος. Καὶ ὁ κίνδυνος αὐτὸς δὲν προήρχετο οὔτε ἀπὸ τοὺς Γερουδίνους οὔτε καὶ ἀπὸ τοὺς 400 ἢ 500 φανατικοὺς βασιλόφρονας, οἱ ὁποῖοι ἔλεγαν ὅτι θὰ τεθοῦν ἐπὶ κεφαλῆς ἑνὸς ὠργανωμένου στρατοῦ, γιὰ νὰ σώσουν τὴ βασιλικὴ οἰκογένεια ἀπὸ τὰ νύχια τῶν ἐπαναστατῶν. Ὁ μεγάλος αὐτὸς κίνδυνος ἦτανε ἡ λύπη ποὺ αἰσθάνθηκε ὁ ἴδιος ὁ λαὸς γιὰ τὴν κακοτυχία καὶ τὰ βάσανα τῶν πρώην βασιλέων του, ποὺ εἴχανε κλειστεῖ στὶς φυλακὲς σᾶν κοινοὶ κακοῦργοι.

Καὶ τὸ λαό, στὴν προκειμένη περίπτωση, τὸν ἀποτελούσανε ἡ ἄοπλες γυναῖκες—ἡ ὁποῖες ἐλυποῦντο τὴν Μαρία Ἀντουανέττα ποὔβλεπε τὰ παιδιά της ἄρρωστα καὶ ἑτοιμοθάνατα σχεδὸν μὲς στὴ φυλακὴ — καὶ ἰδίως ἡ ἐθνοφρουρά. Μέχρι τῆς ἐποχῆς ἐκείνης, ὁ λαὸς δὲν ἤξερε καθόλου τὸ βασιλέα του. Ἄκουγε τὶς τρομερὲς διαδόσεις ποὺ κυκλοφοροῦσαν ἀπὸ τοὺς ἐνδιαφερομένους γιὰ τὰ ὄργια καὶ τὶς σπατάλες τῆς βασιλικῆς αὐλῆς, καὶ ἀπὸ τὶς φῆμες αὐτὲς εἶχε σχηματίσει τὴν ἐντύπωση ὅτι ὁ Λουδοβῖκος ἦτανε ἕνας σάτυρος, ἕνας διεφθαρμένος, ἕνας πραγματικὸς Σαρδανάπαλος. Μέσα στὴ φυλακὴ ὅμως, οἱ φρουροί, οἱ ὁποῖοι περνούσανε ὅλη τὴν ἡμέρα κοντά του, εἶδαν ὅτι αὐτὸ τὸ τέρας ἦταν ἕνας ἥσυχος, ἀγαθὸς καὶ καλὸς ἄνθρωπος, ἀνίκανος νὰ βλάψη καὶ νὰ κάνη τὸ κακό. Οἱ φρουροὶ εἴπανε τὴ γνώμη τους στοὺς φίλους των, κ' ἔτσι ἀπὸ στόμα σὲ στόμα μαθεύτηκε ὅτι ὁ βασιλῆᾶς δὲν ἦτανε οὔτε κακοῦργος, οὔτε αἱμοβόρος, ὅπως τὸν παρουσίαζαν στὰ μάτια τοῦ λαοῦ οἱ ἐπαναστάται...

Μὰ ἡ Τρομοκρατία δὲν ἄφηνε κανένα νὰ διαμαρτυρηθῆ, καὶ νὰ ἐκδηλώση τὴ συμπάθειά του γιὰ τὴ βασιλικὴ οἰκογένεια. Κ' ἔτσι τὸ βασιλικὸ ζεῦγος τῆς Γαλλίας ζοῦσε μέσα στὴ φυλακή, καταδικασμένο ἀπὸ τὸ λαό, ὁ ὁποῖος ὡστόσο συμπαθοῦσε τοὺς τέως βασιλεῖς !

***

Πρὸ τῆς ἐπαναστάσεως ἡ Μαρία Ἀντουανέττα περιφρονοῦσε τὸν ἄνδρα της, ἐπειδὴ τὸν ἔβρισκε δειλό, ἀναποφάσιστο, εὐμετάβολο. Ἀπὸ τὴν ἡμέρα ὅμως ποὺ τοὺς ἔκλεισαν στὸν πῦργο τοῦ Τάμπλ καὶ εἶδε ὅτι ὁ Λουδοβῖκος μποροῦσε, στὶς κρίσιμες περιστάσεις, νὰ δείξη μεγάλο θάρρος καὶ ψυχικὴ ἀντοχή, ὁ πάγος τῆς καρδιᾶς της γιὰ τὸν ἄνδρα διαλύθηκε. Καὶ ἄρχισε νὰ τὸν ἀγαπάη μὲ παράφορο ἔρωτα ! Ὅσον καιρὸ τοὺς εἴχανε μαζύ, τὸν κύτταζε διαρκῶς μὲς στὰ μάτια, γιὰ νὰ προλάβη καὶ τὴν παραμικρὴ ἐπιθυμία του, γιὰ νὰ μὴν τοῦ λείψη τίποτα... Μὰ ὅταν τοὺς ἐχώρισαν, ἡ ἀγάπη της γιὰ τὸν Λουδοβῖκο μετεβλήθη σὲ μανία, σὲ παροξυσμό. Ἔλεγε πὼς ἤθελε νὰ πεθάνη, ἀφοῦ δὲν μποροῦσε πειὰ νὰ βλέπη τὸν ἄνδρα της, πὼς δὲν θὰ ἔβαζε πειὰ τίποτε στὸ στόμα της ὡς ὅτου ἀναγκάση τοὺς φύλακας νὰ τοὺς ξαναβάλουν ὅλους μαζὺ σ' ἕνα δωμάτιο... Ἔπρεπε νὰ πάθουν τὴ μεγάλη αὐτὴ συμφορά, νὰ χάσουν δηλαδὴ τὸ θρόνο τους καὶ νὰ κλειστοῦν στὴ φυλακή, γιὰ νὰ γνωριστοῦν ἐπὶ τέλους, ὁ Λουδοβῖκος καὶ ἡ Μαρία Ἀντουανέττα. Ἤτανε τόσα χρόνια παντρεμμένοι, χωρὶς νὰ προσέξη ὁ ἕνας τὸν ἄλλον, ἀπορροφημένοι ἀπὸ τὴ θορυβώδη καὶ εὔθυμη ζωὴ τῶν ἀνακτόρων...

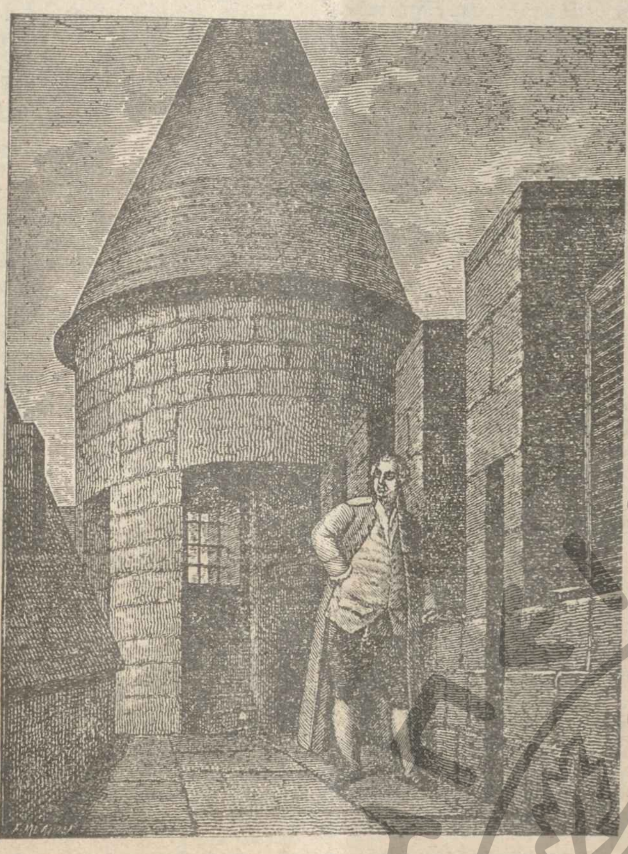

Ὁ Λουδοβῖκος 16ος φυλακισμένος στὸν πῦργο τοῦ Τάμπλ

***

...Τὸ βράδυ τῆς 20ης Ἰανουαρίου 1793, ὁ Λουδοβῖκος ἄκουσε μέσα στὸ γραφεῖο του, στὸν πῦργο τοῦ ναοῦ, τὴν καταδικαστικὴ ἀπόφασή του, χωρὶς νὰ δείξη τὴν παραμικρὴ ταραχή. Κοιμήθηκε ἥσυχος, καὶ ξύπνησε τὴν ἄλλη μέρα — τὴν τελευταία του μέρα — πρωΐ-πρωΐ, στὶς πέντε.

Εἶχε ὑποσχεθεῖ στὴ βασίλισσα ὅτι θὰ ἐφρόντιζε νὰ τὴν δῆ τὸ πρωΐ, πρὶν τὸν ὁδηγήσουν στὴν γκυλοτίνα. Μὰ ὁ παπᾶς ποὺ τὸν εἶχε μεταλάβει, τοῦ ἔδωσε νὰ καταλάβη ὅτι ἡ τελευταία αὐτὴ συνάντηση θὰ ἦτανε πολὺ ὀδυνηρὰ γιὰ ὅλη τὴν οἰκογένεια, καὶ τὸν ἔπεισε νὰ ἀποφύγη τὶς συγκινητικὲς σκηνὲς τοῦ ἀποχωρισμοῦ. Πράγματι· ἡ ὥρα ὀχτὼ τὸ πρωΐ—τῆς 21 Ἰανουαρίου 1793—ὁ Λουδοβῖκος, ἀφοῦ ἔλαβε τὴν εὐλογία τοῦ ἱερέως, βγῆκε ἀπὸ τὸ δωμάτιο ποὺ τοῦ χρησίμευε γιὰ γραφεῖο καὶ προχώρησε, μὲ σταθερὸ βῆμα, στὴν κρεββατοκάμαρά του, ὅπου τὸν περίμενε μιὰ μικρὴ συνοδεία. Ὅλοι κρατούσανε τὸ καπέλλο στὸ χέρι. Ὁ Λουδοβῖκος ζήτησε τότε νὰ τοῦ δώσουν καὶ τὸ δικό του καπέλλο. Ὕστερα ἔβγαλε ἀπὸ τὸ χέρι του τὴν ἀρραβῶνα του καὶ τὴν ἔδωσε στὸν Κλερύ, λέγοντάς του :

— Αὐτὸ νὰ τὸ δώσης στὴ γυναίκα μου καὶ νὰ τῆς πῆς ὅτι μὲ μεγάλη λύπη τὴν ἀποχωρίζομαι.

Ἔδωσε ἐπίσης στὸν Κλερύ, γιὰ τὸν γυιό του, μιὰ σφραγίδα μὲ τὸ σκοῦδο τῆς Γαλλίας χαραγμένο ἀπάνω. Μὲ τὴ σφραγίδα αὐτὴ μετεβίβαζε στὸ γυιὸ καὶ διάδοχό του τὸ σῆμα τῆς βασιλείας.

Μὰ ὅταν θέλησε νὰ ἀφήση τὴ διαθήκη του σ' ἕνα μέλος τῆς Κομμούνας, σὲ κάποιο Ἰάκωβο Ρού, φανατικὸ δημοκράτη, ἐκεῖνος τοῦ γύρισε ἀπότομα τὴ ράχη, λέγοντας :

— Ἐγὼ εἶμαι ἐδῶ γιὰ νὰ σοῦ πάρω τὸ κεφάλι καὶ ὄχι τὴ διαθήκη σου !

Προσέφεραν τότε στὸ Λουδοβῖκο τὴ ρεντιγκότα του, μὰ δὲν θέλησε νὰ τὴν φορέση. Κ' ἔτσι ὅπως ἦτανε— μ' ἕνα σκοῦρο κοντὸ σακκάκι, μὲ μαύρη κυλόττα, ἄσπρες κάλτσες καὶ ἄσπρο γιλέκο— ἀνέβηκε στὸ ἁμάξι, ἕνα πράσινο ἁμάξι, μαζὺ μὲ τὸν ἱερέα ποὺ τὸν εἶχε ἐξομολογήσει καὶ μὲ δυὸ ἄνδρες τῆς φρουρᾶς. Στὰ χέρια του κρατοῦσε ἕνα ψαλτήριο, τὸ ὁποῖο διάβαζε συνεχῶς. Καὶ τὸ ἁμάξι ξεκίνησε.

Οἱ δρόμοι τῶν Παρισίων ἦτανε σχεδὸν ἔρημοι ἐκείνη τὴν ὥρα. Τὰ μαγαζιὰ ἦτανε μισάνοιχτα. Κανεὶς δὲν φαινότανε στὶς πόρτες καὶ στὰ παράθυρα τῶν σπιτιῶν.

Ὅταν τὸ ἁμάξι ἔφτασε στὴν πλατεία τῶν θανατικῶν ἐκτελέσεων, ἦταν ἡ ὥρα δέκα καὶ δέκα λεπτά. Σὲ μιὰν ἄκρη στεκόντανε οἱ ἐπίτροποι τῆς Κομμούνας, γιὰ νὰ συντάξουν τὸ πρωτόκολλο τῆς ἐκτελέσεως. Γύρω ἀπὸ τὴν γκυλοτίνα εἴχανε ἕνα μεγάλο χῶρο κενό. Στὸν χῶρο αὐτὸν εἶχαν τοποθετήσει κανόνια μὲ τὶς μποῦκες ἐστραμμένες πρὸς ὅλες τὶς διευθύνσεις. Πέρα ἀπὸ τὰ κανόνια, ἦταν ἕνας ὁλόκληρος στρατός. Κατὰ συνέπειαν, οἱ θεαταὶ βρισκόντανε πολὺ μακρυὰ ἀπὸ τὴ λαιμητόμο. Μόλις μπορούσανε νὰ τὴ δοῦν.

Ὁ βασιλεὺς κατέβηκε ἀπ' τὸ ἁμάξι καὶ γδύθηκε μόνος του, βγάζοντας καὶ τὴ γραβάτα του. Ὁ δήμιος ἔκανε νὰ τοῦ δέση τὰ χέρια ἀπὸ πίσω. Ἐκεῖνος ὅμως ἀρνήθηκε.. Κύτταζε διαρκῶς τὸν ἱερέα, σὰν νὰ ζητοῦσε ἀπὸ αὐτὸν μιὰ συμβουλή. Ἐκεῖνος τὸν κύτταζε ἄφωνος ἀπὸ τὸν τρόμο καὶ τὸν πόνο. Τέλος, συνεκέντρωσε ὅλες τὶς δυνάμεις του καὶ ἐψέλλισε :

— Καὶ ἡ νέα αὐτὴ προσβολὴ ποὺ σᾶς κάνουν, Μεγαλειότατε, εἶνε μιὰ ἀπόδειξη τῆς ὁμοιότητος ποὺ ὑπάρχει μεταξὺ ὑμῶν καὶ τοῦ Χριστοῦ !

Τὰ λόγια αὐτὰ ἔδωσαν θάρρος στὸ Λουδοβῖκο. Σήκωσε τὰ μάτια του στὸν οὐρανό, καὶ ἀπὸ κείνη τὴ στιγμὴ δὲν ἔφερε πειὰ στοὺς ἐκτελεστὰς τὴν παραμικρὴ ἀντίρρηση :

— Κάνετε ὅ,τι θέλετε, εἶπε. Θὰ πιῶ τὸ ποτήριον μέχρι τέλους !..

Τὰ σκαλιὰ τῆς λαιμητόμου ἦτανε δυσκολανόβατα. Ὁ βασιλεὺς στηρίχθηκε στὸν ἱερέα. Ὅταν ἀνέβηκε καὶ τὸ τελευταῖο σκαλοπάτι, ξέφυγε ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ ἱερέως κ' ἔτρεξε στὴν ἄλλην ἄκρη τῆς μικρῆς ἐξέδρας, ὅπου εἴχανε στήσει τὴ λαιμητόμο. Ἦτανε κατακόκκινος. Ἔρριξε μιὰ ματιὰ στὴν πλατεία, περιμένοντας νὰ πάψουν λίγο τὰ τύμπανα, τὰ ὁποῖα χτυπούσανε διαρκῶς. Κάτι φωνὲς ἀκούσθηκαν μὲς ἀπὸ τὸ μακρυνὸ πλῆθος, ἀποτεινόμενες στοὺς δημίους :

— Κάνετε τὸ καθῆκον σας !...

Ἐκεῖνοι ἅρπαξαν τότε τὸ βασιλέα καὶ τὸν ἔβαλαν νὰ γονατίση κάτω ἀπὸ τὸ κοφτερὸ λεπίδι τῆς λαιμητόμου. Μιὰ τρομακτικὴ κραυγὴ βγῆκε ἀπὸ τὰ στήθη τοῦ Λουδοβίκου. Μὰ τὴν ἴδια στιγμὴ τὸ λεπίδι ἔπεσε μὲ κρότο...

***

Τὸ πτῶμα του μετεφέρθη ἀμέσως στὸ κοιμητήριο τῆς Μαγδαληνῆς καὶ ἐρρίφθη μέσα σὲ ἀσβέστη. Στὸ μεταξύ, πολλοὶ στρατιῶται καὶ ἄνθρωποι τοῦ λαοῦ, πήδησαν πάνω ἀπὸ τὰ κανόνια, πλησίασαν στὴν ἐξέδρα καὶ ἄρχισαν νὰ βουτᾶνε ἄλλος τὸ σπαθί του, ἄλλος τὸ μαντῆλι του κι' ἄλλος ἕνα κομμάτι χαρτὶ μέσα στὸ αἷμα ποὺ ἔτρεξε ἀπὸ τὸν κομμένο λαιμὸ τοῦ βασιλέως τῆς Γαλλίας. Μερικοὶ Ἄγγλοι, ἔδωσαν μεγάλα ποσὰ στοὺς δημίους γιὰ ν' ἀγορά-

ΑΝΑΤΡΙΧΙΑΣΤΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ο ΚΗΠΟΣ ΤΗΣ ΑΓΚΕΒ

ΤΟΥ ΠΩΛ ΝΑΓΚΟΥΡ

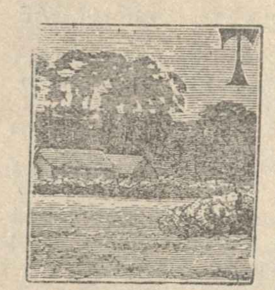

ΤΙΣ μεγάλες θλίψεις μόνον ἡ μόνωσι, τὶς γιατρεύει. Καλότυχοι ἐκεῖνοι ποὺ μποροῦν νὰ ζοῦν μόνοι τους !... Εὐλογημένη ἡ τύχη ποὺ μοὔδωσε καὶ μένα τὸ ἀγαθὸ αὐτὸ ὅταν ἡ Λόρα Σιζυρέν, ποὺ τόσο τὴν εἶχα ἀγαπήσει, μ' ἄφησε σκληρὰ κι' ἄπονα καὶ χάθηκε ἀπὸ τὸν κόσμο, χωρὶς νὰ ξέρω ποῦ πῆγε...

Ἔφυγα ὀχτὼ μέρες μετὰ τὴ σκληρὴ ἐγκατάλειψι καὶ ἡ ἀπουσία μου βάσταξε τρία χρόνια. Μὲ τὴν καρδιὰ γιατρεμένη γύρισα στὴ Γαλλία. Εἶχα ἀλλάξει τόσο ποὺ κι' ἡ ἴδια ἡ καμαριέρα μου τὰ σάστισε μόλις μὲ εἶδε. Ὡστόσο μοῦ ἔμενε ἀκόμη μιὰ ἀμυδρὴ ἀνάμνηση τῶν περασμένων, ποὺ μ' ἔκανε ν' ἀποστρέφουμαι τὸ Παρίσι.

Ὁ πληρεξούσιός μου, μοῦ εἶχε ἀγοράσει ἕναν παληὸ πῦργο στὴν κοιλάδα τοῦ Ράνς. Γιατὶ αὐτὸ τὸ χτῆμα, ποὺ οὔτε κἂν τὸ εἶχα ἰδῆ ποτέ, μοῦ τραβοῦσε τόσο τὴν ψυχή ; Ἦταν ἕνα θλιβερὸ ἐνδιαίτημα καὶ μάλιστα κατὰ τὴν ἐποχὴ τοῦ φθινοπώρου ποὺ ἤθελα νὰ πάω ἐκεῖ ἡ μελαγχολία αὐτοῦ τοῦ περιβάλλοντος δὲν εἶχε ὅρια. Ὁ συμβολαιογράφος ποὺ εἶχε τοὺς τίτλους μου καὶ τὰ κλειδιὰ βρίσκονταν στὸ Σαὶν-Μαλό. Πῆγα καὶ τὸν βρῆκα. Πολὺ παραξενεύτηκε ὅταν τοῦ ἀνακοίνωσα τὴν ἐπιθυμία μου.

— Θέλετε νὰ πᾶτε στὴν Ἀγκέβ ; μοὖπε. Δὲν τὸ σκεφτήκατε σοβαρά, κύριε. Ποῦ νὰ μείνετε ; Ὁ πῦργος εἶνε μισογκρεμισμένος... Τὸν φύλακα τὸν ἀπέλυσα μετὰ τὴν ἀναχώρησι τῆς κυρίας γιὰ τὸ Παρίσι.

Μιὰ ἀνατριχίλα πέρασε τὸ κορμί μου.

— Τῆς κυρίας...γιὰ τὸ...Παρίσι...μουρμούρισα. Ποιὰ κυρία ἐννοεῖτε, κύριε ;

Ὁ συμβολαιογράφος χαμογέλασε κ' ἔκλεισε τὸ μάτι πονηρά, μὰ βλέποντας ὅτι δὲν καταλάβαινα τί μοὔλεγε, ἐξηγήθηκε σὲ σοβαρότερο ὕφος :

— Πρὸ τριῶν χρόνων—δὲ θυμοῦμαι ἀκριβῶς—μιὰ Παρισινὴ κυρία ἦρθε ἐκ μέρους σας καὶ μᾶς ζήτησε τὸ κλειδὶ τοῦ πύργου. Νομίσαμε ὅτι ἦταν ἐξουσιοδοτημένη ἀπὸ σᾶς... Τὴν ἐστείλαμε λοιπὸν στὸν πῦργο, στὴν Ἀγκέβ, χωρὶς νὰ σᾶς εἰδοποιήσουμε, γιατὶ καθὼς μοῦ εἶπε, θὰ πηγαίνατε κ' ἐσεῖς ἐκεῖ μετὰ μιὰ ἢ δυὸ μέρες.

Μ' ἔπιασε κρῦος ἱδρώτας. Αὐτὰ ποὺ μοὔλεγε ὁ συμβολαιογράφος, ἦσαν ὅλα ἀληθινά. Ἡ Λόρα πρὸ τριῶν ἐτῶν εἶχε τὴ φαντασιοπληξία νὰ πάη νὰ περάση μερικὲς βδομάδες σ' αὐτὴν τὴν ἀπόμερη γωνιὰ τῆς Βρετάνης. Τώρα θυμόμουνα καλά. Ἦταν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ ποὺ εἶχε ἐξαφανιστεῖ, ποὖχα νομίσει πὼς μ' ἐγκατέλειψε, ποὺ τὴν ἔχασα ξαφνικά...

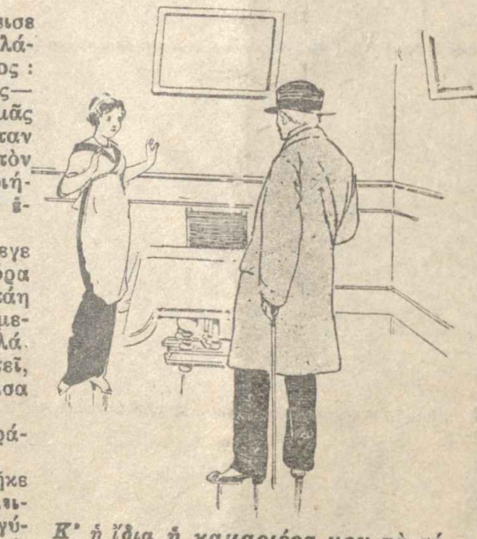

Κ' ἡ ἴδια ἡ καμαριέρα μου τὰ σάστισε μόλις μὲ εἶδε...

— Ὢ Θεέ μου ! φώναξα. Γιατὶ δὲ μοῦ γράψατε, κύριε ;

— Τὸ θεώρησα περιττό. Ἡ κυρία αὐτὴ βρῆκε πολὺ μελαγχολικὸ τὸν πῦργο καὶ μοὔστειλε τὰ κλειδιὰ πάλι μὲ τὸ φύλακα. Νόμισα τότε ὅτι θὰ γύρισε στὸ Παρίσι καὶ ἀφοῦ δὲν εἶδα νἄρθε ὑπέθεσα ὅτι ἡ κυρία θὰ σᾶς ἔκαμε γνωστὴ τὴν κατάσταση τοῦ πύργου κι' ἀποφασίσατε νὰ μὴν κάμετε τὸ ταξεῖδι.

— Ὢ ! ἂν ξέρατε τί ἀπαίσια σειρὰ δυστυχημάτων μοὔφερε ἡ ἀμέλειά σας... τοῦ εἶπα μὲ πίκρα. Μὰ ἂς μὴ χάνουμε τὸν καιρό μας. Ἀπόψε ἐννοῶ νὰ κοιμηθῶ στὴν Ἀγκέβ. Μπορεῖτε νὰ μοῦ εἰπῆτε ποῦ μένει ὁ παληὸς φύλακας τοῦ πύργου ;

— Ἀλλοίμονο, κύριε, μοῦ ἀπάντησε ὁ συμβολαιογράφος, πέθανε ὁ δυστυχισμένος πρὸ πολλοῦ. Εἶσθε λοιπὸν ἀποφασισμένος νά πᾶτε;

— Καὶ βέβαια εἶμαι ἀποφασισμένος. Κάποια τρομερὴ ὑποψία μοῦ πέρασε ἀπ' τὸ μυαλό, ὕστερα ἀπ' ὅλα αὐτὰ ποὺ μοῦ εἴπατε.

Τὴν ἴδια μέρα πρὸς τὸ βράδυ ἕνα ψαροκάϊκο μ' ἔβγαλε σὲ μικρὴ ἀπόσταση ἀπὸ τὴν Ἀγκέβ. Μαζύ μου εἶχα ἕναν ὑπηρέτη, τὰ δυὸ σκυλλιά μου, ποὺ τὰ κουβαλοῦσα ἀπὸ τὴ Νέα Γῆ καὶ τρεῖς ρωμαλέους Βρετόνους, ποὺ κουβαλοῦσαν τὰ πράγματά μου. Φτάσαμε...

Ναί, τὸ τοπεῖο ἦταν ἀπελπιστικὰ μελαγχολικό, τόσο μελαγχολικό, τόσο ἀπαίσιο, ὥστε οἱ Βρετόνοι μόλις πληροφόρηθηκαν ἔφυγαν βιαστικά, κάνοντας τὸ σταυρό τους. Ἡ ἐπιθυμία μου γιὰ νὰ φτάσω τὸ γληγορότερο στὴν Ἀγκὲβ μοῦ εἶχε γεννηθεῖ ἀπὸ μιὰ παράλογη, μιὰ τρελλὴ σκέψη. Εἶχα τὴν ἐλπίδα νὰ βρῶ ἐκεῖ τὴ Λόρα. Φανταζόμουν ὅτι μόλις ἄνοιγα τὴ σκεβρωμένη πόρτα θὰ τὴν ἔβλεπα νὰ παρουσιάζεται μπρός μου εὐτυχισμένη, μὲ τὸ τριαντάφυλλο τοῦ χαμόγελου στὰ χείλη. Μὰ μόλις ἔφτασα στὸν πῦργο ἡ ἐλπίδα μου αὐτὴ διεψεύσθη. Ἔννοιωθα τὸν ἑαυτό μου συντριμμένο, ἐκμηδενισμένο. Τώρα καταλάβαινα πὼς ὁ χρόνος καὶ τὰ ταξείδια δὲν εἶχαν γιατρέψει τὸν πόνο τῆς καρδιᾶς μου. Ἐπὶ κάμποση ὥρα ἤμουν συμμαζεμένος σὲ μιὰ γωνία τοῦ μισογκρεμισμένου δωματίου τοῦ πύργου. Ξαφνικὰ πῆρα τὸ τουφέκι μου καὶ κατέβηκα στὸν κῆπο μαζὺ μὲ τοὺς σκύλλους μου. Ὁ κῆπος ἦταν ἀπέραντος, μὰ γεμᾶτος ἀπὸ ἀγριόχορτα. Προχώρησα. Ὅλα γύρω μου ἦσαν σιωπηλά. Εἶχα τὴν ἐντύπωσι πὼς βρισκόμουν σ' ἕνα νεκροταφεῖο ποὺ ἔχει ἐγκαταλειφθεῖ. Χωρὶς νὰ τὸ θέλω ἀνατρίχιασα. Ἑτοιμαζόμουν νὰ γυρίσω στὸ δωμάτιο ὅταν μιὰ μεθυστικὴ εὐωδία ἀπὸ τριαντάφυλλα μ' ἔκαμε νὰ σταματήσω.

Ξαφνικὰ τὰ σκυλλιά μου ἄρχισαν νὰ οὐρλιάζουν, μὲ τέτοιο ἀπαίσιο τρόπο, ποὺ πρώτη φορὰ τὰ ἄκουα.

— Ποιὸς εἶνε ; ρώτησα ἀπότομα.

— Ποιὸς εἶνε ; μοῦ ἀπάντησε ἡ ἠχώ...

Τότε χύμηξα μπρὸς σὰ λυσσασμένος, σέρνοντας τὰ σκυλλιά μου κι' ἔχοντας τὸ τουφέκι ἕτοιμο νὰ πυροβολήσω. Δέκα βήματα πιὸ πέρα εἶδα στὸ φῶς τοῦ φεγγαριοῦ μιὰ γυναῖκα ποὺ εἶχε γονατίσει ἐμπρὸς σὲ μιὰ τριανταφυλλιά. Ἡ λεπτή, δαντελλένια ὀμπρέλλα της, ἀνοιχτὴ ἀπάνου ἀπὸ τὶς πλάτες της μοὔκρυβε τὸ πρόσωπό της. Μὰ τὴν γνώρισα ἀμέσως. Ἦταν ἡ Λόρα μου !... Φοροῦσε τὸ ἴδιο φόρεμα ποὺ φοροῦσε στὴν τελευταία μας συνάντησι. Ἆ ! λοιπόν, τὸ ὄνειρό μου δὲν εἶχε διαψευσθεῖ. Ἦταν ἐκείνη καὶ ὅπως φαίνεται εἶχε συνεννοηθεῖ μὲ τὸ συμβολαιογράφο γιὰ νὰ μοῦ κάμη ἔκπληξη. Μποροῦσε βέβαια νὰ μὲ εἰδοποιήση νὰ μὴν περάσω μακρυά της τρία χρόνια ἀγωνίας, μὰ τώρα ποὺ τὴν ξανάβρισκα ξεχνοῦσα τὸν πόνο μου. Ἐκείνη ὅμως δὲν κινιόταν καθόλου ἀπὸ τὴ θέση της. Ἴσως τρόμαξε, συλλογίστηκα, ἀπὸ τὴν ἀπρόοπτη ἐμφάνισί μου

— Λόρα, φώναξα μ' ἄπειρη τρυφερότητα, εἶμαι ἐγώ. ἐγώ !

— Ἐγώ ! Ἐγώ ! ἀπάντησε ἡ ἠχώ.

Μ' ἕνα πήδημα βρέθηκα κοντά της κι' ἄνοιξα τὰ χέρια μου νὰ τὴν ἀγκαλιάσω. Μά, ὢ ! φρίκη ! φρίκη ! Κάτου ἀπὸ τὴν κουρελιασμένη ὀμπρέλλα ἕνας ἀπαίσιος σκελετὸς γονατισμένος, ἅπλωνε τὸ κοκκαλιάρικο χέρι του πρὸς τὴν τριανταφυλλιά. Ὅπως τὸν ἄγγισα κροτάλλισαν τὰ βραχιόλια ἀπάνου στὰ κόκκαλα, ἡ ὀμπρέλλα κινήθηκε, ἔπεσε κάτου καὶ εἶδα ἕνα τεράστιο μαχαῖρι νἆνε μπηγμένο ἀνάμεσα στὶς πλάτες τοῦ σκελετοῦ !...

Πῶς ἔφυγα ; Πῶς εἶχα τὴ δύναμη νὰ φύγω ; Δὲν ξέρω. Ξέρω μονάχα ὅτι ἕνας ἀπαίσιος ἐφιάλτης μὲ κυνηγοῦσε ὡς τὸ Παρίσι. Ὅταν ἡσύχασα κάπως κάθησα καὶ ἀνασύνθεσα τὸ φρικαλέο δρᾶμα ὅπως ἔγινε. Ἡ δυστυχισμένη Λόρα, ἡ φτωχή μου ἀγάπη, ξέροντας ὅτι θὰ πήγαινα στὴν Ἀγκέβ, ἔφυγε νὰ φτάση ἐκεῖ πρώτη καὶ νὰ μὲ περιμένη, χωρὶς νὰ μὲ εἰδοποιήση. Ὁ ὁδηγὸς ποὺ πῆρε μαζύ της τὴ σκότωσε γιὰ νὰ τὴ ληστέψη τὴ στιγμή, ποὺ ἡ δυστυχισμένη κοπέλλα εἶχε γονατίσει μπρὸς στὴν τριανταφυλλιὰ καὶ ἅπλωνε τὸ χέρι της νὰ κόψη ἕνα τριαντάφυλλο. Ἔτσι ἐξηγοῦντο ὅλα. Ὁ σκελετός, τὰ σάπια φορέματα ἡ κουρελιασμένη ὀμπρέλλα, τὸ μαχαῖρι..

Δὲν ξαναπάτησα ποτὲ πειὰ στὸν καταραμένο αὐτὸ τόπο. Μονάχα σὰν πεθάνω θ' ἀφήσω ἐντολὴ νὰ μὲ μεταφέρουν ἐκεῖ γιὰ νὰ κοιμηθῶ τὸν ὕστερο ὕπνο μου. Ὡς τότε ὁ ἀπαίσιος σκελετὸς θὰ σκύβη μπρὸς στὴν ἀνθισμένη τριανταφυλλιὰ καὶ ἡ θαλασσινὴ αὔρα, περνῶντας ἀνάμεσα ἀπὸ τὰ δέντρα, θὰ κάνη τὰ βραχιόλια νὰ κροταλλίζουν στὰ κόκκαλα τῶν χεριῶν τῆς Λόρας Σιζυρέν.

ΠΩΛ ΝΑΓΚΟΥΡ

ΙΣΤΟΡΙΟΥΛΕΣ

Η ΦΙΛΗ ΤΟΥ ΡΙΣΕΛΙΕ

Ἡ κυρία ντὲ Ταλμόν, βλέποντας ὅτι ὁ φίλος της ὁ στρατάρχης Ρισελιὲ ἔπαψε νὰ ἐνδιαφέρεται γι' αὐτὴν καὶ ὅτι ἄρχισε νὰ ἐρωτοτροπῆ μὲ τὴν κυρία ντὲ Μπριόν, μιὰ γυναῖκα φημισμένη τόσο γιὰ τὴν ὠμορφιά της ὅσο καὶ γιὰ τὴν κουταμάρα της, τοῦ εἶπε μιὰ μέρα πειραγμένη.

— Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ πῆ, στρατάρχα μου, ὅτι εἶσθε τυφλός, ἀφοῦ διαλέξατε ὡς φίλη τὴν ὡραία κυρία ντὲ Μπριόν. Ὅλοι ὅμως λένε ὅτι θὰ κουφαθήκατε τελευταίως, ἀφοῦ μπορεῖτε καὶ ἀκοῦτε ὧρες ὁλόκληρες τὶς ἀνοησίες ποὺ σᾶς λέει αὐτή !...

σουν ἕνα κομμάτι ἀπὸ τὰ ροῦχα τοῦ μάρτυρος...

Τὴ στιγμὴ ποὺ περνούσανε τὸ βασιλέα μὲς ἀπὸ τὰ πλήθη γιὰ νὰ τὸν ὁδηγήσουν στὴ λαιμητόμο, ἐλάχιστες φωνὲς διαμαρτυρίας ἀκούστηκαν. Ὅλοι ἤτανε παγωμένοι ἀπὸ τὸν τρόμο. Ὅταν ὅμως ἔγινε ἡ ἐκτέλεση, πολλοὶ κατελήφθησαν ἀπὸ παροξυσμὸ λύπης καὶ ἀπογνώσεως γιὰ τὸ φρικτὸ γεγονὸς ποὺ εἶχε συντελεστεῖ. Μιὰ γυναίκα ἔπεσε στὸ Σηκουάνα ἀπὸ τὴν ἀπελπισία της, ἕνας περρουκιέρης ἔκοψε τὸ λαιμό του μὲ τὸ ξυράφι, ἕνας βιβλιοπώλης τρελλάθηκε, ἕνας παλαιὸς ἀξιωματικὸς ἔμεινε νεκρὸς στὸν τόπο ἀπὸ τὴ δυνατὴ συγκίνηση...

Ὁ Παρισινὸς λαὸς ἤτανε ἐξωργισμένος μέχρι τῆς στιγμῆς ἐκείνης ἐναντίον τοῦ βασιλέως του. Μὰ ὅταν τὸν εἶδε ν' ἀποκεφαλίζεται μπροστὰ στὰ μάτια του, λησμόνησε ἀμέσως τὰ παληὰ μίση κι' αἰσθάνθηκε ἄπειρη συμπόνεση γιὰ τὸ δυστυχισμένο αὐτὸ βασιλέα, ποὺ καθαγιάστηκε μὲ τὸ ἴδιο του τὸ αἷμα.

ΤΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ ΤΟΥ ΤΡΟΜΟΥ

ΤΟ ΦΑΝΤΑΣΜΑ

ΤΟΥ ΤΖΕΪΜΣ ΣΜΙΘ

(Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου)

ΙΔΡΩΤΑΣ κρύος μὲ περιέλουσε !... Ἰλιγγιοῦσα !...

Ὡστόσο ὁ καθηγητὴς σηκώθηκε στὶς ἄκρες τῶν ποδιῶν του καὶ ρώτησε σιγανά :

— Ἄκουσες καλά ;.. Γιὰ πρόσεξε καλύτερα.

Μὰ ὁ Τζὶμ ἦταν βέβαιος γιὰ ὅ,τι ἔλεγε.

— Ναί, ναί, ἀποκρίθηκε, ἄκουσα πολὺ καλά. Κάποιος κλαίει μέσα στὸ σπίτι. Ἕνα κλάμα λεπτό, παραπονιάρικο, σὰν γυναικεῖο !...

— Παντοδύναμε Θεέ !... μουρμούρισε ὁ Οὐΐλλιαμ, εἶνε δυνατόν;

— Τί ὑποπτεύεσαι, Οὐΐλλιαμ ; τὸν ρώτησα. Εἶν' Ἐκεῖνος ;

— Ὄχι δὲν εἶνε δυνατὸν αὐτό.

— Τότε ;

— Δὲν ἐννοεῖς λοιπόν, δὲν ὑποψιάζεσαι ;

— Θεέ μου, ὄχι.

— Ἂν ἔχη σύρει ἐδῶ μέσα κανένα θῦμα του ;

— Ἀδύνατον ;

— Γιατί ἀδύνατον ;

— Γιατὶ δὲν εἶχε καιρὸ νὰ τὸ κάμη. Τὸν ἀφήκατε ἐδῶ κοντὰ τὰ ξημερώματα.

— Καλέ μου Τζώρτζ, δὲν ξέρεις τί θὰ πῆ ζωνεκρος καὶ μάλιστα διψασμένος γιὰ αἷμα...

— Μὲ κάνεις ν' ἀνατριχιάζω, Οὐΐλλιαμ.

— Δὲν εἶνε καιρὸς γιὰ λιποψυχίες. Ἐδῶ χρειάζεται ὅλο μας τὸ θάρρος. Ὁ,τιδήποτε κι' ἂν συμβαίνη θὰ μποῦμε στὸ σπίτι καὶ τώρα ἀμέσως μάλιστα. Τζίμ...

— Ἀφεντικό...

— Πήδησε στὸ δωμάτιο καὶ κατέβα νὰ μᾶς ἀνοίξης τὴν πόρτα.

Ὁ Τζὶμ ἔκαμε μιὰ χειρονομία ἀρνήσεως κι' ἀμέσως ἀποκρίθηκε :

— Αὐτὸ ὄχι. ποτέ...

— Γιατί ; ρώτησε ὁ καθηγητής.

— Φοβᾶμαι, κύριε.

— Φοβᾶσαι ; Τί λές, ἀνόητε !..

Κι ὁ Τζὶμ δὲν ἔλεγε ὑπερβολές. Ἔτρεμε σύγκορμος πάνω στὸν κλάδο τοῦ δέντρου.

— Καὶ τώρα τί γίνεται ; ρώτησα τὸν καθηγητή.

— Ἀκολούθησέ με, μοῦ εἶπε ὁ Οὐΐλλιαμ. Κι' ἀμέσως ἁρπάχτηκε στὸν κορμὸ τοῦ δέντρου κι' ἄρχισε ν' ἀνεβαίνη. Τὸν ἐμιμήθηκα καὶ σὲ λίγο φτάσαμε κοντὰ στὸν Τζίμ.

Ὁ καθηγητὴς ἀφουγκράστηκε ἀρκετὴ ὥρα, μα δὲν ἄκουσε τίποτα.

— Δὲν ἀκούω τίποτα τὸ ὕποπτο, εἶπε. Μήπως γελάστηκες, Τζίμ ;

— Ὄχι ἀφεντικό.

— Περίεργο...

Μείναμε ἔτσι γατζωμένοι στὸν κλάδο τοῦ δέντρου κάπου δέκα λεπτά, χωρὶς νὰ μιλᾶμε, μὲ τ' αὐτιὰ τεντωμένα. Δὲν ἀκουγότανε τίποτα...

— Θὰ γελάστηκες, εἶπε ὁ Οὐΐλλιαμ στὸν Τζίμ.

— Ὄχι, κύριε, ἄκουσα καλά.

— Ὡστόσο δὲν μποροῦμε νὰ καθόμαστε δῶ πάνω σὰν κουκουβάγιες. Ἐμπρός, πήδησε μέσα... Φοβᾶσαι ;

Ὁ Τζὶμ κούνησε τὸ κεφάλι του κι' ἀποκρίθηκε.

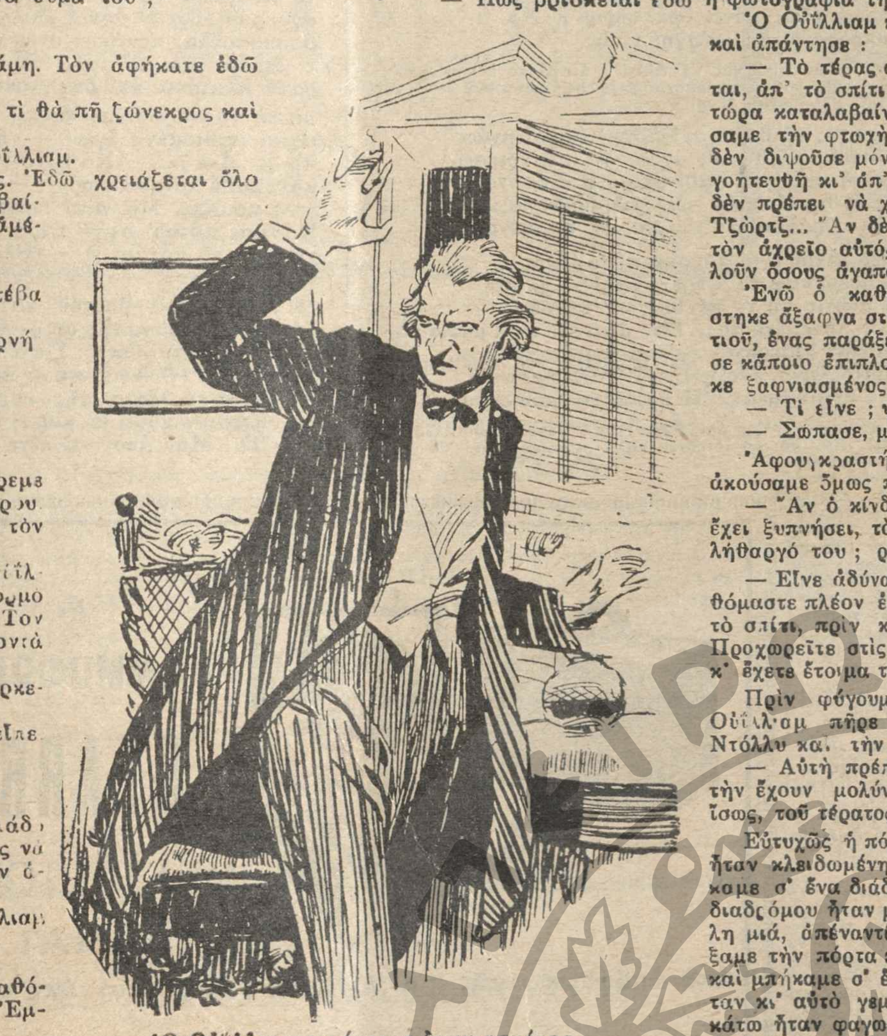

Ὁ Οὐΐλλιαμ τινάχτηκε ξαφνιασμένος καὶ κύτταξε πίσω.

— Δὲν φοβᾶμαι, κύριε καθηγητά, δὲν φοβήθηκα ποτέ. Μὰ ὑπάρχουν περιστάσεις ποὺ σαστίζει κανείς. Δὲν ξέρω γιατὶ νοιώθω νὰ παγώνη τὸ αἷμα μου αὐτὴ τὴ στιγμή..

— Θὰ μποῦμε μέσα μαζύ, τοῦ εἶπε ὁ καθηγητής. Προχώρει.

Ὁ Τζὶμ προχώρησε στὴν ἄκρη τοῦ κλάδου, ἔβγαλε τὸ διαρρηκτικό του ἐργαλεῖο, τὸ κράτησε στὰ δόντια του γιὰ νὰ τὄχη γιὰ ὅπλο, ἂν παραστῆ ἀνάγκη, κρεμάστηκε ἀπὸ τὰ χέρια, ἐταλάντευσε δυὸ-τρεῖς φορὲς τὸ σῶμα του καὶ πήδησε στὸ δωμάτιο.

— Ἐπὶ τέλους ! εἶπε ὁ καθηγητὴς καὶ προχώρησε στὴν ἄκρη τοῦ κλάδου.

Ὁ Τζὶμ ἄνοιξε στὸ μεταξὺ αὐτὸ τὰ παραπετάσματα τοῦ παραθύρου καὶ κύτταξε στὸ δωμάτιο.

— Τί βλέπεις ; τὸν ρώτησε ὁ καθηγητής.

— Τίποτα, ἀφεντικό.

— Ἀκούεται τίποτα ;

— Ὄχι.

— Ἐμπρός, Τζώρτζ, ἂς μὴ χάνουμε καιρό, μοῦ φώναξε τότε καὶ πήδησε στὸ δωμάτιο, μὲ τὸν ἴδιο τρόπο ποὖχε πηδήσει κι' ὁ Τζίμ.

Ὅταν ἔκαμα κ' ἐγὼ τὸ τρομακτικὸ αὐτὸ «σάλτο μορτάλε», σταθήκαμε στὸ δωμάτιο κρατῶντας τὴν ἀναπνοή μας καὶ περιμένοντας ν' ἀκούσουμε τί γίνεται Μὰ δὲν ἀκουγότανε ὁ παραμικρὸς θόρυβος μέσα στὸ παληὸ αὐτὸ σπίτι. Σιγὴ τάφου ἁπλώνονταν παντοῦ.

Τὸ δωμάτιο δὲν εἶχε παρὰ ἐλάχιστα ἔπιπλα. Πάνω σ' ὅλα ἅπλωνε τὸ σάβανό της ἡ σκόνη...

Ὁ Οὐΐλλιαμ προχώρησε σ' ἕνα τραπέζι, ἔσκυψε, κύτταξε κάτι κι' ἄφησε μιὰ κραυγὴ καταπλήξεως.

Ἐτρέξαμε κοντά του.

Ἦταν τόση ἡ κατάπληξίς του ὥστε δὲν μποροῦσε νὰ μιλήση. Ἅπλωσε μόνον τὸ χέρι του καὶ μᾶς ἔδειξε μιὰ φωτογραφία τοποθετημένη ἀνάμεσα σὲ διάφορα ἀντικείμενα.

— Ἡ μὶς Ντόλλυ ! φώναξα.

— Ναί... ἡ Ντόλλυ... ψιθύρισε κι' ὁ καθηγητής.

— Πῶς βρίσκεται ἐδῶ ἡ φωτογραφία της ;

Ὁ Οὐΐλλιαμ κούνησε τὸ κεφάλι του καὶ ἀπάντησε :

— Τὸ τέρας αὐτὸ τὴν ἔκλεψε, φαίνεται, ἀπ' τὸ σπίτι τῆς Ντόλλυ. Θεέ μου, τώρα καταλαβαίνω ἀπὸ τί κίνδυνο ἐσώσαμε τὴν φτωχὴ κόρη. Τὸ τέρας αὐτὸ δὲν διψοῦσε μόνον τὸ αἷμα της. Εἶχε γοητευθῆ κι' ἀπ' τὴν ὠμορφιά της Ἆ ! δὲν πρέπει νὰ χρονοτριβοῦμε καθόλου, Τζώρτζ... Ἂν δὲν ἐξοντώσουμε ἀμέσως τὸν ἀχρεῖο αὐτό, οἱ κίνδυνοι ποὺ ἀπειλοῦν ὅσους ἀγαποῦμε, εἶνε μεγάλοι...

Ἐνῶ ὁ καθηγητὴς μιλοῦσε, ἀκούστηκε ἄξαφνα στὴν ἄλλη ἄκρη τοῦ σπιτιοῦ, ἕνας παράξενος κρότος, σὰν νἄπεσε κάποιο ἔπιπλο. Ὁ Οὐΐλλιαμ τινάχτηκε ξαφνιασμένος.

— Τί εἶνε ; ψιθύρισα.

— Σώπασε, μὴ μιλᾶς ..

Ἀφουγκραστήκαμε ἀρκετὴ ὥρα. Δὲν ἀκούσαμε ὅμως πλέον τίποτε.

— Ἂν ὁ κίνδυνος ποὺ διατρέχει τὸν ἔχει ξυπνήσει, τὸν ἔχει σηκώσει ἀπ' τὸ λήθαργό του ; ρώτησα τὸν καθηγητή.

— Εἶνε ἀδύνατον. Ὡστόσο ἂς μὴ καθόμαστε πλέον ἐδῶ. Ἂς ἐρευνήσουμε ὅλο τὸ σπίτι, πρὶν κατεβοῦμε στὰ ὑπόγεια. Προχωρεῖτε στὶς ἄκρες τῶν ποδιῶν σας κ' ἔχετε ἕτοιμα τὰ ὅπλα σας.

Πρὶν φύγουμε ἀπὸ τὸ δωμάτιο, ὁ Οὐΐλλιαμ πῆρε τὴν φωτογραφία τῆς Ντόλλυ καὶ τὴν ἔχωσε στὴν τσέπη του.

— Αὐτὴ πρέπει νὰ καῆ, εἶπε. Θὰ τὴν ἔχουν μολύνει τὰ χέρια, τὰ χείλη ἴσως, τοῦ τέρατος αὐτοῦ..

Εὐτυχῶς ἡ πόρτα τοῦ δωματίου δὲν ἦταν κλειδωμένη Ἀνοίξαμε καὶ βρεθήκαμε σ' ἕνα διάδρομο. Στὴν ἄκρη τοῦ διαδρόμου ἦταν μιὰ ἄλλη πόρτα, κι' ἄλλη μιά, ἀπέναντί μας ἀκριβῶς. Ἀνοίξαμε τὴν πόρτα ποὺ ἦταν ἀντίκρυ μας καὶ μπήκαμε σ' ἕνα μικρὸ δωμάτιο. Ἦταν κι' αὐτὸ γεμάτο σκόνη. Ὁ τάπης κάτω ἦταν φαγωμένος σὲ διάφορα μέρη ἀπὸ ποντικοὺς ἴσως, στοὺς τοίχους ἅπλωναν τοὺς ἱστούς των ἡ ἀράχνες, ὁ σκόρος εἶχε ἐξαφανίσει τὰ πάντα.

Ὁ Οὐΐλλιαμ προχώρησε σ' ἕνα παμπόλαιο ἔπιπλο ποὖταν στηριγμένο στὸν τοῖχο κι' ἄνοιξε τὸ συρτάρι του. Μέσα στὸ συρτάρι ὑπῆρχε ἕνας φάκελλος κι' ἕνα ἀσημένιο κουτί, μὲ ὡραῖα σκαλίσματα. Ὁ καθηγητὴς ἄνοιξε τὸ κουτί. Μέσα σ' αὐτὸ βρισκόντουσαν ἀρκετὰ χαρτονομίσματα. Ὁ φάκελλος περιεῖχε, ὅπως φαινότανε, ἀρκετὰ χειρόγραφα. Ὁ Οὐΐλλιαμ τὸν ἄνοιξε, ξεδίπλωσε τὸ πρῶτο χειρόγραφο καὶ μὲ ρώτησε :

— Εἶνε τὸ γράψιμό του ;

Κύτταξα ἀμέσως τὸν γραφικὸ χαρακτῆρα.

— Ναί, ἀπάντησα, εἶνε τὸ γράψιμό του, τὸ ξέρω καλά. Ἤμουν ἀνυπόμονος νὰ μάθω τί εἴδους χειρόγραφα ἦσαν αὐτά, μὰ ὁ Οὐΐλλιαμ τἄχωσε ἀμέσως στὴν τσέπη του.

— Θὰ τὰ διαβάσουμε μὲ τὴν ἡσυχία μας, μοῦ εἶπε. Τὰ χειρόγραφα ἑνὸς βρυκόλακος εἶνε πάντοτε ἐνδιαφέροντα. Ποιὸς ξέρει τί μυστήρια θὰ μᾶς ἀποκαλύψουν !...

(Ἀκολουθεῖ)

ΠΡΟΣΕΧΩΣ ΣΤΟ "ΜΠΟΥΚΕΤΟ„
Η ΡΟΖΑ ΛΑΜΠΙΡΗ

Περιπαθέστατο Ἀθηναϊκὸ ἀνάγνωσμα, γεμᾶτο πόνο καὶ σπαραγμό !... Πρόκειται γιὰ τὴν ἱστορία γνωστῆς Ἀθηναίας ἀρχοντοπούλας, ἡ ὁποία ἐμαρτύρησε γιὰ τὴν ἀγάπη !...

ΚΑΡΤ-ΠΟΣΤΑΛ

Ἡ ὑπὸ τῶν ἀναγνωστῶν μας ἀποστελλομένη συνεργασία καὶ μὴ συνοδευομένη ὑπὸ δικαιώματος κρίσεως ἐκ δραχμῶν πέντε δὲν λαμβάνεται ὑπ' ὄψιν.

Σπ. Κανᾶν, HAISA. Ἡ συνεργασία σας ἐλήφθη. Α. Ξεπουλιᾶν, Πὸρτ - Σαΐδ. Ὁ κ. Φαλτάϊτς σᾶς εὐχαριστεῖ γιὰ τὴ λαογραφικὴ πληροφορία ποὺ τοῦ παρέχετε, ὅτι ἡ ἀγέλη τῶν ἀλόγων στὰ ὀρεινὰ χωριὰ τῆς Πίνδου λέγεται «ἀργκελές». Δ. Καχριμάνην, Πειραιᾶ. Οἱ στίχοι σας ὄχι ἐπιτυχεῖς. Ἰδοὺ τὸ β' τετράστιχό σας

Ἔχεις κορμοστασιὰ
κι' ἀνάστημα Ὑπάτης,
ποὺ ἡ φύσις μένει ἔκπληκτη
'μπρὸς στὸ δημιούργημά της.

Παρόμοια καὶ ἀνεπιτυχέστερα εἶνε καὶ τὰ ἄλλα. Διαβάστε ἕλληνας ποιητάς. Ν. Σ. Ζ, Ἐνταῦθα. Ἀπὸ τὰς μεταφράσεις σας δημοσιεύουμε ἐδῶ τὴν «Γιορτὴ τῶν Νεκρῶν» τοῦ Αὐγούστου Μπριζέ :

Χτυποῦν καμπάνες θλιβερά... Μὲ βῆμ' ἀργὸ κινάω
στὴ λαγκαδιὰ τοὺς πένθιμους ἀχοὺς νὰ μὴ γρικάω.
Ἀλλὰ παντοῦ ἡ καταχνιὰ σάβανα κρῦα ἁπλώνει
θρηνοῦν στὶς ὄχθες οἱ ἐτιές· τῶν φιλλυρῶν οἱ κλῶνοι
σκορπᾶν βαθὺ παράπονο ἀπ' τὸ βορηᾶ δαρμένοι.

Εἶνε χινόπωρο πικρό· γιορτάζουν πεθαμένοι.
Μὲ βία ὅλοι ἀδειάζανε τὰ φέρετρά τους—πλήθη
βουβὰ—κ' ἡ αἰώνια γῆ τὸ πένθος της ἐντύθη
νὰ τοὺς δεχτῆ προσμένοντας. Τῶν ἀστεριῶν τὰ μάτια
χλωμὰ σβυστῆκαν στοὐρανοῦ τὰ νυσταγμένα πλάτια...
Ἀναγυρίζω στὸ χωριό. Μαυρίλα εἶν' ἁπλωμένη
παντοῦ. Ὅλα κοιμήθηκαν. Ἡ καμπάνα μου σημαίνει.

Ζωζὼ Σώκη, Ἀλεξάνδρειαν. Μᾶς ἀδικεῖτε, χωρὶς λόγο. Κάθε ἄλλο παρὰ ἀνθρωποφάγοι εἴμαστε. Πᾶν τὸ ὁπωσδήποτε καλὸ δημοσιεύεται. Οἱ ἔχοντες κάποιο ταλέντο ἐνισχύονται. Ὅταν ὅμως δὲν ἔχουν οὔτε στοιχειώδη μόρφωσι ; Τότε ;... Στεῖλτε, τέλος πάντων, ὅ,τι θέλετε, Θὰ τὸ κρίνουμε ἐπιεικῶς. Φιορέζαν Μαρτελάου, Ἐνταῦθα. Διέλθετε τοῦ γραφείου 8 – 9 μ. μ. Σόνιαν Ἀγγ... Τὸ ποιηματάκι σας «Ἔρως—Θῦμα του», ὄχι ἐπιτυχές. Διαβάστε συγχρόνους ποιητάς. Κ. Α. Ραγκούσην, Τὸ ποίημά σας ὄχι καλό. Ἰδοὺ π. χ. τὸ τελευταῖο τετράστιχο :

Ἀλλοίμονο ὅμως καμιὰ ἐλπί-
[δα πειὰ δὲν ἔχω,
Στέρεψαν τὰ δάκρυα ἄλλα
[δὲν ἔχω,
Σὲ ἄλλην ἀγκαλιὰ τὴν εἶδα
[γιὰ νὰ γέρνη.
Ψεύτηκα ἦταν ὅλα ὁ ἄνεμος
[τὰ σέρνη !...

Διαβάστε λοιπὸν καὶ σεῖς συγχρόνους καὶ παλαιοτέρους ἀκόμα ἕλληνας ποιητάς, νὰ δῆτε τί εἶνε ποίησις. Ξ. Χατζησαράντον, Ἐνταῦθα. Εὐχαριστοῦμεν θερμῶς γιὰ τὰς εὐχάς σας. Χρ. Μαρκινόν, Βόλον. Τὸ ποιηματάκι σας ὄχι ἐπιτυχές, δυστυχῶς. Ἐπὶ πλέον σὲ γλῶσσα ἀντιποιητικὴν ἐντελῶς. Ι. Χελῶναν, Ἀμφιλοχίαν. Τὸ ποίημά σας πολὺ κοινό, χωρὶς τίποτε τὸ ἐξαιρετικό. Ν. Γάργαρην, Ἐνταῦθα. Τὸ διήγημά σας ὄχι ἐνδιαφέρον, ὄχι ἐπιτυχές. Μὴ γράφετε στὸ ἑξῆς κι' ἀπὸ τὶς δυὸ πλευρὲς τοῦ χάρτου. Γιὰ τὰ εὐγενικά σας λόγια θερμῶς εὐχαριστοῦμεν. Α. Γ Π., Ἐνταῦθα. Τὸ ποίημά σας ἀνεπιτυχές. Ν. Στ. Πατρίκιον Μαρκαντωνᾶτον, Πειραιᾶ. Τὸ σατυρικό σας ποίημα γιὰ τοὺς Κεφαλλωνίτες ὄχι ἐπιτυχές. Ἐπὶ πλέον θίγετε σ' αὐτὸ τοὺς συμπατριῶτες σας. Γιὰ τὰ καλά σας λόγια σᾶς εὐχαριστοῦμεν. Χρ. Μαλλιαρόν, Γεωργίτσιον. Τὸ διήγημά σας «Ὁ Δυστυχισμένος Γέρος», ὄχι ἐπιτυχές. Διὰ τὰ προηγούμενα θὰ σᾶς ἀπαντήσαμε ἤδη. Ἄνθος Νειότης, Σέρρας. Εὐχαριστοῦμεν γιὰ ὅσα καλὰ μᾶς γράφετε. Τὸ βουκολικὸ εἰδύλλιο ἀρκετὰ καλὸ καὶ δημοσιεύεται ἐδῶ :

Η ΒΟΣΚΟΠΟΥΛΑ

— «Ἄφησε τ' ἀρνιά σου, βοσκοποῦλα, στὸ λειβάδι νὰ βοσκήσουν καὶ ἔλα ξέγνοιαστη κοντά μου νὰ καθήσης». — «Τοὺς ὥμορφους τοὺς νέους φοβοῦμαι, ὦ βοσκέ, καὶ εἶνε γύρω ἔρημος ὁ τόπος». — «Ἔλα, βοσκοποῦλα κι' ἔχω ὥμορφα λογάκια νὰ σοῦ εἰπῶ. Ὤ ! Μή ! φοβᾶσαι ! Ἔλα, βοσκοποῦλα, ἢ ἄφησε ἐμένα νὰ ρθῶ σιμά σου». — «Μὴν ἔρχεσαι, θὰ σὲ δαγκάσουν τὰ σκυλιά μου». — Εἶσαι κακιά, σκληρὴ καὶ ἄκαρδη κοπέλλα». — «Οὔ ! Φώναξες, καϋμένε, καὶ τρομαγμένο πέταξε τ' ἀηδόνι, ποὺ τόσο ὥμορφα στῆς ρεμματιᾶς τὰ βάτα κελαϊδοῦσε !...» — «Ὅλα τῆς ἄνοιξης τ' ἀηδόνια κι' ἂν σμίξουν τὸ τραγοῦδι τους δὲν φτάνουν τὴν ἁρμονία τοῦ δικοῦ σου τραγουδιοῦ. Τραγούδησέ μου τώρα ὦ παρθένα !» — «Μονάχα ὅταν εἶμαι μόνη τραγουδῶ». — «Ὁ ἥλιος πάει νὰ βασιλέψη, ἀγάπη μου. Τὰ μάγουλά σου πήρανε τὸ πιὸ βαθὺ ρόδινο χρῶμα ποὺ ὑπάρχει». — «Σώπα κακέ .. Σ' ἀκούει ἡ παπαροῦνα καὶ γέρνει μαραμένο τὸ κεφάλι της ἀπὸ τὴ ζήλεια». — «Γιὰ 'δές. Πῶς κυνηγοῦνται ἡ πεταλοῦδες μὲ παιχνίδια στὰ λουλούδια !» — «Καὶ 'γὼ μιὰ πεταλοῦδα ὥμορφη κεντῶ στὸ ἐργόχειρό μου». — «Ἐρωτευμένα πετοῦνε τὰ πουλάκια στὰ ἀνθισμένα τῶν δένδρων τὰ κλαδιά». — «Εἶσαι ζηλιάρης. Τὸ κατάλαβες. Τσοπάνε ;» — «Ναὶ σὲ ζηλεύω γιατὶ σ' ἀγαπῶ !» — «Τὸν ἔρωτα μοῦ 'παν νὰ τὸν φοβοῦμαι. Μονάχα πόνους φέρνει στὶς κοπέλλες». — «Ἡ φύσις γύρω μας γελᾶ. Γιὰ κύττα πῶς παίζουνε χαρούμενα τ' ἀρνιά σου ! Ἔλα καὶ μεῖς νὰ παίξουμε τὰ ὥμορφα παιχνίδια τῆς ἀγάπης». — Μονάχα μὲ τὰ σγουρόμμαλα τ' ἀρνιά μου ἔμαθα νὰ παίζω». — «Πές μου τί ἔχεις βοσκοποῦλα, κεντήσει στὴν ποδιά σου ;» — «Μπροστὰ τὰ κάτασπρα τ' ἀρνιά μου καὶ πίσω τὰ πιστά μου τὰ σκυλιά. Τριγύρω τὰ θεόρατα πλατάνια καὶ δυὸ γλυκόλαλα ἐρωτευμένα ἀηδονάκια. Τὴ βρύση μὲ τὸ γάργαρο νερὸ καὶ τὴ βαθειὰ τὴν πρασινάδα... Ἐδῶ στὴ χλόη εἶμαι καθισμένη ἐγώ». — «Κι' αὐτὸς ποὺ εἶνε δίπλα σου γερμένος ποιὸς εἶνε ;» — «Χά ! Χά ! Τὸν εἶδες πονηρέ !.. Δὲν σοῦ τὸ λέω, κατάλαβέ το μόνος σου». — «Βοσκόπουλο χρυσόμαλλο μοῦ φαίνεται πῶς μοιάζει. Μά γιατὶ κοκκινίζεις ; Γιατὶ ἐκίνησες νὰ φύγης ; Ὤ ! Κάθησε αὐτοῦ στὴν ἄκρη, βοσκοποῦλα. Δὲν σοῦ φτάνει ποὺ μᾶς χωρίζει τὸ ποτάμι ;» — «Θέλω τ' ἀρνιά μου νὰ βοσκήσω, τσοπάνε καρδιοπλάνε». — «Μὴ φεύγεις, βοσκοποῦλα μου, μὴ μὲ πικραίνεις. Ὤ ! Κόρη τοῦ βουνοῦ κατάλαβέ το. Σὲ ἀγαπῶ ! Σὲ ἀγαπῶ !» — «Ἂν τὸ ξαναπῆς αὐτὸ θὰ σὲ μαλώσω». — «Γιατὶ κατέβασες τὰ μάτια σου, παρθένα ; Γιατὶ τὰ μάγουλά σου ἐκοκκινίσαν πιὸ πολύ ;» — «Ἔχεις γλυκειὰ φωνή καὶ ξέρεις ὥμορφα λογάκια, ὦ βοσκέ». — «Εἶνε τὰ λόγια τῆς καρδιᾶς μου, βοσκοποῦλα. Ἄκουσέ τα». — «Κάνουν κακὸ σὲ μιὰ κοπέλλα τὰ γλυκὰ ἐρωτόλογα, τσοπάνε». — «Ὤ ! Μὴν ἀκοῦς τί λένε ἡ γρηές. Εἶνε ζηλιάρες ! Ὁ ἥλιος, κύττα, σιγογέρνει στὴ δύση. Σιγοφυσᾶ τ' ἀγέρι καὶ παιχνιδίζουνε λυμένα τὰ μαλλιά σου. Γιὰ κύτταξε ! Τὰ πράσινα τὰ στάχυα κυματίζουν. Ἐσκοτινιάσαν τὰ βουνὰ τριγύρω, βοσκοποῦλα. Κανένας δὲν μᾶς βλέπει πειά, ἔλα κοντά μου». - «Βελάζουνε τ' ἀρνιά μου, ὦ βοσκέ, καὶ πρέπει στὸ μαντρί τους νὰ τὰ κλείσω». — «Κι' ὅμως τὰ δικά μου ἔρημα τ' ἄφηκα γιὰ σένα, βοσκοποῦλα». — «Τί πλανευτικὰ λόγια ποὺ λὲν τὰ χείλη σου !» — «Τὰ ἔχει ὁρμηνέψει ἡ καρδιά μου». — «Γιὰ παῖξε μου λιγάκι τὴ φλογέρα σου, τσοπάνε» — «Κ' ἐσύ, ἀγάπη μου, θὰ πῆς ἕνα τραγοῦδι ;» — Κάμε μου τόπο τότε νὰ καθήσω» — «Καλύτερα ἐδῶ στὰ γόνατά μου κάτσε καὶ δῶσε μου, γλυκειά μου, τὸ πρῶτο σου ἁγνὸ φιλί, κρυφὰ-κρυφὰ νὰ μὴ μᾶς δῆ τὸ νειὸ φεγγάρι, νὰ ἔτσι, ἔτσι δά, γλυκειά μου βοσκοποῦλα ! ..» — «Ἄχ ! μὲ πλάνεψες, κακὲ βοσκέ !...»

Δῶρον Ἀδάμαν, Γλυφάδα. Τὸ διήγημά σας ὄχι ἐπιτυχές. Γ. Κο..., Πειραιᾶ. Τὸ διήγημά σας ὄχι ἀπολύτως καλό. Ἡ διατύπωσις κακὴ σὲ πολλὰ σημεῖα. Φράσεις ἀκατανόητες. Διαβάστε ξένους καὶ δικοὺς μας διηγηματογράφους. Καὶ προσέχετε περισσότερο σ' ὅ,τι γράφετε. Παν. Χ., Πειραιᾶ. Τὸ διήγημά σας ἢ ἡ μετάφρασίς σας—δὲν φαίνεται καθαρὰ τί εἶνε ἀκριβῶς—ὄχι ἐπιτυχές. Μὴ γράφετε σὲ μικτὴ γλῶσσα.

Εἰς τὸ πανηγυρικὸν διπλοῦν Πασχαλινὸ τεῦχος θὰ διαθέσουμε γιὰ τὸ Κὰρτ - Ποστὰλ δυὸ σελίδες. Ἔτσι θὰ ξεκαθαρισθῆ ἡ ὑπάρχουσα συνεργασία, θ' ἀπαντήσουμε σ' ὅλους καὶ δὲν θὰ καθυστεροῦμε πλέον.

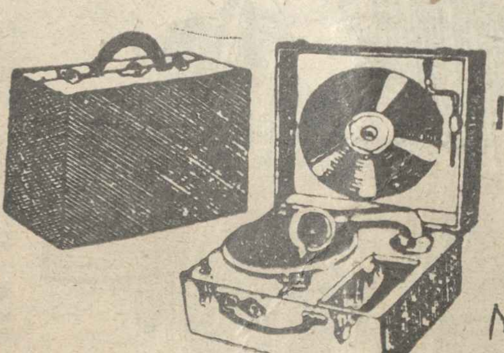

ΤΑ ΓΡΑΜΜΟΦΩΝΑ STARR MASTERTONE ΕΙΝΑΙ
ἀπὸ ἀπόψεως τιμῆς ΤΑ ΜΙΚΡΟΤΕΡΑ καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος ΤΑ ΜΕΓΑΛΕΙΤΕΡΑ.
ΠΩΛΗΣΙΣ ΔΙΑ ΜΗΝΙΑΙΩΝ ΔΟΣΕΩΝ
ΔΙΑ ΤΑΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΚΑΤ' ΕΥΘΕΙΑΝ
ΕΤΑΙΡΙΑ ΠΙΑΝΩΝ ΣΤΑΡΡ
ΑΘΗΝΑΙ : Στοὰ Ἀρσακείου 12. Τηλ. νέον : 8 - 31
ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ : Ὁδὸς Φίλωνος 48. Τηλ. νέον : 10 - 26

Ἡ ὀδοντόκρεμα ΚΟΛΥΝΟΣ καθαρίζει καὶ ἀπολυμαίνει τοὺς ὀδόντας. Καταστρέφει τοὺς φορεῖς τῆς σήψεως καὶ δροσίζει τὸ στόμα.
ΚΟΛΥΝΟΣ ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

KOLYNOS DENTAL CREAM
ΚΟΛΥΝΟΣ ΚΟΛΥΝΟΣ
ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

Ἡ ὀδοντόκρεμα ΚΟΛΥΝΟΣ καθαρίζει τοὺς ὀδόντας, τὰ οὖλα, ὁλόκληρον τὸ στόμα. Δοκιμάσατέ την καὶ θὰ αἰσθανθῆτε καθαριότητα καὶ δροσερότητα τοῦ στόματος ἐπὶ ὥρας.
ΚΟΛΥΝΟΣ ΟΔΟΝΤΟΚΡΕΜΑ

ΠΟΝΟΚΕΦΑΛΟΙ
ἀδιάφορον ἂν προέρχονται ἀπὸ κρυολόγημα, ταραχήν, ὑπερβολικὴν ἐργασίαν, κατάχρησιν ἀλκοὸλ καὶ καπνοῦ, καταπραΰνονται καὶ θεραπεύονται. Παίρνετε τὰ γνωστὰ
ΔΙΣΚΙΑ ΑΣΠΙΡΙΝΗΣ
καὶ ἐντὸς ὀλίγου αἰσθάνεσθε τὴν εὐεργετικήν των ἐνέργειαν. Εἰς πόνους τῶν ὀδόντων, τῶν ὤτων, γρίππην, ρευματισμούς, νευραλγίας καὶ πυρετὸν ἀπεδείχθησαν τὰ δισκία Ἀσπιρίνης λίαν ἀποτελεσματικά
Ζητεῖτε πάντοτε τὴν γνησίαν συσκευασίαν Bayer μὲ τὴν κυανόλευκον ταινίαν.
BAYER

[Ἂν] ἀγοράσετε τὴν ὀμβρέλλα σας ...κεφθῆτε τὸ καλλιτεχνικὸν ἐργοστάσιον ὀμβρελλῶν
ΚΑΡΑΚΑΣ
...ιάδου καὶ Νικίου 13β, (πάροδος Αἰόλου)—Ἀθῆναι
...λησις χονδρικὴ καὶ λιανικὴ
...τερον τμῆμα ἐπισκευῆς ὀμβρελλῶν

Τὰ προηγούμενα φῦλλα τῆς «...γενείας» τιμῶνται δραχ. 3.

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΔΙΑ ΤΟΝ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΝ ΚΟΣΜΟΝ
Ἀπὸ τῆς παιδικῆς μέχρι τῆς προκεχωρημένης ἡλικίας κάθε γυναικὸς ὑπάρχουν πάντοτε περιπτώσεις ἐπιβάλλουσαι τὴν χρησιμοποίησιν τῶν
ἐπιχρύσων δισκίων OKASA
Φάρμακον ΜΟΝΑΔΙΚΟΝ κατὰ τῶν συμπτωμάτων νευρασθενείας πάσης φύσεως –Γεννετησίου ἀπαθείας—Ἐνοχλημάτων τῆς κλιμακτηρίου ἡλικίας Ἀταξίας ἐμμήνων—Ὑστερισμοῦ—Ἀνεπαρκείας τῶν ἐνδοκρινῶν στοιχείων καὶ ὠοθηκῶν—Νευρασθενείας —Ἀϋπνίας—Ἐξαντλητικῶν καταστάσεων μετὰ μακρὰς νόσους—Σημείων γήρατος—Ἐξαντλήσεων ἐξ ὑπερκοπώσεως.
Μέγα βραβεῖον (χρυσοῦν μετάλλιον Διεθνοῦς Ἐκθέσεως Παρισίων 1928)
ΠΩΛΕΙΤΑΙ ΕΙΣ ΟΛΑ ΤΑ ΦΑΡΜΑΚΕΙΑ
Γενικὴ Ἀντιπροσωπεία καὶ παρακαταθήκη
ΦΡΕΙΔΕΡΙΚΟΣ ΜΑΡΧ
Εὐαγγελιστρίας 7 ΑΘΗΝΑΙ

ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ ΕΦΕΥΡΙΣΚΕΙ ΜΕΘΟΔΟΝ ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΕΩΣ
ΒΕΝΖΙΝΗΣ
Ὁ κ. W. Critchlow. 1624 C st., Wheaton, Ill., U. S. A. ἐξησφάλισε δίπλωμα εὑρεσιτεχνίας δι' ἕνα νέον ὑγρὸν ἐξοικονομήσεως τῆς βενζίνης δι' ὅλα τὰ αὐτοκίνητα καὶ βενζινοκινήτους μηχανάς, τὸ ὁποῖον καταρρίπτει ὅλα τὰ ρεκὸρ τῶν προγενεστέρων παρεμφερῶν ἐφευρέσεων. Τὰ αὐτοκίνητα Ford, βοηθείᾳ τοῦ ὑγροῦ τούτου, διανύουν 75 μίλια εἰς ἕνα γαλόνι βενζίνης, ὅλα δὲ τὰ αὐτοκίνητα παρουσιάζουν καταπληκτικὴν οἰκονομίαν. Ἐξοικονομεῖ βενζίνην καὶ αὐτομάτως ἐμποδίζει τὸν σχηματισμὸν ἄνθρακος ἐν τῇ μηχανῇ. Προσφέρει δεῖγμα δωρεὰν καὶ ζητεῖ ἀντιπροσώπους καὶ ἀποκλειστ. εἰσαγωγεῖς διὰ νὰ κερδίζουν 375 — 1250 δολλάρια κατὰ μῆνα. Γράψατε σήμερον, ἀγγλιστί. Διεύθυνσις W. Critchlow, 1624 C st., Wheaton, Ill., U.S.A.

ΤΟ ΦΑΡΜΑΚΕΙΟΝ
Π. ΜΠΑΚΑΚΟΥ
(ΟΜΟΝΟΙΑ)
Κατήρτισε τμῆμα ΟΠΤΙΚΩΝ καὶ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΕΙΔΩΝ. Πλουσία συλλογὴ ἀπὸ Ὀματοϋάλια ὅλων τῶν συστημάτων. Κρύσταλα Punktal Zeiss Perfa. Δίοπτρα θεάτρου καὶ πρισματικά. Φωτογραφικαὶ μηχαναὶ ὅλων τῶν διαστάσεων τῶν μᾶλλον φημισμένων ἐργοστασίων Roll-Films. Films-Packs κ.λ.π. Ἐπιμελεστάτη ἐκτέλεσις οἱασδήποτε φωτογραφικῆς ἐργασίας. Ἐμφανίσεις, ἐκτυπώσεις, μεγεθύνσεις κ.λ.π.

"MONDIA & MONDAINE,,
Αἱ ἀνώτεραι ὅλων τῶν
:: :: καλτσῶν :: ::
Σ. ΚΟΥΓΕΒΕΤΟΠΟΥΛΟΣ
Ἑρμοῦ 42

ΚΑΡΔΙΑΚΙΔΗΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΟΣ Πατησίων 5 Ἐφαρμόζει ὅλα τὰ συστήματα τῆς φωτογραφικῆς τέχνης. Βραβεῖα Παρισίων—Ρώμης

...ΦΕΤΕ ΤΑ ΦΟΡΕΜΑΤΑ ΣΑΣ ΜΟΝΑΙ ΣΑΣ ΜΕ ΓΕΡΜΑΝΙΚΑΣ ΒΑΦΑΣ ARTI
Ἀντιπρόσωπος μετὰ διαρκοῦς παρακαταθήκης Π. ΤΣΑΓΚΑΡΗΣ, Ἀθῆναι Λέκκα 21α

ΑΜΠΕΛΟΚΤΗΜΟΝΕΣ

ΜΕΤΑΧΕΙΡΙΖΕΣΘΕ ΔΙΑ ΤΗΝ **ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΙΝ ΤΟΥ ΠΕΡΟΝΟΣΠΟΡΟΥ** ΤΟΝ **ΠΟΛΤΟΝ ΒΟΥΡΓΟΝΔΙΑΣ** ΠΑΡΑΣΚΕΥΑΖΟΜΕΝΟΝ ΜΕ **ΣΟΔΑΝ SOLVAY (ΣΟΛΒΕ)**

Ὅλοι οἱ μεγάλοι ἀμπελοκτήμονες χρησιμοποιοῦν τὸν πολτὸν τοῦτον, διότι ἔχει τὰ ἑξῆς πλεονεκτήματα ἐν συγκρίσει πρὸς τὸν κοινὸν βορδιγάλειον πολτὸν μετ' ἀσβέστου:

1) Παρασκευάζεται εὐκόλως.
2) Δὲν φράσσονται οἱ ψεκαστῆρες.
3) Προσκολλᾶται τελείως ἐπὶ τῶν φύλλων.
4) Δὲν παρασύρεται ἐκ τῶν φύλλων ἀπὸ τὰς συνήθεις βροχάς.
5) Διασκορπᾶ ὁμοιομόρφως τὸν θειϊκὸν χαλκόν.
6) Δὲν καίει τὰ φύλλα ὡς δύναται νὰ συμβῇ μὲ τὴν ἄσβεστον.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ ΤΟΥ ΠΟΛΤΟΥ ΒΟΥΡΓΟΝΔΙΑΣ

νερὸ	100	ὀκάδες
θειϊκὸς χαλκὸς	2	»
σόδα Solvay (Σολβὲ)	1	ὀκᾶ

Συνήθως χρησιμοποιεῖται διὰ τοὺς πρώτους ψεκασμοὺς ἀραιοτέρα διάλυσις. Ἐν τοιαύτῃ δὲ περιπτώσει ἡ ἀναλογία θειϊκοῦ χαλκοῦ καὶ σόδας δέον νὰ εἶνε ὁμοία ὡς π. χ. εἰς 100 ὀκάδας νερό, ἐὰν διαλυθῇ 1 ὀκᾶ θειϊκοῦ χαλκοῦ, θὰ προστεθῇ ἡμίσεια ὀκᾶ σόδα Solvay (Σολβέ).

Ἡ σόδα Solvay (Σολβὲ) πωλεῖται εἰς ὅλα τὰ εἰδικὰ καταστήματα.

Διὰ περισσοτέρας πληροφορίας ἀπευθυνθῆτε εἰς τοὺς κ. κ.

ΑΔΕΛΦΟΥΣ ΜΠΑΟΥΜΑΝ
ἀντιπροσώπους
Ἀθῆναι, ὁδὸς Καπνικαρέας 7β.

ΔΙΑ ΤΑΣ ΚΥΡΙΑΣ

ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΥΣΑ ΕΙΔΟΠΟΙΗΣΙΣ

ΣΑΠΟΥΝΑΚΙΑ ΡΙΤ ΠΛΑΚΙΔΙΑ

Μὴ βάφετε πλέον τὰ φορέματά σας. Μὴ καταφεύγετε εἰς τὰ πολυδάπανα βαφεῖα.

Ἀλλὰ Ριτ-ώνετε αὐτά.

Ἡ Ριτ εἶνε ἡ μόνη πρακτική, εὔκολος, ὀλιγοδάπανος μὲ τὴν πλέον καλλιτεχνικὴν ἐμφάνισιν μέθοδος βαψίματος. Ζητήσατε πληροφορίας ἀπὸ τὴν φίλην σας νὰ πεισθῆτε.

Θέλεις νὰ μεταβάλῃς, Κυρία μου, τὸν χρωματισμὸν τοῦ φορέματος (οἱουδήποτε ὑφάσματος), καλτσῶν, γαντιῶν, καπέλλου σου κτλ., ἀγόρασε μὲ 10 δραχμὰς ἕνα σαπουνάκι Ριτ τοῦ χρώματος ποὺ θέλεις καὶ ἡ μεταβολὴ τοῦ χρώματος γίνεται ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἄνευ βρασίματος καὶ φασαρίας.

Τὸ φόρεμά σας πλύνεται ἐνῷ βάφεται· κάθε χρῶμα προσδίδει τὸν αὐτὸν χρωματισμὸν εἰς οἱονδήποτε ὕφασμα.

Θέλεις νὰ ξεβάψῃς τὸ φόρεμά σου, κάλτσες, γάντια κτλ. καὶ νὰ τοὺς δώσῃς τὸ χρῶμα ποὺ θέλεις, ἀγόρασε μὲ 12 δρχ. ἕνα σαπουνάκι Λευκὸν Ριτ καὶ ἐντὸς ὀλίγων λεπτῶν ἔγινε αὐτὸ ποὺ θέλεις.

Τὰ Ριτ ἐγγυῶνται τὴν ἀσφάλειαν οἱουδήποτε ὑφάσματος καὶ τοῦ πλέον ἀραχνοϋφάντου ἢ πεπαλαιωμένου τοιούτου.

Πωλοῦνται λιανικῶς καὶ χονδρικῶς παρὰ τοῖς Γενικοῖς δι' ὅλην τὴν Ἑλλάδα Ἀντιπροσώποις Γ. Ἀντύπα καὶ Σία, Λεωφ. Πανεπιστημίου 32 καὶ εἰς ὅλα τὰ μεγαλείτερα φαρμακεῖα, φαρμακαποθήκας καὶ καταστήματα Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ ἐπαρχιῶν.

ΖΗΤΗΣΑΤΕ ΠΑΝΤΟΥ ΡΙΤ

ΚΟΝΙΑΚ ΒΟΤΡΥΣ

V. O. & V. O. S.

Παλαιὸν ἀπόσταγμα Οἴνου Ἑλληνικῆς Ἑταιρείας Οἴνων καὶ Οἰνοπνευμάτων

ΣΤΑΔΙΟΥ 15δ.

Κεντρικὸν πρατήριον ὁδός ΑΘΗΝΑΣ 27α

ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΗΣ ΕΥΤΥΧΙΑΣ

Η ΣΥΖΥΓΟΣ: Μὰ εἶδες πόσο ἀγαπημένα ζοῦν ὁ Μανωλάκης καὶ ἡ Νίτσα;

Ο ΣΥΖΥΓΟΣ: Ναὶ μὰ ξεύρεις τὸ γιατί; Γιατὶ ἡ Νίτσα εἶνε πολὺ ἔξυπνη γυναῖκα καὶ δὲν ζητᾶ κάθε λίγο καὶ καινούργια φορέματα, ἀλλὰ βάφει μόνη της τὰ παληά της μὲ τὰς θαυμασίας Γερμανικὰς Βαφὰς ὑφασμάτων «Arti» καὶ τὰ κάνει καινούργια.

Η ΣΥΖΥΓΟΣ: Ἀ! γι' αὐτὸ μὲς παρουσιάζεται ἡ Νίτσα κάθε λίγο καὶ μὲ καινούργιο φόρεμα, ἄμ τότε τρέξα, πάρε μου κ' ἐμένα 2 πακετάκια βαφῆς «Arti» μπουὰ ντὲ ρόζ. Ἔχω δῆ τὰ πωλοῦν στὰ ἐμπορικὰ καὶ τὰ Φαρμακεῖα τῆς γειτονιᾶς μας.

ΣΑΠΟΥΝΙ FELS NAPTHA

Μπουγάδα μὲ κρύο νερὸ

Ἀγοράσατε τὸ παγκοσμίου φήμης Ἀμερικανικὸ σαπούνι **ΦΕΛΣ ΝΑΦΘΑ** τὸ ὁποῖον πλύνει τὰ ροῦχα τόσον καθαρὰ ὡς ἂν εἰς μπουγάδα, μὲ κρύο, χλιαρὸ ἢ ζεστὸ νερό. Δοκιμάσατε διὰ νὰ πεισθῆτε. Ζητήσατε εἰς τὰ μεγαλείτερα ἐδωδιμοπωλεῖα Ἀθηνῶν ἓν μικρὸν τεμάχιον πρὸς δοκιμὴν δωρεάν, καθὼς καὶ ὁδηγίαν χρήσεως

"ΜΙΣ ΕΛΛΑΔΕΣ,,

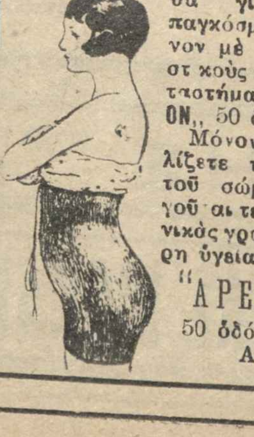

θὰ γίνεται ἀσφαλῶς παγκόσμιαι "ΜΙΣ,, μόνον μὲ τοὺς νέους ἐλαστικοὺς κορσέδες τοῦ καταστήματος "ΑΡΕΤΑΙΕΙΟΝ,, 50 ὁδὸς Σταδίου.

Μόνον οὕτω ἐξασφαλίζετε τὴν εὐγραμμίαν τοῦ σώματος δημιουργοῦσαι τελείας καλλιτεχνικὰς γραμμὰς καὶ πλήρη ὑγείαν.

"ΑΡΕΤΑΙΕΙΟΝ,,
50 ὁδὸς Σταδίου 50
ΑΘΗΝΑΙ

ΗΛΕΚΤΡΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
ΑΚΤΙΝΟΘΕΡΑΠΕΙΑ
MASSAGE - ΑΙΣΘΗΤΙΚΗ

Δρ ΙΑΤΡΟΣ ΛΙΑ ΦΑΡΜΑΚΙΔΟΥ

Τ. βοηθὸς τῶν καθηγητῶν Gra shc ἐν Μονάχῳ Belot ἐν Παρι Γωνία ὁδ. Θεμιστοκλ. καὶ Γραβιᾶς 13 (παρὰ τὴν Ὁμόνοι **Διὰ** νεωτάτων μεθόδων θεραπεύει: **Γυναικολογικὰς** παθήσεις, παχυσαρκίαν, ἀναιμίαν, ἀδενοπάθειαν, νευρασθένειαν ρευματισμούς, Τριχόπτωσιν καὶ ὑπερτρίχωσιν, Ἀκμὴ (μπιμπίκια), ρυτίδας, οὐλὰς σπίλους (ἐληές), κ.λ.π.

ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΑΙ **ΡΟΥΑΓΙΑΛ** ΦΟΡΗΤΑΙ

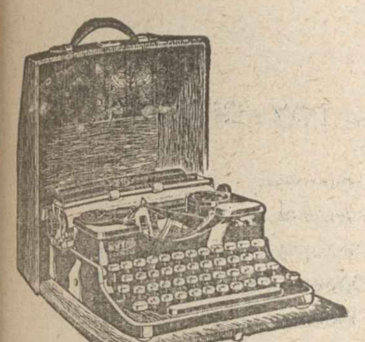

ΓΡΑΦΟΜΗΧΑΝΑΙ **ΡΟΥΑΓΙΑΛ** STANDARD

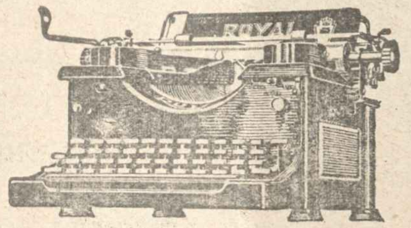

ROYAL
TRADE MARK
ROYAL TYPEWRITER COMPANY, INC.
TYPEWRITERS

ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΑΙ ΜΗΧΑΝΑΙ **ΦΑΣΙΤ**

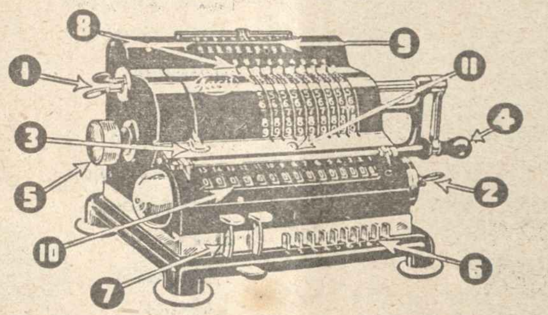

ΠΥΡΟΣΒΕΣΤΗΡΕΣ **ΦΩΜΑΗΤ**

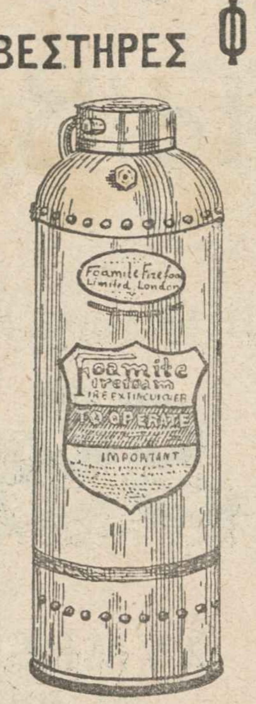
Foamite Firefoam Limited London
Foamite Firefoam Fire Extinguisher
TO OPERATE
IMPORTANT

ΤΗΛ. 9-62

ΤΗΛ. ΔΙΕΥΘΥΝΣΙΣ
"ΙΤΝΕΡΑΜ,, - ΑΘΗΝΑΙ

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΧΑΡ. ΜΑΡΕΝΤΙ
ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 11α - ΑΘΗΝΑΙ

ΕΛΑΣΤΙΚΑ ΚΕΛΛΥ

ΣΤΕΡΕΑ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

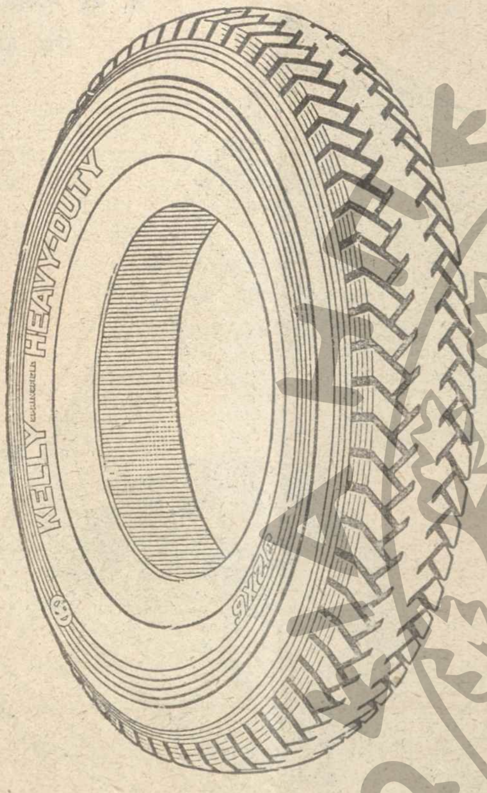

ΚΟΡΔ

ΜΠΑΛΛΟΥΝ

ΕΝΙΣΧΥΜΕΝΑ

ΥΠΕΡΕΝΙΣΧΥΜΕΝΑ

(EXTRA HEAVY DUTY)

Τὰ μόνα προτιμώμενα, διὰ μεταφορὰς βαρέων φορτίων, διὰ λεωφορεῖα κ.λ.π. λόγῳ τῆς ἀντοχῆς καὶ διαρκείας των.

ΓΕΝΙΚΟΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΟΣ ΔΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΧΑΡ. ΜΑΡΕΝΤΙ
ΟΔΟΣ ΜΗΤΡΟΠΟΛΕΩΣ 11 - ΑΘΗΝΑΙ

ΚΕΝΤΡΟΝ ΜΙΚΡΑΣΙΑΤΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Τό Βιβλίον τοῦ "Γλάξο„

Ἡ θαυμασία ἔκδοσις τοῦ

Glaxo

ΣΥΜΒΟΥΛΑΙ
ΔΙΑ ΜΗΤΕΡΑ
ΚΑΙ ΒΡΕΦΟΣ

θὰ σᾶς χρησιμεύσῃ ὡς ὁδηγός. Περιέχει πολλὰς σοφὰς συμβουλὰς ἀπαραιτήτους, διὰ τὴν ἀνάπτυξιν καὶ καλὴν ὑγείαν τοῦ Βρέφους. Ἀποστέλλεται δωρεὰν εἰς κάθε μητέρα.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ

- Ἀδενώματα
- Ἀδύνατα βρέφη
- Ἀὴρ καθαρὸς
- Ἀνάστημα τοῦ βρέφους
- Ἀνορεξία τοῦ βρέφους
- Ἀσθένειαι
- Ἄσκησις
- Βιταμῖναι
- Γάλα μητρικὸν
- Γάλα νωπὸν
- Διάρροια
- Διατροφὴ
- Διφθερῖτὶς
- Δυσκοιλιότης
- Ἐμβολιασμὸς
- Ἔμετοι
- Ἐξάνθησις
- Εὐλογία
- Θερμοκρασία
- Θήλαστρον
- Ιλαρὰ
- Καθαριότης
- Κήλη
- Κοκκύτης
- Κωλυκοὶ
- Λουτρὸν τοῦ βρέφους
- Ὀδόντες τοῦ βρέφους
- Ὀδοντοφυΐα
- Ὀστρακιὰ
- Ὀφθαλμοὶ
- Παιγνίδια τοῦ βρέφους
- Πιπιλιστὴρ
- Πολυφαγία
- Πρὸ τῆς γεννήσεως τοῦ βρέφους
- Πρόωρα βρέφη
- Πυρετοὶ
- Ραχιτισμὸς
- Σπασμοὶ
- Στόμαχος
- Συνήθειαι κανονικαὶ
- Ὑγιεινὴ τοῦ βρέφους
- Ὕπνος τοῦ βρέφους
- Φάρμακα διὰ τὸ βρέφος
- Χυμὸς φρούτων
- Ὦτα
- κ. τ. λ. κ. τ. λ.

Ἀποστείλατέ μας τὴν Διεύθυνσίν σας ἢ τὸ κάτωθι δελτίον συμπληρωμένο, καὶ θα λάβετε διὰ τῆς ἐπιστροφῆς τοῦ ταχυδρομείου ἕν ἀντίτυπον τοῦ βιβλίου.

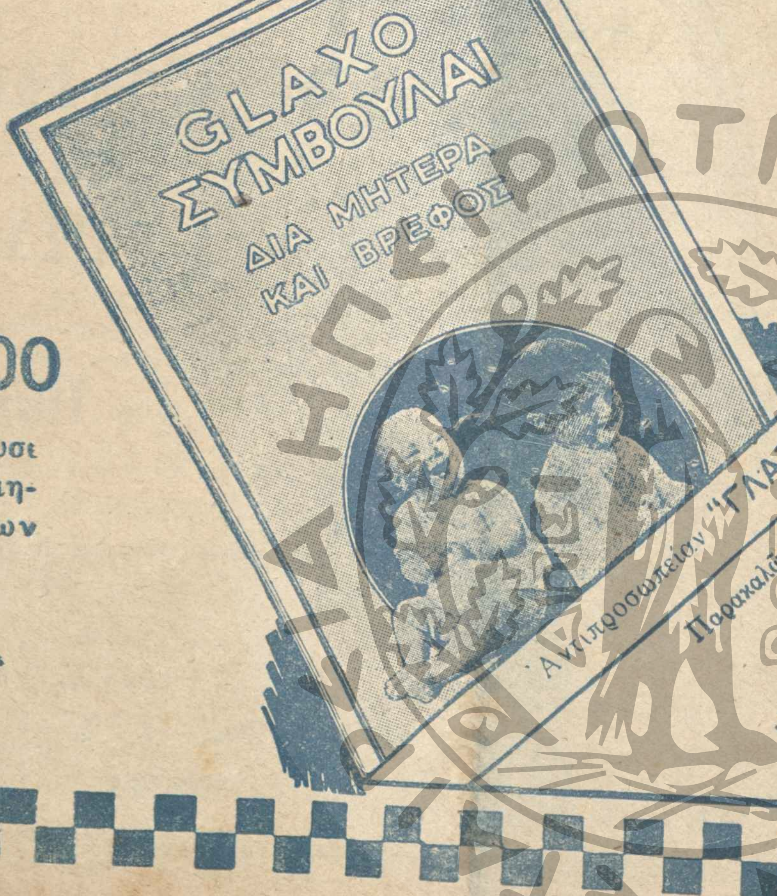

2.000.000

ἀντίτυπα ἔχουσι διανεμηθῆ εἰς μητέρας διαφόρων χωρῶν.

Ζητήσατε τὸ ἰδικόν σας.

Ἀντιπροσωπεῖον "ΓΛΑΞΟ„ - 52, Ὁδὸς Μενάνδρου 52 - Εἰς Ἀθήνας.

Παρακαλῶ ἀποστείλατέ μου τὸ βιβλίον τοῦ "ΓΛΑΞΟ".

Ὀνοματεπώνυμον ....

Διεύθυνσις ....

Πόλις ....

Νομὸς ....